COOLTARTIS

Revistă trimestrială de istorie, cultură și literatură

Apare sub egida
Uniunii Ziariștilor Profesioniști
din România
nr. 15/2024

Anul IV, nr. 8, iunie 2025

Cuprins

ISTORIE
Bolniţele din Oltenia de sub munte, repere în arhitectura şi pictura monastică românească.
Larisa Izabela IACOB, pagina 1
O Înaltă Comisie a Statului Român dezvăluie hoţiile lui Carol II (1930 – 1940).
Gică MANOLE, pagina 7
Prefaţa la romanul „În vremea războiului Ligii Sfinte”.
Nicolaie DINCĂ, pagina 15
Profesor Diaconescu Nicolae.
Cornel MANOLESCU, pagina 18
Obştile de cumpărare a pământului din localitatea Stoicăneşti, judeţul Olt în perioada interbelică.
Gheorghe VIERU, Cristian ZORZOLIU, pagina 20
INTERVIU
De vorbă cu Mihai Eminescu. (Interviu imaginar).
Nicolaie DINCĂ, pagina 22
Despre viaţă, oameni şi artişti. (De vorbă cu actorul Dorel Vişan).
Valeru CIUREA, pagina 24
EDUCAŢIONAL
Un proiect cultural realizat „din mers”: Prima fotografie, prima expoziţie.
Dan ŞALAPA, pagina 28
CULTURĂ TRADIŢIONALĂ
„Ouăle de Paşti din Oboga”, o valoroasă „Întâlnire de Tezaur”.
Valeru CIUREA, pagina 30
Primul ou încondeiat.
Iuliana Eugenia RADU, pagina 33
JURIDIC
Crypto vs. ANAF: Cum să eviţi impozitarea de 70% pe veniturile din criptomonede.
Ioan-Celestino DINCĂ, pagina 34
DIASPORA
Lecţii de tradiţii şi obiceiuri pascale româneşti, la Cordoba şi Malaga.
Valeru CIUREA, pagina 37
POEZIE
Ion ANDREIŢĂ, pagina 41
Gabriel GHERBĂLUŢĂ, pagina 43
Constantin ENIANU, pagina 45
Victor RUSU, pagina 48
Dan ŞALAPA, pagina 50
Gabriel NEO, pagina 51
Florian SILIŞTEANU, pagina 53
Carmen Tania GRIGORE, pagina 54
Octavian MIHALCEA, pagina 57
Gina ZAHARIA, pagina 59
Luciana CIUBUC, pagina 63
Dan N. IANCU, pagina 64
Radu ULMEANU, pagina 67
Nicolae NISTOR, pagina 69
Daniel DOBRE, pagina 71
Robert POPA, pagina 74
In Memoriam: Adrian George ITOAFĂ, pagina 75
PROZĂ
Paranoia Schwartz.
Gheorghe SCHWARTZ, pagina 78
Fascinaţia diavolului.
Eugen MATZOTA, pagina 82
Indicii.
Ioan IVAŞCU, pagina 85
Între drumuri (fragment de roman).
Ela NICOLAU, pagina 87
Potopul (fragment de roman).
Nicolaie DINCĂ, pagina 89
Mărin al’e Uscatu (fragment de roman).
Corina DAŞOVEANU, pagina 96
De unde vine dragostea.
Octavian IRIMIEŞ, pagina 99
Permis de călătorie (Selecţie).
Dan ŞALAPA, pagina 101
Strugurii.
Tia van Kalken, pagina 104
ESEURI
Niciun termen de restituire.
Maria ŞTERPAN, pagina 108
STUDII CRITICE
„... şi e o stea pe care o vom numi Arghezi...”.
Victor RUSU, pagina 110
CRITICĂ LITERARĂ
Dialectica iubirii şi a adulterului în lumea romanului *Pasiunea Annei Ozores* de Leopoldo Alas-Clarin (2)
Luminiţa POP, pagina 116
RECENZII
Retorta de alchimist, clepsidra cu vise, păpădii, fiori şi ispite a Ioseﬁnei Schirger – gnoseologie fantastică.
Ion MUSCALU, pagina 120
Recenzia antologiei Toamnă şi Poezie.
Iulian CĂTĂLUI, pagina 124
Cerul din lumea de sticlă.
Daniel MARIŞ, pagina 127
CRONICĂ TEATRALĂ
Propensiuni onirice – *Întâmplări în realitatea imediată.*
Adrian ŢION, pagina 128
Un eveniment teatral de excepţie.
Maria IONICĂ, pagina 131
TEATRU
2 X 2 fac ce vor (continuare din numărul trecut).
Cornel UDREA, pagina 132
Pielea de cloşcă (continuare din numărul trecut).
Nicu CISMARU, pagina 136
DEBUT
Denisa POPA, pagina 142
RESTITUIRI
Octavian GOGA, pagina 145
ARTĂ PLASTICĂ
Măşti şi culoare, o expoziţie a Deliei Zorzoliu.
Valeru CIUREA, pagina 152

Publicaţie editată de Asociaţia Culturală Olt Artis
Slatina
ISSN: 3008-3370 / ISSN-L: 3008-3370
Director Fondator: Nicolaie DINCĂ
Redacţia şi administraţia:
Strada Cireşov, nr. 15, Slatina, Olt, România

Redactor şef: Nicolaie DINCĂ
telefon: 0747.128838; E-mail: nicolaied2@gmail.com
Redactor şef adjunct: Valeru CIUREA
Redactor secţiunile Istorie şi Proză: Nicolaie DINCĂ
Redactor secţiunea Poezie: Corina DAŞOVEANU
Redactori secţiunea Diaspora: Mircea Giani FLORESCU, Tic PETROŞEL, Iustina RADU

Colaboratori:
Larisa Izabela IACOB, Gică MANOLE, Gheorghe VIERU, Cristian ZORZOLIU, Dan ŞALAPA, Iuliana Eugenia RADU, Ioan-Celestino DINCĂ, Ion ANDREIŢĂ, Gabriel GHERBĂLUŢĂ, Constantin ENIANU, Victor RUSU, Gabriel NEO, Florian SILIŞTEANU, Carmen Tania GRIGORE, Octavian MIHALCEA, Gina ZAHARIA, Luciana CIUBUC, Dan N. IANCU, Radu ULMEANU, Nicolae NISTOR, Daniel DOBRE, Robert POPA, Adrian George ITOAFĂ, Gheorghe SCHWARTZ, Eugen MATZOTA, Ioan IVAŞCU, Ela NICOLAU, Octavian IRIMIEŞ, Tia Van KALKEN, Maria ŞTERPAN, Luminiţa POP, Ion MUSCALU, Iulian CĂTĂLUI, Daniel MARIŞ, Adrian ŢION, Maria IONICĂ, Cornel UDREA, Nicu CISMARU, Denisa DINCĂ.

Fotografii şi ilustraţii:
Valeru CIUREA, Cornelia CIUREA, A.I., Pixabay
Coperta 1: Apollo; Coperta 4: Constantin Brâncoveanu

Responsabilitatea pentru conţinutul articolelor aparţine autorilor.

© Asociaţia OltArtis, 2024
Tiparul executat la Editura Hoffman
Email: contact@editurahoffman.ro

Larisa Izabela IABOB

BOLNIȚELE DIN OLTENIA DE SUB MUNTE, REPERE ÎN ARHITECTURA ȘI PICTURA MONASTICĂ ROMÂNEASCĂ

Bolnițele au fost instituții fundamentale în cadrul mănăstirilor medievale din Țara Românească, având rolul de a îngriji bolnavii și de a oferi sprijin spiritual celor aflați în suferință. Aceste construcții combinau funcțiile medicale rudimentare cu cele religioase, oferind un model de asistență socială bazat pe solidaritate și credință.[1]

Tradiția construirii bolnițelor își are rădăcinile în Evul Mediu, fiind influențată de modelul bizantin al xenodochiilor, care serveau ca aziluri pentru pelerini și bolnavi. În Țara Românească termenul de „bolniță", a apărut pentru prima dată într-un document emis de către domnitorul Vladislav al III-lea (1523/1524/1525), la 24 iulie 1523, prin care se dăruia „locului și lăcașului numit bolnița de la Simidreni, unde este hram sfântul și slăvitul Mucenic Dimitrie... toată cășăria ce se aduna pentru domeniu din județul Pădureț, burdufe de brânză, cașuri și orice venit, totul să fie al bolniței și adăpostului de călători"[2]. Ulterior bolnițele fiind menționate în cadrul unor ansambluri monastice importante, precum cele de la Cozia, Tismana și Câmpulung-Muscel.

Cuvântul „bolniță", a definit de-a lungul timpului spații ușor diferite, dacă în documentul emis de Vladislav al III-lea, acest cuvânt face referire la „locul" și „lăcașul", adică la bolnița propiu-zisă și la adăpostul de călători, un secol mai târziu, așa cum aflăm din pisania bolniței de la Hurezi, el face referire la „chiliile și biserica mică" din incinta mănăstirii[3]; iar la Țigănești (Biserica bolniței Sf. Treime din Jud. Ilfov) același cuvânt face referire și la bisericile din cimitire. Despre bolnița mănăstirii Cozia, se precizează într-o catagrafie din anul 1795 ca fiind „spitalul de ciumă"[4]. Acestea erau de proporții reduse. În general aveau lungimea de 11-14 m şi lăţimea de 4-6 m, fiind amplasate fie în incinta mănăstirii, fie în faţa mănăstirii, ori în imediata lor apropiere De asemenea aveau şi un paraclis de care domnitorii, ctitorii în general se îngrijeau de bisericuţa bolniţei în acelaşi mod cum se îngrijeau şi de mănăstire.

În prezent, termenul „bolniță" nu mai desemnează un așezământ social, ci doar biserica aferentă acestuia, fiind utilizată denumirea de „biserică-bolniță". Totuși, sensul inițial al cuvântului se referea la un „spațiu de îngrijire", aspect evidențiat în scrierile epocii, precum cele ale lui Dosoftei și Nicolae Costin. Mai mult, termenul își are originea în conceptul de spital, fiind regăsit în limbile slave sub

[1] Dana Mihai, *Contribuția arheologiei la studiul monumentelor de arhitectură din Țara Românească sec. XVI-XVII*, Editura Cetatea de Scaun, Târgoviște, 2008, p. 75.

[2] *DRH*. Seria B Ţara Românească. Vol. II 1501-1525, Editura Academiei RSR, București, 1972, pp. 418-419.

[3] Luiza Zamora, *Bolnițele*, Editura ACS, București, 2023, pp. 34-35.

[4] Pavel Chihaia, *Etape de construcție la complexul monastic Cozia, în „Pagini de veche artă românească"*, Vol. II, Editura Academiei RSR, București, 1972, p. 145.

forma „bolnica” la sârbi și „bolinica” la ruși, iar prin acestea se realiza activitatea de îngrijire a celor suferinzi, ce era o combinație de alinare, vindecare, îmbăiere și rugăciune; fiind spații atât pentru monahi, cât și probabil pentru simplul credincios, deoarece în cimitirele acestora s-au găsit înhumați și persoane laice.

În regiunea Sudică a României, mai precis în Oltenia, se întâlnesc numeroase biserici-bolnițe, diferite din punct de vedere arhitectural și iconografic.

Planul arhitectural al bisericilor de lemn din Oltenia, a cunoscut două direcții: planul simplu, dreptunghiular, cu absida semicirculară și cel triconic, zidurile fiind construite din piatră și cărămidă, iar acoperișurile au fost realizate din șindrilă[5] . Plan dreptunghiular întâlnim la bolnițele de la Sadova, Hurezi, Polovragi, Episcopia Râmnicului, iar triconic la Brâncoveni. Spațiile liturgice diferă și ele, ca de exemplu la Sadova există toate cele trei încăperi specifice bisericilor ortodoxe (pronaos, naos, altar), dar fără pridvor, la fel și la Brâncoveni și Polovragi; la Hurezi nu exista pronaos, dar are pridvor, în timp ce biserica bolniță a Episcopiei Râmnicului prezintă pridvor, pronaos, naos și altar. Dintre aceste biserici-bolniță, turle au Hurezi și Brâncoveni, iar la Polovragi se întâlnește un turn-clopotniță lipit de lăcaș, în timp ce la Sadova și Episcopia Râmnicului nu exista turle sau turnuri-clopotniță[6]. Putem spune că din punct de vedere arhitectural, aceste au în comun numeroase asemănări, dar în același timp și evidente deosebiri neexistând o tipologie anume pentru aceste biserici-bolnițe.

Iconografia bisericilor-bolnițe din regiunea Olteniei este una diversificată, niciuna dintre bisericile-bolnițe menționate mai sunt nu au aceeași tematică, dar se întâlnesc elemente comune.

La Sadova, programul iconografic a fost afectat iremediabil, la finalul secolului al XVIII-lea, pierzându-se toate scenele din partea superioară a încăperilor. La Hurezi, Brâncoveni, Polovragi și Episcopia Râmnicului pictura este bine conservată.

În interiorul bisericii bolnițe din Sadova, în naos se pot distinge câteva figuri de sfinți militari (Sfântul Gheorghe, Sfântul Dimitrie), dar și Sfântul Mare Mucenic Pantelimon „doctorul cel bun și nerăpitor de averi”[7]. Prezența Sfântului Mare Mucenic Pantelimon, în programul iconografic, întărește ideea de ajutor dat celor bolnavi în această bolniță, fiind unul dintre sfinți doctori fără de arginți.

Bolnița din incita Mănăstirii de la Hurezi are un program iconografic unic, pictura fiind restaurată, altarul prezintă scena Maicii Domului Platytera, fiind o reprezentare iconografică cel mai des întâlnită pe bolta altarului, înconjurată de profeți.[8] Naosul gravitează în jurul temelor de întrupare, jertfă și minuni, existând scene precum Nașterea Fecioarei Maria și Nașterea Mântuitorului, ciclul Patimilor, dar și scene cu Minunile Mântuitorului. Foarte important este că și aici se regăsesc pictați „sfinți doctori fără de arginți”, precum Sfântul Damian.

La Brâncoveni, pictura nu s-a păstrat la fel de bine precum la Hurezi, iar programul iconografic aduce în prim-plan scene asemănătoare cu cele ale bisericii-bolniță de la Hurezi. În altar apare scena Maicii Domului Platytera, iar în naos sunt prezente scene din ciclul Patimilor, precum la Hurezi.

La Polovragi, este prezent menologul sau sinaxarul, neîntâlnit la celelalte biserici-bolnițe, iar la Episcopia Râmnicului, sunt prezente scene care ilustrează ispitirile lui Iisus, simbolizând triumful asupra diavolului, triumf considerat

[5] Luiza Zamora, *op.cit*., p. 43.

[6] *Ibidem*, p. 105, p. 116, p. 166, p. 188, p. 140.

[7] *Ibidem*, p. 106.

[8] Daniel Barbu, *Pictura murală din Țara Românească în secolul al XIV-lea*, Editura Meridiane, București, 1986, p. 47.

începutul mântuirii, ce conferă direcția unui program iconografic cu valențe funerare.

Ca și studiu de caz pentru această temă, am ales biserica-bolniță cu hramul „ Sfântul Nicolae” a mănăstirii Polovragi, din județul Gorj, reprezentativă pentru regiunea Oltenia.

Bolnița de la Polovragi face parte din ansamblul monastic al Mănăstirii Polovragi, un important centru religios și cultural din Țara Românească. Situată la poalele Munților Căpățânii, în județul Gorj, această bolniță reprezintă un exemplu al preocupării monahale pentru asistența socială și îngrijirea bolnavilor.

Biserica bolniței de la Polovragi, are un plan arhitectural dreptunghiular, fiind formată din pronaos, naos și altar, compartimentare specifică[9]. Prezintă o particularitate aparte, ci anume turnul clopotniță este alipit pronaosului, neavând o cale de comunicare cu bolnița, intrarea făcându-se prin latura vestică[10] (figura 1).

Figura 1. Bolnița de la Polovragi
Sursa: Arhiva personală

Trecere din pronaos spre naos se realizează prin trei arcade, sprijinite pe doi stâlpi de zidărie cu bază pătrată, între ei aflându-se un parapet de zidărie, având grosimea egală ca cea a stâlpilor (figura 2). Naosul are un plan pătrat este acoperit de o calotă și despărțit de altar

Figura 2. Peretele despărțitor dintre pronaos si naos
Sursa: Arhiva personală

printr-o catapeteasmă de zid. Catapeteasma are două deschideri, cea a ușilor împărătești și încă una diaconească, dinspre nord[11] (figura 3).

Pictura interioară a bolniței a fost realizată în anul 1738 de zugravii Ioan și Gheorghe, utilizând tehnica frescei. Programul iconografic al bolniței se remarcă prin compoziția sa echilibrată, bogăția detaliilor și paleta cromatică armonioasă, reflectând atât influențele tradiționale bizantine, cât și particularitățile stilului post-brâncovenesc.

Pictura din zona altarului urmează tiparul clasic întâlnit în majoritatea bolnițelor din Oltenia, punând accent pe tema Întrupării. Reprezentarea centrală este Fecioara Maria în ipostaza Platytera, flancată de îngeri.

Naosul bisericii bolnițe, este partea centrală, aflată între catapeteasmă și pronaos[12], fiind cea mai întinsă suprafață din corpul construcției. Acesta aduce în prim plan scene din Marile Sărbători, însă o particularitate distinctivă a bolniței de la Polovragi constă în direcția lecturii acestor scene. Spre deosebire de alte biserici bolniță, unde desfășurarea iconografiei urmează ordinea tradițională (de la est spre vest), la Polovragi imaginile sunt plasate într-un flux invers, parcurgând peretele

9 Pr. Prof. Dr. Ene Braniște, *Liturgică Generală*, București, Editura Institutului biblic și de misiune al Bisericii Ortodoxe Române, 1993, p. 481.

10 Luiza Zamora, *op.cit.*, p. 168.

11 *Ibidem*.

12 Pr. Prof. Dr. Ene Braniște, v *op. cit.*, p. 481.

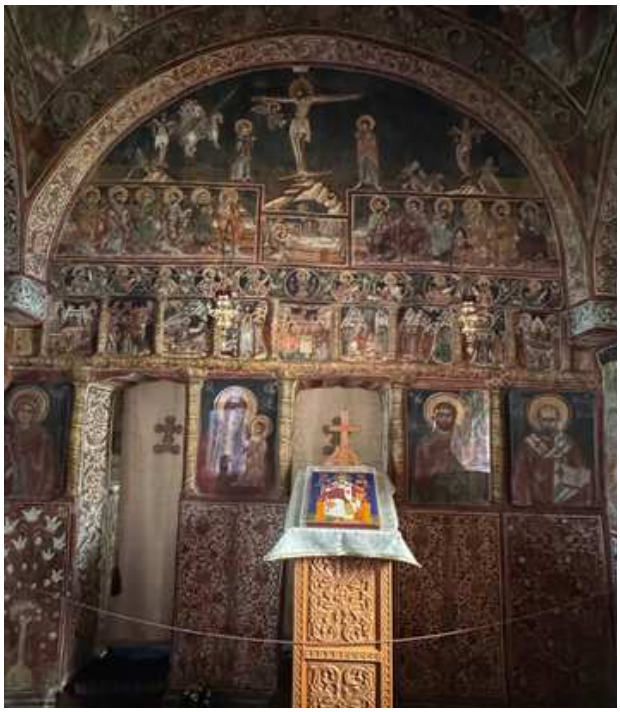

Figura 3 și 4. Catapeteasma
Sursa: Arhiva personală

de la vest către sud, apoi spre est și nord.[13]

În timpanul estic, acolo unde este catapeteasma, întâlnim în registrul superior amplu realizată Răstignirea Domnului, alături de cei 12 apostoli, în registrul central, întâlnim Punerea în Mormânt (figura 4), iar registrul inferior este dedicat Praznicelor Împărătești. La baza Catapetesmei, se află icoanele împărătești. Sub icoanele Împărătești, se regăsesc panouri decorative (figura 5), ce redau diferite motive vegetale (flori, frunze).

Figura 5. Panouri decorative
Sursa: Arhiva personală

Figura 6. Partea superioară a peretelui nordic cu Coborârea în iad, Înălțarea și reprezentarea Sfintei Treimi
Sursa: Arhiva personală

Figura 7. Partea superioară a peretelui vestic cu Adormirea Maicii Domnului, încadrată de Schimbarea la Față și Buna Vestire
Sursa: Arhiva personală

Timpanul nordic găzduiește scena Coborârii în Iad, acompaniată de Înălțarea Domnului și de imaginea Sfintei Treimi (figura 6). Pe peretele vestic, în zona superioară, este plasată Adormirea Maicii Domnului, încadrată de Schimbarea la Față și Buna Vestire (figura 7).

Pe peretele sudic, în registrul inferior, sunt pictați sfinții militari Gheorghe, Teodor Stratilat, Procopie și Mercurie, recunoscuți pentru curajul și sacrificiul lor. În glaful ferestrei centrale, într-

13 Luiza Zamora, *op.cit.*, p. 171.

Figura 8 și 9. Ferestrele de pe peretele sudic și nordic
Sursa: Arhiva personală

un medalion, apare Iisus binecuvântând, însoțit de Sfântul Christofor și Govadalie (figura 8). Simetric, pe peretele nordic, sunt reprezentați Sfinții Împărați Constantin și Elena, urmați de Sfinții militari Dimitrie și Teodor. Tot aici, într-un alt medalion este înfățișată Maica Domnului binecuvântând, încadrată de Sfântul Eustație Plachida și soția sa, Teopista, împreună cu cei doi fii ai lor (figura 9).

Figura 10. Bolta naosului
Sursa: Arhiva personală

În bolta naosului, scena centrală este dedicată lui Hristos Pantocrator, înconjurat de heruvimi și serafimi, iar la nivelul inferior apar Maica Domnului și Sfântul Ioan Botezătorul, flancați de cete îngerești (figura 10).

Pronaosul bolniței de la Polovragi, aduce în prim-plan o temă nouă pentru bisericile bolnițe, tema Sinaxarului (figura 11). Sinaxarul

Figura 11. Sinaxarul
Sursa: Arhiva personală

se desfășară pe bolta cilindrică a pronaosului, fiind reprezentat printr-o selecție de 48 de scene, dispuse în câte șase registre. Prezența Sinaxarului are o însemnătate funerară, moartea mucenicilor, cuvioșilor și apostolilor însemnând învierea lor întru Hristos „ziua morții lor fiind văzută ca o nouă naștere și permanentă reactualizare a jertfei hristice”[14]. Putem spune că ei oferă exemple de mântuire bazate pe victoria asupra morții, fiind un exemplu moralizator pentru credincioși.

Figura 12. Perete sudic cu scene reprezentative din viața Sf. Nicolae
Sursa: Arhiva personală

14 Daniel Barbu, *op.cit.*, p. 67.

O altă temă importantă din pronaos este Ciclul Vieții Sfântului Nicolae (figura 12). Acesta are o semnificație specială, întrucât majoritatea scenelor pun în prim-plan minunile realizate de sfânt, întărind ideeamcă bolnița era un loc al speranței și vindecării. Pe timpanul nordic sunt redate momentele Nașterii Sfântului Nicolae, prima sa minune, perioada în care a fost învățăcel și momentul hirotonirii sale ca preot. Ciclul se continua pe timpanul sudic cu următoarele scene: Sfântul Nicolae îi apare lui Constantin, Pilda fecioarelor, Cei trei generali îi mulțumesc Sfântului Nicolae, Sfântul Nicolae îl salvează pe Vasile de sarazini, Povestea mării, Sfântul Nicolae împiedică uciderea celor trei oameni, Sfântul Nicolae îl salvează pe Demetrius de la înec și Adormirea Sfântului Nicolae.

Pe peretele nordic, în registrul inferior, apare pictat un tablou votiv (figura 13), fără vreo inscripție, în care apare o călugăriță, un boier cu o cruce în mână și o femeie cu doi copii.

Figura 13. Tablou votiv
Sursa: Arhiva personală

Din punct de vedere cromatic în pictura realizată în frescă a acestei bolnițe, predomină nuanțele de rosu englez, albastru, verde crom și ocru, care conferă unitate, armonie și echilibru compoziției. Folosirea, pe fundal, a nuanțelor de albastru, verde și roșu scot în evidenta personajele, ale căror vesminte, atent conturate, se remarca prin elemente ornamentale cu motive florale. Astfel pictura bolniței de la Polovragi se caracterizează printr-o gamă de culori armonioasă și echilibrat

Concluzionând, bisericile bolniță din Oltenia reprezintă o parte semnificativă a istoriei și identității culturale a regiunii. Ele au fost puncte centrale în îngrijirea sănătății și în asigurarea ajutorului pentru cei aflați în suferință, ilustrând îmbinarea dintre dimensiunile religioase și sociale ale vieții comunitare.

Bibliografie

- BARBU, Daniel, *Pictura murală din Țara Românească în secolul al XIV-lea*, Editura Meridiane, București, 1986
- BRANIȘTE, Ene Pr. Prof. Dr., *Liturgică Generală*, București, Editura Institutului biblic și de misiune al Bisericii Ortodoxe Române, 1993
- CHIHAIA, Pavel, *Etape de construcție la complexul monastic Cozia*, în „Pagini de veche artă românească", Vol. II, Editura Academiei RSR, București, 1972
- *DRH*. Seria B Țara Românească. Vol. II 1501-1525, Editura Academiei RSR, București, 1972
- MIHAI, Dana, *Contribuția arheologiei la studiul monumentelor de arhitectură din Țara Românească sec. XVI-XVII*, Editura Cetatea de Scaun, Târgoviște, 2008
- ZAMORA, Luiza, *Bolnițele*, Editura ACS, București, 2023

Gică MANOLE

O Înaltă Comisie a Statului Român dezvăluie hoțiile lui Carol II (1930 – 1940)

De foarte tânăr, viitorul rege Carol II a fost un răsfățat al sorții, făcându-i-se pe plac, împlinindu-i-se toate capriciile, dorințele. Se știe că a fost crescut prost, foarte prost, în ciuda așa-zișilor „educatori” ce i-au fost puși la dispoziție de Carol I și Maria.

Așa, când prințul Carol încă nu împlinise 20 de ani, în 1913, parlamentul României, la recomandarea (adică la ordinul – n. ns.) guvernului (mai precis a primului ministru Titu Maiorescu), a aprobat prin vot un salariu anual pentru neprețuitul odor al lui Ferdinand și Maria, de 100.000 (una sută de mii) de lei. Salariul anual al prințului Carol II, la 1913, îl întrecea de două ori pe cel al președintelui S.U.A. la acea vreme „șeful celui mai bogat stat din lume”[1]. Faptul a indignat până la exasperare o bună parte a societății românești; cei mai critici la adresa gestului sfidător al oligarhiei politice fiind social-democrații: „Ce servicii aduce țării acest tânăr de 19 ani, care încă nu și-a terminat studiile?”[2], se întreba deloc gratuit ziarul „România muncitoare”, din 31 martie 1913; pentru ca să conchidă că suma „disproporționată” pentru nevoile unui singur om nu este decât „o primă de încurajare a risipei, luxului și desfrâului”[3], precum și „o adevărată batjocură adusă intereselor țărănimii și muncitorimii”[4].

Imediat după fuga, alungarea rușinoasă a lui Carol II pe 7 septembrie 1940, generalul Ion Antonescu a dispus constituirea unei *Comisii Naționale* care să identifice toate abuzurile, ilegalitățile și hoțiile înfăptuite de acesta pe parcursul celor 10 ani de stăpânire discreționară, absolută, ilegală și destrăbălată.

Comisia urmărea, pe lângă stabilirea întinderii fărădelegilor comise de Carol II și oamenii săi, „restabilirea drepturilor încălcate ale statului”[5]. Cercetarea și ancheta au fost efectuate de funcționari specializați, inspectori financiari, de magistrați, fiind efectuată și condusă într-un „spirit de desăvârșită dreptate și nepărtinire”[6].

Înainte de toate, *Comisia* observă că fostul rege a primit de la persoane particulare numeroase daruri și avantaje având ca scop creșterea veniturilor și sporirea averii personale. Darurile nu au fost efectuate din semn de respect sau ca urmare a unor manifestări protocolare, ci au devenit în mod real mijloc pentru îmbogățirea pe căi ilegale a fostului rege, pe seama particularilor. Este normal, era normal ca un rege să primească de la particulari diferite daruri cu diferite ocazii sau ca un rege să ofere unor particulari cadouri, cu diferite prilejuri, subliniază *Comisia*. Dar când darurile primite de rege constau în mari sume de bani, acțiuni și valori sau în obiecte de mare valoare în aur, faptul vine în contrazicere desăvârșită cu

[1] *Monarhia de Hohenzollern văzută de contemporani*, Editura Politică, București, 1968, p. 252.
[2] *Ibidem.*
[3] *Ibidem.*
[4] *Ibidem,* p. 254.
[5] *Ibidem,* p. 631.
[6] *Ibidem.*

semnificația acestora, căpătând un aspect ce nu se potrivește defel cu conduita unui rege.

Așa, industriașul Nicolae Malaxa a declarat *Comisiei* de anchetă că a făcut daruri lui Carol II un grajd de curse în valoare de 2 milioane de lei, o colecție întreagă de timbre în valoare de 5 milioane, câte un tablou de mare valoare de N. Grigorescu și Șt. Luchian. Max Auschnitt a plătit contravaloarea în lire sterline (6000), la Londra, pentru ca omul lui Carol II, colonelul Capșa, să cumpere un armăsar de prăsilă. Societatea „Reșița" a dăruit lui Carol II doar în trei ani suma de 150.000.000 lei, bani pe care regele i-a cerut personal, de la Malaxa și Auschnitt. *Comisia* a găsit printre actele rămase de la E. Urdăreanu chitanțele de plată ale societății către Casa Regală. Cele 150 de milioane de lei au intrat în Casa Regală, fără ca vreun leu să fi fost dat vreunui așezământ social și cultural.

Pe 8 iunie 1939 (la 9 ani de la „glorioasa restaurație") Armand Călinescu a dat lui Carol II o stemă a F.R.N. (partidul regelui), înconjurată de pietre prețioase. Piesa a fost cumpărată cu 250 de mii de lei de la bijutierul Weiss, bani luați din fondul statului. La acea dată, Armand Călinescu era prim-ministru în funcție, iar actul său înseamnă furt calificat din avutul public, delapidare. Directorul de cabinet al lui A. Călinescu, Radu Lobei, a declarat *Comisiei* că și-n alte ocazii, primul-ministru a luat mari sume de bani din bugetul statului spre a face daruri fostului rege.

C.F.R. a dăruit în 1940, la împlinirea a 10 ani de la instalarea pe tron, o plachetă de platină placată cu briliante și rubine valorând 900.000 de lei. N. Malaxa a declarat că a mai dăruit deseori Elenei Lupescu obiecte de valoare de sute de mii de lei. Tot Malaxa a mai afirmat că, în august 1939, Elena Lupescu i-a cerut să termine lucrările la „Ferma Albă", aflată în proprietatea ei; și că n-a putut s-o refuze deoarece ca și conducător de „mari întreprinderi" avea grijă de soarta a zeci de mii de oameni! A dat de foarte multe ori, mari sume de bani și lui E. Urdăreanu, pentru a-i căpăta bunăvoința. I-a pus la dispoziție, tot lui Urdăreanu, o casă care a aparținut principelui Nicolae, din parcul Filipescu din București, unde omul de încredere a lui Carol II a locuit gratuit. În 1936 Malaxa și Auschnitt au dat lui Urdăreanu suma de 10.000 de lire sterline sub motiv că omul era „lipsit de mijloace"[7].

Și Banca Națională a României a efectuat daruri lui Carol II. În iulie 1939, B.N.R. a vândut către Uniunea Fundațiilor Culturale Regale (adică lui Carol II) o clădire în centrul Bucureștiului (str. Lipscani, nr. 17-20) cu prețul de 65 de milioane, bani ce trebuiau plătiți în 20 de ani fără dobândă, în rate anuale de 3,2 milioane lei. Clădirea vândută (mai degrabă B.N.R. a fost forțată să o vândă regelui) aducea la data respectivă, din chirii, un venit anual Băncii de 5,2 milioane lei. În afară de aceasta, B.N.R. a mai acordat, doar între anii 1938 și 1939, 6 milioane de lei în numerar, ca subvenții, Fundațiilor Culturale patronate de Carol II. Așa cum am mai spus altă dată, Fundațiile Culturale ale lui Carol II publicau autori/cărți de valoare doar de fațadă. În spatele acestor fundații, regele Carol II încasa de la miliardarii timpului mari sume de bani pentru cultură, chipurile, dar care le depozita în lăzile sale de la palat, și care vor fi găsite burdușite cu lei în septembrie 1940. Prin vânzarea clădirii de pe Lipscani, B.N.R. a pierdut 25.000.000 de lei. După fuga lui Carol II, ca urmare a unei rezoluții a generalului Ion Antonescu și a unui proces, Banca Națională și-a redobândit imobilul.

Din 1932 și până în 1940, B.N.R. a acordat sub formă de subvenții pentru „binefaceri" regelui Carol II sume valorând 81 de milioane lei. Se acordau anual regelui câte 9 milioane lei, mai puțin în anul 1932 când i s-au dat 15 milioane, și în 1933, când acesta va primi doar 3 milioane. *Comisia* a stabilit că din această sumă doar „o parte infimă" s-a folosit pentru scopul pentru care au fost acordate. Ele erau date lui Urdăreanu, iar acesta i le dădea lui Carol II.

Darea unor sume de bani așa de consistente lui Carol II, pentru, chipurile, sprijinirea activităților sale culturale, a nemulțumit pe

[7] *Ibidem,* p. 565.

mulți acționari ai B.N.R.. În ședința generală din 19 februarie 1934, prof. dr. Gh. Gerota protestează deosebit de vehement că B.N.R. acordă „subvenții" lui Carol II și că instituția ar trebui să-i ajute pe cei în nevoie, să acorde ajutoare scriitorilor și nu regelui Carol II. Vehemența critică a prof. dr. Gh. Gerota l-au înfuriat pe „constituționalul" rege Carol II, cum îl scotea din sărite orice accent critic la adresa sa, ca, de pildă a dr. D. Gerota, în 1934, fratele primului. De asemenea, B.N.R. a dăruit lui Carol II, în iunie 1940, 225 de „monete" jubiliare de aur plus alte 66 cu ocazia împlinirii centenarului de la nașterea lui Carol I (în 1937). Aceeași B.N.R. a mai donat și o cantitate de aur în valoare de un milion de lei pentru confecționarea pentru rege a unui buzdugan. În 1940, B.N.R. scoate din seif 26 kg de aur din care s-au realizat un pahar de 1,5 kg, o farfurie de 2 kg și o hartă în relief a României de 20 kg, toate donate regelui Carol II, la 10 ani de „glorioasă" domnie!

În cursul anului 1934, s-a construit la Eforie, doar în 6 săptămâni, o vilă pentru Carol II. La vilă au lucrat 300 de muncitori zi și noapte. Lucrarea a fost efectuată sub egida Băncii „Marmorosch-Blank". Desigur, Casa Regală n-a plătit nici un leu pentru teren, pe construcții, pe mobilier sau anexe sau pentru micul port creat special pentru „Cetatea de Nisip" a lui Carol II. Delegatul cu construcția a fost Nicolae Tabacovici, iar banii necesari au fost dați de Ministerul Lucrărilor Publice (15 milioane lei).

Ca orice om care se respectă, „gospodar" și cu simțul viitorului, Carol II a fost preocupat să aibă în proprietate și acțiuni la diferite societăți comerciale și industriale. Acțiuni cât mai multe, fără să plătească vreun leu pe ele. Așa a intrat în posesia a 435.000 de acțiuni la societatea „Lujeni", gratuit desigur, în valoarea de 217, 5 milioane lei. Acțiunile au fost plătite de Max Auschnitt. Pe 9 septembrie 1940, acțiunile lui Carol II au fost blocate. Din 1931, Carol II deținea 10.000 de acțiuni la Banca „Marmorosch-Blank", în valoare de 6 milioane de lei. Nu se știe cine i le-a dăruit fostului suveran; 9000 de acțiuni la o societate franceză depuse la „Credit Suisse" din Zürich în valoare de 14 milioane lei, alte 30.000 de acțiuni deținea la „Astra-Vagoane", valorând 15 milioane lei.

Comisia, analizând documentele avute la dispoziție, a apreciat că, doar prin intermediul dobândirii de acțiuni fără să plătească vreun leu, averea personală a regelui Carol II a crescut cu 205 milioane lei pe timpul celor 10 ani.

Pe lângă aur și acțiuni, regele Carol II și-a însușit, folosindu-se de poziția sa, prin trafic de influență și abuz, numeroase proprietăți în dauna statului român.

În 1931, Carol II cere primarului Bucureștiului, Dem. Dobescu, 500 de pogoane de pădure din pădurea Snagov. Inițial, Dobrescu, îl refuză pe rege, zicându-i că bucureștenii iubesc Snagovul și că nu ar da bine în ochii opiniei publice ca regele țării să le ia pădurea iubită. Carol II insistă: „Bine, bine, dar nu-mi dai ceva?"[8], pentru ca în loc de 500 de pogoane primarul să-i dăruiască doar 100 de pogoane. În 1941, Curtea de Casație, confiscă cele 50 de hectare de pădure ale lui Carol și le redă statului român. Sub pretextul „exproprierii" unor clădiri ce aparțineau casei regale, în 1939, când se efectuau lucrări la palatul regal, Carol a pretins și primit mai multe proprietăți aflate în proprietatea Ministerului Agriculturii și Domeniilor.

Așa, prin acest subterfugiu („exproprierea"), Carol II a intrat în posesia fermei Spanțov de 800 de hectare de teren arabil, livezi, vii, iaz, baltă și stuf, pădure; un teren la Băneasa luat Școlii de horticultură „Băneasa" de 3540 m^2; Stațiunea de montă Băneasa cu clădiri de 5 hectare; Pepiniera Murfatlar de peste 1000 de hectare; apoi Balta Boianu-Sticleanu din județul Ialomița cu o suprafață de 6200 de hectare; pădurea Herească de 35 hectare. Toate aceste bunuri au fost evaluate la 70 milioane lei, conform valorii de inventar a tuturor proprietăților. Urdăreanu a primit de la Carol II misiunea de a da un aspect legal

[8] *Ibidem,* p. 574.

dobândirii acestor proprietăți.

Pe 13 aprilie 1940, „munca" lui Urdăreanu a dat roade, în sensul că „parlamentul" lui Carol adaugă un alineat la legea exproprierii pentru utilitate publică, după care Casa Regală intră în proprietatea tuturor acestor bunuri. Desigur, după 6 – 7 septembrie 1940, în septembrie 1941, Curtea de Casație a hotărât ca toate aceste proprietăți și bunuri să fie restituite vechiului și adevăratului proprietar, Ministerul Agriculturii și Domeniilor.

Tot prin fraudă și abuz, Urdăreanu se folosește de poziția de mareșal al palatului și dăruiește lui Carol II, la Cotnari, în 1937, o vie în suprafață de 20 hectare. Toate construcțiile (palatul, crama, pivnițele, dependințele, căile de acces) au fost efectuate de același minister al Agriculturii și Domeniilor și au costat circa 15 milioane de lei.

De asemenea, pe timpul domniei, Carol II a efectuat numeroase operațiuni cu devize, eludând legislația românească, aducând mari prejudicii financiare statului. Așa, în urma intervenției scrise din partea lui Carol II către Banca Națională a României s-au transferat către Casa Regală mari sume în dolari și lire sterline, valutele favorite ale „augustului suveran".

Cu aceste devize, în 4 ani, s-au importat pentru regele Carol II 84 de mașini. În 1935 și 1936, 12 mașini; în 1937, 16 mașini; în 1938, 22 de mașini; în 1939, 34 de mașini. 15 mașini au fost importate, între 1935 – 1939, pentru garda palatului regal, 36 de mașini pentru înalți demnitari și „diverși" (adică Duduia, se înțelege), 2 mașini pentru căpitanul Știrbei, 3 mașini pentru ministrul palatului Macioni – Stîrcea și, în fine, 5 mașini pentru Ernest Urdăreanu, mareșalul palatului. În total 130 de mașini de lux. Toate aceste mașini au fost importate prin scutire de plata taxelor vamale. Și diferite persoane particulare au primit din plin dovada „generozității" lui Carol, pe banii statului, desigur. Elenei Mavrodi i s-au transferat 500 de dolari peste hotare, iar lui Horace Daws i s-au trimis în Anglia 12.000 de lei.

În iulie 1937, atașatul militar naval al României la Londra, comandorul G. Dumitrescu, cumpără pentru Carol II iahtul de lux „Luceafărul". Statul român a plătit pentru dobândirea acestui bun 52 de milioane de lei.

În ultimii doi ani de domnie, Carol II, a urgentat transferul la bănci în Elveția și S.U.A., a unor mari sume de bani. Transferurile s-au efectuat de către B.N.R. sau prin diverși „curieri" regali. Numai la banca „The Chase National Bank" din New York, Carol II avea depuși circa un milion de dolari.

Folosindu-se de Domeniile Coroanei, Carol II a fost și un mare exportator de cherestea și lemn, ignorând toată legislația în vigoare. Suma încasată ca urmare a acestor operațiuni frauduloase (de către Carol II) a fost de 120 de milioane lei. A fost transformată în lire sterline și depusă tot la bănci din Occident.

Operațiunile valutare ilegale efectuate de regele Carol II, pe timpul domniei sale, au adus pagube statului român însumând 533.227.214 lei, sumă din care a fost recuperată doar o parte: 153.137.620 lei[9].

Se înțelege, Carol II și anturajul său, la care adăugăm neapărat *Camarila*, au fost scutiți de taxe și de plata impozitelor pe toți cei 10 ani rușinoși. Dacă regele a importat pentru sine, Duduia și Urdăreanu 130 de mașini, pentru ceilalți membri ai casei regale și demnitari, între 1930 – 1940, au fost cumpărate din import 302 mașini. Toate au fost scutite de taxe și impozite. Urdăreanu a adus pagube statului, numai la importul de mașini, în valoare de 1.200.000 de lei, iar Duduia, ceva mai „modestă", pentru exact aceeași operațiune, de 300.000 de lei.

Toate utilitățile necesare, din ansamblul de clădiri aparținând casei regale, apă, canal, electricitate, gunoi, au fost livrate gratuit sau în schimbul unor prețuri modice. Clădirile casei regale, ale lui Carol II, fără vreun temei legal, au fost scutite de la plata oricărui impozit. Chiar și florile ce erau livrate regelui de un magazin din incintă, le-a primit cu titlu gratuit. De asemenea, întregul arsenal de mașini aflate în proprietatea Casei Regale – automobile,

[9] *Ibidem,* p. 589.

tractoare, calorifere, diverse motoare – a primit 10 ani produsele petroliere necesare gratuit, pe bază de aprobări date de Ministerul de Finanțe. Pagubele aduse statului numai în acest sector de către rege, Duduia și Urdăreanu s-au ridicat la uriașa sumă de 10 miliarde lei. Între 1939 – 1940, doar Carol II a consumat produse petroliere în valoare de 19 milioane lei. În timp de 7 ani (1934 – 1940) cheltuielile palatului regal pentru curent electric, apă, canal, salubritate au atins valoarea de 11 milioane lei.

Toate mărfurile necesare palatului regal au fost, de asemenea, scutite de orice taxă de consumație și primite în regim de plată preferențial. Până și țigările pe care le fuma Carol, Duduia și Camarila erau procurate în mod gratuit; Carol a reușit performanța ca, între 1930 – 1940, să cheltuiască doar pentru țigări 4 milioane de lei.

La castelul Scroviștea, palat pe care Carol II l-a moștenit de la regele Ferdinand, lucrările de modernizare – drumuri, asfaltare, fundații la diverse anexe (clădiri), asanarea lacului Scroviștea, au fost realizate de Ministerul Lucrărilor Publice, iar suma necesară – 40 milioane lei – a fost pusă la dispoziție de Ministerul Finanțelor. Din ancheta Comisiei Antonescu, am aflat că regele Carol II a fost membru al ordinului „Mihai Viteazul”!

Asta da batjocură la adresa eroilor războiului de întregire națională! Un dezertor, un laș, cât și un individ ce s-a automutilat doar ca să nu plece la războiul cu Ungaria (1919), decorat cu cea mai valoroasă medalie acordată pentru vitejie în război și fapte de arme!

Ei bine, pentru calitatea de membru al Ordinului „Mihai Viteazul”, Carol II a fost împroprietărit cu un lot de pământ la Băneasa. Pe acest pământ și-a construit o fermă. În cei 10 ani de domnie, lucrările efectuate, investițiile la ferma lui Carol II din Băneasa au fost suportate de stat sau de către primăria capitalei. Drumuri, asfaltări, pavaje, instalații de iluminat, poduri, cabluri subterane de electricitate, toate au costat peste 5 milioane lei, fără ca regele să scoată un ban din buzunar. Mai mult, Carol II a ordonat primăriei capitalei să interzică ridicarea vreunei construcții de-a lungul drumului central care ducea spre ferma sa. Lotul lui Carol II i s-a părut nu îndeajuns de mare pentru necesarul fermei sale. De aceea a dat dispoziții să fie cumpărate terenurile vecine „în condițiuni cu totul discutabile din punctul de vedere al legalității”[10].

Mai departe, Comisia constată că Regia Autonomă C.F.R. a construit special pentru Carol II un automotor cu care mergea la vânătoare, cu două remorci platformă, valorând 2 milioane lei, la care s-au adăugat două vagoane frigorifice speciale pentru păstrarea vânatului, în valoare de 10 milioane lei.

Regele Carol II a ordonat prefecturii poliției Capitalei să pună la dispoziție pentru paza casei și a Elenei Lupescu, o echipă de 18 gardieni, începând cu anul 1934 și până în 1940. Palatul regal a primit, de asemenea, din partea Prefecturii poliției Capitalei o instalație sonoră completă de cinema în valoare de 500.000 lei.

Orașul Galați a predat timp de 10 ani, între 8 iunie 1930 – 5 septembrie 1940, Casei Regale, în mod gratuit icre negre în valoare de 7 milioane lei. În anii 1937 și 1938, la castelul de vânătoare de la Lăpușna a lui Carol II s-au efectuat lucrări de 1 milion de lei, și un alt milion, tot pentru același castel, lucrări de înfrumusețare. Vinul de Malaga cu care era aprovizionată Casa Regală, a fost primit parte gratuit, dar în toți anii scutit de taxe vamale. Două aparate de radiologie, care au costat Ministerul Sănătății 1,2 milioane lei, au fost oferite gratuit casei regale. Castelul de la Poiana-Ițcani, proprietatea lui Carol II a fost reparat și ameliorat cu suma de 500.000 lei, iar prefectura județului Câmpulung a plătit 20.000 lei pentru repararea liniei telefonice și a instalației electrice de la același castel. Primăria orașului Ploiești a pus la dispoziția Casei Regale (1930 – 1940) produse petroliere în valoare de jumătate de milion de lei.

Carol II a cerut insistent deseori, din partea diferitelor autorități ale statului să acorde subvenții Casei Regale. Comisia a constatat că subvențiile nu au fost folosite pentru scopul

[10] *Ibidem,* p. 603.

solicitat, depășeau net valorile Casei Regale, iar uriașele sume de bani rămase nefolosite au intrat în stăpânirea fostului rege. Prin acest procedeu, Carol II și-a sporit în mod ilegal și nejustificat averea personală în dauna statului. Daunele aduse statului pe această cale au fost stabilite la 126 de milioane de lei. De asemenea, Carol II a impus ca cheltuielile cu întreținerea palatelor regale din Calea Victoriei, Cotroceni, Șoseaua Kiseleff și Curtea de Argeș, să fie acoperite prin subvenții de la stat, crescându-și și pe această cale, averea personală. Numai prin subvenții, Comisia a stabilit că fostul rege și-a mărit averea cu peste 100 de milioane de lei.

Și Ministerul de Finanțe a acordat subvenții Casei Regale pentru transportul de persoane și materiale C.F.R. în valoare de 107 milioane lei pe timpul celor 10 ani. Suma nefiind cheltuită decât în parte, în buzunarele fără fund ale lui Carol II au intrat încă 58 milioane de lei. Carol II tot nu era mulțumit cu cât primea. Așa, a ordonat administrației casei regale să solicite de la finanțe sume și mai mari, deși subvențiile primite erau deja cu mult mai mari decât necesarul total al cheltuielilor. Diferența reieșită din subvenții, de încă 7 milioane lei, a intrat în contul nesătulului rege.

Alte cheltuieli, și deloc mici, au fost efectuate pentru vânătorile regale de către Ministerul Agriculturii și Domeniilor. Cine citește *Jurnalul* lui Carol II înțelege că una din marile distracții ale sale a fost vânătoarea. Pentru vânătorile lui Carol II, ministerul citat a cheltuit peste 10 milioane de lei.

Pentru întreținerea rangului reginei Maria, pe anul bugetar 1938 – 1939, Ministerul de Finanțe a prevăzut *20,6 milioane de lei*, însemnând lista civilă a acesteia. Până la 18 iulie 1938, când Maria a murit, din acești bani s-au cheltuit *6.666.664 lei, restul de peste 13 milioane rămânând necheltuiți.*

Carol II ordonă lui Urdăreanu să înainteze o adresă Ministerului de Finanțe din partea Administrației Casei Regale, cu nr. 4/1938 prin care respectivul minister să dispună plata celor 13 milioane și 340 de mii „în contul casei regelui”[11]. În consecință, ministrul de finanțe ad-interim Mitiță Constantinescu aprobă cererea, iar ministerul respectiv emite o ordonanță de plată cu nr. 12.081 din 19 august 1938 a sumei de 13.333.336 milioane lei în contul regelui Carol II. Tranzacția a fost ilegală, căci suma aparținea Reginei Maria. Murind ea, folosirea sumei de oricine altcineva devenea automat ilegală. Se vede că regele Carol II n-a ezitat o clipă să confiște până și banii ce aparțineau mamei sale, Maria, după moartea sa. Fraudele „augustului” suveran, probate prin acte, nu au un sfârșit. Indiferent cu ce prilej, indiferent cu ce ocazie, ochii săi și ai Camarilei erau îndreptați în primul rând spre furt. De oriunde, din orice, abuzând de poziția sa, el urmărea doar să scoată bani și iar bani.

În 1933, Ministerul de Finanțe a dat Casei Regale 4.000.000 milioane lei, bani solicitați pentru „înfrumusețarea” orașului Sinaia, cu ocazia împlinirii a 50 de ani de la inaugurarea castelului Peleș. După ce Comisia a cercetat actele administrației Casei Regale a constatat că din cele 4 milioane de lei s-au cheltuit din fondurile Casei Regale 1,6 milioane lei, dar nu pentru înfrumusețarea orașului Sinaia, ci pentru serbările de la Peleș (alimente, băuturi, lăutari, veselă etc.). Pentru orașul Sinaia nu s-a cheltuit nici un leu, iar diferența de 2,4 milioane lei a intrat în buzunarele lui Carol II.

Pe 6 septembrie 1940, înainte de plecarea din țară, și după abdicarea lui Carol II, E. Urdăreanu (căruia C. Argetoianu îi zicea Murdăreanu) i-a înmânat lui I. Rădulescu, administratorul bunurilor private ale regelui, două lăzi cu bani. După ce numără banii, Rădulescu constată că în cele două lăzi se găseau 110 milioane și 850 de mii lei. De unde avea Carol II acești bani, Urdăreanu deși știa n-a vrut să spună nimic.

În schimbul celor două lăzi în care se aflau 111 milioane de lei, Urdăreanu a cerut chitanță. Rădulescu i-a dat actul cerut, iar comisia Antonescu l-a găsit pe 19 septembrie 1940 pe masa lui E. Urdăreanu.

Suma aceasta uriașă, Carol II o avea din

[11] *Ibidem,* p. 612.

cadourile, mita, darurile, cu care a fost gratulat de oligarhia politico-financiară doar în ultimul an de domnie. Aceeași I. Rădulescu, tot în fața Comisiei, a mai declarat că a primit 33 de milioane de lei în 1940 de la Carol II la care a mai adăugat alte 7 milioane, bani pe care i-a trimis prin intermediul B.N.R., pentru a fi depuși pe numele regelui la „The Chase Bank" din New York. Transformată în dolari suma a dat 382 de mii de dolari americani. În același an, precizează Rădulescu, a depus, tot pe numele regelui Carol II, la o bancă din Basel, 61 de milioane de lire sterline. Suma a fost depozitată la banca elvețiană tot în dolari americani. Operațiunea a fost efectuată de asemenea prin intermediul Băncii Naționale a României.

În 1940, se vede că Carol II a înțeles că timpul stăpânirii sale peste biata Românie era măsurat. Așa îmi explic desele depuneri la băncile din Vest. Un fapt nu mi-l pot explica, anume de ce Carol II, având la dispoziție o întreagă garnitură de tren, precum și acceptul generalului Ion Antonescu de a lua cu sine tot ceea ce dorește, n-a mai urcat în trenul personal pus la dispoziție și cele două lăzi cu 11,8 de milioane lei. Să fi fost ghiftuit? Să fi uitat de ele în graba plecării? Un individ cu o lăcomie nemăsurată, niciodată sătulă, n-avea cum să plece pentru totdeauna din țară și să uite pur și simplu de atâția bani! A fost el în stare cu doi ani în urmă, după i-a murit mama, să dispună ca restul banilor rămași după moartea reginei Maria (peste 13 milioane) să-i fure și să-i bage în propriile buzunare și să „uite" de o asemenea comoară bănească? Nu „uitarea", așadar, l-a făcut să abandoneze uriașa sumă, ci puternica presiune pe care o exercitaseră sutele de mii de bucureșteni asupra palatului regal, în primele zile ale lui septembrie 1940, presiune care l-au obligat literalmente să abdice și să fugă.

Și refacerea palatului regal (afectat de un grav incendiu în decembrie 1926) i-au oferit lui Carol II ocazia să pună statul român la cheltuieli imense. Până la începutul anului 1937, lucrările de refacere, modernizare, amenajare a palatului regal au costat statul peste jumătate de miliard de lei. Din 1931, lucrările la palat au fost asumate de Constantin Argetoianu, ministru și al Agriculturii în guvernul Iorga. Până în septembrie 1940, lucrările efectuate la palatul lui „vodă" Carol au costat România 1 miliard și șase sute de milioane de lei. Desigur, uriașa sumă, după cum sublinia Comisia Statului Român, n-a fost cheltuită doar pentru „construcția propriu-zisă a palatului"[12]. La această sumă s-au adăugat alte 50 de milioane de lei ca subvenții doar pentru diferite construcții la palatul regal din Calea Victoriei.

Acestea au fost fraudele, ilegalitățile, hoțiile – evident, doar cele de anvergură – înfăptuite de regele Carol II în timpul celor 10 ani de domnie, hoții constatate de Comisia Statului Român în toamna anului 1940, probate cu documente.

Constat, încă odată, ce nota Carol II în *Jurnalul* său pe 5 septembrie 1940, seara, cu câteva ore înainte de a renunța la tron: „După 10 ani de străduință, zece ani de luptă și de muncă… iată-mă din nou pus pe drumuri, din nou pribeag pe drumuri străine"[13]. Peste două zile, pe 7 septembrie 1940, va nota iarăși despre faptul că a „muncit cu drag și fără odihnă" pentru țara sa, România, care, prin „elementele politice"[14] l-a trădat, dovedind lipsă de recunoștință…

După toate hoțiile inventariate de către *Comisia* din toamna lui 1940, dovedite cu acte oficiale (am redat doar o parte din ele), observ că nu cred să fi existat vreodată în toată istoria noastră o pată mai rușinoasă și întunecată decât cea pe care a lăsat-o Carol II și regimul său. Cuvintele nu pot reda decât cu dificultate și foarte palid, nenorocirea pe care a adus-o individul peste țară. Iar cel/cei care citește/citesc doar *Jurnalul* individului și care

[12] *Ibidem,* p. 625.

[13] Regele Carol II al României, *Însemnări zilnice. 1937 – 1951*, vol. III (15 decembrie 1939 – 7 septembrie 1940), Caietele 11 – 11A, Ediție îngrijită, note, glosar, indice de Nicolae Rauș, Studiu introductiv de Ioan Scurtu, Editura Scripta, București, 1998, p. 303.

[14] *Ibidem,* p. 311.

știu despre cei 10 ani doar câteva chestiuni aproximative (cea cu „vârful" economic din 1938, de exemplu), oameni de bună credință, îl cred pe Carol II și-l compătimesc, fiind convinși că în septembrie 1940 România a dovedit ingratitudine și nerecunoștință față de Majestatea Sa, regele Carol II!

Notând minciunile ordinare în *Jurnal*, Carol II știa că minte cu nerușinare. Căci cine-și poate închipui că individul chiar că se credea virtuos, cinstit, patriot, muncitor, harnic peste poate, posedat de duhul credinții și a facerii de bine! El mințea pentru că i-a crezut, toată viața sa spurcată, pe români un popor de proști. Și pe care i-a disprețuit sistematic, bătându-și joc de ei. Notând în *Jurnal* ceea ce am citat mai sus, el era convins că peste ani și ani va fi crezut pe cuvânt. Și că se va bucura de o posteritate luminoasă, pozitivă în rândul poporului român pe care l-a slujit cu atâta cinste, dreptate și omenie!

În această privință, individul nu s-a înșelat prea tare. Despre el și „glorioasa" lui domnie, mulți oameni învățați, unii membri ai Academiei, alții profesori pe la universități, scriu și vorbesc cu judecată și dreaptă măsură! Că a fost deosebit de inteligent! Că a fost un adevărat voievod al culturii naționale! Că a fost un rege democrat și curat constituțional! Că a dus România pe o culme economică, modernizând-o din temelii! Că a avut mici lipsuri și mari calități! Că micile defecte pe care, totuși, le-a avut, nu sunt altceva decât defectele pe care orice român le are! Că el a reprezentat țara cu onoare și cinste și, mai ales, a păzit cu sfințenie democrația și valorile ei!

Desigur, Carol II a avut dreptate. Era convins că posteritatea îi va fi recunoscătoare pentru multa lui muncă și marile sale fapte! La putere fiind, guvernând țara ca un veritabil satrap, nu s-a ferit să declare în auzul și văzul Camarilei că, el, Carol, nu are cur îndeajuns de mare câți de mulți indivizi vor să i-l pupe!

Cazul lui Carol II mă duce cu gândul la o povestire a scriitorului italian Giovanni Boccaccio din Decameronul, ziua întâi, povestea întâi, a unui oarecare „ser Ciapperello" din Prato. Și care toată viața nu s-a dat în lături de la nicio ticăloșie, furând, mințind, înșelând, ucigând zi și noapte pe semenii care-i ieșeau în cale, încât era, zice Boccaccio, „cel mai mișelnic om din câți trăiesc sub soare"[15]. Ei bine, acest individ pleacă, ca însoțitorul unui cavaler de rang, în Burgundia, cade la pat pe drum, și, ca să nu moară nespovedit, solicită un om al bisericii. La el, spre a-i primi spovedania, vine un călugăr evlavios „vrednic de toată cinstea". Iar în ultima sa mărturisire, Ciapperello vorbește despre sine ca despre un om fără nici un păcat: blând, milostiv, total abstinent în toate, creștin practicant ce a respectat strict toate canoanele, având gândul în fiecare clipă doar la Dumnezeu, adică total invers după cum fusese toată viața.

Auzind despre o viață așa de curată și trăită doar în Domnul, călugărul confesor îl absolvi de orice păcat, și cum muri escrocul cum răspândi vestea că în localitatea lor a venit să moară un adevărat sfânt! Se înțelege, comunitatea burgundă îi făcu o înmormântare măreață individului, îi așeză trupul într-un sicriu de marmură, pe lângă care s-a perindat toată suflarea locului. Și nu mult după moarte, ne spune Boccaccio, senior Ciapperello din Prato, putred de păcate în viață, „a ajuns să fie socotit și sfânt"[16].

Așa și în cazul lui Carol II. După moarte (1953), deși n-a trecut chiar așa de mult timp, marile lui crime și ticăloșii tind să fie ignorate, uitate, ocultate.

Iar când, în 2003 autoritățile române i-au adus trupul în țară (și al „cinstitei" lui soții, Duduia), au pus Armata Română să-i dea onorul dezertorului! Lui și marii lui povești de iubire, Duduia!

Frumoasă pildă de memorie istorică, dovedită de autorități, cât și de sobru și măreț exemplu de cinstire cum se cuvine a unui rege, adevărat erou, ce nu a economisit nici un efort întru slujirea scumpei lui Românii!

---

[15] Vezi Giovanni Boccaccio, *Decameronul*, în românește de Eta Boeriu, cu un studiu introductiv de Alexandru Balaci, Editura Univers, București, 1978, p. 52. Povestirea se găsește la paginile 50 – 63.

[16] *Ibidem,* p. 63.

Nicolaie DINCĂ

Prefața la romanul „În vremea războiului Ligii Sfinte”

Deși se spune că istoria este scrisă de învingători, asta nu înseamnă că un cercetător dotat cu un simț al observației deosebit și cu o voință de fier, scormonind prin arhivele istoriei și prin documentele veacurilor, nu poate să găsească fragmente de adevăr aparținând marilor epopei ale istoriei, care scot la iveală fapte remarcabile realizate și de către învinși, mai ales dacă acel cercetător face parte din urmașii acelor învinși în vifornițele sau în flăcările pustiitoare ale istoriei. Pentru că numai dacă cercetătorii istorici destoinici vor releva și vor proba și adevărul celor învinși, și îl vor fi pus alături de adevărul învingătorilor, abia atunci cititorul va putea să-și construiască o imagine cât mai realistă a adevărului istoric. Un astfel de cercetător este Octavian Irimieș, autorul romanului despre care voi vorbi în cele ce urmează.

Am citit romanul cu sufletul la gură pentru că Octavian se pricepe bine de tot să atragă cititorul în narativul poveștii și să-i stârnească curiozitatea, de așa manieră încât să-i fie greu cititorului să lase din mână cartea.

Subiectul principal al romanului său este un episod din marea epopee a războiului de neatârnare și de reîntregire dus de către voievodul Mihai Viteazul ca să realizeze „pohta ce am pohtit-o eu...”, după cum însuși zicea, adică unirea vremelnică a celor trei state românești sub conducerea sa.

Acesta a fost practic pretextul, subiectul principal așa cum spuneam, însă acest subiect este împletit cu măiestrie cu niște povești de viață născocite de autor și puse în paralel cu desfășurarea evenimentelor istorice, tocmai pentru a umaniza cumva trupul romanului, pentru a-l umple de atâta trăire omenească.

Octavian Irimeș se dovedește a fi un bun cunoscător al obiceiurilor vremurilor respective, un bun cunoscător al evenimentelor istorice, un căutător al adevărului în tot amalgamul de izvoare istorice, uneori contradictorii, în ceea ce privește evoluția războiului condus de voievodul Mihai Viteazul. Este și un bun lingvist și, de asemenea, dar nu în ultimul rând, un bun cunoscător al istoriei religiilor–și veți vedea în carte dezbateri întregi care relevă cititorului diferențele dintre perceptele religioase ale credințelor monoteiste existente la acea vreme. Cititorii vor remarca că în romanul său pot găsi o mulțime de cuvinte folosite în perioada respectivă, arhaisme în mod evident pentru zilele noastre. De asemenea pot găsi descrise obiceiuri ale acelor timpuri, credințe variate, credințe izvorâte din păgânism, dar perpetuate în paralel cu creștinismul. Sunt descrise cântece, descântece, obiceiuri, costume populare, semn că autorul are și variate cunoștințe de etnografie. Autorul descrie amănunțit elementele de costum militar, elementele harnașamentului bidiviilor de luptă, varietatea armelor folosite de diferitele armate ale acelor vremuri, tehnicile de atac și de apărare și așa mai departe. Cu o abilitate rară de a îmbina realitatea istorică cu o narațiune

de ficțiune captivantă, dl. Irimieș adâncește și umanizează marile evenimente istorice, aducându-le în fața cititorului prin prisma unor personaje vii, cu trăiri autentice, care nu doar că sunt parte a unei întregi epoci, dar care se confruntă și cu conflictele lor interioare.

Octavian Irimeș își duce eroul, pe Ionică, un român de prin satul Șerbănești, din județul Vâlcea, pe meandrele vieții, cu sinusoide variate, cu urcușuri și căderi, construindu-i un destin epopeic.

Evoluția personajului pleacă de la feciorul de 12 ani dat în robie turcilor de către boierul său, Ivașcu, după cum era obiceiul vremii, la cererea domnitorului din acea perioadă. Urmărește în timp dezvoltarea acestuia, a robului devenit bun luptător din armata otomană, un ienicer de nădejde care reușește cumva să evadeze din ghearele mahomedanismului și să se întoarcă pe plaiurile natale.

Odată ajuns printre ai săi, profitând din plin de abilitățile sale militare, Ionică urcă încet-încet pe scara ierarhică, îi câștigă încrederea boierului Ivașcu și ajunge să se însoare cu Voica, fata vitregă a boierului, cea zămislită cu bucătăreasă țigancă și devenită astfel de os boieresc. Mai apoi, alături de Voichița și de fiul boierului, Ionică are o aventură în principatul Transilvaniei ocazie pentru autor pentru a descrie sistemul militar din acest principat la acea vreme, relațiile intersociale dintre populațiile care conlocuiau pe acel teritoriu și unele evenimente istorice care s-au derulat de-a lungul timpului. Apoi, ca urmare a apariției disensiunilor între noul domnitor al Valahiei, Mihai Viteazul și Imperiul Otoman, în calitate de om de încredere și de armășel al boierului Ivașcu, Ionică participă la mai toate ciocnirile armate și la bătăliile purtate de către domnitor sau de către generalii săi, iar acest lucru îi conferă personajului ocazia de a săvârși diferite acte de bravură. Drept recompensă pentru ele putu să urce pe scara ierarhică până la gradul de căpitan, să primească din partea lui Vodă Mihai Pătrașcu o mică moșie pe plaiurile natale, să acumuleze avere și să plătească pentru a-și scăpa părinții și frații din starea de rumânie.

După cum afirmam în preambul, autorul este un bun cunoscător al istoriei militare și civile și nu se sfiește să reliefeze adevărul așa cum l-a perceput el, exploatând izvoarele istorice. În acest sens veți vedea în carte că sunt descrise amănunțit raidurile de jaf și de pedepsire întreprinse de către căpitanii și generalii lui Mihai Viteazul pe teritoriul Imperiului Otoman. De asemenea, el scoate în evidență înfumurarea principelui Sigismund al Transilvaniei, găunoșenia egoului personal al acestuia care duce la pierderea multor ocazii pentru oastea creștină de a intreprinde acțiuni militare care să ducă la slăbirea evidentă sau la anihilarea totală a armatelor otomane.

Octavian Irimeș obține și exploatează date și cu privire la strămutările de populații ocazionate, de bejenirea multor sate de clăcași ca urmare a ororilor războiului, strămutarea de populații străine de bulgari, sârbi, greci din teritoriile bulgărești pe teritoriul Valahiei, oameni care fugeau din fața opresiunii turcești.

De asemenea, autorul subliniază și aspectul puțin promovat pe plan istoric și anume acela că boierii de încredere ai domnitorului Mihai Viteazul care au fost trimiși de către domnitor să ceară de la Sigismund Bathory, principele Transilvaniei, sprijin militar pentru lupta antiotomană, fără să-l consulte pe domnitor, semnează in corpore un act de vasalitate față de acest principe trufaș, iar voievodul Mihai Pătrașcu este pus în fața faptului împlinit și nu mai poate să facă nimic ca să contracareze efectele acelui act. După cum se știe se va răzbuna cumva ulterior pentru toată rușinea care i s-a adus după bătălia de la Șelimbăr.

În planul secund se desfășoară și povestea de viață privată a eroului principal, presărată cu trăirile sale sufletești intense alături de soția

sa, Voichița. Trebuie să subliniez că un aspect fascinant al romanului este faptul că Irimeș reînvie nu doar contextul istoric, ci și viața interioară a personajelor, în special a Voichiței, un personaj feminin complex și contradictoriu, care navighează între credințele spiritiste și iubirea pentru soțul ei, dar arde și în dorințele sale interzise. Această dualitate face din roman o operă plină de conflicte emoționale și spirituale, iar Voichița devine un simbol al contradicțiilor umane, între iubire și răzbunare, între salvare și distrugere.

Octavian Irimieș se apleacă cu multă atenție asupra acestui personaj feminin – poate că este personajul cel mai bine conturat și dezvăluit cititorului – și pătrunde cu atenție în sufletul acestei femei cu un caracter complex și ciudat totodată, o corcitură care deține toate cunoștințele de spiritism căpătate de la mama sa, însă, vrând-nevrând, adoptă și o formă fanatică de credință. Autorul construiește personajul cu atâta atenție la detalii, încât se dovedește că Voichița trăiește cu aceeași intensitate cele două stări spirituale. Pentru a da un exemplu aleatoriu amintesc doar că Voichița, cu toată credința sa în Dumnezeu în suflet, nu ezită să se dezbrace în pielea goală și să meargă pe lună plină să adune buruieni tămăduitoare de pe malul râurilor sau de prin păduri, incantând cu această ocazie tot felul de descântece și de cuvinte misterioase, unele chiar de proveniență țigănească, spuse musai ca adjuvant pentru leacurile culese din natură și preparate pentru vindecarea rănilor trupului

De asemenea,Voichița este măcinată de lupta sa interioară, care se duce între dragostea curată pe care i-o poartă soțului ei și dorințele sexuale pentru alți bărbați, cauzate în principal de consumul de băuturi alcoolice. Comportamentul ei alternează de la răutate și răzbunare– părți negative, duse până la criminalitate atunci când, fără nicio remușcare, provoacă moartea prin otrăvire unui prunc nevinovat–, până la sacrificiul pentru alții, atunci când își riscă viața, luptând alături de bărbatul ei și de alți oștași pentru a apăra viața altora. Tot o formă de altruism este și aceea că eroina noastră, cu știința ei medicală empirică, reușește să salveze viețile unor ostași, vindecându-le rănile cauzate de război.

În ansamblu, romanul lui Octavian Irimeș este o lucrare literară care reînvie trecutul într-un mod captivant și profund, împletind fapte istorice cu povești de viață, trăiri interioare și lecții de moralitate. Citind această carte, veți descoperi o ereditate culturală și istorică nu doar a unui popor, ci și a fiecărei individualități care a trăit acele vremuri tumultoase. Cu siguranță, veți fi atrași de complexitatea personajelor și de acuratețea descrierilor, iar povestea vă va rămâne în suflet mult timp după ce veți întoarce ultima pagină.

Ar mai fi multe de povestit, dar cred că scurta mea prezentare a stârnit interesul cititorului și trebuie să lăsăm acestuia plăcerea de a descoperi cu propriile-i simțuri poveștile și întâmplările romanului despre care vorbim.

Mărturisesc că mi-a fost foarte greu să las din mâna această carte până când nu am dus lecturarea până la capăt, pentru a înțelege povestea și pentru a afla deznodământul ei. În fond, ce este o carte care nu reușește să atragă atenția, să stârnească imaginația, să stârnească interesul și să îl facă pe cititor să nu o lase din mână? Acestea sunt atributele unui roman bine realizat și nu mulți autori sunt hărăziți să creeze astfel de lucrări, ori romanul lui Octavian Irimieșeste un roman care nu doar că vă va ține cu sufletul la gură, dar vă va provoca să priviți istoria dintr-o perspectivă mai adâncă și mai personală.

Îl felicit din toată inima pe autor pentru realizarea unei asemenea lucrări remarcabile și îl încurajez să scrie în continuare numai astfel de opere.

Cornel MANOLESCU

Prof. DIACONESCU I. NICOLAE

1. 1928, *noiembrie 13 – 1931, aprilie 16, prefect de Olt.*

Numit prin D.R. 2787din 1928, noiembrie 13 [M.O., 1928, nr.255, noiembrie 15, pag.9526; M.I., 1934, dos.2, f.46]. - Demisionat în 1931, aprilie 16 [M.I., 1934, dos.2, pag. 46].

2. *1932, iunie 8 – 1933, februarie 6, prefect de Olt*.

Numit prin D.R.1925 din 1932, iunie 8 [M.O.,1932, nr.137, iunie 14, pag. 3810; M.I., 1934, dos.2, pag. 46]. - Demisionat în 1933, februarie 6 [M.I., 1934,dos.2, pag.46].

„Născut în comuna Șuica, județul Olt la 4 noiembrie 1881. A urmat studiile primare în comună (1895-1899), cele gimnaziale în Slatina (1899-1904 la „Radu Greceanu"), cele liceale la Tr. Severin (1904-1908) și cele universitare la Facultatea de științe din București (1908). Examenul de capacitate îl susține în 1919 pentru matematici - specialitatea principală, fără specialitatea secundară.

La început preferă o funcție în Ministerul de Finanțe și Industrie (9 dec.1908-21 mai 1920). Între timp a fost și profesor suplinitor la liceul „Mihai Viteazul" (24 oct. 1909 - 23 dec. 1909) și suplinitor la Școala de agricultură de la Herestrău (1913-1914) (Anuarul Liceului „Radu Greceanu", 1925-1926).

La Liceul de băieți din Slatina e numit titular provizoriu pe 1 septembrie 1919 și definitiv pe 3 iunie 1927.

De abia fusese numit provizoriu la Slatina și în 12 septembrie 1919 cere detașarea în București ca suplinitor având interese familiale, care nu-i permit a se duce anul acesta la catedră.

Cazul ajunge la cunoștința prefectului de Olt, colonel Gheorghe Jitianu, care trimite o telegramă cifrată la Minister arătând că „de la 8 noiembrie a părăsit orașul înaintând cerere de concediu neașteptând aprobarea".

„Rog dispuneți trimiterea acestui profesor la liceu spre a-și face datoria și care se impune cu atât mai mult cu cât este din acest județ". I se aprobă cererea de detașare, în anul școlar 1919-1920.

Prin decretul regal din 28 ianuarie 1920, N. Diaconescu este numit prefect de Vâlcea, iar între 13 febr. - 8 martie 1922 a fost candidat pentru Senat. În anul școlar 1925 / 1926 a fost transferat disciplinar, ca urmare a unui incident între el și directorul Traian Biju.

În perioadele 1928, noiembrie 13 - 1931, aprilie 16 și 1932, iunie 8 - 1933, februarie 6, a fost prefectul județului Olt.

S-a pensionat pe 1 septembrie 1939.

Realizări ca prefect:

- Întreținerea podurilor, podețelor și canalurilor județene, lei 4.390.845.
- Reparațiuni spitale 18.000lei
- Procurarea de efecte pentru spitale lei 70.000.
- Ajutor spital Slatina, lei 18.000.
- Combaterea epidemiilor lei 50.000
- Subvenție comitetelor Școlare

Nae Iliescu, în mijlocul amicilor săi: de la dreapta la stânga: C. Ionescu-Olt, Marin Ilinca, Aurel Popescu și Nicolae Diaconescu.
Sursa foto: ,,Glasul Oltului'', nr. 9-10, dec.1914.

județene lei 24.340.

- Ajutor pentru reparațiuni de școli lei 40.500.

- Ajutor Crucea Roșie lei 5000.

- Procurarea materialelor, stâlpilor și rețelelor telefonice lei 223.196.

- Construire de poduri și podețe, lei 400.000.

- Ajutoare pentru terminarea localurilor de școli

- Refacerea Spitalului Drăgănești, lei 9000.

- Subvenție ca ajutor așezămintelor Culturale, lei 20.000''. Facultatea de științe din București (1908).

Gheorghe VIERU
Cristian ZORZOLIU

Obștile de cumpărare a pământului din localitatea Stoicănești, județul Olt în perioada interbelică

Ultimele decenii au dovedit că temeinicia statelor se bazează pe o economie prosperă şi durabilă. Agricultura competitivă nu se poate realiza de micul proprietar agricol fără sprijinul substanţial din punct devedere organizatoric şi financiar al statului.

Mica proprietate agricolă se află într-o permanentă instabilitate pe piaţa liberă datorită în primul rând fenomenului de globalizare a pieţelor agroalimentare si a neeficientizării legislaţiei de creditare bancară armonizată politicilor agrare.

De aceea o soluţie valabilă pentru agricultura românească a fost cooperaţia în favoarea căreia au pledat în trecut personalităţi ale ştiinţei şi politicii dintre care amintim pe Spiru Haret, Petre Poni, Virgil Madgearu, Haralambie Vasiliu, Gheorghe Ionescu Şişeşti.

Coloana vertebrală a organizării agriculturii în obştea cooperatistă o constituie corpul agronomilor. În multe ţări europene terenul agricol se lucrează în cooperaţie, care constituie o formă de organizare a agriculturii intensive.

În localitatea Stoicăneşti, judeţul Olt, asezare din Cămpia Boianului, după expropierea unei părţi din pământul moşieresc prin reforma agrară din 1921, tergiversată în această localitate până în anul 1925, s-a format obşte de exploatare a pământultui având ca şefi pe Florea Ştirbu (plugar), Ion Neacşu, Ioniţă Popescu (logofăt) şi Marin Bărbălan (primar). Menţionăm că au fost expropriate terenuri din corpul moşiilor Constante Litzica, Grigore Misail, Angela C. Ionescu (Barbă Roşie), Maria Ungurelu şi alţii. Primar liberal interimar era Jane Vasilescu (până în anul 1924 când a fost schimbat cu Neagu Lungu, tot liberal).

Nici împroprietărirea din 1921 nu a satisfăcut pe deplin setea de pământ a ţăranilor care recurg la costituirea obştilor de cumpărare a pământului. Din rândul celor împroprietăriţi şi al cumpărătorilor s-au ridicat elemente înstărite ale satului. Astfel, Jane Vasilescu, un om întreprinzător, fruntaş al satului, înfiinţează la 27 iunie 1926 obştea de cumpărare UNIREA, pentru cumpărarea moşiei lui Barbă Roşie. Membrii fondatori îl aleg ca preşedinte al obştei UNIREA pe Jane Vasilescu, secretari Ion V. Ştirbu şi Marin I. Ştirbu, cenzori Gh. Vieru, Alex. Dogaru, V. Popescu, membrii în birou Pantilie Dafinoiu, Radu Coacă. Din această obşte făceau parte si locuitori din comunele învecinate, Crăciuneii de Sus şi Crăciuneii de Jos.

Pământul, în suprafaţă de 30 ha aparţinea Paulei Manoliu Tescanu. Trebuia stabilită plata la Bucureşti şi au stăruit pe lângă Vasile Alimănăşteanu, prefectul judeţului, ca să le aranjeze anumite împrumuturi până la 29 septembrie fără acont şi cu condiţia capitalizării dobânzilor, împrumuturi folositoare pentru achitarea plăţii pământului către proprietari.

Obştea lui Jane Vasilescu intrase în faliment, principala cauză fiind recolta proastă pe care au obţinut-o obştenii cumpărători precum şi preţurile mici la cereale. Se ajunsese să se discute vânzarea inventarelor agricole pentru achitarea bancii, pământul riscând să rămână nelucrat (pârloagă) iar oamenii să sufere de foame. Atunci, acesta i-a predat obştea finului său, Mircea Florescu, învăţator cu orientare liberală, folosind nişte artificii avocăţeşti.

Astfel, în 12 august 1936 obştea a renăscut sub numele de SALVAREA. Aflată sub preşedenţia învăţătorilor liberali Ioan Mirea şi Mircea Florescu s-au subscris noi membri ca Ionel Bărbulescu şi Traian Crăciuneanu învăţători, Radu Florea Vieru, ajungându-se la 83 de subscrişi din localităţile Stoicăneşti, Crăciunei, Seaca şi Drăgăneşti. Sediul societăţii de cumpărare este în Stoicăneşti. La constituirea ei s-au subscris 330 părţi sociale din care s-au vărsat 16.500 lei.

După constituire, pe 19 august 1936, s-au ales ca mandatari Ioan I. Mirea, Mircea Florescu, Ilie Ştirbu iar ca cenzori preotul T. M. Popescu, C. Niţulescu, I.Şt. Coacă urmând ca pe 21 august 1936 preşedinţii aleşi să se prezinte Judecătoriei Ocolului Drăgăneşti pentru autentificarea statutului societăţii conform Legii de organizare a cooperativelor.

Organele societăţii sunt: Adunarea generală, Consiliul de administraţie format din trei membri, Cenzorii. Factorii care pun în aplicare legea: primarul com. Stoicăneşti din anul 1936, Alexandru Dogaru, liberal, notarul primăriei, Grosu Aristotel, judecătorul judecătoriei Rurale Drăgăneşti, Alexandru Teodorescu şi grefierul Grigore Mihart.

Scopul societăţii era acela de a cumpăra moşii şi de a le împărţi în loturi la asociaţi. Se urmărea şi cumpărarea moşiei Sodolului, proprietatea Băncii Centrale. În scurt timp s-a vândut şi moşia lui Gogu Misail cumpărată de către colonelul Buhlea si Matei Popescu, un comerciant din Caracal, revenindu-le fiecăruia câte 125 de pogoane.

Durata societăţii nu se limitează, ea va dura atâta timp cât va fi necesar pentru ca să-şi îndeplinească scopul pentru care s-a constituit. Pot fi asociaţi numai locuitorii majori cultivatori de pământ din județul Olt care nu mai fac parte dintr-o altă cooperativă cu acelaşi obiect şi care îndeplinesc condiţiile statutare. Locuitorul care vrea să fie asociat trebuie să semneze o declaraţie. Odată cu prezenta declaratie semnatarul trebuie să facă la casa societăţii vărsăminte de cel puţin 10% din valoarea totală a părţilor asociate subscrise. Cererea este supusă aprobării Consiliului de administraţie.

Asociaţii răspund solidar şi nemărginit faţă de proprietari şi care derivă din contractul de vânzare cumpărare a moşiei cât şi faţă de Banca Centrală Cooperativă şi alţi creditori.

După terminarea celui de al doilea război mondial, cursul istoriei a fost cel cunoscut. În 1945 instaurarea guvernului Dr. Petru Groza sprijinit de Rusia bolşevică a schimbat soarta României. Reforma agrară legiferată de acest guvern la 22 martie 1945 care expropria în întregime pământul moşierilor şi prin care ţăranii fără pământ sau cu pământ puţin au fost împroprietăriţi a dus şi la încetarea activităţii obştilor de cumpărare.

Boierii din comuna Stoicăneşti Gore Ungurelu, Constanţa Litzică, Vasile Leontopol, Ion Maican au fost şi ei expropriaţi rămânându-le printr-o dispoziţie doar câte 50 ha. Peste 300 de familii de ţărani au primit pământ.

La 5 martie 1949 boierii din comuna Stoicăneşti au fost ridicaţi şi duşi la închisoare de regimul comunist proaspăt instaurat. La 7 august 1949 a luat fiinţă în Stoicăneşti prima Gospodărie Agricolă Cooperatistă din România. Începuse cooperativizarea forţată cu încălcarea dreptului legitim al proprietăţii asupra pământului.

Până în anul 1952, Mircea Florescu a fost anchetat şi supravegheat de către securitatea comunistă pentru intimidarea ideilor liberale, find chiar închis fără mandat de arestare pentru 6-8 zile în repetate rânduri.

Revoluţia din decembrie 1989 a deschis din nou porţile democraţiei dar prea târziu ca să mai poată fi recuperat ceva din patrimoniul agricol deţinut de către obştile de cumpărare şi furat de cooperativizarea forţată. Acestea au rămas un epilog din istoria locală, iar puţinele documente de arhivă care s-au mai găsit sunt dovada că regimul comunist a fost deranjat de existenţa lor chiar şi după 1989.

Bibliografie

- Procese verbale ale societăţilor recuperate din arhiva Primăriei Stoicăneşti şi alte documente de arhivă;

- Nicolae Florescu, fiul învăţătorului Mircea Florescu, mărturii.

Nicolaie DINCĂ

DE VORBĂ CU MIHAI EMINESCU
- interviu imaginar -

Cred că ne aflam într-un salon sobru, cu pereți acoperiți de rafturi tixite cu cărți vechi. Fereastra salonului era deschisă spre o lume ciudată, tot mai prăfuită și mai grăbită. Domnul Eminescu, așezat într-un bătrân fotoliu de piele, privea în gol de parcă avea toată viața lumii în ochi iar el o vedea pe toată, în splendida ei goliciune. Iar ochii săi parcă vedeau mult mai departe decât limitele prezentului.

REPORTER: Domnule Eminescu, dacă ați arunca acum o privire asupra clasei politice de astăzi, cum ați caracteriza-o?

EMINESCU: „Noi nu mai avem oameni politici, ci politicieni de profesie. Sunt niște figuri stranii, fără convingeri și fără caracter, care trăiesc din politică precum parazitul din sângele gazdei. Aceștia nu cunosc suferința poporului, ci numai lingușirea și vânzarea.” *(Timpul,1880)*

REPORTER: Vedeți vreo continuitate sau vreo legătură între metehnele societății noastre de altădată și cele din zilele noastre?

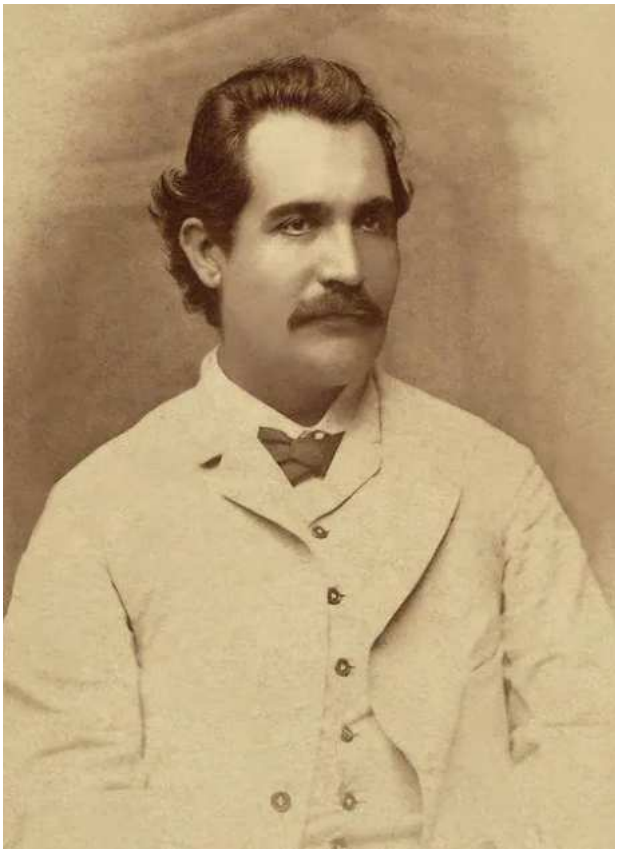
EMINESCU: „România este o țară unde meritul adevărat e prigonit, iar incompetența este ridicată la rang de virtute, atâta timp cât slujește interesului de partid. Se promovează nu cine știe, ci cine poate sluji.” *(Timpul, 1879*)

REPORTER: Se vorbește mult despre „democrație”. Ce înseamnă, din punctul dumneavoastră de vedere, o guvernare democratică?

EMINESCU: „Adevărata democrație nu stă în alegerea celor mulți, ci în alegerea celor mai buni. Poporul trebuie să fie condus de elite morale și intelectuale, nu de aventurieri politici care își vând conștiința la mezat.” *(Timpul, 1881)*

REPORTER: Ce părere aveți despre cultura contemporană, tot mai superficială, mai vulgară, parcă ruptă de rădăcini și amestecată cu buruieni?

EMINESCU: „Cultura noastră e în pericol când devine spectacol de bâlci. Limba se vulgarizează, arta se înstrăinează, iar literatura devine marfă ieftină. Ne îndepărtăm de esență,

de adâncul sufletului românesc, și în loc punem stridență, formă fără fond.” *(Curierul de Iași, 1876)*

REPORTER: Există vreo responsabilitate în acest sens, vreo vină, care să revină presei?

EMINESCU: „Presa este astăzi, în multe cazuri, o unealtă de manipulare, nu de luminare. Ziarele se tipăresc nu pentru adevăr, ci pentru interes. Eu cred că presa trebuie să fie oglindă a realității și sabie împotriva minciunii, nu trompetă a celor puternici.” *(Timpul,1881)*

REPORTER: Privind cu ochii minții, constatăm astăzi că viitorul pare învăluit în incertitudine, iar speranțele oamenilor au devenit pe zi ce trece tot mai firave. În aceste condiții, după părerea dumneavoastră, cum mai poate renaște națiunea noastră?

EMINESCU: „Numai prin muncă cinstită, prin respectul față de lege și tradiție. Trebuie să încetăm a ne mai închina la idoli străini și să ne întoarcem către noi înșine. Națiunea trăiește nu prin bogății, ci prin spirit.” *(Timpul, 1882)*

REPORTER: Ne apropiem de final și v-aș întreba – dacă ați putea adresa o vorbă, un sfat tinerilor de azi, ce anume le-ați spune?

EMINESCU: „Dragii mei, să nu uitați că sunteți români. Nu vă rușinați de limba voastră, de istoria voastră, de strămoșii voștri. Să nu vă fie rușine să gândiți cu mintea voastră. Feriți-vă de superficialitate, de gândirea la modă, de mulțime. Căutați adevărul, și veți găsi libertatea!”

REPORTER: Domnule Eminescu, vă mulțumesc!

EMINESCU: „Și eu vă mulțumesc... dar nădăjduiesc că tot ceea ce v-am spus nu vor fi doar cuvinte frumoase, ci începuturi de cugetare. Căci gândul e începutul faptei...”

Și pe urmă m-am trezit brusc și nu am mai putut să adorm la loc. M-am tot gândit cum spusele Împăratului Culturii Române se potrivesc foarte bine și stării de lucruri din zilele noastre, la fel ca în vremea în care le-a scris. În afară de explicația că o asemeenea potrivire este apanajul geniilor nu am mai găsit alt răspuns.

„Trăiască Nația!”

Valeru CIUREA

DESPRE VIAȚĂ, OAMENI ȘI ARTIȘTI

(de vorbă cu actorul Dorel Vișan)

Pe actorul Dorel Vișan l-am întâlnit pentru prima dată la unul dintre cele mai mari festivaluri de umor ale României, „Mărul de Aur” de la Bistrița. Era în anul 2003, într-o primăvară superbă. Participam la Secțiunea Film de umor (unde am și luat premii cu filmele *„Drumul spre Europa”*, *„Candidații noștri”*). La acest festival (dar și la altele), alături de alți mari umoriști ai acestei țări, actori, regizori, scriitori, oameni de spirit excepționali, Dorel Vișan și bădia Ernest Maftei dădeau o dimensiune fabuloasă întâlnirilor cu creatorii dar și cu publicul spectator.

În luna mai a anului 2011 maestrul Dorel Vișan a dăruit slătinenilor, de pe scena Centrului Cultural Eugen Ionescu, o seară memorabilă, recitând din marii poeți ai lumii și povestind experiențe din viața sa, în cadrul „Interludica”, un eveniment cultural coordonat de marele umorist clujean Cornel Udrea. A doua zi, dimineața, am purtat o discuție cu maestrul.[1]

- Prima întâlnire cu scena Teatrului Cultural Eugen Ionescu din Slatina pentru maestrul Dorel Vișan.

- Da, prima întâlnire și sper să fie un început de colaborare, pentru că mi-a plăcut aici și atmosfera, și publicul, și clădirea care este foarte frumoasă. Deci, deocamdată numai de bine. Mi-a plăcut publicul, care a fost foarte receptiv și m-am bucurat pentru treaba asta, pentru că, ce am spus eu sunt lucruri mai puțin spuse. Eminescu, monoloagele din piesele lui Eminescu, sau chiar și Coșbuc, pe care l-am uitat - și nu numai pe el, i-am uitat și pe alții, pe Goga și pe toți marii noștri scriitori. În schimb, ne ocupăm de alte lucruri care sunt mai puțin utile și mai puțin ziditoare, în special pentru tineri. Dar a fost bine și mă bucur de o asemenea întâlnire, pentru că trăim în o lume foarte ciudată. Trăim în credința că începe de la noi totul, sau că este suficient omului să fie informat. Ceea ce este total greșit, pentru că sunt informații care îl zăpăcesc pe om, și uneori îl îndobitocesc aceste informații, dintre care unele sunt mizerabile.

- Cum se împacă scriitorul Dorel Vișan cu actorul Dorel Vișan și cu omul Dorel Vișan?

- Nu se pot despărți unele de celelalte. Omul de artist și omul de scriitor nu se poate despărți, că e același lucru. Și toate sunt legate între ele. Ca scriitor - poate că e pretențios spus -, am scris câteva cărticele. Am ajuns la concluzia că am spus prea mult cuvintele altora și trebuie să îmi spun sau să îmi scriu propriile mele cuvinte. Sigur că multe sunt învățături din ceea ce am făcut, din replici din filme, din situații din filme, din destinele pe care am încercat să le reconstitui. Din învățăturile marilor scriitori români sau din altea. Care m-au îmbogățit, m-au format și mă ajută în continuare să pot să-mi mențin un anumit fel de a fi.

[1] Interviul filmat de Maria Ciurea se află în arhiva mea personală.

- Cînd stați de vorbă interior, aveți ceva pe care gândiți că ar fi trebuit să-l faceți, ați fi putut să-l faceți și nu l-ați făcut?

- Nu. Tot ce am putut să fac, am făcut. Sigur că fiecare în interiorul nostru avem dorința asta de a ne dezvolta, de a face ceva deosebit. Numai că, din păcate, sunt mai la îndemâna noastră lucrurile care nu au chiar așa de mare importanță. Și pentru care nu trebuie să luptăm. Lucrurile pentru care trebuie să luptăm le facem mai târziu sau poate nu le facem niciodată, din comoditate. Numai că eu am avut și rămân la credința că un om, în special un artist, chiar și în momentele de recesiune - de recesiune personală, nu de recesiune națională -, trebuie să-și urmărească visele. Pentru că dacă nu și le urmărește, atunci ajunge în situația de a fi nemulțumit de câte ori își lovește capul de pernă. E adevărat că toți suntem într-un fel nemulțumiți de ceea ce facem, parcă ar trebui să facem ceva mai mult, ceva mai bine. Dar suntem legați de ceilalți oameni, suntem legați de forma de culturalizare care se face în România, de felul cum reacționează publicul, de multă ignoranță, uneori chiar de prostie și de multă insolență. Și lucruri care n-ar trebui să se facă, dar care sunt puse la locul de frunte. Impostura s-a strecurat foarte mult în ultima vreme - în ultimii 20 de ani -, pentru că a avut cale de strecurare, a avut cale bună de înflorire și trăiește și se dezvoltă într-o vreme în care nu știe nimeni ce trebuie făcut și cum trebuie făcut. Iar cei care știu, nu sunt ascultați. Și au apărut fel de fel de artiști, fel de fel de regizori, fel de fel de oameni de televiziune și așa mai departe, care cultivă un fel de a fi, un fel de a se instrui, un fel de a transmite lucrurile uneori până la vulgaritate și până la obscenitate. Și nu îi întreabă nimeni de ce fac lucrul ăsta. Aici este marea dramă a acestui neam.

- V-am auzit spunând că lucrurile care nu se pot spune în biserică ar trebui să nu se poată spune nici pe scenă.

- Da, așa cred. Pentru că eu consider că scena este un altar. Este un altar laic, unde omul vine să primească înțelepciune, să primească certitudini și să-și formeze sufletul într-o formă ziditoare, într-o formă în care să îi convină viața și să aibă puterea să depășească necazurile și să meargă mai departe. Asta este teatrul. Este un dialog la nivelul intelectului și la nivelul sufletului. Între oameni. Dar dacă omul vine la teatru și nu înțelege ce se întâmplă acolo, atunci el nu pleacă cu nicio învățătură, nu se leagă nimic de el, cum se zice. Și cred în acest lucru, și cred în faptul că trebuie date la o parte aceste forme de manifestare care frizează vulgaritatea și neomenia și găsite căi mai bune către oameni. Toți marii luminați ai lumii, toți marii scriitori și care s-au ocupat de teoria teatrului și a artei în general, spun că arta trebuie să arate frumosul și nu urâtul. Poate să arate și urâtul. Shakespeare spunea la un moment dat în Macbeth, în „Descântecele fetelor", că frumosul e urât și urâtul e frumos. Dar trebuie să știe cine să îl spună. Și urâtul trebuie să îl spună într-o formă artistică. Eu am credința că, de fapt, teatrul este viață reîntrupată artistic. Și dacă nu conține viață și dacă nu conține elementele fundamentale care îl întrețin pe om și care îl fac să fie om, atunci el nu are rost. Mai bine renunțăm la teatru și mergem la circ.

- Cât de mult v-a marcat un rol sau altul

din multele experiențe pe care le-ați avut, atât în teatru cât și în film?

- Totul te marchează în experiențele pe care le faci. Sunt experiențe mai triste, sunt experiențe mai dureroase, sunt experiențe mai fericite și mai plăcute. Spunea Eminescu - și cred că a preluat acest lucru de la filozofia budistă -, că viața este durere. Și tragicii greci spun acest lucru. Spun că viața este durere și că tot acest travaliu și acest câmp de cădere sau de ridicare al omului este în legătură cu durerea și nu în legătură cu fericirea.

Unul dintre clasicii grecii - Euripide, cred - spunea că arta îi face pe oameni să se deosebească de dobitoace și să poată să îndure această vale a plângerii care se numește viață. Deci ăsta este rostul artei. Nu să-l facă pe om dobitoc, ci să-l definească ca om care, cum spunea tot Eminescu - din păcate mereu trebuie să apelăm la el, că e sufletul nostrum -, spunea că omul e ființa aleasă care are un creier și un suflet pentru dureri în lume. Dar am ajuns la o concluzie ciudată, că între om și vacă e diferența că omul are un creier și un suflet pentru dureri, dar ca să-i oprești avânturile, și la om și la vacă nu o poți face numai cu gard. Și noi nu punem garduri. Punem garduri pentru cei care se ridică împotriva nedreptății sociale, dar pentru cei care se ridică împotriva mizeriei din sufletul oamenilor nu avem garduri. Sau pentru mizeria din sufletul oamenilor. Aici este necazul. La această oră România nu are o politică culturală de stat, așa cum nu are o politică de nici un fel, nici economică, nici agrară, nici politică. Este așa o lume care merge după val. Ei, foarte puține forme de manifestare ale oamenilor care dirijează cultura sunt pentru a-i ilumina pe oameni, și în special pentru a ilumina tineretul. Un proverb turc spune: *„copilul este ca și copacul, dacă se strâmbă de mic anevoie să mai îndreaptă”*. Ei, cine se mai ocupă acum de învățătura de viață a copiilor? Am văzut prin galantare niște cărți de bună conduită, de bun comportament, dar nu știu dacă ele sunt citite și dacă elevii sunt îndemnați de dascăli să citească și nici dacă se practică în școli și în afara școlii, chiar și în familie. Familia, din cauza vremii care ne alungă și ne gonește după bani, familia nu mai are misia pe care a avut-o. Nu se mai reține cei șapte ani de acasă despre care se vorbea. Și asta e rău, pentru că de acolo trebuie să pornească societatea. Așa se spunea odată, că familia este celula societății de unde trebuie să pornim. Ei, dacă celula asta nu are clic și declic, atunci nu e bine, că o ia razna. Și multe alte lucruri. Eu de multă vreme spun acest lucru și o mai o spun și alții.

- *Dar nu se ia nicio măsură. Ce ar trebui făcut?*

- Trebuie dezvoltat românismul. Că noi suntem popor român. Noi nu trebuie să scriem - cum am văzut aici, la dumneavoastră, la un magazin: „Baby Shop”. De ce să scriem „Baby Shop”? De acolo își cumpără americanii haine pentru copii? De acolo cumpără românii haine pentru copii! Deci trebuie să scrii „Magazin pentru copii”. „Haine pentru copii”. Asta e vorba noastră. Asta ne-au învățat mamele noastre și eu cred că așa e bine. Nici în cinematografie nu mai este românism. Sunt niște lucruri care sunt în legătură cu omul, sunt în legătură cu fosta societate comunistă. O luăm în derâdere, dar nu luăm în serios vremea noastră. Același lucru este și în teatru. Câte piese românești se joacă în teatrul românesc? Câte piese istorice se joacă în teatrul românesc? Eminescu spunea că un popor care nu-și cunoaște trecutul sau își uită trecutul, trebuie să îl retrăiască și își pierde identitatea. Vedeți? Asta este orientarea. Deci ar trebui impus acest lucru de cei care dau bani. Primăriile sau Ministerul Culturii care dă bani trebuie să și controleze ce se face cu banii ăștia. Și să impună, să spună, domnule, îți dau acești bani, dar 50% din repertoriul dumitale trebuie să fie românesc. Îmi amintesc că am fost la un festival de teatru în Grecia și la sfârșitul festivalului a venit o artistă mare de la Atena. Asta se întâmpla la Karditsa, un orășel prin mijlocul Greciei. Și a spus următorul lucru: *„Copii, în primul rând, trebuie să aveți în sufletul vostru și grijă de piesa grecească și pe urmă de alte lucruri”*. Ei, cine spune la noi treaba asta? Toți fug, uitați-vă, în toate orașele inscripții din alte limbi, care nu ne aparțin nouă, pe care nici nu le înțeleg oamenii. Firme străine - foarte bine că sunt firme străine -, dar ele trebuie scrise în limba română și dedesubt în limba țării de unde vine firma. Mai mic.

Nu? Ce știu eu… Sunset, ce înțelege omul? Sun Garden, Sun Hill, ce-s astea? Nici cei care le folosesc nu știu. Românului întotdeauna i-a plăcut sonoritatea lucrurilor. Este o carte care se numește „Firea Românului" și acolo, cei care au trecut pe aici, au stat aici și au studiat poporul român și-au lăsat impresiile. Și un italian scrie foarte frumos despre Firea Românului și spune un lucru extraordinar, spune că cel mai mare dușman al românului este munca. Și asta se vede. Eu am umblat prin toată lumea, acum m-am întors din China, din Israel… Vreau să vă spun că în Israel au numai piatră și e plin de solarii, fiecare plantă este udată la rădăcină cu picătura de apă. E plin de solarii, de vii acoperite, de livezi pe care le udă la rădăcină. Iar la noi sunt mii de hectare, milioane de hectare de pământ nelucrat. Am văzut în China solarii pe zeci sau poate sute de hectare. Numai alb vedeai tot câmpul acela, kilometri întregi de solarii. De asta au și pot hrăni un popor așa de mare. Și mai dau și la alții. Noi, ici-colo dacă mai are câte unul câte un solariu. A dispărut sau n-am avut o dorință de muncă? Nu, noi am avut dorința de muncă. Am avut chiar un fel de cult al muncii la un moment dat, că am fost obligați, am fost forțați. Partidul Comunist ne-a pus la lucru. Îmi pare rău că trebuie să spun treaba asta, dar asta este. Partidele noastre, care sunt expresia democrației, ne iau de la lucru. Ne dau afară, nu sunt locuri de muncă, ne taie salariile. Toate astea nu îl fac pe om să meargă acasă și să spună copiilor, dragul tatii, în ce țară minunată și bună trăim, ci să meargă acasă și să spună, băi copii, luați-vă lumea în cap și mergeți de aici undeva unde să puteți să vă simțiți bine. Nu e bine, nu e bine!... N-am auzit nicăieri așa ceva. Să trimiți oamenii din țară să lucreze în alte părți. E adevărat că parcă suntem blestemați cu împrăștierea asta prin lume. Pornind de la monologul lui Decebal. Dar nu e bine și observ lucrurile astea odată ca cetățean, odată ca artist. Am spus de o mie de ori acest lucru, la noi se monitorizează toate prostiile, dar vorbele înțelepte și sfaturile înțelepte care se spun - că avem și noi oameni minunați și oameni înțelepți, care spun lucruri minunate -, nu le monitorizează nimeni. Și nimeni nu ține cont de ele. Eu n-am auzit încă un partid care să cheme un om care spune niște lucruri minunate despre dezvoltare, despre bunul mers, despre zidire, să-l cheme și să spună, băi frate, ia vino încoace, hai să vedem, poate folosim lucrurile pe care le spui dumneata. Nu, îl iau de râdere, îl batjocoresc. Asta este problema. Și ne lăsăm așa și mergem așa înainte și cumpărăm voturile și plătim puterea politică cu o sticlă de bere și cu doi mici și uite așa mergem mai departe într-o țară nouă a dreptății și a libertății.

- Ținând cont de ce se întâmplă în ultimii ani, dacă punem în balanță teatrul și filmul, care credeți că va fi viitorul? Cui îi va aparține, teatrului sau filmului?

- Teatrul va trăi cât trăiește omul. Deci cât există doi oameni pe pământ, va fi și o formă de justiție, și o formă de teatru. Cinematograful este o artă mai vie. Și el este mai specific lumii moderne, lumii în mișcare, pentru că este mai ușor de răspândit. În timp ce teatrul este puțin mai greu și de făcut, și de răspândit și îți trebuie actori buni. La ora actuală, îți zic că s-a schimbat și misia actorului, nu mai este cum a fost odată, nu mai avem actori de vârstă, s-a umplut țara de actori tineri, care absolvă o școală de teatru și devin gata șomeri. Deci ei n-au unde să se angajeze. Pe vremuri era o singură școală, la București, care acoperea toată țara. Și erau suficienți. Acum, mă rog, sunt televiziuni care mai primesc, sunt alte acțiuni care se bazează pe lucruri din astea, reclame și așa mai departe, deci poate că e nevoie de mai mulți artiști. Dar nu de atâția cât se scot. Și se scot unii foarte slab pregătiți, pentru că nu mai sunt profesori de calitate, nu sunt școli serioase și așa mai departe. Dar mergem mai departe și cu prostiile astea. Nu zice nimeni nimic. Așa cum mergem mai departe și cu altele. Cu medicina, cu doctori care nu știu ce să-ți dea pentru durere de cap și așa mai departe. Pe lângă marii dascăli și profesori pe care nu-i folosește nimeni și nu-i întreabă nimeni de ce se desființează un spital, dacă e nevoie sau nu e nevoie... Sunt multe lucruri de povestit. Și toate astea ne lovesc, și toate astea sunt ale noastre. Numai că ne-am obișnuit să credem că sunt ale altora. Aici e durerea.

Dan ȘALAPA

Un proiect cultural realizat „din mers”:

PRIMA FOTOGRAFIE, PRIMA EXPOZIȚIE

Azi, avem toți aparat de fotografiat în telefonul mobil, în camerele de filmat, în gadgeturi de tot felul! A fotografia, azi, este atât de lesnicios, încât fotografia a devenit un gest instinctiv. Mi-aduc aminte că, prin adolescență, citeam un articol printr-o revistă în care erau oarecum persiflați turiștii japonezi care, spunea autorul articolului, priveau picturile de la Muzeul “Luvru” prin obiectivul aparatelor de fotografiat în loc să le privească cu ochiul liber, aluzie, de fapt, la folosirea excesivă a fotografierii. Am zâmbit atunci, nepreaînțelegând aluzia, dar, azi, constat că și noi am devenit niște “japonezi” sui generis: fotografiem, fotografiem, fotografiem de parcă în asta ar consta soarta lumii! Glumesc, desigur, dar atracția aceasta spre a surprinde clipa, vine, probabil, din dorința omului de a-și învinge efemeritatea, de a-și conserva astfel viața, de a retrăi-o privind apoi, fotografiile personale. În fine!

În toamna lui 2024, la Casa Tineretului din Drobeta Turnu Severin, a fost vernisată o expoziție de fotografie cu elemente de patrimoniu arhitectural, dar și utilitar din România, respectiv, atunci, acolo, din Mehedinți: case, sălașe, cuptoare de var, biserici de lemn, mori de apă etc. expozant și curator al expoziției, prof dr Pîrvu IONICĂ, Asociația SINAPTICA (www.sinaptica.ro), fost consilier în Ministerul culturii, care a inițiat un proiect național privind prezervarea unor astfel de elemente de patrimoniu material din România.

Am luat cu mine la vernisaj, cu acordul

conducerii Colegiul Național “Ștefan Odobleja”, clasa a XII-a D, am văzut expoziția, am purtat și eu, și elevii, un dialog cu dl. Pîrvu Ionică, am făcut fotografii. La școală, constatând că le-a plăcut ce au văzut și ce au aflat la vernisaj, că s-au regăsit în unele fotografii cu crâmpeie din satele lor natale, unii dintre elevi, le-am propus să facă ei înșiși o expoziție cu fotografii ale Asociației SPEO ALPIN Mehedinți, fotografii care ne-au fost puse la dispoziție de Fundația pentru tineret Mehedinți, ca și spațiul aferent. Așa a rezultat o expoziție întocmită de cele patru grupe în care am împărțit clasa, fiecare grupă alegându-și prin tragere la sorți fotografiile, apoi panotându-le pe simezele oferite de gazde. Bucurie mare pe tinerii expozanți, expoziția lor a rămas ceva vreme în holul polivalent al Casei tineretului, inclusiv cu prilejul sărbătorilor de iarnă și ale Crăciunului 2024.

Anul acesta, 2025, profitând de atractivitatea deja a proiectului nostru, le-am propus elevilor ca următoarea expoziție să fie realizată cu fotografiile lor! Cum? Am pătrat grupele de la faza anterioară și le-am dat posibilitatea ca fiecare dintre ei să aducă două lucrări, color sau alb-negru, dar astfel: o fotografie cu temă la libera alegere, iar fiecare

grupă a primit și o temă concretă, astfel: PĂDUREA, DUNĂREA, CERUL, STRADA. Propunerea a fost primită cu entuziasm, iar după vacanța de primăvară, ei au adus, fiecare, câte două lucrări, una la libera alegere, cealaltă cu tema grupei din făcea parte, lucrări încadrate în passpartout, cu numele autorului și titlul lor! Ce a rezultat, se vede în câteva dintre cele peste 50 de fotografii aduse, publicate alături de textul nostru. Ele vor face obiectul unei expoziții itinerante, intitulată PRIMA FOTOGRAFIE, PRIMA EXPOZIȚIE: la Muzeul Regiunii Porților-de-Fier, apoi la Casa tineretului, după care pe holurile Colegiului "Ștefan Odobleja", unde sperăm să rămână mai mult timp spre bucuria vizuală nu numai a elevilor, ci și cadrelor didactice și a celor care vor mai trece pragul prestigioasei instituții pre-univesitare.

Iată componența grupelor și tema impusă fiecăreia; **Grupa I**: Cristina Velici, Andra Boboșea, Alexandra Colța, Andreea Stuparu, Denisa Tudosie, Maria Pădurețu („Pădurea"); **Grupa II**; Mario Tărniceanu, Alin Șelevărdeanu, Amelin Stegaru, Michella Dănilă, Fabiola Roațeși, Antonia Țiu, Andrei Văduvescu, Mihai Băcăi, Andreea Micșoniu, Rareș Marin, Davide Novac ("Dunărea"); **Grupa III**: Bogdan Sbârcea, Sorin Popa, Minola Iva, Diana Bușu, Anemona Răducan, Cristian Burghină, Mario Ghiță ("Cerul"); **Grupa IV**: Radu Secu, Dario Bărbățel, Alexandru Bădica, Maria-Denisa Petricică, Mateo Ciorăscu, Andreea Pîrvănescu ("Strada"), șefa clasei, căreia îi mulțumesc și astfel pentru implicarea cu care și-a mobilizat colegii în proiect, alături de mine.

Mulțumim, prof. dr. Pîrvu Ionică, Fundația pentru tineret Mehedinți, ing. Valentina Micșoniu, președinte, ec. Alexandru

Popa, director executiv, Colegiului Național Pedagogic "Ștefan Odobleja", prof. dr. Laura Butaru, director, Muzeului Regiunii Porților de Fier, prof. dr. Nicolae Drăghiea, manager, Valeru Ciurea, Centrul Județean de Cultură și Artă Olt, coordonator proiecte, declarat "Personalitatea anului în cultură" în 2024 de către Primăria municipiului Slatina (www.olttv.ro).

Valeru CIUREA

„Ouăle de Paști din Oboga”, o valoroasă „Întâlnire de Tezaur”

Unul dintre meșteșugurile străvechi ale Oltului, încondeiatul ouălor, a fost prezentat în cadrul unei **„Întâlniri de Tezaur”** organizată de Institutul Național al Patrimoniului, în sediul acestei instituții și a fost dedicat elementului viu de patrimoniu cultural imaterial **„Obiceiul încondeierii ouălor de Paști”** care a fost inclus în anul 2023 în **„Registrul Național de Patrimoniu Cultural Imaterial”** de către Comisia Națională pentru Salvgardarea Patrimoniului Cultural Imaterial, registru gestionat de către Institutul Național al Patrimoniului.

Această ediție a **„Întâlnirilor de Tezaur”**, derulată în colaborare cu Centrul Județean de Cultură și Artă Olt sub titulatura **„Ouăle de Paști din Oboga”** în cadrul Programului cultural *„Promovarea și salvgardarea patrimoniului cultural național imaterial”* a avut-o ca invitată specială pe Daniela Cristina Vlad din Oboga, județul Olt, meșter încondeietor de ouă, care a învățat meșteșugul de la bunicul său, Nicolae Vladu și de la Tudor Diaconeasa, cel mai cunoscut meșter încondeietor de ouă de pe Valea Oltețului, membru al Academiei Artelor Tradiționale din România.

Proiectul a avut caracterul unui atelier practic demonstrativ și a avut drept scop *„promovarea practicilor culturale specifice sărbătorilor pascale și încondeierii tradiționale a ouălor, împreună cu deținătorii, păstrătorii și creatorii activi recunoscuți de comunitatea purtătoare de elemente vii de patrimoniu local și de comunitatea științifică, prin intermediul atelierelor de lucru educativ-creative, al expozițiilor etnografice și al dialogurilor tematice în context etnologic.”*

Printre participanții la atelierul de încondeiat ouă s-au aflat studenți și masteranzi din cadrul Facultății de Litere, Universitatea din București, câteva membre ale Asociației Șezătoare București precum și alți invitați dornici să afle tehnica încondeierii ouălor așa cum se face pe Valea Oltețului, la Oboga și Călui.

Aspectele științifice au fost susținute de specialiștii în patrimoniu cultural imaterial din cadrul Institutului Național al Patrimoniului, doamna dr. Corina Mihăescu și doamna dr. Iuliana Băncescu. Participanții la eveniment au putut admira o expoziție de fotografie cu meșteri încondeietori de ouă din județul Olt, una de ouă încondeiate și o a treia de ceramică de Oboga, expoziții pregătite de dr. Corina Mihăescu de la Institutul Național al Patrimoniului și de Valeru Ciurea, consultant artistic în cadrul Centrului Județean de Cultură și Artă Olt. Au fost prezentate și câteva filme documentare având ca protagoniști meșteri încondeietori de ouă din județul Olt și ouă încondeiate de aceștia, filme realizate de dr. Corina Mihăescu și colegele sale de la Institutul Național al Patrimoniului, de Valeru Ciurea de la CJCA Olt și un reportaj realizat de o echipă a TVR Craiova despre meșterul Daniela Cristina Vlad.

După cum au menționat organizatorii, evenimentul s-a desfășurat *„În contextul desfășurării programelor de cercetare aplicată, salvgardare și promovare a elementelor vii de patrimoniu cultural imaterial din România, contribuind astfel la valorizarea moștenirii culturale naționale.”*

În cuvântul de deschidere adresat de către doamna Valeria Oana Zaharia, managerul interimar al instituției a ținut să precizeze că *„(...) astfel de evenimente sunt foarte frumoase, valoroase, interesante, ne conectează cu tradițiile, cu lucruri care ar trebui să aibă o prezență mult mai simțită în viețile tuturor.”*

Dr. Corina Mihăescu: *„De la culoare până la motivele absolut diferite, diverse, numeroase, totul este posibil în acest ou care, după cum spunea Constantin Brâncuși, este maica tuturor formelor. Și așa este, avem ouăle perfecte în fața noastră și de aceea vrem să desfășurăm povestea acestei întâlniri, care se dorește una caldă, bună, blândă, fără gânduri rele, pentru că am intrat acum în săptămâna patimilor, trebuie să fim buni și înțelegători și plini de talent întru înfăptuirea minunii care se cheamă în această săptămână încondeierea ouălor. Ne bucurăm foarte mult să fim împreună, ne bucurăm că alături de noi se găsesc prieteni și meșteri și oameni de știință de nădejde. Și mă refer la invitații noștri speciali, la Daniela Vlad, care este meșter încondeietor de ouă din Oboga și, de asemenea, la Valeru Ciurea, prietenul și colaboratorul nostru, aș putea spune, de o viață, care trudește întru trezirea sentimentului identității oltenești și identității românești, pentru că este cel care apără meșteșugurile și pe meșterii populari din Olt, pe care îi promovează la nivel național și, aș putea spune, universal. Noi ne-am pregătit foarte conștiincios pentru întâlnirea cu dumneavoastră. Ne-am gândit să vă oferim taina încondeierii ouălor prin Daniela Vlad. Sunteți aici colegi de-ai noștri, studenți și masteranzi de la Universitatea din București, Facultatea de Litere, doamna profesoară Ioana Fruntelată de la Facultatea de Litere, sunteți aici oameni de știință și oameni de știință în devenire. Să ne amintim că într-o întâlnire, acum un an sau doi, fiecare dintre noi a realizat câte o icoană pe sticlă, să ne amintim că am lucrat împreună ceramică și țesături. Acum a venit rândul acestui miraculos meșteșug, încondeierea ouălor, pe care și noi l-am deprins din cercetările noastre de teren. Colegelor mele, cărora le mulțumesc că sunt alături de noi în zilele acestea, le spun că folosim din plin munca lor acum. Iată, de exemplu, avem un film care redă în imagini câteva dintre aspectele cercetării noastre în Oltenia. Este vorba de ouăle încondeiate de la Oboga în contextul altor meșteșuguri, pentru că Oltenia este o parte de țară plină de identitate, de farmec, de culoare, de meșteșuguri. Este un loc viu în care se nasc încă capodopere ale artei țărănești pe care noi le-am cunoscut în cercetările noastre. Și nu este întâmplător faptul că, de exemplu, vedeți și lumea olarilor, o să vedeți chiar aspecte din activitatea unui meșter care face rogojini și pe care intenționăm să-l aducem aici, la o altă Întâlnire de Tezaur.*

În ceea ce privește încondeierea ouălor, multe motive de pe ceramica de Oboga sunt provenite, spun asta în ghilimele, pentru că așa spunea regretatul Tudor Diaconeasa, care era geniul ouălor încondeiate din Oltenia și care provenea, de fapt, dintr-o familie de olari. Așadar, nimic nu este întâmplător în ceea ce privește lumea formelor și lumea simbolurilor îngemănate în mai multe meșteșuguri din Oltenia.”

După o prelegere despre meșteșugul încondeierii ouălor și simbolistica motivelor înscrise pe acestea susținută de dr. Iuliana Băncescu, doctor în filologie și cercetător în domeniul Patrimoniului imaterial și culturii tradiționale în cadrul Institutului Național al Patrimoniului a venit rândul lui Valeru Ciurea, consultant artistic în cadrul Centrului Județean de Cultură și Artă Olt: *„Vreau să spun este că nimic nu este mai îmbucurător pentru cineva decât să vadă că un anume meșteșug, ca să nu zic toate meșteșugurile, pentru că am avut privilegiul să fiu cu toate meșteșugurile și cu toți meșterii din Olt în afara țării, și toate au adus nu numai bucurie, ci și uimire, o dovadă*

că cei care au privit și obiectele meșterilor, dar și pe meșteri, au rămas profund impresionați și recunoșteau că nu știut și nici nu au crezut că în România se poate face așa ceva. Vreau să vă bucurați de ziua aceasta și să o țineți minte mult timp de aici înainte și să plecați cu meștesugul învățat, pentru că este ușor de învățat. E greu de făcut."

La finalul celor peste trei ore de lucru toți participanții au reușit să învețe care sunt etapele realizării unui astfel de ou încondeiat, cum se face pregătirea ouălor, golirea, cum să folosească ceara și condeiul (chișița), care este procedeul vopsirii succesive și alte mici secrete ale acestui meșteșug. Cei mai îndemânatici chiar au realizat încondeierea câte unui ou (unii mai multe) după modelele specifice Văii Oltețului, ouă cu care au plecat acasă întru amintirea acestei zile și a acestei experiențe care, cu siguranță, va rămâne una de neuitat.

Iuliana Eugenia RADU

Am fost născută și am trăit o bună parte din viață la țară, într-o localitate deosebit de frumoasă situată în nordul județului Olt: Congrea. Relieful, pădurile, oamenii, obiceiurile locului, toate fac din Cungrea și din satele ei componente o zonă specială, deosebită.

Dintotdeauna am fost atrasă de cultura tradițională, iar la Cungrea, obiceiurile sunt prezente încă și astăzi, în special cele legate de sărbătorile religioase dar și cele legate de cultul morților.

Între obiceiurile practicate în perioada Paștilor se află și încondeiatul ouălor. Chiar dacă la Cungrea încondeierea ouălor nu a fost practicată nici ca obicei și nici ca meșteșug, anul acesta m-am încumetat să încondeiez un ou. Și nu orice fel de ou, ci unul de struț.

Povestea începe în urmă cu un an când vizitasem o crescătorie de struți, la Voicești, în Vâlcea. La plecare am dorit să cumpăr un ou de struț iar proprietarul crescătoriei mi-a dăruit unul. Nu a vrut în ruptul capului să primească bani pe el. M-am gândit, ca orice om, la marea omletă pe care urma să o fac cu acest ou. În ziua în care m-am hotărât că am putea mânca toți membrii familiei din acel ou, am vrut să îl sparg dar mi-am adus brusc aminte că văzusem cu câteva zile înainte un film documentar despre încondeierea ouălor așa că am luat o bormașină să îl găuresc, să scot conținutul și să păstrez oul pentru încondeiat. Numai că atunci când l-am găurit a ieșit din el un miros groaznic. Și nu numai mirosul, dar m-a și împroșcat, că abia după câteva spălări serioase ale hainelor am reușit să scot mirosul din ele. La fel de greu am scos mirosul și din casă. Am ieșit cu oul în curte unde am reușit cu greu să scot tot conținutul, să îl golesc, după care am băgat cu o seringă o soluție făcută din bicarbonat și pepsi. Citisem undeva și aflasem că această combinație curăță foarte bine și chiar așa a fost. Am păstrat oul și, anul acesta, înainte de Paști, am început să îl încondeiez. Așa că am făcut rost de un condei special pentru încondeiat și de ceară naturală de albine, am mai văzut câteva documentare cu încondeierea ouălor și am început să încondeiez.

Am ales un model de pe o cusătură tradițională din zona noastră. Chiar dacă pornisem la această acțiune cu foarte mult aplomb și pasiune, după puțin timp am fost tentată să renunț. Mi se părea foarte greu, imposibil chiar. Dar mi-am revenit repede, zicându-mi că este nevoie doar de răbdare multă și atenție. Ori eu, care lucrez cu cifre, am căpătat în timp și atenție, și răbdare.

După o vreme am constatat că pierdusem noțiunea timpului iar concentrarea mi se transformase în relaxare. Urmărind modelul uitasem de orice altceva, inclusiv de cifre, de raportări, de balanțe și bilanțuri. Când lucrezi așa ceva, dispare orice altceva și devine cea mai mare relaxare.

Acum mă pregătesc să bag oul în prima culoare după care să continui cu încondeierea, așa cum am văzut în filmele documentare. Încă mai studiez. Poate, cine știe, la Paștele anului viitor mă voi putea mândri cu primul meu ou încondeiat.

Ioan Celestino DINCĂ

Crypto vs. ANAF: Cum să eviți impozitarea de 70% pe veniturile din criptomonede

Introducere

În prealabil, facem mențiunea că, în pofida definiției oferite de Codul Fiscal acestor active, respectiv „monedă virtuală”, în continuare ne vom referi la acestea cu denumirea de „criptomonede”. Aceasta deoarece, în mentalul colectiv și în uzul general, termenul „criptomonede” este mai bine cunoscut și mai des utilizat, reflectând realitatea pieței și a investitorilor din acest domeniu.

Așadar, spațiul criptomonedelor a fost, pentru mult timp, perceput ca un teritoriu imposibil sau greu de reglementat, însă, pe fondul presiunii sociale, autoritățile fiscale, inclusiv cele din România, și-au intensificat eforturile pentru a stabili ”regulile jocului” pe cât posibil. Pe fondul demersurilor de a reduce cheltuielile bugetare și a identifica noi surse de venit la bugetul de stat, ANAF a a decis să impoziteze cu 70% veniturilor care nu pot fi justificate prin documente financiar-contabile (clasice). Fără a fi neapărat principalii destinatari ai reglementării, investitorii și traderii din domeniul crypto pot avea serioase bătăi de cap cu această nouă inițiativă a statului.

Așadar, cum poți evita problemele fiscale și ce măsuri trebuie să iei pentru a te proteja? Vom analiza în detaliu implicațiile acestui impozit și soluțiile eficiente pentru a rămâne în legalitate.

De unde provine impozitul de 70%?

Conform Codului Fiscal, orice sumă care nu poate fi justificată prin documente oficiale este încadrată drept “venit neidentificat” și poate fi supusă unei impozitări semnificative. În cazul activelor digitale, acest lucru poate genera o serie de inconveniente, din mai multe motive:

Lipsa unor rapoarte contabile standardizate

Majoritatea platformelor internaționale de schimb crypto nu furnizează documente contabile compatibile cu legislația fiscală românească.

Dificultatea urmăririi transferurilor între wallet-uri

În lipsa unui departament de blockchain analysis este foarte dificilă urmărirea tranzacțiilor între portofele, mai ales atunci când acestea sunt furnizate de entități descentralizate și/sau protocoale de anonimizare a tranzacțiilor și pot fi interpretate greșit de autorități. În atare situații, revine utilizatorului să demonstreze legalitatea tranzacțiilor, sursa veniturilor și corectitudinea sumelor declarate.

Absența unui cadru clar de raportare

Spre deosebire de alte venituri, câștigurile din crypto trebuie evidențiate și raportate într-un mod care să fie recunoscut de ANAF. Prin urmare, fără o documentație solidă, există riscul ca veniturile din crypto să fie considerate "nejustificate", iar ANAF să aplice impozitarea de 70%, iar nu 10%, cota ce se aplică atunci când sursa câștigurilor din cryptomonede este justificată.

Cum identifică ANAF veniturile din crypto?

Autoritățile fiscale au la dispoziție mai multe mecanisme pentru a monitoriza tranzacțiile și a detecta posibile nereguli:

1. **CARF (Crypto-Asset Reporting Framework)** – Un sistem internațional ce permite statelor să facă schimb automat de informații despre tranzacțiile crypto, pentru a combate evaziunea fiscală, pe care ANAF intenționează să-l implementeze în perioada următoare.

2. **Monitorizarea tranzacțiilor bancare** – Băncile pot raporta către ANAF retragerile mari din exchange-uri către conturile bancare.

3. Colaborarea internațională – România face parte din acorduri de schimb automat de informații fiscale, ceea ce înseamnă că datele utilizatorilor pot fi transmise direct autorităților.

4. **Controale fiscale extinse** – ANAF a devenit tot mai activ în investigarea veniturilor din surse alternative, inclusiv crypto.

Ce măsuri poți lua pentru a te proteja?

Pentru a evita problemele fiscale și a te asigura că respecți legea, este important să adopți un set de măsuri strategice:

- ține o evidență clară a tranzacțiilor, păstrând rapoarte detaliate ale tranzacțiilor, inclusiv istoricul conversiilor și extrasele de cont relevante.

- folosește exchange-uri reglementate, adică platforme care oferă documente contabile compatibile cu legislația românească.

- declară veniturile corect și la timp, incluzând câștigurile din crypto în declarația ta fiscală.

- asigură-te că ai documentația necesară privind platformele folosite (dacă utilizezi exchange-uri reglementate, păstrează evidența verificărilor KYC (Know Your Customer), deoarece acestea pot constitui dovezi utile în justificarea fondurilor tale).

- consultă un avocat specializat în fiscalitate crypto, care poate efectua un audit al situației tale și semnala eventualele neregularități, poate oferi îndrumare clară și soluții personalizate.

Ce faci dacă ai primit o decizie de impunere?

În cazul în care nu ai reușit să respecți măsurile de prevenție de mai sus sau nu ai pus la dispoziția ANAF documentele necesare, s-ar putea să te regăsești în situația în care ai primit

o somație sau o decizie de impunere pentru plata impozitului de 70%. Într-o atare situație există căi legale prin care poți contesta această decizie și să îți aperi drepturile.

Cum poți contesta o decizie de impunere ANAF?

Dacă ANAF consideră că veniturile tale din crypto sunt nejustificate și emite o decizie de impunere, ai dreptul să o contești. Iată pașii esențiali:

- Primul pas constă în formularea unei contestații, în termen de **45 de zile** de la comunicare. Contestația se depune la structura emitentă a actului administrativ fiscal, iar soluționarea acesteia este realizată de către direcțiile de specialitate din cadrul ANAF. Este esențial să furnizezi documente care să justifice proveniența fondurilor și să demonstrezi că interpretarea ANAF nu este corectă. Poți include extrase de cont, rapoarte de tranzacții, declarații fiscale anterioare și orice alte documente relevante.

- Al doilea pas constă în formularea unei acțiuni în instanță, în termen de 6 luni, în cazul în care ANAF respinge contestația, pentru a obține anularea sau reducerea impozitului impus.

De ce este importantă asistența juridică?

În astfel de cazuri, **expertiza unui avocat specializat în fiscalitate și mai ales aplicată pe zona crypto este crucială**. Fiecare situație este diferită, iar o strategie juridică bine construită poate face diferența între plata unui impozit exagerat și o soluționare favorabilă. Un avocat te poate ajuta să îți construiești apărarea, să redactezi contestația într-un mod solid și să gestionezi procesul în instanță, dacă este necesar.

Concluzie

Reglementarea veniturilor din crypto devine tot mai strictă, iar investitorii trebuie să fie pregătiți pentru un control fiscal riguros. O bună organizare a tranzacțiilor, utilizarea platformelor conforme și colaborarea cu un specialist sunt esențiale pentru a evita impozitarea de 70% a veniturilor nejustificate și, totodată, alte consecințe chiar mai grave, generate de nedeclararea și neplata impozitelor și taxelor.

Dacă ai primit o notificare de la ANAF sau vrei să te asiguri că veniturile tale sunt corect declarate, contactează un avocat specializat în fiscalitatea crypto.

Valeru CIUREA

Lecții de tradiții și obiceiuri pascale românești, la Cordoba și Malaga

Ideea unor ateliere deschise de încondeiat ouă în preajma sărbătorilor pascale ale anului 2025 în Spania, pentru comunitățile de români de acolo, aparține doamnei Gabriela Stan, președinte voluntar al Federației Asociațiilor Românești din Andalucia și Integrator social la Asociația hispano-română Traian din Cordoba. În virtutea unor bune relații de colaborare dovedite de-a lungul a șapte ani, am onorat solicitarea acesteia de a duce meșteșugul încondeierii ouălor așa cum se practică acesta pe Valea Oltețului, în județul Olt, de la Oboga și Călui în comunitățile de români din Cordoba și Malaga. I-am prezentat această oportunitate Danielei Vlad, din Oboga, singura care mai practică acest meșteșug în județul Olt, iar aceasta a acceptat să facă acest efort pentru că, așa cum se descrie: *„Sunt pasionată atât de meșteșugul încondeierii ouălor cât și de cântat. Sunt valorile mele, ca om, este vorba despre rădăcinile mele, despre tradițiile mele pe care mă simt datoare să le duc mai departe, să le transmit, așa cum și eu, la rândul meu, le-am primit de la alți oameni cu dăruire."*

Așa s-au născut două evenimente deosebite prin care meșteșugul încondeierii ouălor cu motive și simboluri specifice județului Olt a fost prezentat și promovat unor români rezidenți în Cordoba și Malaga în zilele de 11 și 12 aprilie 2025.

Gabriela Stan (organizator): *„Atelierele de încondeiat ouă organizate în cadrul Programului „Mejora de la integración social de las mujeres rumanas residentes en Córdoba 2024/2025" finanțat de Primăria Cordoba, Delegația de Servicii Sociale, au ca obiectiv principal păstrarea și transmiterea tradițiilor românești către noile generații și către publicul general. Aceste ateliere nu sunt doar ocazii creative, ci adevărate punți culturale între trecut și prezent, între România și comunitățile de peste hotare.*

Prin participarea la aceste evenimentele, copiii și tinerii din diaspora descoperă simbolurile tradiționale, învață despre semnificația Paștelui în cultura românească și se conectează cu identitatea lor. Totodată, aceste ateliere contribuie la promovarea patrimoniului cultural românesc în lume, oferind celor din alte culturi ocazia de a descoperi o artă populară unică, încărcată de spiritualitate și rafinament.

Atelierele de încondeiat ouă organizate de Asociația hispano-romană din Córdoba TRAIAN în 2025, cu colaborarea Asociației de români Carisma Juvenil din Malaga, au avut ca invitați pe meșterul încondeietor de ouă Daniela Vlad și pe Valeru Ciurea, promotor și păstrător al culturii române."

Meșterul încondeietor de ouă Daniela Vlad are peste douăzeci și doi de ani de când practică acest meșteșug pe care l-a învățat de la bunicul său, Nicolae Vladu și pe care, ulterior, l-a desăvârșit cu ajutorul meșterului Tudor Diaconeasa, cel mai cunoscut încondeietor de

ouă din județul Olt, membru al Academiei Artelor Tradiționale din România. De-a lungul timpului a primit premii și recunoașteri pentru ambele pasiuni ale sale, încondeiatul ouălor și cântatul, Daniela fiind și o bună solistă de muzică populară.

Comunicativă, sociabilă și dedicată, Daniela Vlad a pregătit mulți ucenici în meșteșugul încondeierii ouălor, ucenici care au avut, la rândul lor, rezultate remarcabile chiar la cel mai mare festival-concurs al ouălor încondeiate, la Ciocănești, județul Suceava, „Patria ouălor încondeiate" după cum i se spune.

Daniela Vlad - asemenea mentorilor săi -, a păstrat nealterate motivele şi simbolurile specifice zonei Văii Oltețului (Oboga, Călui, Romăna, Corbeni), zone recunoscute național și internațional pentru ceramica utilitară pictată și pentru ouăle încondeiate.

Primul atelier s-a desfășurat la Cordoba, pe 11 aprilie 2025 iar la eveniment a participat în calitate de invitat special și domnul Cosmin Mitrea, Consulul General al României la Sevilla care, în cuvântul domniei sale a spus:

„În calitate de reprezentant a statului român, sunt foarte bucuros că mă aflu la acest eveniment. Anul trecut, la consulat, am spus răspicat că întotdeauna voi fi prezent acolo unde într-adevăr, imaginea de țară, unde ceea ce înseamnă noțiunea de cultură reală, tradițiile noastre reale, sunt valorificate.

Faptul că se păstrează și că doriți să aduceți acest obicei al nostru, încondeiatul ouălor, să-l promovați aici, mi se pare un lucru extraordinar. În primul rând pentru noi, pentru comunitate, pentru că e normal să pierdem ușor, ușor din datini și din tradiții dacă nu avem grijă de ele. Ar fi păcat să le pierdem, pentru că, până la urmă, ele reprezintă bogăția noastră. Iar părinții, la rândul lor, trebuie să le explice copiilor și tinerilor că nu este absolut niciun fel de problemă în a-și asuma faptul că sunt români și că trebuie să știe câte puțin din tot ceea ce înseamnă tradițiile noastre. A vorbi românește, a gândi românește, a fi român nu este, sub nicio formă, o problemă.

Vă felicit pentru inițiativă și urez bun venit celor care și-au luat din timpul lor să vină din țară până aici ca să facă acest lucru extraordinar. Și sper că astăzi să fie un început. Cine știe, poate drumurile ne vor aduce cumva împreună să mai facem și alte lucruri, și prin altă parte."

Valeru Ciurea: *„Ținutul ouălor încondeiate în județul Olt se întinde de la Călui până la Oboga de Mijloc. Motivele și simbolurile încondeiate cu ceară pe ouă în acest areal se regăsesc și pe ceramica de Oboga – așa cum este ea cunoscută -, de fapt este același tip de ceramică utilitară dar și frumos decorată fie prin pictare cu culori naturale așezate pe vas cu ajutorul unui corn de vită, fie prin incizii colorate ulterior primei coaceri în cuptoarele arhaice și care se lucrează atât la Oboga cât și la Romăna și Corbeni.*

Cum s-au păstrat, de fapt, aceste meșteșuguri? Daniela Vlad a învățat să încondeieze ouă de la bunicul său, Nicolae Vladu. Tudor Diaconeasa a învățat de la tatăl său, care de fapt era olar și care învățase de la tatăl lui. Așa s-au transmis meșteșugurile, din tată-n fiu. De vreo șaizeci de ani unele meșteșuguri se transmit și prin intermediul claselor de meșteșuguri ale Școlilor Populare de Arte și Meșteșuguri unde zeci de ucenici

învață de la meșteri cum se face un anume meșteșug. Nu știm dacă aceștia vor duce mai departe meșteșugul pe care îl învață, pentru că din niciun meșteșug nu se poate trăi, să fim bine înțeleși. Există însă o anume datorie pe care doar unii dintre noi - foarte rari! -, simt că o au față de rădăcinile noastre. Iar aceștia sunt cei cărora le datorăm tot ceea ce astăzi mai admirăm sau cercetăm, după caz, în tot ceea ce înseamnă meșteșugurile tradiționale românești aduse, de cele mai multe ori, la rang de artă.

Ouăle încondeiate se făceau în perioada Paștelui pentru a fi duse la biserică și a fi sfințite de preoți. În zilele noastre, ouăle încondeiate - ca orice alte obiecte meșteșugite - se pregătesc și atunci când meșterul primește o comandă, sau dacă el vrea să lucreze, atunci când are timp sau pentru că asta îl relaxează. Așa spun meșterii adevărați, că meșteșugul lor îi ajută să se relaxeze, să fie împăcați cu ei înșiși.

Ce facem astăzi aici facem pentru o comunitate, este un început, dar se poate face oriunde, Cordoba, Sevilla, Malaga, în mijlocul orașului, să se vadă, oamenii să vadă și să înțeleagă sufletul românilor și dragostea nostru pentru cultura tradițională."

Daniela Vlad: *„Mă bucur foarte mult că sunt astăzi alături de dumneavoastră și vă mulțumesc pentru invitație. Eu păstrez acest meșteșug învățat în primul și în primul rând de la bunicul meu, cu toate că el nu a vrut să-mi arate cum se face. Nu a vrut să-mi lase mie meșteșugul, unei fete, pentru că acest meșteșug era doar pentru bărbați, după cum spunea el. „Bărbații încondeiază, bărbații sunt cu ceramica. N-au ce căuta femeile în acest meșteșug.", așa spunea el. Însă atunci când pleca de acasă, eu îi luam pe ascuns ceara și condeiul și treceam în gura sobei, pentru că acolo se lucra, la cărbunele de lemn, acolo se încălzea ceara și acolo se încondeiau ouăle. Atunci când auzeam că vine, puneam repede totul la loc așa cum le lăsase el. Tata și cu mama m-au încurajat foarte mult. Bunicul ar fi vrut ca fratele meu cel mare să urmeze meșteșugul dar doar eu am mers înainte. Ulterior, bunicul a fost mândru că eu am păstrat acest meșteșug pentru că fratelui meu nu i-a plăcut.*

La noi, pe Valea Oltețului, cam toate motivele și simbolurile sunt legate de viața omului, de muncile sale și de credință. Începând cu Heruvimul, continuând cu Pânza de păianjen, cu Cocoșul, Peștele, Mărgăritarul, Fierul plugului, Frunza de jugastru, Coada de păun, Spicul de grâu, Calea rătăcită și alte motive în special zoomorfe întâlnite în viața cotidiană. Pentru a încondeia un ou cu oricare dintre acestea avem nevoie de foarte multă răbdare. Dar nimic nu este imposibil dacă îți place ce faci și dacă simți că faci ceva frumos, ceva care îți păstrează rădăcinile vii. (25:48) Eu așa mă simt când încondeiez ouă: vie. Și mai și cânt. Asta făceam de când eram mică. Până să învăț eu ca să ies în fața publicului, cântam doar în fața oului pe care îl încondeiam. Asta m-a păstrat pe mine, pe noi, ca nație. Și oriunde merg în lume mă mândresc că sunt româncă."

Și Daniela Vlad a prezentat acolo, la Cordoba, iar a doua zi la Malaga, nu doar lecții de încondeiat ouă ci și lecții despre cum este să fii și să te simți român și să te mândrești cu acest lucru. Cele nu mai puțin de cincisprezece operații prin care trece un ou până a ajunge în faza în care să poată fi admirat au fost însușite, rând pe rând, de toți cei care s-au încumetat să ia în mână condeiul și să deseneze cu ceară, ulterior cu vopseluri pe oul acela fragil.

La finalul atelierului de la Malaga, după ce am făcut o fotografie de grup cu participanții,

am stat de vorbă și cu Ramona Ursu Popovici, președintele Asociației Românilor „Carisma Juvenil”, din Malaga, o asociație înființată în urmă cu peste zece ani, pentru copiii români dar, în aceeași măsură și pentru părinții acestora.

- Cum vi s-a părut ceea ce s-a desfășurat astăzi, 12 aprilie 2025, la atelierul de încondeiat ouă, despre felul în care s-au implicat părinții și copiii, despre ideea de a aduce un meșter popular din România care să facă demonstrații ale unui meșteșug frumos?

- În primul rând, trebuie să recunosc că Gabriela Stan a fost cea care m-a motivat și mi-a povestit despre dumneavoastră, despre Daniela Vlad, despre meșteșugul pe care aceasta îl practică de atâția ani. Ea a fost cea care mi-a explicat ce și cum se va face iar eu am înțeles, am făcut promovarea necesară. Nu am crezut în magnitudinea, ca să zic așa, acestui eveniment, până nu am văzut-o pe Daniela Vlad lucrând și până nu am văzut minunata expoziție cu ouă încondeiate. Când am intrat și am văzut masa pregătită cu tot ceea ce reprezintă încondeiatul ouălor și apoi când am văzut cum veneau și cum participau, din ce în ce mai mulți - ați văzut poate că am mai pus mese -, nu ne așteptam, a fost incredibil. Un sentiment foarte plăcut pe care l-am trăit și cred că toți cei prezenți la acest adevărat eveniment cultural. Ne-am simțit mai înrădăcinați datorită atelierului de încondeiat ouă. Ne-am apropiat și mai mult, iar faptul că am văzut copiii bucurându-se și dorind să învețe și văzându-i acolo vopsind, a fost o bucurie imensă.

- Pe mine m-a impresionat faptul că una dintre fetițe a pus drapelul României pe oul pe care îl picta, fără să îi sugereze cineva acest lucru.

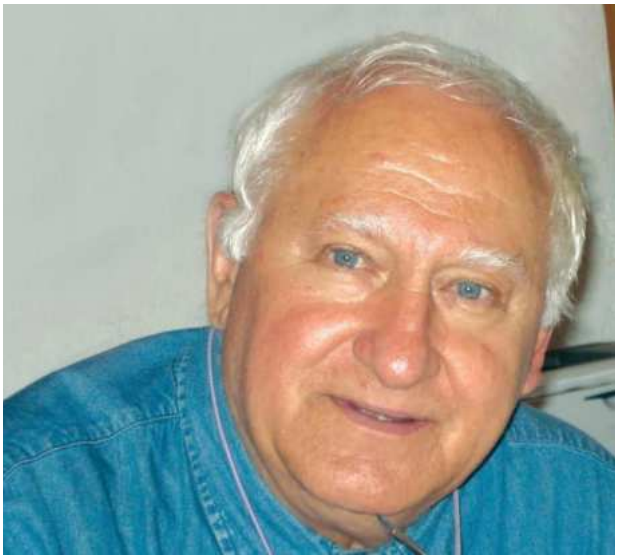
- Da, am văzut. Chiar cred că ea a fost cea care a urmărit foarte îndeaproape ceea ce a făcut Daniela Vlad, a stat lângă ea și, la un moment dat, era cea mai aproape de realitatea oului pe care îl picta Daniela. Ea a vrut să facă ceva deosebit, și a făcut drapelul României pe ou. Și eu am rămas impresionată când l-am văzut.

- Expoziția pe care ați văzut-o, atât cea de ouă încondeiate, cât și fotografiile cu modelele de ouă de pe Valea Oltețului, ce v-au inspirat?

- Cred că este o tradiție pe care trebuie să o continuăm și peste ani, peste secole, pentru că ne reprezintă. Mă bucur că ați venit la noi, la Malaga, pentru că ne dorim să știm, să ne cunoaștem trecutul, rădăcinile și să continuăm frumoasele noastre tradiții. Pentru mine, copiii sunt cei mai importanți, pentru că ei sunt cei care ne vor duce mai departe aceste tradiții. Din păcate, au fost copiii cărora a trebuit să le vorbesc în spaniolă. E o durere foarte mare pentru mine să vorbesc copiilor români în spaniolă. Cred că părinții, noi toți suntem cei care trebuie să îi ghidăm pe copii și spre limba română. Asta cere timp și răbdare. Sigur, părinții sunt într-o criză de timp permanentă, viteza secolului pe care îl trăim. Dar copiii nu trebuie neglijați. Am rămas impresionată când o fetiță a „certat-o” un pic pe mama sa - în spaniolă -, și i-a zis: „De ce nu m-ai învățat până acum limba română?” *Pentru că ea și-a dat seama că neînțelegând ce se explică, pierdea din activitate, pierdea multe... Și știți ce i-a mai zis fetița mamei sale? I-a zis:* „Am să mă uit mai mult la desene animate și am să vorbesc română, că vreau să învăț limba română.” *Și mama mi-a zis: „Are dreptate fetița, m-a certat, are dreptate, este vina mea, nu este vina ei.”*

- Cu ce sentimente rămâneți după experiența zilei de astăzi?

- Rămân cu o imensă bucurie în suflet și vă mulțumim și dumneavoastră și Gabrielei Stan, președinte voluntar al Federației Asociațiilor Românești din Andalucia și Integrator social la Asociația hispano-română Traian din Cordoba, care a avut inițiativa acestui proiect important pentru toate comunitățile de români din Spania.

Ion ANDREIȚĂ

Satul din colțul ochiului

Acasă

Acasă n-am mai fost de mult,
Și asta-i tot poveste veche,
De când prin vaiere ascult
Chemarea fără de pereche.

La umbră de pământ și oase
Trag plopii cerul spre apus,
Mărgeluiește satu-n case –
Și lună nu-i, și stele nu-s.

În nopțile de Sânziene
Ies oasele la dans în zori
Pe-nmiresmatele poiene
Și saltă flăcări pe comori;

Vin zâne blonde, zâne albe
Și mândre fete de-mpărați
Cu pieptul legănat în salbe –
Și vin haiducii înzăuați;

Toți sorociți la dansul morții
De pe tărâm pe alt tărâm,
Stingheri ursindu-li-se sorții –
Cu toții singuri și de fum.

Ci numai eu, păcat lumesc,
Tresar și-acum, cu fața-ntoarsă
Spre satu-n care întâlnesc
Doar iarba veștedă și arsă.

Ulciorul

Mi-i neamul din legendă coborât,
Baladele-i brumară-n taină părul,
Dar fetele mereu și-au petrecut
Din mână-n mână, la izvor, ulciorul.

Ulcior cu apă vie și ecouri
Din crâncene îmbățișări de munți,
Strămoșii rezemați cu fruntea-n nouri
Băură din miresmele-i fierbinți.

Băurăm toți, izvorul niciodată
Nu-și stinse cel din urmă clipocit;
O mie de izvoare dintr-odată
Își prelingeau adâncul tăinuit.

Ulcior cu apă vie și vecii,
Surâs de curcubeie peste creste,
Cine te-a scos în drum, de unde vii?
Și care-i rămuroasa ta poveste?

Ce anonimi topiră-n tine dorul
De cer, de apă și țărână?
…Zadarnic. Ca un sfinx tace ulciorul,
Ca o statuie de demult, păgână.

Mamă…

Cât de mult tu mi-ai cântat,
Mamă, când m-ai legănat;
Îți ardea cântecu-n glas
Ca păiușul pe izlaz,
Îți ardea cântecu-n piept
Ca iubirea ce-o aștept;
Ai topit în mine jalea
Ca-n drumeț topită calea,
Ai stins lacrimi și ispite
Cu nădejde împletite;
De-atâtea plânsori amare
Ochiul tău întors spre soare
Ca o rană-ncinsă doare;
M-ai scăldat cu apă nouă
Furată în zori, pe rouă,
Când se stingeau stelele
Și-ți umpleau ulcelele;
Și năier mi-ai zis să fiu,
Tot în frunte să mă țiu,
Stâmpăr ca argintul viu –
O, de ce-ai topit în cântec
Doru-ntreg ca un descântec,
De-mi arde și-acum în piept
Ca iubirea ce-o aștept?

Fir cu plumb
(Tatălui)

Tata-ntre ferestre-așteaptă
Gol și singur ca un zeu,
Tata n-o mai ține dreaptă
Linia lui Dumnezeu;

Uită mâna într-o parte,
Cumpănă-n balanța lunii,
Și în dans rotund de șoapte
Stinge echilibrul lumii.

Tata-i un poem frumos
Și postum ca o baladă
Peste care maiestuos
Timpu-ntârzie să cadă,

Și tot tace-ntre ferestre
Gol și singur ca un zeu,
Neștiind cum să mai afle
Linia lui Dunezeu.

Cântec la plecare
Mariei, soru-mii, la măritiș

Nu știu,
Poate s-a rotit
Pământul azi-noapte
Mai mult decât legea
Care-l susține,
Poate peste plânset
De stea
Este un tărâm care
Nu ni se cuvine.

Nu știu,
Poate a adormit cineva
Într-o casă
Cu ferestrele dinspre suflet
Deschise,
De-au năvălit către ziuă
Și-apasă
Atâtea frânturi de aripi
Ucise.
Nu știu,
Poate strigoii
Azi-noapte
Au uitat să mai închidă
Coșciugul
Și s-au prăvălit peste lume
Încurcând rostul
Și ițele.

Nu știu,
Poate un Făt-Frumos
Într-o seară,
Desprins din umbră
De Zburător,
S-a furișat pentru
Ultima oară
Încuindu-se-n dor.

O! de atuncea inima-mi
Se frânge în spații
Și cumpăna-n neclintire
Așteaptă –
Prieteni, mă dor,
Mă dor coastele
Și simt un gol
Undeva,
În partea dreaptă.

Elegie
la plecarea fratelui Constantin

Mi-a mai murit un cântec pe pahar,
E soarele un doliu prins pe cer;
Când cântă vinu-n sticlă, în zadar
Îi mai turnăm în jur bucăți de ger.

Mi-a mai murit un cântec pe pahar
Și pentr-ntâia oară m-a durut,
Devălmășită-n vin, Pasărea Phoenix
Într-un pahar cu vin a renăscut.

Minune săvârșită-a câta oară,
Și pentru prima dată în zadar –
Prietene, sunt trist, în astă seară
Mi-a mai murit un cântec pe pahar.

Dragă frate
la plecarea fratelui Gheorghe

Dragă frate, dragă frate,
Care munte ne desparte?
Care vale ne adună
În căușu-i de țărână?

– Valea Iminogului
Din bătaia dorului,
Când la umbra stogului
Cădeam vrajă visului.

Dragă frate, dragă frate,
„Iarna-i ici, vara departe”,

Încotro ne-or îndrepta
Soarta ta și soarta mea?

– Spre Coada Oblegului,
Colțul Balomirului,
La Valea cu Casele
Smerindu-ne oasele.

Dragă frate, dragă frate,
Oare muntele desparte
Versanți de viață și moarte,
Fără vămi de nicio parte?

– Nu muntele ne desparte,
Noi ne ducem spre departe,
Care este-aproape foarte,
Dragă frate, dragă frate…

Dintr-un deal…

Dintr-un deal mă strigă tata,
Dintr-o vale sună mama –
Între deal și între vale
Nu există nicio cale.

Dintr-un deal mă strigă frate,
Din vale un gând mă strigă –
Între deal și între gând
Cale nu duce nicicând.

Dintr-un deal mă strigă soră,
Dintr-o vale dor mă strigă –
Între deal și între dor
Nu-i potecă de picior.
Dintr-un deal mă strigă soața,
Dintr-o vale ursitoarea –
Între deal și ursitoare
Nu duce nicio cărare.

Dintr-un deal mă strig pe mine,
Din vale cine mă strigă? –
Între mine și-ntrebare
Nici răspuns și nici cărare.

Gabriel GHERBĂLUȚĂ

binecuvântată fie poezia şi cititorii ei

chiar ar fi culmea să întâlnim pe stradă coruri de sfinţi
strigând cât îi ţine gura „trăiască poezia!”
poate că ar face-o dacă ar avea un sfânt şef să dea tonul
dar nu au

acum deschidem uşile cuvântului
intră cine vrea – aşa scrie la intrare
problema e că nu mai vrea nimeni să intre
poate doar un pensionar fugit de la azil
ameţit de amnezie
să confunde cuvântul cu terasa de lângă bibliotecă
unde îşi bea cafeaua zilnică

cititorii sunt ca poliţiştii de la penitenciare
au ieşit în stradă ăn semn de protest
prea multă poezie... prea multă...

la tvr cultural se transmite o emisiune despre poezia contemporană
este o modalitate sigură de a resurscita dinozaurii

undeva, într-o seară obişnuită

rămăsese în urma stolului de păsări cenuşii
sau poate de femei la fel de cenuşii-nu vedea prea bine+
poate erau poeme care strigau unul la celălalt
important că era ceva pe stradă-izvor de silabe
alergând în noapte

îmi ţii amintirile închise într-un cufăr
încerci să mă amăgeşti ...
ştiu că nu îţi plac amintirile si juri că nu ai aşa ceva
te-aş crede dacă aş avea aripi
nu am
am doar un bolovan pe care îl tot împing spre un vârf
la care nu ajung niciodată

e doar o seară de februarie cu topping de vocale glazurate
poezia ar trebui să fie şi ea pe acolo

upu

auzea doar atât...
inspiră inspirăă inspirăăă
cădeau pe timpan ca pietrele cuvintele astea
inspiră inspirăă inspirăăă

cuplat la aparate cuvântul agoniza
în salonul din capătul vocabularului
nu reuşea nimeni să-l resursciteze
dumnezeu pierduse trenul spre poezoland

un înger îi face poetului respiraţie gură la gură
un înger sau poezia

inspiră inspirăă inspirăăă...

întâlnire

cînd a întâlnit-o a rămas fără respiraţie preţ de o eternitate
îşi căuta echilibrul prin respiraţia ei
iar norii ajunseseră undeva, jos, sub tălpile sale

de unde venea, cine era ea, nu ştia
nu ştia nici cum şi de ce o întâlnise atunci
miracol pe care nu-l putea descrie şi nici explica
era necunoscuta pe care nu credea că o va întâlni vreodată

într-un târziu regele/ peşte îi şopteşte
- e poezia, poete,
- e poezia!

album de familie

locuitorii oraşului meu trăiesc în trecut
prezentul lor este mereu un continuu ieri
trecătorii se strecoară printre amintiri
neştiind ce este acela vis, speranţă
până şi fluviul are culoarea fotografiilor decolorate
de timpul scurs de la nunta bunicilor

oraşul meu e îmbrăcat în haine de epocă
îşi poartă străzile într-o continuă căutare
a unui prezent mereu lipsă
din conştiinţa locuitorilor

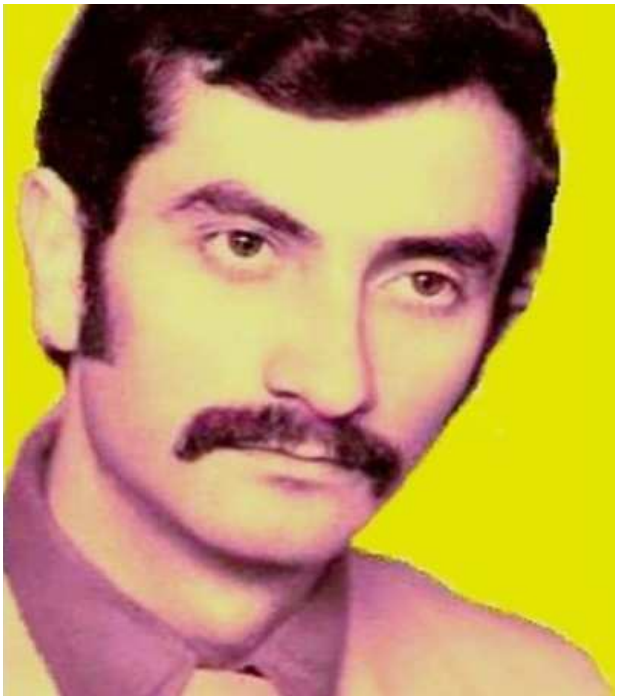
din când în când ţipătul unui pescăruş
ori sirena unui vas-fantomă
încearcă să ne re-aducă la realitate

oraşul meu seamănă cu un album îngălbenit de familie
suntem nişte copii ai trecutului continuu

despre homer şi nu numai

orbul bate cu bastonul la poarta cuvântului
sfântul petru nu-l aude
este la poarta cealaltă, din faţa mărului
nici dumnezeu nu-l aude
e ocupat cu dracii ăia de îngeri
care scot limba la sfinţii dezlipiţi din fumul icoanelor
aceeaşi atmosferă ca într-o sală de grădiniţă
când lipseşte educatoarea

orbul bate la poarta cuvântului
e prea mare hărmălaie
nimeni nu-l aude
cuvântul nici atât...

Constantin ENIANU

acord divin

dacă iubeşti nu înşeli nicicând
chiar dacă o pedeapsă perfidă
în cale se arată cu grabă rupând
firul încins de simţire candidă

de aceea tu fii alături de mine
să-nvingem pe rău aici şi acum
căci el nu poate decât prin venine
ca să-şi păstreze inima de fum

şi Cerul cu noi va fi totdeauna
acordul cu sârg să susţină
iubirea de toate-i unită în una
că cine iubeşte nimic nu dezbină

aşa păcatul la toţi şi toate apune
în vraja hrănită cu pisc şi genune...

alibi teatral

dorinţa-i copleşită-n teama
care mă răpune când gândesc
zilele să se prefacă-n drama
de deznădejdi ce copleşesc

azi alibi gasesc iubirea
ţesând covor de penelopă
iar aşteptări îmbină firea
subit în ritmul de sincopă

şi inima de-ar sta cu toate
m-aş împăca precum cu tine
care te ascunzi la spate
de lună să mă vezi mai bine

iluziilor sunt părtaş că prind
de tine drama ce o joc trăind...

alintarea inconştienţei

în firea ta se luptă reci materii
ce spirite înnăbuşesc perfid
în mintea mea rămân memorii
să-nfrângă-acumulările de vid

şi ne convingem amintind că unici
vom fi rupând raport de lume
ca înţeles să ai în ce comunici
spre bunul trai al clipelor în sume

sedus confort scos din natură
întreg concurs îşi desfăşoară
în faţa societăţii clar-sperjură
alimentând sofisticări pe scară

astfel se petrec vieţi în disperare
cu alintarea inconştienţei temerare...

Archytas

armonia sufletului sau muzica sferelor
coborâtă pe pământ cu gândul la Archytas
acusticul armonizator al erelor
lucrurilor acordate de-adâncul veritas

mă-ndupleci spre a ta iubire
pe care mi-o dai femeie miloasă
când trec ca viteazul în ştire
de-a vieţii izbândă slabă sau grasă

iubirea mea vei cunoaşte când mor
căci în viaţă sub ură mă-nveţi
că durerea aduce fericirii un spor
precum apa primenirea de vieţi

cerul fiind acelaşi cu muzica mâinii
precum împlinirea după facerea pâinii…

atavism

trupul tot mereu se schimbă
gândirea peste el descreşte
şi rău se formulează-n limbă
cu-amarul moştenit ce creşte

mărirea ta s-a dus cu Roma
amoR citirea ei inversă
de-aceea ai amar sub forma
desţelenirii drept aversă

Decebal e Anteu carpatic
pe când Cezar beţivul care
îi lasă-n loc de vin tomnatic
delir de glorii pe sub soare

mor anteice credinţe vane
în AmoR – destin de stane…

bătrâneţe
tot mai mică devii ca Sibila din Cumae
totuşi mare păreai spunând că nu-ţi pasă
de poezia mea îngrijită ca o casă
curată modestă şi neştiută-n lume

amintirea păstrezi în cuvinte solare
un templu de oase s-adoarmă sub gând
eu sunt pentru tine oricum şi oricând
plăcerea-ndemnată la calmă uitare

oricum n-am să fiu decât ce am fost
mister în ruină c-am zis te iubesc
cu glas de copil străbătând vis ceresc
oricând pe-a mea glie ca bun adăpost

minţindu-mă cu ştire rătăceşti mereu
punctul tău de spaţiu acelaşi cu al meu…

căinţă

dacă sufletul şi trupul sunt în bifurcare
primul ţine calea spre cerurile înalte
de-aceea nu mă ponegri încalte
când numele de om e-n destrămare

trupul e substanţa mireanului de-acum
şi-aici ce se confruntă-n teme
istorice de oase şi carne prin sisteme
rătăcite-n fapte spre formele de scrum

mecanica dual pe rute separate
sufletul în Cer şi trupul pe Pământ
hamletizând au conservat cuvânt
prin somn şi moarte viaţă să arate

purtător prozaic de Prinţ al Suferinţei
păstrez noul nume consacrat Căinţei…

cântec de idei

în cântec de idei îmi port cuvântul
să-mi reprezint din dragoste mereu
căci nu am stil fugind ca vântul
splendorilor ce mă curtează-n eu

să mă-nţelegi nu-ţi cer decât
fantezii mărunte să stârpeşti
căci sunt precum noroiu-n rât
de la mistreţii ce-ntâlneşti

beţii să ai din vin să poţi uita
Realitatea care este Mumă
şi-n faptul zilei îţi voi lăuda
Frumuseţea pe o scoică-n spumă

scriind cu dragoste în orice zi
sper că moartea mă va ocoli…

cântărit de memorii

tăcerea mai grea ca răul cuvânt
m-apasă mereu în ziuă și noapte
timpul creează un cosmos înfrânt
în lumea deprinsă să uite de fapte
tunari de idei în dangăt metalic
trudesc hotărâte dureri ce nu mor
când vrabia limbii în zborul spiralic
reface istorii de spor lângă spor
astfel hotărăsc de sunt sau am fost
precupeț de credințe destoinic în bine
cu sorbul de lut ridicat fără rost
când viața preface doar lutul în sine
nimic nu e viu cântărit de memorii
când zgomotul lumii întunecă zorii

unii și alții
unii vor glorie în viață anume
neștiind cum se poate scoate
din taine iubirea și din coate

tot dau devenind în lume
alții vor enervare în mers
sau lumea vor să enerveze
iată iubita vine să-mi plaseze
ușoare glorii-n greul mers:
deștept ești ca Goya sau poate
ca Shakespeare cu Hamnet* al său
pierzându-l sub scriituri în hău
ca urii să pună bețe în roate
cei mari aduc gloriile lumii treze
cei mici de gândire tot să le viseze
**Fiul lui W. Shakespeare*

cicatrice

când se repetă răul și binele rămâne
același sub istorii oricare ar fi ele
iubirea e motivul seducător de grâne
iubirea este rostul plimbărilor de schele
și tot ea uimește cu gelozii confuze
prin care omul se înalță și coboară
de nu mai știe naivul pe care să refuze
iar cel deștept cu cine se măsoară
și-apoi apare Unul lângă Altul
sau Unul după Altul cum zice înțeleptul
la final lumina să împlinească saltul
durerii moștenite încetul cu încetul
gândirea aceasta e o pecete pusă
pe viața răsărită ce-i deja apusă…

taina din verbe

geniu e acela ce nici nu se pare
că-i creator ci doar om de rând
poet este insul cu farmec de visare
căruia lumina îi degajă gând
ei nu se pierd aiurea nici se consumă
pe la vreo casă oarbă gelozii să-ndemne
la rău și genune de patimă în glumă
zdrobită de funeste păcăleli de semne
la fel tu treci mare chiar de pari mic
mușcând din colț de pâine sau începutul ei
și de ești văzut rob de cinste adică inimic
zdrobești banalități de vrei sau de nu vrei
aceasta este taina deslușită-n verbe
ce poate să transforme fețele imberbe

libație

primind lumina ca plăcere lângă
nervul aspru din străbuni
mă doare-ntreaga parte stângă
a pieptului ce latră luni
după duminica pierdută
cu aiureală de blesteme
că tot aștept iubirea mută
ca dezlegare la dileme
să vină-ndată că mai toate
simțurile mele fine
le-am găsit amestecate
cu-ntunecimea ta de tine
dar vinu-n duruit ca ape
iubiri clarifică-n agape…

recidive

cu sufletul atât de cald
înșir cuvinte așa reci
idei obscure ca-n smarald
răstălmăciri de zodieci
salvări de lut peste ce vine
timp de azi mai bun ca ieri
junie spre izbânzi alpine
nădejdi ținute de visări
și mână peste mâini întoarse
de spor în palme bătucite
semnând ispite norocoase
la rodul bun ademenite

acum sau oricând

acum e vremea-n care nu se știe
cine-i cinstit și cine își ascunde
clarul feței la dosuri ce îmbie
slujbașii umilinței gândirilor profunde
acum se luptă clipa cu un veac
din veacul pierdut într-un trecut
ca să arate lumii plăcerea de posac
cum își serbează nervul ademenit de lut
acum iubirea-i alta deși-i la fel în dună
cu moștenita temă ademeniri-respingeri
măgulind suava atingere de lună
cu ochiul prea romantic de-a fixa convingeri
acum e timpul orbit de vaste spații
ce trezesc în moarte simplele ovații…

Victor RUSU

GALOPUL CUVINTELOR

Din fiecare gând
Răsucesc un lasou
Pentru gleznele voastre
De dorul depărtării sfâșiate.

Mi-am răscolit ogorul
Cu felurite unelte
Să vă cuprindă coama
Cu tentaculele de clorofilă,
Înalte,
Să vă izbească botul cu foşnet,
Să vă bandajeze copitele tocite,
A repaus...
Dar voi galopați, galopați..
Poate îmi sunt prea aproape depărtările,
Poate inelul verde al zării
Nu mi se repetă amețitor, înainte...
Și voi galopați, galopați...

FÂNTÂNARII

Învățând să zboare,
Vulturii-fântânarii văzduhului,
Se adâncesc în azur
Cu lopețile gemene
Jurate pe neodihnă.

Ei se îngrozesc de propria umbră
Și de aceea și-o ascund sub aripi,
Arzând, alb, până seara târziu,
În văzduh.

O singură dată-și văd umbra
Și-atunci o îngroapă
La temelia fântânii inverse,
De zbor,
Ca să dureze.

NUMAI O SLOVĂ

De-acum, nu mă mai miră
Osânda furnicii,
Blestemul melcului
De a-şi duce casa în spate...

Nu mai întreb
De ce cerul este albastru,
Frunzele verzi,
De ce pământul vorbeşte privirii
Cu semințe, aripi, culori…
Abia mă întreb
De ce sunt numai o slovă
Dintr-un nesfârşit alfabet.

NEIERTAT DE OMENESC

Mâhnire dinspre departe
Ce încă nu mă ştie
Ca pe un vers frumos,
lată-mă, vin,
Arici cu nelinişti în spate,
Să binecuvântezi febre
Cu răcoarea altarului tău
Cotropit…
Este o lege secretă
A tresăririlor gemene

Ei se îngrozesc de propria umbră
Şi de aceea şi-o ascund sub aripi,
lată-mă, vin,
Arici cu nelinişti în spate,
Să binecuvântezi febre
Cu răcoarea altarului tău
Cotropit
De flăcări amare, de pelin
De palpitația înnoptată a ferigii,
De sânge pieritor,
Jurat sălbăticiei.

Vin... Primește-mă fără-ntrebări
Și așa mă voi ruga ție
Pâna la încrâncenarea versetului
De culoarea adevărului mereu amânat.
Sângele meu
E o invenție a însuşi păcatului,
După cum aripa
O invenție a înălțimii se cheamă,
Floarea–o invenție genuină a culorii.
Aripă, inimă, floare ...
Neiertat de omenesc e păcatul
De-a visa chip cioplit,
lar chipul să aibă conturul
Aripii, inimii, florii…

ÎNDEMN

Aruncă-ți vechile îndoieli
Petrecându-ți duhul de foc
Prin firidele sângelui meu,
Cum îşi aruncă șarpele
Pielea cea veche
În despicătura copacului.

GOL DE AER

Corolele se închid
Când îmi simt respirația,
Izvorul se tulbură
Când îl privesc,
Mângâi culori
Și se sting ...

Totuşi, respir, mângâi, privesc...

SIMPLU

Condiția mea de a fi
Este deschiderea tandră a brațelor tale,
Ne chemăm simplu,
Ca două izvoare în aceeaşi matcă,
Ca două cântece în acelaşi fluier,
Ca două pietre în aceeaşi statuie...

ARIPĂ, MATCĂ, RĂDĂCINĂ...

Zac înjunghiat într-o literă
Rotundă ca umărul tău
Ca aşteptarea,
Ca mărul...
Trec melci peste rănile mele
Şi le coase cu-argint,
Trec lăstuni peste inimă
Şi-o sugrumă cu zboruri.

Aripă, matcă, rădăcină ...

GEMENE

O, nu face greşeala aripii
Ce crede că singură
Zboară,

Greșeala vâslaşului
Ce scapă în ape o vâslă,

Greșeala îmbrățițării
Ce uită unul din brațe...

Este o lege secretă
A tresăririlor gemene...

Dan ȘALAPA

Echilibru

Un greiere
Îmi cântă vesel
În dreptul ferestrei,
Cânta până spre dimineață.
Din când în când,
Trece câte o cucuvea,
Cântă și ea,
O aud și-i aud și fâlfâitul
Aripilor ei tăind noaptea.
Dar greierele meu
Cântă imperturbabil,
Îl doare la bască
De cucuveaua sinistră.
Uneori, însă,
În câte-o dimineață,
Mai aflu că a murit un vecin.
Greierele meu cântă.
Noaptea e senină.
Până şi moartea
Ar trebui să fie,
Oarecum, mulțumită.

Luna ca un lunetist

Luna - ochi
Nebănuit, iscoditor,
Atârnat prin copaci,
Lunetist țintindu-ne
Drept în ziua de mâine,
Când plănuisem să fim romantici
Și să reconstituim
Cu prenadez,
Îngerul de cristal,
Bibelou ieftin,
Spart la chermeza de sâmbătă;
Lunetist antrenat
De trupele speciale
Ale lui Eisenhower,
Pentru debarcarea din Normandia,
Așa răzbate luna printre ramuri,
Și țintește linia de nesomn
A bietului nostru relache nocturn.

Despre pedeapsă

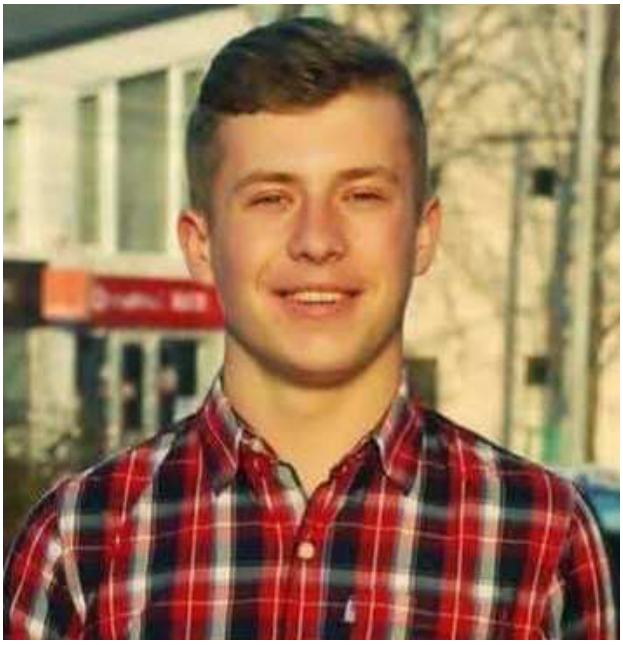
Biciuiește-mi, Doamne,
Aceste mâini cu care scriu poemul,
Să-l pot rescrie;
Arde-mi, Doamne,
Aceste degete,
Cu care scriu-rescriu biet poemul,
Să-i pot compune strofele
Ca de jăratic;
Ucide-mi, Doamne,
Mâinile cu car' mă sprijin de cuvinte,
Îmi sunt betege, nu găsesc
Lumina dintre versuri, din iubire;
Mă arestează, Doamne,
Și du-mă pe galere,
Gasi-voi, poate, acolo,
Un capăt de sonet,
Vreo rimă, ceva izbăvitor,
Să pot muri în pace,
Să urc pe țărmul
Cu poemele-n exil…

Singurătate

Nici singurătatea
Nu e atât de singură
Cum sunt stelele
Care ne bântuie nopțile.

Sunt ipocrite, stelele astea,
Ne bântuie din răzbunare,
Cu siguranță,
Ne hărțuiesc
Să-și domolească frica
De propria lor singurătate,
De nemișcare,
De nevisare,
De imensitatea negurilor
Ce le-mpresoară,
Dar mai ales,
De cele stele încă neaprinse…

Doamne, ce milă
Ar trebui să te cuprindă
De bietele stele!

Gabriel NEO

Am poruncit luminii

Am poruncit luminii să se coboare
dintre zbârciurile cărnii
și să pătrundă-n suflet.
- Toarnă-i-te, am zis,
între matusalemicele maluri!
Am nevoie de lumină,
de lumină am nevoie...
Oh, mi-e sete-foame de lumină!

Caznele au fost prea mari,
prea organice, prea umane -
oasele-i de sticlă s-au frânt dureros
de coajă-mi. A sângerat cumplit zorzoane
fine de cuarț cu gheață.
Am nevoie de lumină,
de lumină am nevoie,
Vai, mi-e foame de lumină...

Înfrântă, își poartă rănile înapoi în sine;
mucezește sângele meu
din lipsă de lumină:
cârmâziu îi vreau diluviul
peste băierile minții.
Am nevoie de lumină,
de lumină am nevoie. O,
mi-e poftă lumină!

- Fii ferment, odor al obscurului,
limpezește-i smârcul,
înrâurește-i zbuciumul,
strepezește-mi dinții!
Hamadriadele șopăcăitoare
să-i cearnă mâlul,
să-i scuture apele,
să-și scalde cosițele
în căutarea grăunțelor de aur,
salbe să facă muribunzilor arbori,
cununi pentru viața de apoi.

Am nevoie de lumină,
de lumină am nevoie,
mi-e scârbă de lumină!

Post-partum

Plisc ți-a crescut de jur împrejurul
capului
și în plisc un alt plisc a răsărit.
Pui de cretă stăvilit de ploaie,
fără zbor și fără mers,
ai luat din gălbenușul meu contact
cu ce succede coaja
prin spavan jumătate gol, jumătate îndesat.
Pană ții în ochi,
ea scrie în străfunduri codul
pe care tu nu vei putea a-l citi vreodat'.

Atât am suferit când ai ales
să eclozezi din mine...
Lăuză sunt.
A secat mitra mea concavă,
îmbrobodită cu mușchi și nelumesc,
nu se mai scaldă în ea viață.
Mi s-a mutat oosfera înapoi în piatră
ca să întrețină sluțenia stâncilor;
ovulul s-a făcut cuibar de alge
pe fundul mării;
sporii mi-au uscat și au ajuns
sferturi de globule roșii în sângele lui Marte.

Icrele-mi, acum, sunt mici mărgele,
vițuitoarele scoicilor;
conul e numai înfloritură
pe birourile stinghere.
Mugurii mi-au încolțit în țâțele lupoaicei,
hrănind regii decadențelor de mâine;

din clitelul meu își fac femeile cochete
poșete șic;
placenta... mi-au mâncat-o mieii costelivi
și au murit.
Atât am suferit...

Îmi cântă uitările descântece
de aducere aminte.
Tu tot mai vie, iubito...

Tu tot mai vie.

Stafii

Îmi apari în rochița ta de vară,
iar afară e târziu în toamnă,
frunzele tot pică.
Există o sinonimie stranie
între frunze și sufletul meu -
ruginite, desprinse de trunchi,
refugiate în descompunere.

Copilă de mai timpuriu, mă cauți cu milă
prin băltoace, scorburi și noroi;
ramuri de cireș în floare
stau eșarfă peste umerii tăi goi.
Orbii trec pe lângă ochi,
nici tu nu mă mai vezi.

Privește-mă...
Cu ură, cu nepăsare, cu batjocură-n orbite,
numai privește-mă.
Îmi lipsește atingerea privirii tale.

Călcâiele-mi respiră aer,
stau pe vârfuri ca să îți sărut tălpile goale.
Mai privește-mă o dată,
din dos de palmă, de sub coasta șapte,
de deasupra de genunchi,
prin lobul urechii stânge,
printre pântece, din cerul gurii,
dintre coapse.
Mai privește-mă o dată...

Câinii nu te latră,
umbră ai numai în umbra mea,
în umbra pomilor, în umbra casei noastre,
în umbra pașilor ce ne-au purtat
legați de inimă bătătoare afară din noi.

Umbră stătută ai,
Cu memorie de floare verde
Și instinct de buruiană saturnină.

Plouă prin tine cu stropi reali.

Sunt o cruce cu balamale înțepenite

Pașii mei îi poartă vântul
peste drumuri pietruite.
Obosite,
brațele mi se reazemă de zare.
Gâtul se rotește cu pământul,
împarte cu el anotimpuri.
Gura îmi vorbește cu o altă limbă
un grai ce îl pot pricepe.
Ochii văd numai ce le este dat să vadă.
În timpane ciocănesc sunete înregistrate.
Nările sunt invadate de mirosuri inutile.
Toate-mi fac atâta bine,
fără ca să mă trezească din lemnire.

Cumva, sunt conștient că există o ne-esență.
Auzul, mirosul, văzul și tălpile, uneori, observă
că există o lipsă,
undeva îndepărtată.
Când în simțuri locuiește o eclipsă,
doar o amorțire plastică e lumea toată.

Buricele sulițelor o altă mână
le îmbibă în sângele de vită.
Întretaie în măduva pieii zgrunțuroase
cercuri, romburi și pătrate circumscrise
unei idei deja întipărite,
care nu se arată mie.
Ideea curge din foaie,
nu am chip să o conțină.

Fluid nenewtonian, umple depărtarea
dintre două bătăi de aripă,
leagă depărtarea firelor de nisip,
soarbe depărtarea lăncilor venite dinspre soare,
ascunde depărtarea moleculelor de aer,
învinge depărtarea dintre om și cer,
coase depărtarea dintre schelet și carne,
înghite depărtarea dintre adevăr și cuvânt.
Fluid nenewtonian, inundă lumea,
dar nu spațiul dintre mine.

Florian SILIȘTEANU

cântec de primenire

- uite mamă trec soldații
iar ne pierdem tații- frații
florilor, toți condamnații
printre vii si dintre morți
setea pentru toți

- uite frate trec soldații
sorei noastre însurații
lumii toate comandanții
cad in somn jurații toți
trage diavolul la sorti

- uite soro trec soldații
s-or întoarce mai târziu
la odihna-n cișmigiu
ori prin gropile comune
pe cruci fără nici-un nume

uite tată trec soldații
printre ei și tu mai tânăr
printre ei și eu la număr
între noi lacrima toată
luminând din poartă-n poartă

uite DOAMNE trec soldații
nicăieri frații și tații
prin icoane... nici atât
numai îngerii plângând

RUGĂCIUNE

dă-ți te rog cuvântul si-n poziție de drepți
fă un armistitiu intre îngeri și poeți
fă ceva să se-nțeleagă du-i departe în pustie
și lasă-i să se îmbete de trei ori cu apă vie

dacă- pe-unul dintre ei l-ai văzut la gât cu chei
să știi DOAMNE că e înger și păstor la mielusei
celălalt de este mut dă-i doar setea de băut
și dezgroapa-l de cuvânt cu lumina din pământ

DOAMNE
te mai rog să faci din noapte încă-o zi dacă se poate
pe înger lasa-l să bea doar din jumătatea ta
că setea băută-n doi e ca lacrima-n război

florian silișteanu (lăcătuș mecanic în poezie)
prima zi de după PAȘTE duminică 20 aprilie 2025

 # din fericirile lui florian

Mi-am deschis de ieri butic să vând plastic și mastică
să pun umbrei umbră mică să nu bată soarele
că mă dor picioarele

am luat carte
am luat cheia să încui în om femeia
am luat noaptea să o spăl să o urc și s-o cobor
să aduc la magazin stele să le-mbăt cu vin
să le dau de dușumea ...până când s-or lumina

Și-o să vină îngerul să-mblânzească fulgerul
să probeze veșnicia și să dea cu parfum scump

pe sub aripi pe sub talpă pe sub apa de sub apă
pe sub plumb și... rugăciune
Numai bine!

8 noiembrie 2013, sacramento, florida usa

 # despre greieri târzii

Purecele imperial umblă cu fustă
una lungă cât un clopot tras în pungă
nechezând umbrei de șase și umblând pe după case
soare cu șosete de bumbac pentru raza unui ac
fă drăguță tu pe plac și mă du

Azi așa mâine pe deal a suit din cer un cal
avea patru numărate doar picioarele din spate
și din față lăcrimând doar copite suspinând stelele

De ce plângi cal și de ce prin coama ta șueră
duminica și de ce din zilele scuipă hoitu
câinele de ce mă dece mă nu otrăvind din pântecu

Pe la șase dimineața musca bâzâi postum
N-am habar - era-n costum
ea se pregătea de nuntă nunta unei muște mută
și plecă

Seara un alt purece sosi
el bătu încet în ușă

eram eu într-o mănușă
luasem pumni pe ring fără să te uit când strig
și-atât

Carmen Tania GRIGORE

Scenariu imprevizibil
Când ești în căutarea ei
fericirea nu se lasă văzută,
dorințele își ascund
off-ul lăsat pe avarie,
pașii te poartă
din treaptă în treaptă
spre un scenariu
presărat cu suspans.

Într-un final ești nevoit
să plonjezi în
lacul deșertăciunii
fără să bănuiești că
pe neașteptate
ajungi din lac în puț,
direct în ciutura
unui model de anduranță.

Între preludiu și fugă
Atâta entuziasm printre rânduri
și câtă ceață nebună
tulbură memoria dorului.
În zadar am invocat trăirea
să picure culoare

în fereastra opacă.
Tăcerea s-a deformat,
a devenit apăsătoare
ca o sentință nedreaptă.

Un sentiment scăpat din vedere
a presărat naftalină
în cutia Pandorei.

Tot ce-am visat
zace acum în tranșee
pe un câmp minat,
între preludiu și fugă.

Adevărul gol-goluț
Vorbim față în față
nestingheriți de rumoarea
clipelor dar
din scobura gândurilor
ies bondari
deranjați de neastâmpărul
terminațiilor nervoase;
nu-i ușor să discuți
despre încifrarea vârstei
în sistemul dorințelor,
pur și simplu aerul devine
el însuși agitat,
respirăm precipitându-ne,
alfabetul este greu de stăpânit
așa că rostim pe nerăsuflate
adevărul gol- goluț.

Complicitate
Trupul tău – complice
cu întunericul,
defragmentează singurătatea,
tăcerea are extremități reci,
nu te recunoaște;
în zadar a furat
din căldura zilei,
amurgul a trădat așteptarea,
a lăsat gândul să ducă frigul
direct în organe,
mituit cu previziuni astrale.

Ochii și-au decorat spaima
cu fluturi de noapte fragili,
sensibili la atingere.

Straturi de culori extenuate
camuflează acum
dezordinea somnului
și visul îndelung amânat.

Fără temeri
Oricât de mult te-ai îndepărta
dragostea nu se micșorează,
cele mai tainice întâmplări
se îmbină cu frânturi
din cântecele noastre
până când
gradual – crește o așteptare
care ne absoarbe
toate temerile,
redându-ne
înfiorarea nubilă
a stării de nud.

Idealuri
Fluctuația resurselor
stârnește aceeași întrebare,
cine tranșează sorocul
în porții inegale și crude?
Am dat o altă formă
așteptării
și ea mă amăgește
cu declarații
în primă audiție.
Ironie sau nu,
auzul meu găsește
mereu scuze
și preocupat de
inflexiuni delicate
strecoară prin
urechile acului
o trudă care aspiră
la idealuri necompromise.

Neodihnă
Am drămuit visul-
din el, câte puțin
fiecărui minut de sinceritate.
Gura pofticioasă a zilei
nu mă înduplecă nicicum.
Îmi adun gândurile
țintuite cu proiectile de flori,
așa cum adun spuma

de la o supă dietetică.
Fără niciun ritual de
aduceri-aminte,
ceva mă provoacă la neodihnă,
de parcă o mână străină
trage sfori în culise,
întârziind ceremonia
de bun venit!

Existențială
După atâta pierdere de sens
nimeni nu mai umple absența.
Spun adevărul în față oricui
chiar dacă mâine
va fi trecut cu vederea.
În trecere, tăișul blând
al privirii
atinge aerul plin de
consecințe.
Credeți sau nu,
lumina îmi cade
perpendicular pe axa inimii,
nici vorbă de vreo abatere!

În largul sinelui
Nicio teorie nu ne învață
cum să dobândim
imunitate sentimentală.
Am râs, am plâns copilărindu-ne,
am folosit diminutive
necontaminate,
am inversat numele tău cu al meu,
am dat frâu liber vârstei
dar ea s-a încăpățânat
să rămână în noi
dintr-un exces de rigiditate.
Suntem fisurați, prinși
într-o urzeală de inițiere,
cu pulsul ca o maree
în largul sinelui.

Semne și clipe
Pentru ca ziua să te dea afară
din rutina ei
e nevoie de o dereglare
de spațiu
sau de sațiu,
dacă pofta inimii
atrage aglomerări
de petarde.
Ca nisipul răvășit
de zbaterea unei lebede
sunt gândurile fără temei,
nu le poți ține laolaltă
cum nu poți împiedica
vântul să nu scuture
calmul cireșilor.
Ora veghează minutul
și strecoară pe ici și pe colo
semne predestinate. Bucură-te!
Ia cu împrumut culori
din fiecare vârstă și
laudă perseverența fiecărei clipe
de rodire!

Hazard
Cu zâmbet ajută-te singur
fii calm,
mărul discordiei
a fost deviat
de la traiectoria lui
siderală,
împreunarea clipei cu somn
nu are nevoie de protocol
sau de jonglerii
care să distragă intenția;
neștiindu-ți numele,
zarurile au fost aruncate
într-o peșteră
pe care am uitat
s-o gândesc.

Tu- delimitează hazardul
dacă lumina
se împarte ochilor
fără rest.

Incompatibil cu așteptarea
Brațele tale nu mă mai pot uita
vântură mângâierea
între nesomn și
amintiri sensibile la palpare.
Nu orice dorință
este în căutare de forme
provocatoare,

tăceri și absențe
vinovate se-ascund
după zăbrele ochioase.

Se aude scrâșnetul orelor
intrigate de gândul
împăcat cu bătăile inimii,
miezul de noapte
se face ghem de foc
rostogolit la picioarele distanței.

În mintea ta
găsești mereu scuze demodate,
truisme căutate cu lumânarea
printre răbufniri retorice;
în mintea ta
persistă un zornăit de cuvinte
incompatibil cu așteptarea.

Sunt atipică
Cu riscul unei prăbușiri
în sine, mimez o cădere
de calciu,
am extremități reci,
sunt apatică,
atipică,
nu mai răspund la
stimuli zeloși.

Dincolo sau dincoace de
neprevăzutul context
se frânge armonia
jocului de cărți.
Un ochi îmi plânge,
altul râde.

În cele din urmă
schițez un oftat
și-mi iau zborul
cât mai departe de
acest amalgam
de scuze și învinuiri.

Octavian MIHALCEA

TOTUȘI FUM

Acel fenomen absoarbe
vapoarele celeste
Corsarii nu au dispărut
Te așezi pe marginea oceanului
oglindind frigul nocturn
(nu foarte departe,
melodia unui viscol)
Acum știi durerea anilor înalți,
metalul din decoruri,
foamea oricărei tăceri
Ai obișnuit ceasul cu neuitarea,
totuși fum peste anii galbeni
Dar nu suntem
niște numere ce evoluează …
Simțim ornamentele gustului
când rotirea trezește vulcanul

VOIAJ

Adevăr în forță:
patima verde modifică
spiritul pendulei
Spre abisuri se prelinge lanțul,
poezia celor care făuresc nostalgii
Vei visa comori, suflete binefăcătoare
Vei împărți lumea în mici cosmosuri
Oracolele vor alunga
angoasa, îndepărtarea, cicatricea
Alegi frenezia voiajului:

artă flexibilă
în ramă cu fiori

FETIȘ VEZUVIAN

Geografia experimentelor mercuriene
Constatăm situații rare, învăluiri fanteziste
anunțând posibilitatea anatemei
Toată lumea trăiește și întreabă
Arcul suprapus posedă
valoare de fetiș
Primele pietre atrag lumina
Sunt puncte inimitabile pe mandragoră
Umbre, reamintiri despre
supraviețuirea Vezuviului
Cauți legături logice pe scena aparentă
Ce mai înseamnă oare
alianța dintre valuri?

ARME ȘI MORMINTE

E marșul peste armonie și ură,
peste suferință și festinuri
Seva din arbori apare electrică
la înălțime, manieră
împărțită numerelor gotice
Aur atins pe cupole
ascuțite, ondulatorii
Descopăr o ruină,
putere printre căderi
Legea morților …
Urmarea oricărei vieți …
Drept recompensă,
strălucesc arme și morminte

PROTUBERANȚE

Am stabilit că purtam
tatuaje cu dinți de foc
Mările erau altele
Iluzia acvilei inspira milă
După cărți se iveau
protuberanțe statuare,
gesturi dintre cele tentante
Era pregătită cruciada
glandelor minerale
(prevestire a liniilor palmei)
Dar vin cascade fără sfârșit
Fiecare uvertură
a transformat câte ceva

CUȚIT SUB MUNTE

Palate albe din lemn
Arhitecții fantasmelor abolite
Dezgroparea acelui cuțit
sub munte
Cred că inima nu se termină
odată cu frângerea ecoului
Am auzit ultimele
silabe ale secretului -
memoria pornește
marșul incasabil
Tentacule … tentacule …
Oare câte eșarfe
învăluie
această mărturie?

ÎNCERCAREA MANDALEI

Viața veșnică a laptelui
plâns de statui
Ploi bogate mângâie
savoarea fiecărei zile,
dansul mandalei,
sarabanda candorilor
Fântâna înghițea curcubee
prin visul furios
Păcatul era trăit
în genunchi, inepuizabil
Mâini puternice închideau ochii
Parcă știam că trebuie
să înceapă altceva
în pădurea apărată de fluturi
Adie neliniștea lucidă
Luciditatea teribilă

DEVOALĂRI

Nu se vede numele,
nici orgoliul viperin,
nu se văd colierele
foilor apocrife
Printre degete se scurg

descoperiri dintr-un vals
nu foarte îndepărtat
Devoalări peste plângere
s-au petrecut aici,
la umbra frescelor
Șerpii glorioși înoată:
căldură, căldură fără moarte
Te înfășoară trandafiri
Culorile mari ating marile pahare
Sunt posibile dispariții știutoare

PIERDUT ODINIOARĂ

Sărut nisipul
în care se vor înălța
coloanele mute,
alfabet apropiat cerului
Deschid porți imprudente
aici jos
Mirajul sângerează alb
înaintea vânătorilor
Port pe umeri enigme
Doar un singur detaliu
ar explica totul,
cadou pierdut odinioară
în pământ
(puterea, ca o lacrimă inefabilă)

ȚI-AM SPUS

Învelește-ți sufletul
cu ierburi de granit!
N-ai înțeles surâsul înghețării,
n-ai descoperit cele plutitoare
după spirala ferestrelor
Ți-am spus să păzești reciful,
gândurile spre cercul solar!
Dar vine noaptea,
nostalgia coloșilor,
zidirea sub apă
Iubitor de muzici baroce,
învelește-ți sufletul
cu ierburi de granit!

Gina ZAHARIA

m-am împăcat totdeauna cu drumurile

am găsit în sufletul meu niște drumuri unele
urcau altele se rostogoleau
(o adevărată harababură)
le-am înhămat și le-am spus să fie prietenoase
cine știe unde vor duce într-o zi
cum cine știe
mi-a zis unul mai îndrăzneț
ești aici
ai uitat când ai mers sute de kilometri prin ploaie
că purtai în bagaj mai tot timpul
încălțări de schimb
și așteptai răsăritul
ori când ai servit cafeaua la terasa haiducului?

aaa da m-am împăcat totdeauna cu drumurile
nu zic nu
am și o fotografie în acest sens
treceau pe lângă mine trenuri și cai sălbatici
în depărtări se zărea marea undeva praful și
niște viețuitoare flămânde
n-am plâns n-am râs am cules flori și prune
dintr-o grădină
departe
așa ca să-mi amintească de mine ieri
abia acum s-au astâmpărat dar le simt
freamătul

au riscat să plece cu fântânile deodată
satul lor e pustiu
auzi sat de drumuri
nu nu
mai degrabă variante de pași unul mai grăbit
decât altul
acum să măsoare gradele din termometru
ori să se aștearnă pe dormit
dacă pot

vom înveli noaptea polară cu un surâs

spune tu hai spune de câte ori ai frământat
boțul acela de lut
fără să știi de ce-și schimbă forma sub ochii tăi
și n-ai abandonat?
pentru asta meriți felicitari și un car de răbdare
dar să nu ne înecăm în mâlul de la care
pornești spre larg
ca pe o insulă abia descoperită
și atrăgătoare
să nu pierdem din ochi învinșii de timp
decorați la scenă deschisă
mai bine luăm poziția gânditorului și tragem
de sfori facem voluntariat în deșert
ori deschidem o pârtie pentru ursii panda
doar împreună vom stabili ierarhia stărilor și
ne va fi bine
mereu am spus asta dar repetiția e bună de
pansat răni ș, probabil,
de sărit iazuri cu albii pietruite ori de scuturat
câmpiile din vara
unui copil

vom înveli noaptea polară cu un surâs
îl găsim poate pe undeva mai greu este să-l
convingem că locul lui e peste tot
că *oriunde și oricând* sunt frați de cruce
așa cum noi suntem o singură inimă
într-un defileu al întâmplărilor
hai să deschidem un album să înghesuim acolo
dimineața asta flămândă
și o scară
zidul e la fel de îndrăzneț n-am ce să-i fac
altfel cum m-aș mai fi înălțat pe vârfuri să
admir zborul
păpădiei
și cum aș fi făcut diferența dintre ieri și azi
când roiuri de tot felul
se așază
pe umărul meu?

am văzut iubirea alergând în picioarele goale

am cotrobăit prin umbre și am văzut proiecția
unui timp
în ochii altui timp.
interesant! am zăbovit cât să caut linia vieții
în sufletul unui bătrân
fiindcă aștepta
de mult aștepta
peste el a trecut tinerețea apoi a venit toamna,
însă buchetul de trandafiri sălbatici pe care-l
strângea la piept cu delicatețe
nu s-a ofilit niciodată
mi-a revenit imaginea câinelui
după moartea stăpânului,
și am lăcrimat

apoi am văzut iubirea alergând în picioarele
goale
ca o căprioară flămândă
ca o năluca doborâtă de fulgere
ca o statuie vie în culori crude
ca Dobrogea într-o vară toridă
ca un fluviu cocoșat de cuvinte
sau
poate era doar rătăcirea ultimei nopți de
dragoste
din care m-am trezit în brațele tale

și nimeni nu l-a întrebat cum va fi iarna
aceasta
nici dacă sfaturile sale urcă pe tronul regelui
aplecat peste mormântul amintirilor
binecuvântând sosiri și plecări
zăpezile vin și se duc
mi-a spus
dacă n-ar îngheța izvoarele
ce-ar mai fi primăvara noastră
de gânduri?

sub perna mea

și nebunii au farmecul lor pun adevărul de
pază
și adorm în haina vieții când pe o parte când
pe alta
uneori o scutură de secvențe decolorate
de lumină
de uitare
de glorie
degeaba
alteori pun pâine la dospit

nu te aștepți dar te invită la cină
atunci le vei auzi sufletul clocotind mai tare ca lava ultimului vulcan
despre care a vuit presa câteva zile

i-am numărat pe degete unul purta cu el un jurnal
asta era toată bogăția lui
ochii întredeschiși lăsau picăturile cerului să se strângă ca-ntr-un căuș
lângă o fântână părăsită
și nu cunoștea ura
nici disprețul
încurca străzile orașelor mari și se odihnea pe iarbă
cu mâna sub cap și gândurile între alb și negru

așa l-am văzut așa l-am lăsat să se ducă
până a devenit un punct invizibil
dar am găsit jurnalul
sub perna mea
de acolo învăț cum poți deveni violonist
pentru cei însetați de iubire

pentru astăzi și pentru mine

tăcerile s-au înșirat pe drum le-am învățat cum să se poarte cu străinii
mă asigură că nu se rătăcesc și nu vor întârzia la nicio aniversare
unde se simt acasă
cândva eșuaseră în sufletul unei zile oarbe
m-am prefăcut că nu știu nimic le-am lăsat să se descurce
iar de atunci se țin de mână
și împart secretele
ca firimiturile de lut
în ciocul păsărilor călătoare

uneori iau trenul și pornesc să numere peroanele de peste tot
adună despărțirile în rucsac
sălile de așteptare apoi caută ceasornicarul
de la marginea lumii
l-au găsit repede și el avea nevoie de ajutor
mai ales când trebuia să așeze zilele săptămânii lunile anii
pe ierarhii
așa au devenit ucenici de nădejde

dar au purtat iubirea pe umeri oricât de departe s-ar fi aflat
și ieri și mereu
au zburat peste jungla de oriunde
peste marea supărată ori au pescuit în diminețile cu vitralii somnoroase
când s-au topit ghețarii timpului au pus pravilă avalanșelor
de ceară
și au încheiat un pact
cu adâncurile și cu înălțimile
pentru astăzi și pentru mine

Nopțile noastre sunt la fel

toate nopțile noastre sunt la fel - ca vinul vechi
într-un pahar spart la beție
așa mi-ai spus înainte de a face o piruetă
asemenea marilor dansatori
la flacăra felinarelor
atunci ai aflat că te strigam vocea mea se agăța de salcâmii goi
și se făcea noapte
și turme de miei înconjurau casa în care trăisem povestea de dragoste
a unor necunoscuți
iar toate fântânile se vorbiseră să adape
un timp despre care nu știam că încape într-o cutie de chibrituri

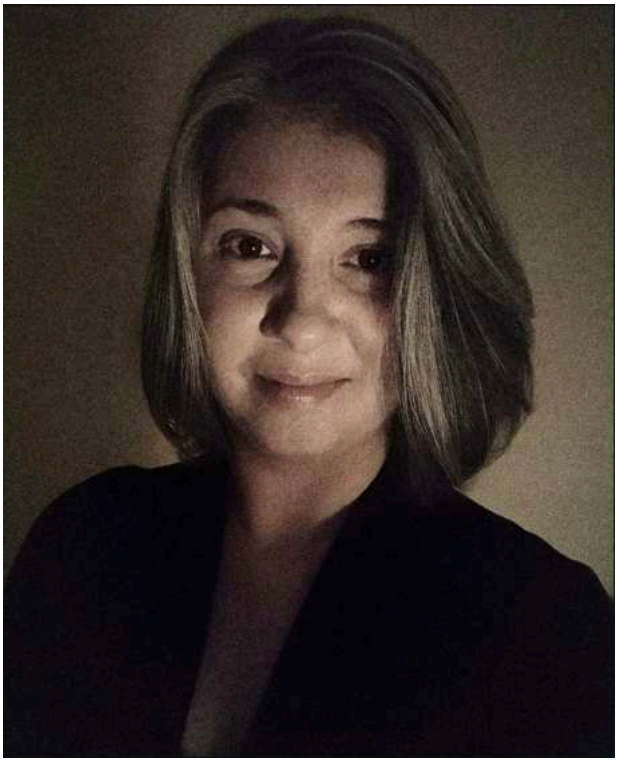
asta a fost
aaaa... și mai erau niște trepte
atât de mici că niciodată n-am ajuns pe podium
niciodată n-am privit dincolo de perdeaua plină de fum
și roasă de molii înainte de a da vieții fluturi de toate culorile
am prins și noi câțiva dar i-am scăpat printre degete
ca niște copii derutați

mai târziu ne-am trezit în trăsuri
prea mult zgomot am zis și nicio stație care să ne arate răsăritul
goneam caii noștri de suflet - sălbatici cai
de câte ori i-am hrănit pe ascuns și de câte ori i-am luat la păscut
pe câmpiile Elizee nu mai știm
dar ne-au rămas potcoavele care scânteiază pe lună plină
și transformă praful în boabe de aur
altfel cum ne-am fi descurcat să ajungem mai mereu
în același loc
și la aceeași oră?

semn din naștere

când eram copil am pierdut o păpușă am plâns-o vreo două veri
apoi a venit în vis era mai înțeleaptă
și mi-a promis că-mi va povesti despre lumea ei
iar dacă va scăpa vreun amănunt
înseamnă că l-a așezat undeva poate într-un jurnal pentru mâine
dar sigur va veni vremea să aflu
despre omul-izvor
singurul tovarăș de care nu se teme
niciodată

poate de aceea m-ai învățat să fotografiez chipuri dragi
adun în casa de ieri și să le aștept
de trei ori pe zi și o dată în viață
și da
mi-a rămas un semn din naștere
în palma pe care ai lăsat-o
la mine

Luciana CIUBUC

○
am cules stropi pentru apa de băut
am făcut-o cu subtilitatea unei secunde
ce nu se frânge sub ropotul ploii pentru că a și dispărut
ți-am revăzut palmele cosite de drumuri
împlinite dar și fără de sens,
peste care au crescut flori,
de mărimea unui stol de păsări
ce dispare la așternut,
ca un răsărit venit de departe
observat abia când razele s-au prins de pământ
și nu le mai știi cărui colț din soare aparțin.

○
noaptea visez un portret de lumină
din el iese un trup
este furtună în acea clipă!
reușesc să văd doar
gesturile sigure ce taie flama
de întuneric, ce îi ține trupul ascuns

când mă întorc aici pe-o parte
întunericul e străpuns pentru puțin
pentru o fracțiune de secundă
pot deslușI mâna lui întinsă
și un zâmbet ce cade peste mine
când mă trezesc

dacă aș fi avut buzele deschise
aș fi știut azi ce gust are trupul
ce și-a făcut zâmbetul țăndări peste mine.

○
timpul iese din corpul uman.
descrie imperios poezia frântă sub coaste.
ivește subit arome naturale de lavandă, piele și ceai verde.
o gândire de vetiver tresaltă printre copacii proaspăt înverziți.
cred despre mine că sunt o norocoasă!
în zare, cerul acoperit de pelteaua noroasă
nu se străduiește să împingă ce nu se lasă întârziat.
inima bate în ritmuri citrice.
lămâi verzi și portocale amare pocnesc din șolduri esența perfectă.
pentru minutul perfect.
nu te mai zbate să crezi că nu există perfecțiune!
soarele își arată puțin din umerii goi,
și din menirea lui,
ce inspiră corpul să dezvolte zâmbetul de tonka.

○
aripi neatinse petrec noaptea către șezlongul meu de lume,
colț ce așteaptă reîntregirea cu feluri uitate și de mine,
dar de care îmi amintesc când tu,
îți treci degetele prin părul meu cu fiecare gând
ce mă întârzie să calc către o nouă ispășire

cu adevărat nimic nu mă întârzie,
dar eu mă alint, precum ar face-o macul țintuit de frig,
cu prea multa lui duioșie
când, ținut în palma ta,
se știe ferit de propria-i genă rubinie.

○
îi simt nervul, simpatia
și cuvintele ce nu vor să iasă.
ceva din el doarme sub ropotul ploii

ca și cum nu ar ști să se trezească.
ceva din el știe când să le șoptească mâinilor
ce trebuie să pornească.
plouă, și ploii nu îi spui cum să o facă.
îi ascult glasul izbit de umbrele orașului.
nu cedează din elanul ce o face perfectă.
vulcanică. tămăduitoare.
ceața mă cuprinde cu trupul ei de necuprins.
alung gândurile din ceafă
nefiind încă timpul de pus capul pe umărul tău.
mă despart de ropotul ploii și intru într-o casă
nu are pereți
doar mă adăpostesc de ploaie
și de nimic altceva
fiind plin de zâmbetele tale.
nu-i loc de nimic
timpul e înlocuit de chip
picioarele subit au început să își amintească
și te ating
tocmai când ropotul vremii începe să răzbată
sunt dată afară din casă
ceața e crăpată de fulgii de nea
nu-i o altă poveste
umărul tău m-așteaptă cumva.

○

lunile apăsătoare și-au supt sângele
din rănile mele

în apă, reflexia împrăștie miresme
de narcise

privind piciorușele firave ale fluturelui arcuite
pe umerii mei
îmi văd o aripă.

și se mișcă.

○

când floarea nopții se deschide
îmi desfac trupul de umbre regine

părul mi-l împletesc cu degetele mâinilor tale

iar când vântul pornește mai tare
mă întorc într-o parte

și îmi cobor degetele tale din păr
pe spate

Dan N. IANCU

32. ABIA MAI TÂRZIU MI-AM DAT SEAMA

că singurătatea e modul meu de a mă așeza în mine.

dimineața devreme mă trezesc și-amețesc pe dunga patului, îmi iau papucii-năucii și plec(fără a deranja pe nimeni cu tropăitul), intru în baie scuipându-mi plămânii, împlinesc ritualul defecării și țuști în cada cu apă fierbinte unde plutesc ca o linte. fac o cafea de șase sute de grame sau mililitri(dacă vreți!),(am uitat să spun că în cadă întotdeauna citesc cam zece pagini(nu pot mai mult pentru că mi se umple capul și sacul cu imagini)), mă așez la calculator(care a mers în gol toată noaptea), iau mail-ul(care deocamdată nu vine pentru că te-ai măritat și-ai avut grijă să-mi trimiți toate cele cinci nume într-o misivă agresivă, nedubitativă), intru pe facebook ca să rostesc *neața, dragilor...*(așa cum se cuvine unei adunări cinstite de oameni diferiți, pescuiți, încartiruiți) și să răspund celor care binevoiesc să mă bage în seamă, o masturbare(o labă la vremea ei/ face cât zece femei)(am la favorite sute de site-uri porno pe care le schimb), dar niciodată cu

corpul tău înstrăinat.

și, desigur, scriu stând de vorbă cu imaginea ta răsfirată-n cuvintele pe care le-nșir printre icnetele tușitului.

asta cam până la ora doișpe când mă-mbrac și plec să iau țigări. agale o iau către piață, privesc femeile ondulându-se(ți-am zis odată că nici nu mă mai uit la femei pe stradă de când sunt cu tine și mi-ai răspuns UITĂ-TE,UITĂ-TE(pesemne că știai că nu vei fi niciodată cu mine)) și mestec pașii până la gabi. *câte? unul.*

mă duc pe terasă, iau o cafea uneori o bere sau o vodcă(sau trei vodci de obicei pentru că mi se desface cheful-procletul) scot cuvinte, introduc cuvinte, în discuții. aparențe și trecerea timpului devine importantă(oricum nu convingi pe nimeni). pe la unu, două(trei, patru) plec spre casă, ajung, mănânc(nici nu mai are importanță ce-mi gătesc), deschid tembelizorul caut *harrypotter*, privesc mut, mă gândesc la tine(îmi lipsește telefonul de la ora șase) și vine neapărat seara cu toate carcasele ei de frică, că nu de imaginație ducem lipsă.

iar peste toate un pumn de pastile.

31. SUNT DEPENDENT

de albul praf al zilelor rămase și de unduirea fină a șoldurilor tale a căror curbă mesianică îmi spunea că uneori ești femeie.

(culorile sunt și alb și negru dar mai ales gri(toate griurile dintre deschis și închis) unde poți să te furișezi la pândă ca un copil la furat cireșe unde roșu și verde sunt un altfel de griuri, mai aprinse, cum îmi spuneai odată *ce-mi faci tu mie*, iar eu zâmbeam superior, inferior și *prostior*.)

dezbracă-te!

(cenușiul se va fi dus, iar păsările ce potopesc bucata de cer dintre marginea blocului de vis-a-vis și cafeaua cu lapte de pe birou vor fi albe, ceasul din plastic negru când din bibliotecă va uita să mai ticăie și-mi voi lua sacoșa verde de la megaimage spre a pleca.)

dacă m-aș duce la vreun specialist în chițibușării cerebrale mi-ar spune că tu ai fost o obsesie de când mi-ai spus că nu mă vei părăsi niciodată și habar n-am că infinitul se termină-n martie(deși am făcut matematică), iar hăurile umplute cu vodcă nu fac decât să-mi apari mai vie decât atunci când te-ntrebam de ce ai făcut asta și-mi răspundeai rece *din politețe* sau cu alte minciuni de-mbrobodit praful rezemat de geamuri

am rămas din ce în ce mai mut

numai armura de tinichea a lui don quijote(găurită de aripile boante ale morilor) mai stă sprijinită de peretele sufrageriei(cel dinspre vecin de unde se-aude cum le crește nepotul).

lumea din bloc nici nu mă mai salută aproape, nu mă mai știe sau am devenit mai transparent ca tăcerea

de la un moment dat încolo ești înconjurat de cei plecați cu care musai ai să te vezi(speri) peste ceva timp, cert e că-i zărești pe stradă tăcuți zâmbindu-ți și dând, făcându-ți cu mâna sau cu colțul.

28. *SHABBAT SHALOM*

mi-a spus cineva pe o stradă năclăită de soare candoare și eu m-am gândit că uneori tisha b'av începe aiurea doar atunci când mă târâi prin piața victoriei printre nămeți de îndoieli despre iubire, fericire și *ambiguire*

căutând băncile...

căutându-mă...

da mai ales căutându-te...

tu având templul într-un univers paralel, sub faldul unei relativități în care eu n-am pătruns, tu apărându-ți copilul, prietenul, pisicile și orhideele de la ferestrele apartamentului de la

etajul doi(cu liftul stricat), unde din când în când mi te -arătau cărți, blugi, zâmbete acaparatoare sau declarații uluitoare(în care credeam ca-ntr-o biblie ce mi se dicta) despre importanța misiunii mele istorice(cuvintele n-au existență decât pentru un *fiat lux* adormitor), TU...

cert e că la tine-n cetate n-au ajuns babilonienii să-ți desfacă obiceiurile în estere și humentașii minunați pe care-i cocea soacră-mea în fiece an pe când eu dădeam cu zarurile pe străzi.

cetatea mea e ca din când în când să merg la expoziții de carte puse în holuri imense unde mai ploua peste exponate și mă-ntâlneam(ocoleam) cu confrați sau *confrate*(merge mai bine decât consurori). unii mă luau în pozele lor cu zimți și alte decorațiuni(în general dinți), alții-mi zâmbeau ca și cum l-ar îmbrățișa pe tutankamon, dar în general nu-mi zdrelesc părerea aproape bună ce-o am despre mine. unii îmi vântură pe la nas opțiuni de-a veni în emisiunile lor unde să recit obosit sau să-mi spun părerile despre una sau alta dintre evenimentele remarcabile ale planetei. mă rog, e tot o formă de politețe învești mântată-n uitare. mă bucur și mulțumesc cu-ncântare, cu umbre de recunoștință și delăsare. după ani, ajung cu 330 la mine-n „carter" unde la câte-n pahar, o sutică de vodcă desigur, predau de ce e rău că rusia(și-acum sua) a invadat zonele noastre de confort și neatârnare îngrădindu-ne-n zare...

16. E O DIMINEAȚĂ FRUMOASĂ

și-am vorbit despre părți anatomice spirituale, sticle transparent de albastre și alte trecătoare-explicatoare desfăcându-ne-n fâșii. am fost să-mi iau țigări, am luat și ouă, dar am uitat de vodcă. m-am întâlnit cu un prieten cu care am schimbat voios niște banalități(că nu era să-l disecăm pe kavafis pe virusul ăsta de-nsingurare).

plimbându-mă prin cartier mă gândeam la corpul meu deformat și la imaginea lui de dinăuntru înspre înafară(nu, nu înalt, blond și ochi albaștri) cu reflexele lui de dorință și aplecarea spre definiții ingurgitabile, la contrazicere și iremediere(cuvinte nepotrivite și prea lung alcătuite? hm…).

de câteva zile se strânge tot zațul, tot negrul rămas după ce apa-și va fi dus limpedele încât te întrebi dacă să crezi așa pur și simplu zâmbetul ce vine înaintea ușii trântite-n față sau să scormonești după diavoli cenușii ce trag de tine ca de-o cârpă bucurându-se de fiece scamă ce se deșiră din ființa ta asemănătoare unui burete prea des folosit pe tabla altădată neagră, negrul acela curat nicicum asumat cu zațul de care vorbeam mai-nainte.

am lăsat unghiile să-mi crească, le-am udat zilnic că pe niște flori ivite din trupul meu, altădată frumos aș fi spus, deși nu m-am plăcut pentru că nu m-am iubit și nu m-am dat cu ceară ca să strălucesc la răsărit în roz sau la apus printre maldăre de portocaliu veninos.

unii și-au zis că-s prețios, pe când frica-mi bloca arterele, iar laudele mă făceau să roșesc ca un puști de doișpe ani în pragul pubertății ce vede niște chiloți albi frecând inghinalele. alții că-s cu pluta și se pare că aceștia au fost mai aproape de realitatea străzilor pe care umblam, pentru că bântuiam și priveam neasemuirile.

oare mă duc pe mine însumi(ca hoit) despărțit de mine(ca părere)? oare ar fi cazul să-mi iau un toledo sau trebuie să mă ascut?

(Dan Iancu – din volumul în lucru „Despre însumi")

---

1. De ce perpetuăm ideea că oamenii sunt buni, înțelegători și că-ți vei găsi petecul? Când vezi că speranța se gâtuie de una singură în bucătărie, de ce-i mai aduci flori?

2. Ce-mi plac cracii tăi aurii împletiți pe după

gâtul meu cenușiu de la vodcă...

3. Întrebasem naiv care templu fusese dărâmat în ziua a noua a lunii Av și mi s-a răspuns tăios Ambele.

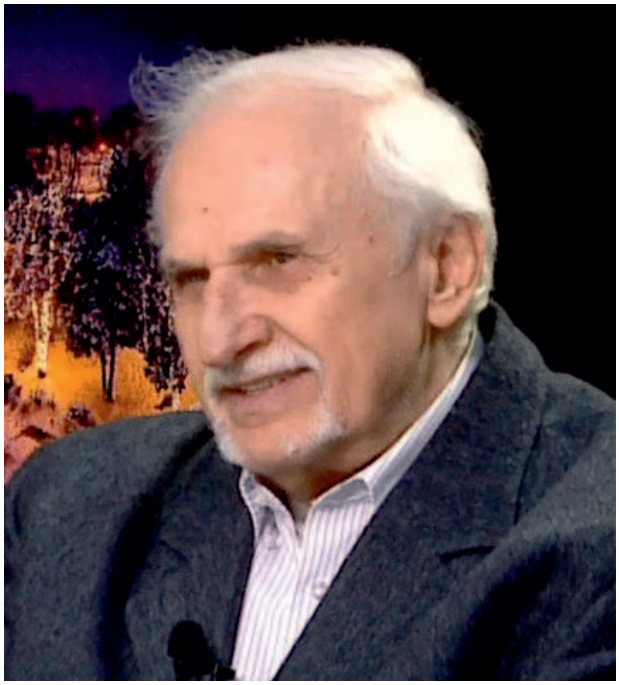
4. Nu cred în suflet, dar el e o metaforă simplă despre esența trăirilor noastre într-o piață din ce în ce mai pustie, unde nici cocorii n-or să mai vină. Largile zări se închid lent.(n. A.)

5. Există momentul acela în care lumina are de toate(culoare, liniște, strălucire, unghiul perfect de trecere sau de cădere) și se lasă pe un obiect, un peisaj, un bloc, un ghiveci cu orhidee sau o mâță înnobilându-le. Depărtarea de la el(ca surprindere) la cel al declanșării(ca acțiune) e plin de o așteptare tulburătoare(un pic stresată de mișcarea în epsilon a degetului pe buton) chiar dacă ai spune că sunt doar firmituri de clipă(iar ele există indiferent de aproximare). În această distanță lucrurile se schimbă brutal, rîsul meu devine nociv, iar șirul convergent

6. Citeam în fața unui amfiteatru în care doar tu erai, undeva pe rândul șaptesprezece, puțin în stânga. Mă uitam la literele care începeau să curgă din text luând forma dorinței tale rănite, iar ecourile lor se spărgeau de pereții văcsuiți ai cerului, totdeauna de primăvară, ca de un zâmbet fixat acolo în scobitori, de parcă iubirea nu ne-ar fi fost de ajuns.

7. Ce ți-aș ronțăi sfârcurile! I-am spus peste masa rotundă, mică, din fier forjat, prevăzută cu geam, din ceainăria de pe colț, la romană. Ea s-a-nroșit ca o lalea, desfăcându-se, acoperind cu mâna privirea mea nerușinată, dar susnumitele i-au străpuns palma și a-nviat.

8. Mă desfac. Sunt un copil dezacordat lăsat pradă interiorului său pe unde viermii au încolțit. Am să tac și n-am să mai primesc pe nimeni în mine oricât de frumos ar năvăli cu picioarele-i prelungi și iubiri aromitoare, oricât de mult bine mi s-ar părea turnat în paharul de cristal de la mama, oricât m-ar dizolva singurătatea-n cuvinte.

Radu ULMEANU

xxx

Filme cu Mel Gibson
bătăi, împușcături
și Iisus pe cruce

xxx

Tracii sunt un popor foarte vechi
românii un popor nou
limba română un ocean
de tenebre

xxx

Bate un gong.
Începe spectacolul
cu sfârșitul lumii

xxx

Mareea pământului natal
oceanele Terrei
fluviile memoriei

xxx

Bântui prin lume ca un spectru
în căutarea iubirii.
Tu dormi.

xxx

Bătăile inimii.
Bătăile clopotelor.
Bătăile vântului.

xxx

Raci mici și păstrăvi
în pâraiele de munte
ale copilăriei.

xxx

Oceane de lumini
în survolul nocturn
al orașelor lumii

xxx

Oceanele planetei
zgribulite în frig
în așteptarea Titanicului

xxx

Sunt cetățeanul lumii.
Sunt românul deșertului previzibil.
Sunt norul unei ploi ipotetice.
Cuvintele sună
pe coala de hârtie.

xxx

O viață de om,
risipă de cântece,
parabolă
nedescifrată.

xxx

Poemele nopții
se șterg din memorie.
Rămâne hârtia și pixul
pentru un cântec
etern.

xxx

Te-am prins în brațe iubito
carnea trupului tău s-a topit
inima îți bate
ca o pendulă

xxx

Orele nopții.
Somnul reptilelor.
Nesomnul cuvintelor.

xxx

Bonifaciu, nume de papă.
Ce nume are poetul?

xxx

Omul în noaptea de iarnă
și lupii flămânzi
la răscruce

xxx

Mângâie norii
frunțile munților

xxx

Moartea,
spitalul luminii

xxx

Tropot de copite
în universul stelar

xxx

Bântuit de tenebre
când îngerii cântă

xxx

Spațiul se dilată
și stelele mor.
Cântecul
prinde rugină.

xxx

Bacovia,
picătură de ploaie

în inima lui Dumnezeu

xxx

Rimbaud,
fața ne-curată
a îngerului

xxx

Eminescu.

xxx

Baudelaire,
hoitul de aur
al poeziei

xxx

Poe,
misterele versului

xxx

Whitman,
pulsul realului

xxx

Nebunie,
cântecul poeziei

xxx

Niciodată toamna
nu fu mai frumoasă
ca la Arghezi

xxx

Cât patos
în cântecul
păsării

xxx

Beethoven,
suferința muzicală
a tăcerii

Nicolae NISTOR

MĂTASEA NEAGRĂ

(...tu deveneai femeie numai noaptea...)
niciodată nu ai știut să plângi
erai un personaj dintr-o carte
scrisă de o actriță dispărută
după cortina neagră a uitării
aveai privirea de pasăre din tărâmuri interzise
deveneai femeie numai noaptea
când dansau umbrele peste noi
în turla bisericii multe vietăți fără adăpost
dormeau cu îngerii
care desenau fericirea zborului sfânt
tu intrai în mine ca o boală necunoscută
ușor foarte ușor
ca un foșnet de mătase neagră
cum era timpul care ne fura
iar noi refuzam să ieșim dintr-o poveste
în care nimeni nu mai este
niciodată nu ai știut să te oprești
și continui să nu mă părăsești

DIALOGURI NOCTURNE
(...cu amicul nocturn care apare când am insomnii...)

Poezia vine din umbra unei alei părăsite
în care numai noaptea trece un tramvai luminat
vatmanul nu are vârstă și mișcă clopoțelul
invitând pe cei uitați să urce într-o direcție necunoscută
Poezia mea nu are somn nu obosește ca mine
și aleargă aleargă
să-l prindă pe Dumnezeu ascuns în imagini
tu știai că anotimpurile dorm în tablouri și rămân tinere
iar întunericul fuge de culorile celor buni
și ascunde necazuri sau spaime care noaptea sunt la vedere
rareori vorbesc cu amicul nocturn care apare când am insomnii
și când îmi plâng de milă
suntem mulți așa că mine biete vieți de noapte
în noi nimic nu începe nimic nu se termină
este un dans cu flăcările din voi din mine
venim la întâlnire când lacrimile noastre plâng în neștire
și ne învârtim într-un carusel care cântă
atunci apare vocea lui Dumnezeu care ne luminează
dimineața viața voastră este odihnită
pe străzi florăresele vând flori parfumate
și strigă că iubirea este poezie cu miros de fericire
iar noi suntem știm noi cum suntem

CALUL TROIAN

(un cal invizibil care aleargă în istorie pentru salvarea iubirii)
poezia este o fortăreață

Homer știa asta
iubirea trebuia furată
atunci a vorbit de calul troian
care a atacat poezia
părea o metaforă ascunsă de timp
cine lasă urme în istorie
și cine folosește calul în războaie
pentru ce ne batem noi
în afară de hrană
Homer avea dreptate când spunea
că cineva s-a strecurat în poezie
pe un cal invizibil
care aleargă în istorie pentru salvarea iubirii

TALPA EVEI

(numai talpa Evei lasă urme pe nisip)
nimeni nu mi-a spus că talpa Evei
este identică cu a tuturor femeilor
că formele trupului sunt la fel
pentru fiecare admirație
chiar dacă ochii lui Dumnezeu
sunt curcubeu de culori
asemeni bijuteriilor marine
femeia ne trăiește pentru că nicio ploaie
nu dizolvă lacrimile facerii
nimeni nu știe unde pleacă femeia din vis
decât când o simți până la deznădejde
pentru că nu există atingere mai sfântă
decât îmbobocirea trupului
și parfumul inventat de ea din spuma mării
din vietățile care o doresc atât de mult
că trebuie să te legi de catarg
nimeni nu știe de ce femeia este altfel
și cum ea deține cheia vieții
în complicitate cu EL
care știe că bărbatul vrea toate femeile
un vânător vanitos care vrea se conducă
ale cărui urme se pierd în nisip

POVESTIRI DIN VIAȚA MEA

(eram proprietarul a tot ce zbura)
premiat sau nu tata nu putea

să aducă locomotiva la școală
oricum eram nepot de director de școală
nici la copiat nu mă pricepeam
eram anxios ca atingerea nevinovată
a unei colege
fugeam de milițian
ăsta era în clasa a patra
și se holba la mama disperat
când am mai crescut am devenit "infractor"
l-am bătut pe milițianul cu patru clase
am scăpat fără probleme
la servici nu primeam prime
are bani spuneau cârcotașii
apoi eu nu aveam culoarea agreată de șefi
nu eram nici lustragiu
am cerut un leu primă
și o diplomă scrisă de mână
așa am aflat că am directorul deștept
fiind stângaci eram legat la mână
ca fotbalistul cu piciorul sigilat
eram în UNESCO dacă eram liberi
proful de drept roman mă punea să-mi citesc lucrarea
scriam mizerabil cu dreapta
cu toate acestea nu am fost de stânga
eu eram evitat în luptele copilăriei
și țineam cu Dembrovschi
tata mă ține lângă el să nu creez războaie pierdute
știa el că omul deștept are necazuri
dacă nu are ochii lui albaștri
pe tine te-am făcut deștept zicea el
să fi prost e mai greu
lecturile mele se desfășurau în podul blocului
acolo era teritoriul meu
unde vorbeam cu porumbeii mei voiajori
eram proprietarul a tot ce zbura
așa arătau și arată povestirile din viața mea
o lume în care speranța trăia

Daniel DOBRE

Acest timp

Beau un pahar cu mine,
Chiar și cu oricine.
Dar cu însumi cuget existența,
Să-nțeleg și să extrag esența.

Cuget mult și bine,
Când stau chiar cu mine.
Argumente la orice găsesc,
Când viitorul abia îl zăresc.

Iar orice temeri și angoase,
Mă lupt ca viața să le lase
În trecut, ceasul noaptea bate,
Simt fiori reci, o sabie în spate.

Dimineața lumina apare din abis,
Nu am motive ca să mai fiu trist.
Planuri gândesc, până vine noaptea,
Vinul să-l beau salvând eternitatea.

Dan Dobre, 23 noiembrie 2022

De gust, din august

În august toate au gust,
Din prune zeama s-a scurs.
Struguri verzi privesc de sus,
Nici nu îndrăznesc să-i gust.

Soarele pe cer s-a dus,
De mai an vinul degust.
Mă închin la Cel e Sus:
Ferește-mă de desgust.

Un des gustător mi-a spus
Să trăiesc viața prin gust.
Desgustătoru-i intrus,
În teascul unui artist.

Câte poezii s-au spus,
Toate au avut inclus
Un tâlc simplu de expus.
Și nu vorbe goale-n plus.

Stau unii cu pana-n sus,
Prin unghii cerneal-a curs.
Cuvintele s-au prelins,
Le-au amestecat. Și nu-s!

Laurul pe frunte-i pus:
Profil de-mpărat expus.
S-au înfășurat cam strâns,
Din cultură n-a pătruns.

Vinu`acum din noul must,
O să aibă un alt gust.
Nu cel acru din august
Ci cel copt, din toamnă adus.

Atât am avut de spus,
Deocamdată-i de ajuns.

Dan Dobre, 21 septembrie 2024

Întâlnire

În via încă verde, ce toamna o așteaptă,
Un șarpe înțelept mă aștepta la cioată,
Prin frunze căutam viticola vigoare,
Când întâlnesc privirea ce aștepta în soare.

Neștiutor m-aplec spre leneșa reptilă
Care deschise-n grabă pupila verticală,
Solzii trupului curb se reflectau spre coadă,
Căldura de afară îngheță deodată.

Nemișcătoarea clipă un secol e captivă,
Privirile intense nu dușmănii respiră
Ci sentimente stranii și sfaturi deopotrivă,
Prin sâsâit bilingv și pielea ce transpiră.

Un pas în spate fac, cu stimă reverență,
El dă din cap și coadă ca bun la revedere.
Apoi peste postață, târâș ca o părere.
Mă lasă-n umbra viței, ce mai experiență!

Stau singur în via ce dulce must promite,
Rămân pe gânduri dus la lecția de viață:
Mai veninoși-s mulți oameni în căile ivite
Decât un hulit șarpe ce via o veghează.

Dan Dobre, 4 iulie 2024

Manifest

Neam pierdut,
De neam de geți.
Celor ce plătim tribut,
Devenim apologeți?

Oare spiritul curat
Nu s-a mai perpetuat?
Neamuri ce-au cutreierat,
Sângele ne-au diluat?

Zău, vă zic pe limba noastră,
Ce latina o include,
Că-n Boian, din astă vatră
Au roit culturi profunde.

De unde au apărut,
Urcând scările alene,
Oameni noi ce s-au vândut
Neamurilor alogene?

Rușinați îi vezi la colțuri,
Îngâmfați și importanți.
Necunoscători de evuri.
N-au o carte la subrat.

Dar știu cu exactitate
Toate câte îi întrebi.
Pun zîlog pe-o litră frate
Că știu toate-a țării trebi.

Zilnic auzi de-o vânzare,
Din a țării scumpă avere,
Prezentată-n gura mare,
Ca plan de reziliere.

Prins de griji cotidiene,
Poporul intră-n rutină.
I-au inoculat pesemne,
Să renunțe la datină.

Așteptând deznodământul
La războaie și la crize,
Azi global se face planul.
Noi suntem atenți la... vize.

Dan Dobre, 4 octombrie 2022

Piatră

Pune piatră pe pământ,
Cu puterea unui sfânt.
Să simți că pământu-o ține,
Atunci piatra e zidire.

Dacă spirit ai în tine
Și dorință de mai bine,
Caută-n piatră iubire
Și-n viață desăvârșire.

Nu ține piatra-n strânsoare
Orbit fiind de răzbunare.
Pune-o în artă și-n iubire
Să rămână-n dăinuire.

Pune pietre pe-o cărare,
Să mergi pe ea către soare.
Iar noaptea, din lună plină,
Pietrele își iau lumină.

Câte pietre sunt pe prunduri,
Nu sunt atâtea idei și gânduri.
Sunt prea multe pietre-n lume,
Să le dai la toate un nume.

Dan Dobre, 10 aprilie 2023

Prietenia vinului

Mai avem vin de băut,
Nici puțin dar nici prea mult.
Mulți prieteni te îndrăgesc,
Dacă vinul e domnesc.

Acri-s strugurii din vie,
Zise vulpea cea zurlie,
Neputând ajunge-n joardă
Din ciorchini să rupă o boabă.

Să vedem ce lighioane,
D-alea cu două picioare,
Dau iama prin struguri dulci.
Când îi prinzi să mi-i aduci!

Când trudești pe dealuri verzi,
Prin podgorii te tot pierzi.
Cu gândul la vinul rece,
Oboseala îți va trece.

Cugetând despre recoltă
Am scos vin într-o butelcă.
Plănuind o strategie,
Cum să scot vinul din vie.

Nu-i destul să gurgă mult,
Trebuie și un descânt.
Pentru Bachus, zeu din vie,
Să dea gust de bucurie.

Cu vinul prieteni faci
Ori prietenii desfaci,
Căci te-nvață să-i pătrunzi
Pe cei buni ori cei ascunși.

Dan Dobre, 25 iunie 2023

Robert POPA

Descoperă-mă lent!

Inimă,
Îți dau un sfat,
Descoperă-mă lent!
Nu iute,
Ca un vapor motorizat.

Nu mă poți descifra,
Fără să-mi afli necunoscuta
Din problema
Ce o vei avea
Azi, mâine și poimâine,
Ori mai multe zile,
Poate luni și ani.

De vei vrea,
Întâia virtute,
Răbdarea,
O vei căpăta!

Numai așa
Mă vei putea păstra,
Fiindcă vei realiza
Că nu-s titluri mai de preț:
Cum e francheța,
Cum e discreția,
Cumpătarea
Ori indulgența.

Din ele rezultă distinsa
Însușire a vieții,
Eu o numesc Armonia.

Azi, voi planta

Azi, voi planta
În grădina
Din imaginația mea,
Un rând de bună-cuviință,
Pentru liniștea mea.

Un rând de receptivitate,
Pentru a nu uita
Că fericirea tuturor,
Le fel de însemnată e,
Precum a mea.

Un rând de modestie,
Pentru a mă feri de mândrie.
Un rând de sclipire,
Pentru biruirea nopții
Din sufletele fragile.

Iubirea e mai presus de venin[1]

Între noi nu sunt granițe
Și nici cascade.

Un semn divin
A rânduit să ne-ntâlnim.
Azi, ne unim,
Spre a putea să înflorim.
Iubirea e mai presus de venin.

Mereu te voi salva,
Ca-n basme,
Din turnurile unor vechi palate.
Scara nu se va destrăma,
Puterea înțelegerii e imună la dezastre.

Fericirea-i precum eclipsa[2]

Fericirea-i precum eclipsa,
O vezi o dată,
Apoi îi simți lipsa,
Cu ochii te studia,
Cu mâinile te saluta,
Cu vocea te cucerea,
În urma ei
Rămânea un parfum ispititor,
Mireasma dintr-un nesecat izvor.

[1] Poezie apărută în volumul personal, intitulat *"Inima-i Diamantul timpului…"*, Editura *Ecou Transilvan*, Cluj-Napoca, 2023, p. 71

[2] Ibidem, p. 21

Adrian George ITOAFĂ

AFORISME

- Uneori versurile vin materializate, sculptând sensul spre definirea creației.
- Prind un curcubeu și-l așez la inimă, atunci când ne depărtăm gândurile.
- Ne picurăm sufletele pe inimi, poate rămânem în eternitatea conștiințelor colective.
- Deschide-ți urechile, să-ți șoptesc despre gânduri.
- Doar fragmente din mine se mai bucură de neuitate speranțe și tac să mă adun.
- Apropierea, uneori doare mai tare ca depărtarea. Cu cât ești mai departe cu atât dorești să te apropii.
- Rezerva stiloului umple coala și rămâne descompusă-n cuvinte.
- Până să mă acopăr, deveneam floarea singurătății.
- Condimentez cerul pe care plutim, până ne cuprinde aroma fericirii.
- Când prea târziu, când prea devreme, ne ciocnim spre a ne afla sensul existenței.
- Îmi voi croi cuvintele, cât să mă înalțe, devenind zburătoare pe cerul senin.
- Oglindit pe cuprinsul norilor, realizez măreția zeilor, și cât de mic pot fi pironit pe pământ.
- Răspunzând întrebărilor, întrebând, aflu răspunsul întrebărilor.
- Până unde să mă uit atunci când stai, contemplând absolutul? Mă adăpostesc în ochii cuprinsului tău.
- Ne îndepărtăm de ajungere și rămânem o distanță.
- Am învățat de la viață, că nu trebuie să ceri, doar să oferi.
- Oamenii buni n-au conținut, ei trec prin timp apropiind gânduri.
- Te îmbrățișez cu toată căldura umanității mele și-mi ajungi suflet.
- Să te vindeci cum m-am vindecat, cu iubire.
- Vântul insistă să-ți poarte pașii, spre fericirea care te lipsește de adevăr.
- Ascultând păsări, te înalți pe culmi de triluri, aflii că ești o țintă permanentă a ascultării.
- Am cântărit fericirea, însă drama o acoperea.
- Dacă nu am fi posedați de speranțe, ne-am adânci în abisuri.
- Când stau, gândurile merg depășindu-mă.
- Dacă ești prea amabil, devii victima interpretării.
- Sub acoperământul fructelor coapte, gândurile rămân rațiuni ancestrale.
- Am străpuns amintirea sărutului cu ață și am legat-o la gât, salvând iminenta scindare.
- Te prind de undă și-ntr-o secundă, trec mii de stele prăbușindu-mi zborul.
- Poate nu am avut mâinile la mine, când neîmbrățișată alunecai spre nicăieri.
- Evadai în imperfecțiunea siluetelor, rătăcindu-mi pașii.
- Poate te-am dezamăgit când am spart liniștea cu aripi de ceară.
- De-am fi valuri, ne-am acoperi păcatele.

Am fost cândva pe insula Rodos

O nepământeană curioasă,
șerpuind trupul de apă pe asfalt,
vrând să-l revadă pe Hercule, m-a confundat,
această tânără Thalassa
zeiță a mării robustă,
pe jumătate acoperită de mare, îmbrăcată în alge,
care poartă coarne din gheare de crab,
mă fascina,
eram pornit s-o cunosc.
Câte din cele ce înoată-s zeițe?
Doar Thalassa intră în mare și devine ireală,
precum fabulele lui Esop,
zeița întrupată umblă pe faleza ochilor mei,
consumând valuri ce se năpustesc
la grumazul prăbușit pe țărmul elen,
la Rodos, acolo îi venerez zorii
când soarele urcă din pântecul ei,
paginile pe care le țin ridicate
ca semn de pace,
scăldate-n idei și-n albastru trăiau,
și ea îl vedea pe Hercule
ce-n golu-i privește și spune:
cât de frumoasă-i femeia!
Când am plecat, părul ei lung
preumbla răsăritul,
atunci pescuiam
cu organele genitale ale lui Uranus.
Afrodita curioasă a mușcat din momeală,
rămânând grea.
Dintr-odată m-am trezit cu Anemoi,
cei care agitau marea,
iar tu, Thalassa depășeai valurile,
protejând singurul admirator
de pe insula Rodos,
atunci am crezut că s-a creat universul,
sub protecția apelor tale trăiam.

trăia respirând

o oarecare trăia respirând
aerul pe care tocmai îl eliberam,
cernea eupneea rapidă,
încărcând zăcământul de multe karate,
fura înaintea ochilor adormiți
întruparea, ce se lăsa în patru picioare,
pregătită să ducă povara topită,
acoperând forma captivă.

se auzeau copitele aciuând pe sol,
legând coama ce agoniza
în bătaia coniferelor căzute de bătrânețe.

eu, un oarecare refugiat în calul troian,
ciripesc nălucilor să deschidă porțile
pentru a mă respira.

Nenăscut

Admir sincer nenăscutul,
și cred că este mai bine,
să imaginez altă lume,
să dorm cu ochii larg deschiși
în mintea fecundelor trăiri.
Bat pas de defilare
și greu îmi este să trec de la o stare
care mă condamnă la moarte,
la una imaginară, ce bucură trupul.
Nu realizez ce gând s-a amestecat cu alt gând
și ce cuvinte ies la lumina ochilor,
dar, las umerii pe pagina nopții și luna citește
fiecare paragraf, pentru a păcăli iarăși trupul
să uite,
că sunt amestecat întru totul
cu nemernicia unora, care îmi boicotează
prezentul,
niște leprele care stăpânesc fiecare suflare.
Ei nu mă ucid, mai taie câte o bucată din
carnea mea,
ca mama să plângă că m-a născut,
iar tatăl meu adormit în eternitate
să tremure de durere în temnița oaselor grele,
prigonite de haita ce le-a luat urma
și au ajuns, iată, la mine,
cel care strig, alungându-mă în nenăscut.

Consumam singurătatea

Într-un adânc nelocuit de semeni,
oase trosnesc sub greutăți macabre,
la miezul nopții simt o cârtiță

ce scoate suflete uitate,
din trupuri confiscate.

Am fost la un pas să mă caut,
m-am temut de groaza întâlnirii cu organele
ieșite să respire suflarea,
doar plămânii
au stins tabacul din care consumam
singurătatea.

Tinerețea s-a grăbit să atingă Vârful Omu

Tinerețea s-a grăbit să atingă Vârful Omu
cu tălpile înghețate de teamă,
am privit o vreme cum trece zorită
printre stejari, până s-a stins
ca o nălucă ieșită din mine,
doar ridurile continuau să se joace
de-a v-ați ascunselea,
pipăiam și plângeam.
Ea, tinerețea a ofilit înainte să simtă,
doar eu am rămas la fel,
așteptând să zburd
pe câmpul cu maci, printre frați.
Îl simt pe Dumnezeu refugiindu-se-n mine,
așteptând să rostesc obiceiuri pierdute,
nu am să mor, îți promit, până mâine
vom bea o cafea și apoi vom pleca
colindând toți creștinii.

gura începea **să simtă aerul fugar**

gura începea să simtă aerul fugar,
încerca să împiedice pașii
care treaceau de zidul respirației tale,
buzele, buzele se desfăceau trăgând
prospețimea
dorințelor nesfârșite și tremuri la o secundă
de mine, eliberând doza de venin ce mă
potolește,
auzeam în surdină o pericopă divină,
și nu mă temeam dacă brațele tale flămânde
acaparează trupul devenit o statuie
consumată de infernale păcate trupești,
mă sculptezi cum respir, în cuvinte
și gura te simte.

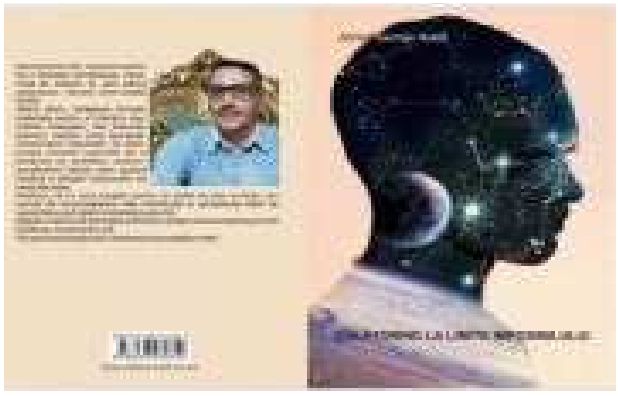

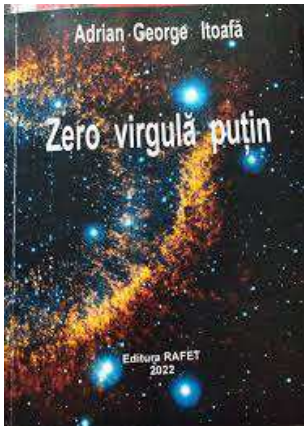

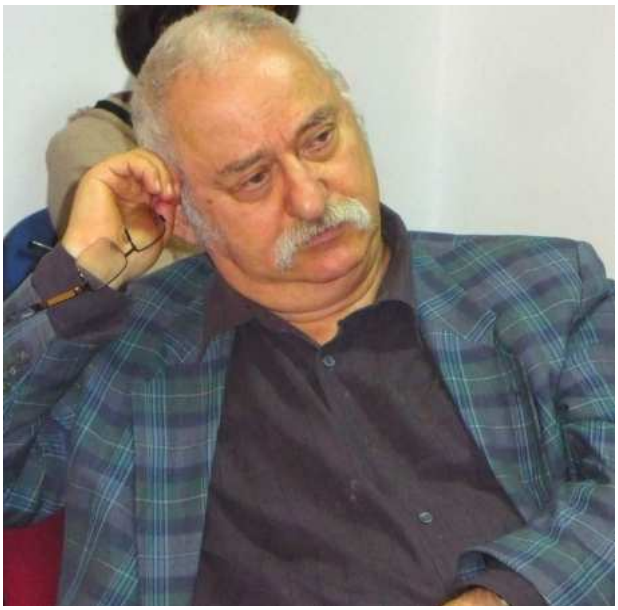

Gheorghe SCHWARTZ

PARANOIA SCHWARTZ

PROLOG

Esenţa

"Totul învaţă oamenii prin relaţiile dintre ei".

- (Euripides, Andromache)

Simţind că trăieşte la întâmplare, că în jurul lui se petrec atâtea lucruri pe care nu le înţelege, Gough hotărî să le caute esenţa.

Se retrase într-un miez de codru şi duse o viaţă de ascet. Trăi 25 de ani dormind în tufişuri şi mâncând rădăcini, dar meditând în toată această vreme la cele ce-l înconjurau. Douăzeci şi cinci de ani de profundă cugetare l-au făcut să creadă că a obţinut esenţa lucrurilor. Devenise înţelept.

Însă pentru a nu fi obligaţi toţi oamenii să-şi irosească douăzeci şi cinci de ani de viaţă până să ajungă la aceeaşi concluzie, se întoarse printre semenii săi spre a le arăta ce adâncime au atins gândurile sale: le dezvălui miezul problemelor

Încă înainte de a termina de vorbit, Finch, un ucenic de grăjdar, pistruiat şi fără minte, îi replică:

– Nu-i aşa! E chiar invers.

Gough căzu pe gânduri, apoi îi răspunse:

– Poate.

Îndreptări etimologice

"Numele tău este măsura faptelor tale" – (Ovidius, Fasti 1, 603)

Gough vine de la (a) găuri, găunos, băgău.

Finch vine de la cârciumă şi fluieră. Nici că-i pasă de etimologia sa. De fapt, aşa şi arată.

Gough e grav pentru că poartă în el atâtea noţiune şi concepte; Finch habar n-are ce poartă în el şi nu-l interesează nici cu cine se întovărăşeşte. Finch este un derbedeu uneori de treabă.

Gough, la fel de grav ca întotdeauna şi Finch, uşor şi inconştient ca un fluturaş, s-au oprit în faţa unei agenţii de bilete.

Gough cere un bilet în stalul întâi, stânga, dacă se poate mai la margine, nu chiar după rândul trei, dar nici mult mai în faţă.

Finch cere un bilet indiferent unde, când şi cum.

Gough intră la spectacol grav, pieptănat cu puţină lavandă, cu o floare la butonieră şi mustaţa bine aranjată; arată cam ca un bărbier mergând să se tundă la o frizerie dintr-un cartier în care speră ca nici un confrate de-al său să nu-l recunoască. Finch intră în sală pur şi simplu.

Gough se aşează, oftează, pufneşte, tace solemn, ascultă în extaz.

Finch din contra.

Gough realizează filiaţii. Raportează piesa la operele citite, la propria experienţă de viaţă, dospind de evenimente moralizatoare. (Viaţa lui Gough este un adevărat roman, chiar dacă un scriitor, căruia i-a povestit-o, a strâmbat din nas, dându-şi astfel arama pe faţă.) Gough îşi dă seama că personajul cel rău îi aminteşte profund de propriul său tată şi că personajul pozitiv de profesorul de chimie, care-l bătea mereu. Asta îi dă prilejul unui amplu proces de conştiinţă şi, dacă n-ar fi învăţat de atâţia şi atâţia ani să se stăpânească demn, ar izbucni în plâns, acolo, faţă de străini. Piesa îl răvăşeşte prin adâncile conexiuni deschidese într-un mod atât de neaşteptat în conştiinţa şi-n sufletul său. Piesa îl răvăşeşte întrucât se recunoaşte şi-n cele mai episodice personaje. Piesa îl răvăşeşte fiindcă domnul Gough ştie să facă asociaţii.

Finch doarme mai tot spectacolul. Gough – care cu un ochi sever vede totul, dar absolut totul – se şi întreabă de ce naiba o mai fi venind Finch la teatru. (Dar asta-i numai o metaforă, deoarece Gough nu se întreabă atât de urât, nu, Gough nu s-ar exprima într-un asemenea hal niciodată!)

Gough trăieşte în viaţă ca şi actorii de pe scenă.

Finch trăieşte în viaţă ca şi ceea ce înţelege el din jocul actorilor de pe scenă.

Gough se întoarce la (a) găuri, găunos, băgău.

Finch se întoarce la ale lui.

Cititorul este rugat să ţină seama de toate acestea, atunci când va rosti numele bunilor noştri eroi.

CARTEA ÎNTÎI

în care este vorba despre adevăratul rol pe care l-au jucat mereu, dar mai ales pe vremea lui Gough, şurubul şi piuliţa, precum şi despre înfricoşătoarele necazuri pricinuite dintotdeauna de întâmplarea care a făcut ca şurubul respectiv să nu se potrivească de fiecare dată în mod imanent în piuliţa mai sus amintită, mai adăugându-se la toate acestea nu mai puţin înfricoşătoarele încurcături pricinuite de Finch cu prilejul manipulaţiilor lui Gough şi în care mai este tratat şi modul cum înţelepţii lumii au cugetat de pe urma acestor remarcabile isprăvi şi ce au spus ei.

Ce ne spun documentele vremii:

"Cu această ocazie, domnul Gough a afirmat:

- Domnilor, şurubul stă la pândă!"

(Din San Finch's Post)

Automobilele

"Mulţumeşte-te cu ce este, dar caută ceva mai bun" – Isocrates, Dem. Stobaeus, Flor 94, 20.

La început, Gough avea două faruri şi prindea 90 km/h. Finch avea patru faruri şi prindea 120 km/h. Apoi i-au mai pus şi lui Gough două faruri pe lângă celelalte şi deveni capabil de a realiza 160 km/h. Finch, după o nouă perfecţionare, reuşi să alerge cu 180 km/h. Dar trebuia să ocolească în căutarea podurilor. Gough fu înzestrat cu o instalaţie amfibie. Lui Finch îi crescură două aripi. Lui Gough o elice de helicopter. Finch reuşea să-şi schimbe forma după necesităţi. Gough Super putea fi băgat într-un geamantan şi cumpărat în douăsprezece rate lunare. Finch Combi putea transporta 75 de tone. Gough $Super_3$ avea şi piscină. Finch L_{49} putea fi păstrat în buzunarul pentru ceas. Gough $Ultra_9$ putea atinge viteze de 780 km/h. cu interiorul unui apartament de şase camere, dependinţe şi saună. Finch L_{07} putea atinge viteze de 825 km/h. şi să asigure în interiorul său şi condiţii pentru meciuri de fotbal. (Fotbalul este sportul celor mulţi!) Gough W_9 deşi, e drept, nu prindea decât, cel mult, 820 km/h., putea să organizeze, totuşi, la aceste viteze şi campionate la 14 discipline sportive, asigurând în port-bagaj tribune pentru 876 spectatori, fiecare loc cu vizibilitate perfectă, bineînţeles. $Finch_{987}$ era prevăzut cu o pădure cu cascade şi ciripit de păsărele. Gough $Vita_8$ putea asigura voiaje fără escală pentru 97 de ani. Finch As putea să se regenereze singur. Gough Y genera automat anual doi Gough yl de dimensiuni medii. Finch Zac putea transforma combustibilul în alimente pentru pasageri. Gough YY reuşea aceeaşi operaţiune chiar invers. Finch Zac_3…

Gough $_{000x}1$ circula cu un indice de siguranţă de 70% pe o şosea aglomerată. Cu Finch E2 puteai merge liniştit la serviciu, Gough $_{00x}3$ avea două faruri şi prindea 90 km/h. Finch R 29 avea patru faruri, era decapotabil şi atingea 120 km/h.

etc.

Apartamentul

"Dacă poţi suporta totul, atunci şi trebuie" - (Iuvenalis, Sat. 5, 170 sq…)

Dorind să închirieze casa, Gough constată că trebuie să se supună unui adevărat instructaj: în încăperi, în loc de mobilă, se aflau doar butoane.

Domnul Finch, proprietarul, un om plin de bunăvoinţă, dar cam nervos, se oferi să-i facă o demonstraţie:

– În această cameră veţi putea să vă instalaţi dormitorul, îi arătă el. Paturile se desfac, bineînţeles, din perete, trebuie doar să apăsaţi aici. Masa iese din duşumea dacă folosiţi această pârghie, iar fotoliile se ridică în arcuri, dacă binevoiţi să vă aşezaţi acolo, pe pernă… Din acest şurub, prin răsucire, curge cafea, iar din cuiul care susţine tabloul puteţi obţine, dacă îl trageţi puţin în afară, sifon. Din candelabru se proiectează emisiunile televiziunii pe perete, trebuie, însă, să vă deranjaţi şi să puneţi programul radio-TV în faţa becului.

Ferestrele apar acolo unde vă convin prin ridicarea jaluzelelor, care, după cum puteţi constata, sânt pe tot peretele.

Pe faţa domnului Finch se observa uşor că demonstraţia îi produce o vie plăcere şi, deocamdată, şi pe Gough îl mai distra năstruşnicul apartament.

– Bucătărie nu avem, continuă Finch, dar sper să nu aveţi pasiunea gătitului. Pilulele de hrană concentrată le puteţi obţine din acest dulăpior cuplat la reţeaua de pilule de hrană concentrată. Dacă, totuşi, vă pasionează gătitul, vă putem instala o bucătărie în bibliotecă, spre a vă satisface acest capriciu.

Covoarele se pot transforma în iarbă, iar pe veioză, prin atingerea întrerupătorului, puteţi avea oricând o pasăre care să ciripească una dintre melodiile dumneavoastră preferate.

(Din păcate, domnul Finch era cam afon şi păsărica începu să cânte după urechea celui care o solicitase.)

– Pinacoteca, în mod regretabil, fostul chiriaş a transformat-o în pârtie de schi. O puteţi folosi cu încredere!

– Dar eu nu ştiu să schiez!

– Nici nu-i nevoie. Intrând în încăperea amenajată în acest scop, veţi avea convingerea fermă că alunecaţi pe schiuri. Dacă doriţi să dormiţi, ajunge să răsuciţi acest buton. În funcţie de cât de tare îl veţi manevra, va dura şi somnul dumneavoastră.

Altceva?

– Da, în legătură cu biblioteca… Aş vrea să citesc…

– Nu-i nevoie! Aveţi aici o enciclopedie universală. Ajunge să fie pusă în faţa ochilor pentru ca să-ţi imaginezi tot ce s-a scris până acum. Pe loc! Totuşi, ca să nu vă plictisiţi, administraţia clădirilor noastre vă pune la dispoziţie un mic robot pe care îl veţi putea bate la şah, biliard şi golf. Dacă vă distrează jocuri pentru care sânt necesari mai mulţi parteneri, robotul se va divide instantaneu într-un număr corespunzător de jucători, inclusiv rezervele.

Gough observă că domnul Finch vorbea tot mai repede. La început, a crezut că l-a enervat cu întrebările puse. După un timp, însă, şi-a dat seama că proprietarul este tot mai grăbit şi că se uită mereu la ceas. De altfel, şi pe Gough a început să-l obosească demonstraţia şi, în afară de asta, nici nu se simţea prea bine.

– În cazul că doriţi să vi se facă un transplant de inimă…

– Dar sânt perfect sănătos, îngăimă Gough, însă înfăţişarea sa trăda, în clipele acelea, contrariul.

– Nu trebuie să vă jenaţi! Trei computere de cea mai bună calitate sânt dispuse oricând să vă opereze. Sunteţi cam palid. Nu vă alarmaţi!

Domnul Finch vorbea acum atât de repede, încât Gough nu îl mai putea urmări. Gough se simţea epuizat şi îi era frică să nu-şi piardă conştiinţa, precum avea tot mai obsedant convingerea că în loc de creier i se învârtea în cap un computer prost manevrat. Îl mai auzea pe Finch, dar nu-l mai înţelegea. Nici nu mai depunea eforturi să o facă. O clipă i-a trecut prin cap să-i reproşeze că nu i-a instalat şi un buton pe care să apese pentru ca să nu mai priceapă cele ce se petrec în jur. Dar nu se mai obosi să-i comunice un asemenea fleac.

– Şi nici în legătură cu înmormântarea dumneavoastră nu trebuie să vă faceţi griji, turuia Finch. De la sicriul de categoria întâi şi până la cavoul cu trei camere şi dependinţe, totul este inclus în preţ.

Apoi, pentru că în cost intra şi vărsarea unei lacrimi artificiale, domnul Finch îşi tamponă ochiul stâng cu batista şi se pregăti să-l întâmpine pe următorul chiriaş.

Televizoarele

“Cea mai mare parte a acestei lumi
e pentru noi ca şi cum n-ar fi nimic”
– (Tagore, Sadhama, 227)

În după-amiaza cînd îşi cumpără televizorul, Gough putu urmări încă din magazin un drăguţ program de muzică uşoară. După ce a adus aparatul acasă şi l-a instalat, acelaşi frumuşel interpret, de data asta aşezat în faţa unei gigantice hărţi complicate, comenta buletinul meteorologic. Acestea zise, îşi reluă cântecul. În prima seară nu mai fu dispus să mai facă şi altceva: prezentă de patrusprezece ori melodia, după care anunţă că programul s-a terminat. Apoi imaginea dispăru cu totul.

Nici a doua seară Gough nu avu parte de un alt program. Se duse la un vecin să vadă dacă şi la acesta nu se putea recepţiona decît aceeaşi veşnică muzică – dealtfel, frumoasă – a junelui îndrăgostit fără speranţă. Vecinul, însă, picotea în faţa unei emisiuni ştiinţifice.

– Dar e foarte interesant, îl asigură Gough, savurând cuvintele savanţilor.

– Da, dar am apucat să le ştiu pe toate astea pe de rost. Toată ziua acelaşi lucru…

La familia de la etajul unu nu se putea prinde decît o piesă de teatru (actul doi), la medicul de peste drum doar muzică populară, şi singurul într-o oarecare măsură mai norocos se dovedi a fi portarul blocului, el putând vedea – în mod cu totul surprinzător – două meciuri de la campionatele mondiale de fotbal.

Tehnicianul care veni să vadă televizorul nici nu-şi mai desfăcu trusa de unelte când auzi că Gough şi-a ales aparatul în magazin pe respectiva emisiune de muzică uşoară

– Dacă nu v-a plăcut acest cântec, de ce aţi mai optat pentru el?

– Bine, dar de unde se ştiu că nu voi mai putea viziona şi altceva?

– Aveţi o imagine foarte bună, nu vă puteţi plînge, mai spuse tehnicianul. Este unul dintre cele mai reuşite tipuri de televizoare, îl mai asigură el.

– Dar vreau să văd un program mai variat!

– La televizorul dumneavoastră se poate recepţiona o melodie de muzică uşoară şi, în afara de asta, şi timpul probabil şi, câteodată, chiar şi tragerea loto. Aveţi, deci, destul de multe emisiuni. Să ştiţi că aceasta este ultima invenţie: să nu se mai prindă decît mereu acelaşi program.

Tehnicianul plecă şi Gough mai deschidea, din când în când, aparatul pentru a auzi cîntecul, timpul probabil sau eventual – când avea noroc – tragerea loto, deşi el nu juca. În rest, îşi vedea de treabă. Când venea cineva în vizită şi "voia să deschidă televizorul", Gough îl lăsa să savureze acea unică melodie şi apoi discutau despre vremea probabilă sau despre "Ce noroc au unii, dom'le!". Şi aşa era şi el om ca toţi oamenii, avea televizor, n-avea treabă cu nimeni, iar la birou putea comenta cu colegii emisiunile văzute, chiar dacă ei vizionau fiecare altceva.

Pînă ce, într-o seară, se întâmplă nenorocirea: după ce tînărul interpret de muzică uşoară îşi cîntă abia a treia oară melodia, pe ecran apăru un fulger, apoi nişte scîntei, după care se auzi un scârţâit, un pârâit şi un şuierat prevestitor de rele. Brusc, începu transmisia unui western, urmă o emisiune arheologică, un program de dansuri populare şi buletinul de ştiri. Gough nu mai fu capabil nici măcar să-şi revină. Nu spuse nimănui nimic, de teama de a nu fi crezut. Dar, cu mâinile tremurânde, deschizând a doua oară aparatul, putu viziona un film de dragoste, o piesă de teatru, o emisiune pentru copii şi un reportaj dintr-o staţiune balneară.

Dădu, atunci, un telefon tehnicianului să-l întrebe ce s-a întâmplat şi acesta, după ce auzi noile "simptome" ale aparatului, preciză, pe loc, că s-au ars o lampă şi trei tranzistore şi că nu mai e nimic de făcut, de acum se vor vedea toate emisiunile.

Păstrând, totuşi, o vagă speranţă în suflet, Gough deschise şi pentru a treia oară televizorul: în seara acea vizionă o operă şi trei filme documentare. În noaptea care urmă, nu mai renunţă la aparat defel, după cele câteva ore de pauză, aşteptă cu sufletul la gură emisiunea de dimineaţă. Apoi, pe cea de după-amiază. Apoi, pe cea de seara. Nu mai ieşea din casă, îşi părăsi iubita, mânca doar ce se nimerea, dar numai în faţa micului ecran.

Timpul trecea şi el afla că începe o nouă zi doar după trântitul uşii din lift, atunci când pleca vecinul la slujbă, vedea soarele prin intermediul micului ecran şi ştia când se înserează atunci când auzea prin pereţi că vecina din stânga face baie. Apoi, într-o zi, nu s-a mai înserat, iar într-o altă frumoasă zi, nu s-a mai crăpat de ziuă, atunci când li s-au ars şi celorlalţi câte o lampă şi trei tranzistore la televizor şi au rămas şi ei ţintuiţi în faţa programului atât de bogat.

Gough stă în faţa micului ecran şi urmăreşte un film de dragoste, iar vecina din stânga a renunţat la baia ei de fiecare seară şi urmăreşte un film de dragoste, iar vecinul celălalt a uitat să mai meargă la slujbă şi urmăreşte un film de dragoste. Şi nici măcar nu au vreme să mai comentez între ei întâmplările văzute, pentru că începe o nouă piesă poliţistă pe care ar fi păcat să o piardă.

Mama lui Gough e prea bătrână să colinde acoperişurile pentru a rupe antenele de televizor. Şi regretă sincer că n-o poate face. Dar nici dacă ar fi mai tânără nu s-ar putea deplasa din camera ei pentru că tocmai se transmite sfatul gospodinei, pe care nu-l poate pierde nici ea.

Iar eu aş putea să termin măreţ această povestire tristă, dar am lăsat şi aşa destulă vreme televizorul singur. Se transmite un film neorealist despre doi tineri care, iubindu-se mult-mult, au fugit de acasă şi şi-au întemeiat un cămin. Şi-au luat amândoi televizoarele în spate şi au plecat într-un alt oraş. Şi, stricându-se un aparat, s-au uitat le celălalt, şi au trăit aşa, asemenea nouă tuturor, strâns uniţi în faţa ecranului, până la adânci bătrâneţe.

Eugen MATZOTA

FASCINAȚIA DIAVOLULUI

Prima întâlnire

Ziua din noapte

Adormise târziu din nou, obosit peste poate, pentru a nu știu câta oară în ultimul timp. Simțea că nu va mai putea rezista la un moment dat și că se va trezi odihnit odată și-odată.

Dar nu aici, ci Dincolo de toate.

Lumina de-afară îi aducea aminte de niște nopți ciudate din Danemarca, nopți care păreau a nu se mai termina vreodată. Era ceva ca un fel de apus care părea că are doar un început și niciun fel de sfârșit…

În dormitor, draperiile nu opreau mai nimic din lumina de pe stradă iar mașinile veneau chiar perpendicular pe geamuri. Îi măturau camera cu farurile lor prea strălucitoare, exact când ți-era lumea mai dragă și tare-ai mai fi vrut să se facă deodată dimineață, să scapi de noaptea prea lungă.

La fel era și acum, doar că lumina era mult mai puternică, așa că se întoarse pe partea cealaltă, cu spatele la geam, să scape.

Nimic.

Nicio diferență.

Lumina tot așa era!

Deschise ochii și-i închise imediat la loc.

”*Ce Dumnezeu, doar era cu capul sub plapumă! De unde lumina asta?*”, gândi Gil, care era deja ușor speriat. Se ridică puțin, atât cât să vadă ce-ar mai putea fi pe-afară. Aparent, nimic deosebit…

Probabil un alt taxi care oprise noaptea în mijlocul aleii ca să coboare cineva venit de la vreun chef, că doar nu de la muncă!

E adevărat că farurile ce băteau chiar în fereastra dormitorului erau cam puternice.

”*Un alt amărât care umblă cu farurile dereglate,*” gândi Gil.

Luminile Luminii

Dar nu asta era problema… Nici măcar acel uruit ce nu putea fi nici de la motorul mașinii, nici de la stația electrică de peste drum.

Nu era asta. Era altceva.

Frecvența prea joasă îi amintea de starea de teamă indusă de cutremurul din 1977, deși trecuse tare mult timp, căci avea acum mult mai multe fire de păr alb, multe scoase chiar în acea seară de coșmar.

Luminile începură a se mișca, cum părea a face acel taxi sau ce-o fi fost, dar, în mod inexplicabil, separat, adică una într-o parte, alta într-alta.

Gil ar fi putut să jure că luminile astea neclare, ca și ceața din jurul lor, nu voiau decât să-l impresioneze, ca și cum ar fi avut viață, sau, cel puțin, o viață a alor, și s-ar fi jucat cu el.

- “*Hai, trezește-te odată*”, auzi o voce aproape, deși părea că vine de undeva de

departe, totuși…

Gil nu se speria cu una cu două. Doar se văzuse deja cu Cel de Jos de câteva ori. Ce putea să-l sperie mai tare?

„*N-am să mai beau nimic seara*," își spuse el, gândind că poate totul nu-i decât un vis în vis. Nici n-ar fi fost prima oară, la urma urmei.

Se ridică ușor, dădu cu mare grijă plapuma la o parte și se uită după Ducesa, pisica înțeleaptă care dormea încolăcită undeva, pe lângă el, de obicei.

Nu era...

- „*Cesa, Cesica, unde ești? Hai la tata, hai, pisica lu' tata"*…

Nimic. Nici urmă de vreo pisică. Nici neagră, nici albă…

Iar Ducesa era albă și trebuia să strălucească de-a binelea în lumina aceea!

Se aplecă sub pat și iat-o ascunsă undeva în colțul cel mai îndepărtat de ușă!

Ochii îi scânteiau și blana era zburlită rău. Coada ziceai că-i pămătuf, așa era de înfoiată!

Abia atunci văzu că lumina, poate mai bine zis un mănunchi de raze, intrase în casă și era acum dincolo de ușa închisă.

Ar fi zis că uitase vreun bec aprins în hol, dacă razele nu s-ar fi mișcat continuu, ca și cum ar fi încercat să se strecoare cumva pe sub ușă.

Tare și-ar fi dorit Gil să treacă la loc în vis, oricum și oricare ar fi fost el. Ceva îi spunea, însă, că doar visează c-ar fi vreun vis.

Și uite, lumina asta jucăușă chiar îl îmbia.

Părea nu doar veselă, ci și cât se poate de reală, așa cum înțelegem noi realitatea.

I se făcu frică de Ceva, de ceva ce nu era, de fapt, acolo, de acolo, ci mai degrabă de Dincolo.

Cineva, mai degrabă *Ceva* ciudat, se juca iar cu el și mereu era altfel…

- „*Hai, te mai aștept mult?,"* se auzi de dincolo de ușa închisă.

Calm, dar poruncitor, parcă...

Nu era prima oară când trăia asta. Știa și simțea chiar atgunci că nici n-avea să fie ultime dată.

Era ca și cum ar mai fi trecut prin aceeași zi sau noapte iar și iar…

Visul din vis

Bărbatul din Gil îi spuse că un om adevărat acționează imediat, indiferent de consecințe, așa cum citise prin cărțile vechi de când lumea.

Omul adevărat acționează, face ceva!

Orice, dar face!

Se duse hotărât spre ușă, vru să pună mâna pe clanță, dar nici măcar nu fu nevoie. Ușa se deschise, ca-n filme, singură, și lăsă să se vadă holul gol, neluminat. Doar undeva mai departe, spre bucătărie, era o lumină care-l îmbia.

„*Ei, asta-i bună, ce-o fi, o fi!*", își spuse Gil, și-și urmă soarta, dacă asta putea fi numită soarta lui… Ajunse în holul de la bucătărie, acolo unde văzuse lumina aceea îmbietoare.

Becul nu era aprins, dar acum acolo era o altfel de lumină, una foarte puternică.

O luă la stânga spre bucătărie.

- „*În fine*," spuse bărbatul așezat pe canapeaua dinspre geam, *"văd că de mine chiar ți-e frică. De celălalt, mai puțin."*

„*E clar, acesta e doar un vis*," își spuse Gil, pășind spre el.

- „*Nu, nu e vis. Sau, mai exact, dacă vrei așa, nu e visul pe care crezi tu că-l visezi*," continuă bărbatul. „*Hai, stai odată jos!"*

Gil se uită la ceas, așa făcea mereu când intra în bucătărie. Era 3 și jumătate, poate chiar și 33.

Bărbatul arăta cam hippy, cu părul lung. Lui Gil îi aducea aminte de filmul cu Jesus Superstar, doar că avea o lumină care-l înconjura, așa, ca un fel de ceață.

Era lumina pe care o văzuse, probabil, de la bun început, încercă el să găsească o explicație cât mai rațională. Asta, desigur, dacă rațiunea avea ceva de-a face cu ceea ce se petrecea…

- „*Da, am ales această înfățișare ca să-ți fie mai simplu să înțelegi”,* spuse bărbatul. „*Tu, spre deosebire de alții, ai fost ales să înțelegi mai mult. Asta nu înseamnă că și ceilalți or să te-nțeleagă.”*

- „*Da, am văzut și eu de-atâtea ori până-acum*,” îi spuse Gil, care, deodată, se simțea în largul lui.

- „*Așa trebuie să fie și bucură-te că e așa! Am venit eu și nu el, cel pe care l-ai mai văzut, știi tu de cine vorbesc, pentru că, iată, a sosit momentul. Ești pregătit?”*

- „*Pentru ce, Doamne? Dacă e vorba să plec, atunci sunt pregătit de când aveam 47 de ani. Și nu mi-e frică pentru mine, căci eu plec, ci doar pentru cei dragi mie, că eu mă voi elibera, pe câtă vreme ei nu.”*

La margine de viață

- „*Poți să-mi spui Tu. Știi tu, cu T mare. Și nu te mai uita la ceas! E timpul Meu acesta, nu-i timpul tău. Ia să vedem, știi tu unde ai greșit?”*

Gil își revăzu viața într-o clipă, cu toate tablourile la un loc, înghesuite într-o singură cameră a expoziției sale personale. Greșise de multe ori. Nici nu mai știa la care greșeală să se gândească mai degrabă!

- „*Așa… hai să privim împreună și-apoi om vedea ce-i de făcut. Ridică-te! Așaaa… Acum, ia du-te spre oglindă și spune ce vezi!”*

Gil se ridică, automat, și se-ndreptă spre oglinda din hol, oglinda lui de toate zilele, nici mai bună, nici mai rea. Ciudat, dar acum Gil nu se mai vedea în oglindă. Era chiar în fața ei și nu putea fi decât el acela care se uita la sine, adică exact acela care tocmai lipsea de-acolo!

În oglindă era un bărbat de vârstă indefinibilă, cu o privire ce trecea prin tine și cu ochii de două culori, de parcă erau ochii unor oameni împărțiți la jumătate.

Chiar dacă această apariție din oglindă nu era o ființă, sau ce-o fi fost, prea înaltă și nici prea scundă, Gil avu impresia că trebuie să fie ceva cam ca un om mare și impunător.

Mai erau și hainele acelea mult prea elegante de culoare închisă, o stofă englezească dintr-alea tare scumpe. Ochii îi străluceau stins, cu mult mai puțin decât bastonul cu măciulie neagră strălucitoare, ca un cap de pudel.

Instinctiv, Gil vru să dea înapoi.

Nu neapărat de frică, ci doar așa, ca să stea puțin mai la distanță de marginea vieții.

- „*Hai odată, apropie-te de oglindă! Și lasă-l în pace, încearcă și el să te sperie puțin, nu vezi că glumește? Hai, mai aproape, hai, aproape de tot!”*

Gil mai făcu un pas, apoi încă unul.

Mai avea puțin și dădea chiar cu nasul de oglinda pe care o simțea rece, mult mai rece decât ar fi trebuit să fie în mod normal, dar nu mai era timp de așa ceva acum.

Îi era clar că nu mai avea unde înainta, dar ce era să facă?

Dar, dacă-i spunea El…

Când să facă și al treilea pas, acela ce părea a fi unul imposibil, Gil trecu prin oglindă și căzu undeva în golul de dincolo de orice...

Ioan IVAȘCU

Indicii

Detectivul Tudose stă în fața ușii de lemn masiv, pe care sunt sculptați, la distanțe egale, lilieci cu capetele întoarse. Deasupra intrării principale, observă un desen viu colorat al unui uriaș păianjen, care, în lumina apusului, pare a avea cap de om. Se gândește la indiciile pe care le-a adunat în cursul zilei: un toc negru rupt, găsit sub biroul victimei, o roșie storcită și un inel mare de diamant, aflat pe o măsuță de sticlă lângă fereastră. Imaginile acestora îl zgâriau pe creier. Încearcă să facă o legătură între ele, dar, când vedea luminița de la capătul tunelului, aceasta dispare brusc. Agitația pune din nou stăpânire pe el.

La ora 4, a sunat-o pe Lili, văduva doctorului Stanciu, pentru o primă întâlnire în casa defunctului de pe strada Toamnei. Acum se află pe treptele vilei, îmbrăcat în parpalacul lui gri, cu nelipsita pălărie neagră pe care și-o înfundă mereu pe cap și cu o țigară de foi în colțul buzelor. Barba lui, grizonată din loc în loc, și ochii verzi îi dau aerul unui lord ieșit la promenadă. Apasă soneria de culoare albă de trei ori, dar niciun răspuns. Din interior, răzbat până la el sunete difuze, un amestec de voci, de bătrân și de domnișoară care dă ordine. După a patra apăsare a soneriei, ușa mare se dă la o parte, fără zgomote, cum nu s-ar fi așteptat după vechimea acesteia. În fața lui, apare un bătrân cu chelie, cu fața buhăită, îmbrăcat într-un frac alb, cu mâinile înmănușate, care îi spune, țuguindu-și buzele subțiri:

— Bună seara, domnule detectiv Tudose! Doamna Lili vă așteaptă în biroul dumneaei. Permiteți-mi, vă rog, să vă iau haina și pălăria. Apoi vă voi conduce acolo.

— Bună seara, răspunde Tudose, stingându-și țigara de scara de la trepte și vârând-o, cu mișcări rapide, în tabachera din buzunarul hainei.

De când umblă prin preajma familiei Stanciu, detectivul îi cunoaște bine pe toți ai casei, dar slăbiciunea lui cea mai mare rămâne acest majordom chel, Vasile, de la care ar putea obține informații. Tudose își dă haina jos cu mișcări dezordonate, i-o întinde bătrânului, repetând această operațiune și cu pălăria neagră. Vasile preia obiectele vestimentare, cu fața pe care nu se mișcă niciun mușchi, le depune pe cuier cu gesturi precise și trece apoi în fața detectivului. Cu mâna îmbrăcată în mănușa albă îi indică detectivului direcția spre scările de culoarea lemnului. Tudose exclamă, urmându-l cuminte pe majordom:

— Scări proaspăt lustruite și rașchetate!

Louis al câtelea?

Bătrânul chel răspunde:

— Al XIV-lea, din câte știu! Le-a comandat domnul doctor, fie-i iertat, în Franța, la mama lor!

Holul până la aceste scări este flancat, de o parte și de alta, de tablouri care mai de care mai scumpe, după cum observă detectivul. Peisaje montane și marine, de iarnă sau de primăvară, sau portrete de copii se învălmășesc în ochii lui Tudose. Majordomul calcă pe scara de lemn care scârțâie, confirmând că sunt de pe vremea răposatului Louis. După el, Tudose, cu un scârțâit și mai puternic, produs de corpul lui de bărbat masiv. Zgomotul îl face pe Vasile să se întoarcă spre detectiv cu ochi încruntați.

În cele din urmă, cei doi ajung în fața ușii de la biroul doamnei Lili. O ușă cu sticlă mată pe care sunt desenați aceiași lilieci ca la intrare, de data asta în culori vii, jucăușe, de parcă ar fi gata să-și ia zborul. Majordomul pune mâna pe clanță, deschide ușa și îl poftește pe Tudose înăuntru cu o aplecare ușoară a trupului său și așa cocârjat:

— Poftiți, domnule detectiv Tudose! Stăpâna vă așteaptă!

Tudose face un pas mare spre biroul în care își dorește să intre de alaltăieri, când, la telefon, a fost anunțat de vocea doamnei Lili Stanciu că soțul ei a decedat. La biroul lui din clădirea de vizavi. Cu o tăietură chirurgicală a gâtului. Majordomul închide ușa.

Încăperea în care intră nu mai este plină de tablouri ca jos. O singură operă de artă tronează pe peretele din fața detectivului. O pictură cu un liliac uriaș, cu capul roșu, ca de om, care nu mai stă în poziția cu capul întors, ci normal, parcă privind în ochi pe cine se încumetă să-l privească. Sub tablou, se găsește biroul de lemn, cu marginile rotunjite, iar după, e ea, doamna Lili, așezată într-un jilț pe care sunt sculptați lilieci.

— Bine ați venit, domnule detectiv! îl întâmpină stăpâna casei, cu ochii albaștri, strălucind în semiîntunericul camerei. Luați loc, vă rog! continuă ea. Sunteți la prima vizită. Vă rog să vă serviți cu cafea!

— Bine v-am găsit! Mulțumesc, răspunde politicos Tudose, care se îndreaptă și se așază pe un scaun care se află cu câțiva centimetri mai jos decât jilțul stăpânei.

— Ce vânt vă aduce pe aici? îndrăznește Lili cu ochii în flăcări.

— Câteva întrebări, spune detectivul scoțând din buzunar tocul de pantof, negru, rupt, gest care o face pe Lili să se dea puțin în spate pe scaun.

— De unde-l aveți?

— De lângă un inel de diamant și de lângă o roșie storcită, parează detectivul.

La auzul acestui răspuns, fața doamnei Lili Stanciu se face roșie și îi zice lui Tudose:

— Imposibil!

— De ce? întreabă detectivul. Ați șters toate urmele?

Ochii mari ai lui Lili sunt un răspuns. Ca o pisică, sare de la birou. Mâinile i se încleștează în jurul gâtului rotund al detectivului. Acesta începe să gâfâie, având în față doar capul roșu de liliac din tablou.

— Te omor, Tudose! Te omor!

Ela NICOLAU

fragment din romanul

„Între drumuri”

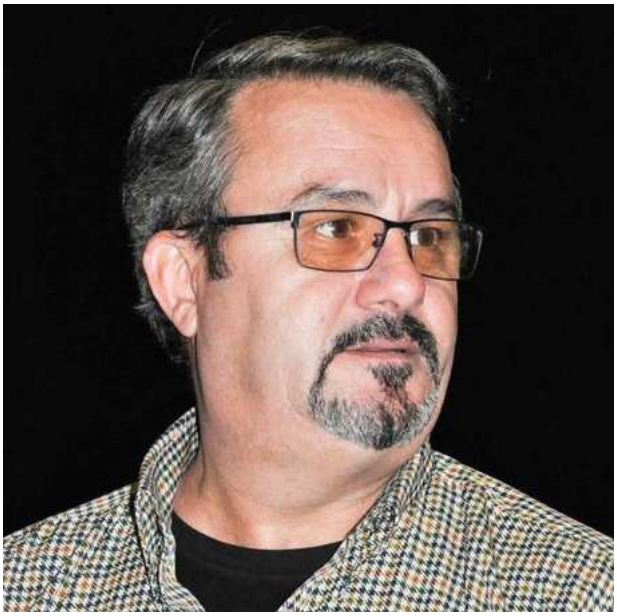
(vol. 2 din pentalogia „Iartă-mă, tăcere!”)

Poveşti cu Nică şi Felicia am mai aflat destule, atât de la mămica cât şi de la celelalte surori, şi toate mi-au părut desprinse din fantasme, anume parcă să capete un iz hilar. Doina a pus un umăr generos alături de spinarea lată pe care o avea mămica; şi le-a cărat şi ea cu sacii de mâncare, atât cât a putut. Camelia în schimb, a tot sperat să le deschidă pofta pentru muncă, dar s-a convins că au venit pe lume fără ea şi n-a rămas cu dubii. Lumea din sat îl mai chema pe Nică la vreo treabă de bărbat. L-ar fi plătit cu ziua, i-ar mai fi dat şi de mâncare, dar banii care i se ofereau păreau ca de nimic pentru nevoile pe care le avea şi prefera să stea degeaba. Din banii care le veneau pentru copii, avea şi el un drept al lui, că doar el îi făcuse şi nu i-a fost uşor. Dacă Felicia mai căuta să i se suie în cap şi ascundea banii de el, îndată o punea să- şi ia copiii în braţe şi-o alunga la mama ei. Avea destulă minte cât să ştie că tot „la casa lui” se va întoarce, dar nu cu mâna goală. Spre ghinionul lui, s-a nimerit odată să o alunge chiar în noaptea când Camelia se întâmplase să fie acolo.

Fuga Feliciei, cu un copil în braţe şi ceilalţi agăţaţi de poala ei, ar fi rămas o noapte obişnuită, numai că Nică n-a mai socotit răbdarea şi i-a călcat pe urmă. Începuse să izbească uşa, în vreme ce îşi striga nevasta printre înjurături cepelite de felul lor şi împleticite de fierbinţeala băuturii. Atât i-a trebuit Cameliei până să îşi iasă din bunătatea ei aleasă. Ea, totuşi, nu ar fi vrut neapărat să cadă în vreo exagerare. La început l-a luat cu binişorul; l-a înjurat numai de câţiva sfinţi, că de-i lua la rând pe toţi risca să o apuce dimineaţa. Pe Nică însă nu prea l-au mişcat înjurăturile blânduţe, pentru că le ştia pe toate. Poate, de atâta concentrare să nu îi scape din minte vreuna din ale lui, nici nu le-a auzit. La vremea aceea el încă nu aflase de ce era în stare sora mea, atunci când cineva mai întrecea măsura şi se juca cu nervii ei de fier. Camelia s-a hotărât să îi deschidă uşa mai înainte să o spargă. Până una alta, a luat în mână şi căldarea de tablă în care îşi ţinea mămica apa. Fără să stea pe gânduri, i-a răsturnat-o în cap cu totul, dar nu cu o intenţie gândită, ci de grăbită să apuce reteveiul pe care orice femeie fără apărare îl avea la îndemână. Abia când s-a întors spre Nică, cu gând să-l „altoiască” la picioare, a observat că în loc de cap avea căldarea răsturnată. În mila ei profundă, s-a răzgândit pe dată şi l-a croit direct peste găleată. Sărmanul Nică, nici el nu apucase să se trezească din buimăceală. I-a trebuit mai multă cugetare până să înţeleagă unde îi dispăruse capul. Mintea i s-a luminat, şi l-a recuperat abia după mai multe lovituri în care i-a sunat a tablă spartă. A căpătat şi o forţă de bărbat înfuriat, care l-a îndemnat să-i smulgă reteveiul, dar până să se hotărască cum să-l folosească spre o izbândă garantată,

Camelia i-a şi turnat pe el oala cu sare pentru murături, pe care a găsit-o la îndemână şi, nu ştiu cum se făcu, din nou l- a nimerit exact în faţă. Biata Felicia, când l-a văzut pe Nică al ei cum bătea din picioare şi se zbătea – orbit de saramură, a fost cuprinsă brusc de o spaimă ca de moarte. Ea a crezut că o asemenea bătaie i-a omorât bărbatul... Din toată adâncimea amărăciunii ei dospite s-a revărsat şuvoi de bocete, ce i se poticnea adesea în strigături de jale. Până atunci nu-i auzise nimeni glasul. O fi făcut vreo rugăciune între timp; o fi încercat să capete îndurare şi apărare de la sfinţi; poate a vrut să afle de la ei cine-a murit sau cine-a înviat; cine pe cine a învins sau cine-i vinovat... Nu a mai apucat să cadă şi în rugăciunea iertării de păcate, pentru că de îndată ce s-a dumirit direct prin ochii ei de toată treaba, i- a fost cu neputinţă să îşi mai curme suferinţa. Pentru Camelia n-a fost tocmai ce s-ar fi aşteptat, şi nici ce-ar fi dorit, astfel a fost supusă la o nouă încercare. În toată învălmăşeala de atunci, nu s-a ştiut precis; că o fi vrut sau a greşit – cam greu de presupus – i-a tras şi ei vreo câteva înjurături alese, apoi i le-a împins şi pe spinare cu reteveiul ceva mai îmblânzit, ceea ce i- a făcut pe amândoi să vadă numai poarta. Sărmanii lor copii au început să ţipe şi au fugit pe urmele lor, să le aducă aminte că plecaseră fără ei. Dar ce te faci şi cu mămica, care în urma lor s-a pus pe o văicăreală amară... Toată isprava a rămas cu un singur vinovat: destul, Felicia şi cu Nică, erau bătuţi de soartă..., ce-o apucase pe Camelia să-i bată chiar aşa de tare, când ei aveau nevoie doar de milă şi de apărare? Nică a fost profund marcat după această grea încercare de viaţă amară, însă numai aşa a fost în stare de prima judecată de valoare. A declarat solemn: „Asta-i nebună... tare mă tem de ea”. Vreme îndelungată a tot fugit din calea ei îndată ce-o zărea. Camelia a vrut să-l vindece de frică şi uneori chiar l-a rugat să stea mai pe aproape. S-a străduit să-l lămurească că nu avea de gând să- l bată fără să fie obligată. Eu n-am avut „norocul”să-l cunosc pe Nică mai de aproape decât la moartea mamei mele, şi- atunci părea un om de treabă. Fie că între timp s-a dat şi el cu lumea, sau poate regreta amarnic că tocmai îi murise „capra” şi încă nu-i venise în minte pe cine să mai mulgă.

Pe Felicia, sărmana sora mea, aşa a lăsat-o Dumnezeu, după cum spunea mereu mămica. Ea s-a născut cu minte mai puţină, dar sufletul i-a fost mereu ca de copil curat. N-ar fi în stare de ură şi de răutate, dar bunătatea nu prea încape pe pământ. Şi toate au rostul lor în lumea asta de împrumut, doar rânduiala e cam strâmbă. Oameni ca ea mai sunt destui şi încă o să fie. Lumea de jos e a lor; pe cea de sus ei nu o pot pătrunde nici cu închipuirea, pentru că bariera minţii nu îi lasă. În schimb, îl au pe Dumnezeul lor. Lumea de sus e a celor care stăpânesc pământul. Ei au atâta minte şi putere încât nu au nevoie de niciun Dumnezeu. Fac legea omenirii prin interesul lor şi nu privesc în jos. În restul lumii, unde mă regăsesc şi eu, este adunătura cea mai mare. De-aici te uiţi în sus şi-n jos, cu jind sau cu dispreţ. Îţi vezi de treaba ta sau te amesteci prin lături... La cei de sus te ploconeşti cu umilinţă şi îi batjocoreşti pe cei de jos cu sentimentul unei deşteptăciuni alese... Privind în sus eşti mic, apoi te uiţi în jos şi creşti... Adesea se întâmplă să nu ştii cine eşti. Dar rânduiala lumii mi se pare strâmbă. Lumea de sus şi cea de jos sunt drepte paralele pe care le desparte restul lumii. Cum ar fi oare, ca printr-o logică firească, lumea de sus, lumea de jos şi restul lumii, să-şi aibă fiecare legea ei?

Nicolaie DINCĂ

CAPITOLUL 8

(Continuare din numărul trecut)

POTOPUL

Razele soarelui, ca niște șopârle mici, arămii și sticloase, se strecurau cu viclenie printre iarba stropită cu lacrimi firave de rouă și scuturau de tăcerea nopții frunzele amuțite de toropeala somnului. Vietățile naturii parcă nu se treziseră încă și fiecare zgomot făcut de copitele calului, care mergea la trap, suna înfundat ca niște ritmice lovituri de ciocan aplicate pe darabanaua caldarâmului. Întrerupți din adormire de zgomotele acestea, greierii somnoroși și alte gâze și vietăți buimăcite începeau să se trezească și să sclipească în soare, încă îmbufnați de trezirea bruscă.

Undeva, spre dreapta, în lăstărișul câmpiei, o privighetoare executa partea de final a concertului ei matinal, iar celelalte înaripate nici măcar nu îndrăzneau s-o întrerupă din cântat. Atât de dumnezeiește își triluia ariile. Abia după ce a terminat ea, au început și celelalte păsări s-o aplaude, fiecare din ele pe limba ei. Călărețul parcă nici nu observa toate minunățiile astea. El sălta în șa în ritmul trapului și rămânea afundat în gândurile sale. La un moment dat a părăsit drumul său și, când a ajuns la albia Bârluiului, în loc să-i urmeze malurile spre amonte, a cotit la stânga, apucând drumul Balșului. Orașul Balș era capitala plășii Oltețul de Sus din județul Romanați și aici era ocârmuirea plășii și instituțiile necesare acestui scop. În afară de acestea, orașul mai avea o gară, câteva fabrici și manufacturi, pod peste pârâul Olteț, două școli, un spital și foarte multe pisici.

În jurul călărețului natura șoptea printr-o nesfârșire de glasuri și de zgomote felurite, dar el nu avea atenție ca să simtă sau să înțeleagă astfel de minunății. Gândurile lui erau împrăștiate în cu totul alte direcții.

„Și de ce, mumă Voică, mi-oi fi zis tălică în vis să trec prin Morunglav, pe la pământul din Crivină? Ce am de văzut acolo? O să trec pe la Banca Ferdinand să văd când îmi dau banii pentru primărie. Auzi: mi-au dat de la prefectura județului Romanați treisprezece mii de lei, pe hârtie, să-i ridic eu de la bancă. Ei cred că îmi sunt de ajuns ca să termin lucrarea. Nu-mi ajung nici pe departe, dar e mai bine decât dacă nu mi-ar fi dat nimic... E bine că am scăpat și de procesul cu nebunul ăla de Florescu. S-a dovedit că nu am nicio vină și Tribunalul l-a amendat tot pe el. Acum sunt liniștit. Mi s-a luat și greutatea asta de pe inimă... Ce să mai fac eu pe la Morunglav? Cred că o să trec pe la frate-meu Mărin, că nu ne-am mai văzut cam de multișor. Poate că o să vorbesc și cu maistorul, la batoză, că uite acum se face vremea de treierat. Poate oi trece să potcovesc calul... Și o să dau și pe la Lina Stăncească pe la han, că nu am mai văzut-o de o grămadă de timp. Și dacă tot o luai pe drumul ăsta... Dacă așa îmi ziseși, așa fac. Când nu te-am ascultat eu pe tălică?”

Calul mergea la pas întins de parcă simțea tensiunea și încordarea călărețului din șaua sa. Nici nu se putea altfel, pentru că Ioniță luase acest cârlan din fragedă pruncie cabalină, dacă se poate numi așa, și îl crescuse ca pe un frate mai mic. Îi dăduse stăpânul cele mai fragede smicele de iarbă, fructe și zahăr pe săturate numai ca să îi facă poftele și îl gugulise cum numai el știa s-o facă. Acum căluțul simțea tensiunea călărețului și parcă își măsura

lungimea pașilor, așa încât să nu-i deranjeze încâlceala gândurilor. Ce putea să facă mai mult? Ioniță simțea cum se comporta bidiviul și îi mângâia din mers coama. Știa la rândul lui că gestul acesta îl liniștește pe animal, știa el ce crescuse.

După ce au trecut de calea ferată, cum au ajuns pe vârful dâmbului, Ioniță a văzut spre stânga silueta orașului Balș și drept în față căciulile ascuție ale acoperișului hanului condus de Lina Stăncească și l-au străbătut fiorii amintirilor din tinerețe. Lina îi fusese iubită o vreme, până când, la îndemnul părinților, se măritase cu Gogu Stăncescu, proprietarul hanului din intersecția drumului Caracalului cu al Slatinei, în localitatea Mirila, bărbat bogat, dar mult mai în vârstă decât Lina. Oamenii au prins în timp să denumească hanul și intersecția din vecinătate „La Stăncească", pentru că Lina era giuvaierul localului respectiv prin frumusețea ei, prin bonomie și prin explozia de viață pe care o răspândea în jurul ei. Unii spuneau că mai împrăștia și drăgălășenii, mai ales că Stăncescu se cam ramolise și se făcea că nu mai vede nimic din toate astea, atâta vreme cât afacerea sa cu hanul mergea foarte bine și clienții nu ocoleau niciodată localul. (*Și astăzi, intersecției în care se afla hanul, oamenii din zonă îi spun la fel ca și atunci: „La Stăncească" n.a.*)

Deși abia se apropia de ora opt a dimineții, în aer se aprinsese pe mutește o formă aparte de zăpușală lipicioasă. Ioniță își desfăcuse cămașa la piept și privea uimit spre miază-noapte, spre munți, direcție în care mergea și el, întrucât acolo în zare se ițise ca din neant un nor negru și greu care colorase tot zenitul într-un melanj terifiant de nuanțe de roșu, negru și maron închis, o arătare ca de iad pe care din când în când natura desena zig-zag-uri de roșu aprins, în urma apariției cărora norii bubuiau îmbufnați acolo, în depărtarea lor.

„Uite ce arătare de nori! De mult nu am mai văzut asemenea nori. Pe unde or să treacă ăștia, prăpăd au să facă. Doamne ferește!..." se gândea Ioniță.

Când a ajuns în bătătura hanului, Lina îl aștepta la intrare:

— Te văzui de la o poștă, drace al dracu'. Te visai azi-noapte. Eram sigură că vii. Nimeni nu merge călare pe cal cum mergi tu. Să nu crezi că am uitat.

— Sau poate că nu ai tu ochi decât pentru mine. Tot bine arăți, Linuțo! Nu te-am văzut de peste un an, dar tot frumoasă și pârdalnică ești. Te-aș cășuna aci să te pup și să te îmbrățișez, dar mi-e teamă că ne vede lumea... Frumoasă ești, moroneșteanco! i-a zis Ioniță ușor încurcat.

— Sau poate că doar așa mă vezi tu, Voicane. Numai ochii care iubesc văd frumosul din lume. Hai înlăuntru. Lasă, că ne facem noi timp și de mângâieri, că mi-e dor de căldura ta, tâlharule. Dar întâi să-ți spui că visai potop mare, puhoi, Ioniță. În visul meu nu mai rămăsese nimic pe valea Bârluiului. Știi că el face prăpăd când vine.

— De unde puhoi, Lino? Nu vezi ce secetă e?

— Ascultă-mă pe mine, Voicane, că pe mine nu mă mint visele! Dacă o fi să se întâmple ceva, să ai grijă de mămica Jana, că nu mai are pe nimeni. Să n-o lași de izbeliște. Măcar atâta lucru să faci și tu pentru mine.

— Să n-ai grijă, zână, că mă ocup eu de ea.

— Fir-ai afurisit să fii de pișicher! Numai tu îmi zici așa și, uite, mă faci să-mi dea lacrimile. Hai să-ți dau să mănânci și pe urmă om mai vedea noi ce mai facem. Că mi-e dor, mă, de tine, mă neghiobule.

— Hai, du-mă unde vrei, zăpăcito! Tot așa ai rămas. De-aia nu mi te pot scoate din suflet și din minte.

Și au intrat amândoi în han pe ușa de dindos, cea de la bucătărie.

Dincolo de gard, sub nucul cel bătrân, doi haidamaci îmbrăcați în straie negre și cu pălăriile trase pe ochi se uitau către han și vorbeau în șoaptă:

— Îl văzuși acum? Ăla e Voican. Trebuie să-l aștepți în dolie la Bobicești sau mai bine pe drumul Moruneștiului.

— Îl văzui. Să n-ai grijă, că ți-l aranjez de nu se vede. O să-l mitocosesc de oase și, dacă

face mutre, îl retez la înghițitoare și îl litrosesc și de viață.

— Nu e nevoie să-l omori. Poate doar să-l șoimănești o țârâ. Dar, dacă nu o să ai altă cale, treaba ta, fă ce vrei! Dar să lucrezi curat. Dacă te prinde cineva, să nu amintești de noi, că altfel nu mai vezi un ban de la Florescu. Noi ne spălăm pe mâini.

— Stai pe brânci, jupâne, că în meseria noastră nu se face așa nește greșeli.

— Și să-i iei banii și inelele, ca să creadă autoritățile că e vorba de jaf. Să nu facă vreo legătură cu noi.

— Așa facem. Poți să fii sigur că Voican e terminat. Dă-mi încoa' jumate din mangoți și cu restul discutăm după aia. Vin eu la Caracal și vă caut.

— Bine. Uite punga!

— Și acum plec. Trebuie să o iau înaintea lui, să văd locurile.

— Așa rămâne.

Apoi s-au despărțit, plecând după aceea fiecare pe drumul lui.

***

Drumul care leagă comuna Morunești de Cepari trece câțiva kilometri prin pădurea Târsei. În dimineața aceea, în zona pădurii se așternuse o ceață lăptoasă care semăna mai degrabă cu un râu care se revarsă și curge învolburat printre copaci și pe drum. Un râu cu valuri stranii, nu foarte adânc, poate până la genuchii unui om, prin care, dacă treceai, păreai că plutești ca o fantomă peste undele sale. Dacă ar fi privit cineva spre Morunești, atunci i s-ar fi părut că se apropie de el doi călăreți care merg pe ceață ca două corăbii care plutesc pe valuri mergând în paralel.

— Ia uită-te, Sanfire, cum arată ceața asta! Parcă mergem prin baltă... a zis Gogorici, căci despre el era vorba.

— Văzui. E frumos, dar parcă te ia așa cu răcoare. Când văd ceața asta, mă gândesc la moșul nostru. Oare ne-om mai întâlni cu el? a întrebat Sanfir.

— Cine știe, frate! El apare când nu te aștepți. Mă, dar de unde știi tu de aurarul ăsta din Slatina?

— Mi-a spus văru-meu Mărin Groza de la Cepari. El îi cunoaște, că le mai duce lemne. Cică stă aci, în vale, lângă cârciuma „La calul bălan" pe drumul spre rudărie. Mi-a zis să-i spun că m-a trimis el și că se rezolvă.

— Păi și de ce m-ai pus să bat aurul pe nicovală?

— Ca să semene cu o mahmudea turtită cu ciocanul. Altfel intră ăla la idei. Ia uite cum au ieșit ale mele. Nici nu zici că nu au fost bani de aur.

— Păi și ale mele sunt cam la fel. Uite! Auzi, mă, dar cu restul din jumatea de potcoavă ce ai făcut? Unde ai ascuns-o?

— Am lăsat-o în grajd pe malul Bârluiului, în traista în care țin potcoavele. Unde crezi tu că se ascund cel mai bine lucrurile?

— La vedere. Poate că ai făcut bine. Eu am îngropat-o sub o salcie pe prundul Bârluiului, în fundul grădinii.

— Te-ai uitat și tu să nu te vadă cineva?

— Stai liniștit, că nu sunt eu atât de prost. Ce ziceai că vrei să faci din aur?

— O să-i fac niște inele pentru Ioana și verighete. Restul i-l las aurarului pentru lucrare. Stai să vedem cum ne înțelegem cu el.

— Cred că și eu o să fac cam la fel. Întâi să vedem ce zice el, că nu cred eu că ne lasă prea ieftin.

— Bă vericule, ție nu ți se pare că bubuie? Mă tot uit la deal și mi se pare că e cerul încărcat de negură.

— Ar fi bine dacă ar da o ploicică pe lipărul ăsta, Sanfire, dar nu cred. E prea departe de noi.

— Măcar să plouă de sătul, potop să dea, că pământul e uscat-zadă. De ploaie om vedea noi cum ne ferim, dar de secetă nu știm cum scăpăm.

— Păi, măi vericule, îți spun eu cum facem: dacă ne prinde potopul în Slatina, ne aciuiem la văru-meu Mișu al lui Chivăran, iar dacă ne prinde prin Cepari, ne ascundem la văru-tău Radu Groza, care ne tot amenință cu niște vin din ăla de-al lor. Dacă ne prinde între

Cepari și Morunești, răzbim noi cumva și prin potop.

— Ești deștept, conașule!...

Și au plutit mai departe pe râul acela albicios, în drumul lor spre orașul Slatina, sporovăind de-ale lor, ca să treacă mai repede timpul.

***

Ilinca se trezise cu noaptea în cap ca de obicei, ca să potrivească toate treburile prin gospodărie. Dusese vacile și caii pe islaz, pe deal, deasupra cimitirului unde le priponise. A lăsat porcii slobozi ca să meargă în pădure după ghindă sau pe câmp, sau pe Bârlui, unde râmau și se hrăneau în voia lor, așa cum făceau mai toți riveranii pârâului. (*Acest obicei nu s-a pierdut nici astăzi pe valea Bârluiului și chiar sunt cazuri în care, în urma împreunării în natură cu porci mistreți, scroafele domestice fată metișsi de mistreț, a căror carne are niște calități aparte. n.a.*)

După ce a potrivit și păsările, s-a hotărât să intre în bucătăria cu horn și cu corlate și să facă de mâncare. Când și-a aruncat ochii spre miazănoapte, a văzut norul acela negru și înfricoșător și și-a făcut îngândurată câteva cruci:

„Doamne, Isuse Cristoase, miluiește-ne pe noi, păcătoșii! Și apără-ne de necazuri după mare mila Ta! Urât nor! Ăsta nu aduce nimic bun pe unde o trece... Pe unde o fi Ioniță al meu acum? Măcar dacă ar ajunge și el azi acasă. Dacă nu o însenina pe undeva cu treburile lui. Of, că nu se mai liniștește odată! Primărie îi trebuia lui! Dar n-a scăpat de gura oamenilor, că toți trag de el. Nu mai are nicio clipă de liniște, săracul de el. Toată ziua șade numai pe drumuri și cu felurite probleme în cap. Și copilul ăsta, Sanfir, cine știe ce-o mai face prin Slatina, că nu-mi spune și mie nimic, ca un mut. Deși l-am crescut de mic, ca pe copilul meu. Că eu, dacă nu mi-a dat Dumnezeu copii... E bine că nu e singur, e cu Gogorici și se descurcă ei amândoi. Adu-mi-i, Doamne, sănătoși acasă pe amândoi! Doamne ajută! Urât nor! Doamne, pupa-Ți-aș tălpile, apără și păzește!

Când a terminat cu demâncăreala, și-a făcut timp să mai facă și alte treburi prin curte, tot ca să nu stea degeaba, dar, când a ieșit în bătătură, s-a oprit buimăcită.

Abia dacă trecuseră orele prânzului, însă afară se simțea un aer greu, cu un cer apăsător, întins ca o pleoapă întunecată peste pământ. Văzduhul ședea nemișcat, aproape înfricoșător, iar păsările amuțiseră de parcă simțiseră dinainte că un anume ceva neobișnuit plutește în văzduh. De undeva, de unde văzuse ea cerul acela negru și urât, din depărtările nordului, s-a pornit o învălmășeală de nori groși, grei, care se strângeau unii în alții și se îmbuluceau ca o armată tăcută și nemiloasă. La început, vântul a fost doar o adiere rece, ca un oftat venit dintr-o altă lume, dar apoi s-a preschimbat într-o goană de necrezut, care a început să smulgă frunzele, să clatine copaci, să azvârle țărână și crengi în toate părțile, ca un duh nebun scăpat de sub control. Furtuna se apropia cu o repeziciune aproape nefirească, ca și cum cerul însuși s-ar fi hotărât să se prăbușească peste pământ. Fulgerele spintecau zarea ca niște săbii strălucitoare, sparte în puzderii de aschii de lumină. Tunetele care le urmau nu mai aveau nimic din natura cunoscută de om – erau un urlet de fiară rănită, o chemare a haosului, un ecou din lumea de dincolo.

Poate că furtuna începuse cu câteva ceasuri înainte acolo, la munte, dar Ilinca îi simțise apropierea periculoasă de la prima vedere, de când norii aceia negri, văzuți de ea mai de dimineață, începuseră să se adune. Era un freamăt în aer, o tăcere care părea că apasă pe umerii lumii ca o greutate nevăzută.

Din pragul casei, cu basmaua strânsă pe cap și mâinile adunate în șorț, Ilinca privea spre miazănoapte, unde cerul se înnegrise ca o rană adâncă și putredă. Vântul turbat trecuse în galop printre toți copacii de pe albia Bârluiului, apoi se întorsese și mai furios, ca să-i mai încerce o dată, clătinându-i și mai tare, voind parcă să întărâte pământul să-și verse durerile.

Mai întâi au început să plângă din cer lacrimi rare și mari ca oul de bibilică, picături

care nimiceau măreția prafului acolo unde aterizau.

Apoi puhoiul de apă cerească a început să cadă brusc, cu o furie oarbă, în valuri groase, grele, care loveau pământul fără milă. Nu era o simplă ploaie de vară, ci o revărsare a cerului, o spălare brutală a lumii. Într-o clipă, fulgerele au crăpat cerul în două, iar ploaia a pornit cu o furie nestăvilită, ca o judecată cerească.

Furtuna avea trup de hidoșenie și colți ascuțiți de fiară nelumească, dar Ilinca avea rădăcini. Și credință. O credință care nu cerea explicații, ci doar izbăvire. O credință care nu o scăpa de durere, dar o făcea să meargă înainte, să creadă că după fiecare potop, pământul renaște, iar omul, dacă nu și-a pierdut nădejdea, renaște odată cu el. Ilinca a înțeles că nu e timp de așteptat. Caii și vacile erau priponite dincolo de pârâu, pe islaz, și, dacă nu făcea ceva, le-ar fi pierdut. Cu inima cât un purice, dar cu o hotărâre de nezdruncinat și-a aruncat cojocul pe umeri și a ieșit în goană. Noroiul deja i se lipea de picioarele goale, iar vântul o împingea înapoi, dar ea mergea cu pași grei, lovită de stropii nenatural de mari, strângând din dinți. Și-a dezlegat în grabă animalele și a început să le tragă după ea spre viață, spre izbăvire, spre liman. Cu mâinile încleștate pe funiile pripoanelor legate de gâturile dobitoacelor, Ilinca se uzmea spre podul din lemn, ca să apuce să-l treacă, încurajându-și animalele cu glas tremurat. Caii nechezau speriați, vacile mugeau, dar în cele din urmă a reușit să ducă sărmanele animale la adăpost, la grajdul din deal, dincolo de pârâul Pițigaia, unde locuiseră pentru o vreme bunicii lui Ioniță. Apoi a fugit la casa de lângă Bârlui de unde și-a luat în grabă lucrurile pe care le-a considerat cele mai importante atunci: actele, banii, câteva fotografii, hainele, câteva merinde și alte mărunțișuri. A mai avut timp să dea drumul păsărilor din cotețe și să le deschidă porțile spre salvare, spre viață.

De când era femeie la casa ei, nu se temuse de muncă, nici de singurătate, dar ceea ce simțea acum nu era frică, ci o presimțire grea, ca o piatră în piept. Știa pârâul Bârlui – îl văzuse de copilă cum șerpuiește domol printre ierburi – dar știa și ce putea deveni când cerul își pierdea răbdarea.

Pârâul acela firav, care până atunci abia de te uda pe opinci, dacă-l treceai cu pasul, și călătorea pe meandrele sale aproape uitat printre satele Moruneștiului, s-a trezit ca dintr-un vis adânc. Apele sale, strânse în albia îngustă ca într-o menghină, au început să crească, să se zbată, să bolborosească. În doar câteva ore, s-au umflat ca niște vene plesnite de efort, hrănite cu toate torentele scurse de pe dealuri și păduri. Apoi, ca un monstru scăpat din lanț, pârâul a năvălit peste maluri, sfărâmând aprope tot în calea lui, fără a alege. Ilinca îl vedea așa turbat și își făcea cruce, rugându-se în gând.

Era udă până la piele, obosită până-n măduva oaselor, dar când și-a văzut animalele în șură, la adăpost, a căzut în genunchi și a plâns – nu de slăbiciune, ci de mulțumire. Apoi, cuprinsă de liniștea pe care ți-o conferă evadarea din mijlocul haosului, s-a rugat. Nu cu cuvinte împodobite, ci cu sufletul gol și arzător: „Doamne, nu-Ți cer nimic pentru mine. Fă ceva pentru Ioniță al meu, îndură-Te și nu lăsa să-l prindă urgia pe drum. Și mă mai rog și pentru Sanfir, care e tânăr și n-a văzut atâta spaimă pe lume. Adu-i acasă, Doamne!... Și mie dă-mi gânduri mai bune și putere să-i aștept!”

Odată ajunsă la adăpostul casei, Ilinca a ațâțat la repezeală focul la hornul cu corlată, ca măcar să aibă unde să-și usuce hainele, căci mâncarea făcută de ea ceva mai devreme rămăsese în calea apelor, la casa de lângă Bârlui. Afară turna cu găleata și se făcuse întuneric ca noaptea, așa încât Ilinca a fost nevoită să aprindă lampa din camera hornului. În bezna din jur, doar flacăra slabă a lămpii mai ținea piept efectelor furtunii înnegurate de afară. Casa tremura din toate încheieturile, iar dincolo de pragul ei, lumea se dezintegra sub furia diluviană a apelor care se scurgeau neîncetat din cer. Dar, în mijlocul acelui dezastru, Ilinca stătea cu spinarea dreaptă, ca o lumânare aprinsă în mijlocul unei catedrale dărâmate. Era doar o femeie, însă în acele clipe parcă purta pe umerii

ei greutatea unei lumi întregi.

***

— Stai, bă Ioniță, la mine în noaptea asta. Unde te duci pe punerea asta de cap care e afară? Mai bine pleci mâine când s-o opri ploaia. Ascultă-l pe nen-tu aici!... Măcar pleci pe lumină. Ai și banii ăia la tine. Noaptea și pe o vreme ca asta nu știi ce ți se mai poate întâmpla, i-a zis Mărin Voican fratelui său mai mic, Ioniță.

— Nu pot, nene Mărine, nu pot și gata. Trebuie să plec neapărat, fie ce-o fi. Ilinca e singură și am și niște gânduri rele. Ieri noapte am visat-o pe muma Voica și mă îndemna să trec prin Morunglav când vin acasă. Ce-o fi vrut să spună, om mai vedea, dar am făcut cum mi-a spus și, uite, până acum sunt bine, i-a răspuns Ioniță.

— Stai, măi cumnate, aici la noi, că e mai bine! Ascultă-l pe Mărin! a încercat să-l convingă și Măria, cumnată-sa.

— Nu pot, cumnată. Lasă, că mă descurc eu. Uite am pelerina asta de la Lina Stăncească. E lungă până în pământ și are și glugă, uite. Zicea că e de la un soldat austriac. E dintr-un material de nici nu trece apa prin el. N-am vrut s-o iau, dar s-a rugat de mine până m-a convins. Și acum îmi prinde bine, uite.

— Ai, bă hoțomanule, ți-o fi dat-o ca să-ți faci cale să i-o duci îndărăt, așa e?

— Așa o fi, nene Mărine. Mai știi?!... Dar de dus, tot trebuie să i-o duc vreodată.

— Du-i-o, cumnate, să nu sufere femeia după ea, i-a spus râzând Măria.

— Așa o să fac, cumnată, că n-am încotro altfel. Ce mai, vă las acum. Stați liniștiți că răzbesc eu. O să urc de aici, de la voi de acasă, până în deal „La cruci” și pe urmă țin spre stânga drumul dealului până în drumul Moruneștilor și de acolo mai am puțin, decât cobor în sat. *(Drumul dealului este calea străvehe de comunicare care, după părerea mea, făcea legătura între cetatea protodacică de la „Piscul cu Jidovii” cu așezarea din aceeași perioadă descoperită recent la marginea pădurii Morunglavului, lângă drumul Dealului, spre limita cu localitatea Comănești a comunei Bobicești. Este posibil ca acest drum să fi fost mult mai lung, atât spre munte, cât și spre șes, întrucât dealul Morunglavului coboară dinspre munți și se topește în câmpie acolo unde pârâul Bârlui, pe care îl străjuiește pe partea de vest pe o mare lungime a albiei, se varsă în pârâul Olteț. n.a.)*

— Bine, măi frățe, faci cum vrei, dar să ai grijă!

Ioniță și-a îmbrățișat fratele și cumnata, s-a învelit în pelerina primită de la Lina și a plecat hotărât–călător prin inima furtunii.

Mai greu i-a fost până a urcat drumul până „La cruci”, pentru că pe urmă a intrat în pădure. Și chiar dacă pădurea se foia ca o ființă vie sub furia vântului, tot îl mai proteja cu poalele ei ude de urgia care curgea din ceruri. Și-a dat seama că Lina nu-l minți̦se deloc când lăudase în fața lui pelerina, pentru că haina asta chiar își făcea treaba pentru care fusese concepută. Pe căluțul său stăpânul pusese sub șa o foaie de cort, dar animalul tot era mai expus intemperiilor decât stăpânul său. Viață de animal, sărmanul!

Când a ajuns în intersecția cu drumul Moruneștiului, în punctul de la Fusendrea, și a cotit spre dreapta spre a merge către satul Morunești, lui Ioniță i-a sărit în cale un haidamac înfășurat în niște haine negre din cap până în picioare, înarmat cu o pușcă cu țeava îndreptată către el:

— Ia stai, măi domnule Voican, că de când te aștept, începusem să cred că nu mai vii. Te-am recunoscut după mârțoagă, că altfel... Ia să te dai dumneavoastră(sic!) jos de pe mârțoagă, că altfel îți îngăuresc cojocul cu nește cartușuri(sic!) și e păcat de haine, că pe urmă trece apa prin ele, i-a strigat tâlharul.

— Cine ești, băi nene, și ce socoteală ai cu mine, de mă amenințI cu arma în mijlocul pustiului ăsta de furtună? Trebuie să fie ceva grav dacă ai răbdat tu să mă aștepți pe nenorocirea asta ca să te legi de mine. Ce afaceri neterminate ai cu mine? Te-am supărat cu ceva? l-a întrebat curajos Ioniță.

— Ba eu n-am nimic personal cu matale, dar în meseria noastră afacerile e afaceri (sic!). Mătălică avuseși afaceri urâte cu ăla care mă plăti pe mine. Vezi că matale l-oi fi câștigat la procest (?!), dar omul tot rămase cu ghimpele la inimă. Așa că el m-a căutat pe mine pentru a-i rezolva daravela asta. Am primit bani buni ca să te mitocosesc de oase și încă mai am de primit după ce îmi termin treaba. Așa că, fie te dai jos de pe cal și te deznod în bătaie cu parul, și poate ți-oi rupe vreo mână, fie nu te dai jos de pe cal, dat atunci bag vreo două cartușuri (sic!) fierbinți în matale. La mine contractul e contract, nu am de ales, pe când în cazul lui matale, uite că eu ți-am dat de ales, că sunt om cumsecade, tâlhar cu onoare, nu haimana ticăloasă, cum poate greșit crezi matale acuma despre persoana mea.

Ioniță începuse deja să se gândească cum are să acționeze în atare condiții. Ce putea să aleagă încât să-i fi nițel mai bine?

Tuna și fulgera în continuare și ploua pe rupte. Fulgerele spărgeau cerul cu luminile lor frânte și aruncau pe pământ licăriri care permiteau pentru câteva clipe să vezi ce se întâmplă în jurul tău. Așa putea Ioniță să-l vadă pe atactorul său proțăpit cu arma în mână la marginea drumului și căuta febril în minte o cale de a scăpa de acesta.

Deodată a fulgerat mai ciudat. Parcă a fost un fulger straniu, nici roșu, nici alb, nici albastru, ci un amestec din toate aceste culori. Pe urmă un tunet, ca un urlet lugubru de fiară nepământeană, a sfărâmat în mii de cioburi răpăiala ploii. Lângă ei a apărut Bătrânul, cu barba și cu părul său albe care fluturau în răsuflarea viforoasă a furtunii, călare pe calul său întunecat, ai cărui ochi luminau acum albastru fluorescent. Lui Ioniță i s-a părut că bidiviul bătrânului nici nu atingea pământul. Cu un glas care vibra înfricoșător, Bătrânul i-a strigat lui Ioniță:

— Fugi, că ai multe de salvat! și pe urmă și-a mânat calul spre tâlharul care rămăsese înțepenit în drum.

Tâlharul și-a descărcat arma spre Bătrân și Ioniță a apucat să vadă că gloanțele trase nici nu l-au atins pe bătrân, deși putea să jure că au trecut prin el. Calul Bătrânului l-a izbit cu pieptul pe tâlhar, doborându-l în șanț, dar Ioniță nu a avut cum să mai vadă ce s-a mai întâmplat, pentru că deja alerga călare spre satul său. A mai simțit o străfulgerare și un tunet la fel ca acelea care îl aduseseră pe Bătrân, dar când s-a uitat în urmă nu a mai văzut alt călăreț.

Cînd a ajuns la marginea satului, a văzut dezastrul, atât cât putea să vadă pe timpul acela nemilos. Podul de peste Bârlui nu se mai vedea de sub ape, iar casa sa și acareturile de lângă ea de pe malul celălalt, precum și grajdurile de malul dinspre el erau acoperite de ape până sub acoperișuri. „Doamne ferește și apără! Ilinca!... O fi scăpat din calea apelor? ... Ce fac acum?... Coverca de la vie... E dincoace... Acolo stau până mâine. Pe urmă oi vedea ce am de făcut. Mâine pe lumină văd cum stau lucrurile. Cum-necum trebuie să fac ceva să-mi salvez familia și pe ceilalți oameni ai comunei. Asta nu e ploaie, e potop! Doamne, de ce ne-ai năpăstuit?”

***

A doua zi cineva a găsit în pădure o pușcă descărcată pe care i-a dus-o primarului Voican. În agitația care a urmat inundației, numai de arma asta nu i-a ars lui Ioniță. Avea să se gândească mai târziu la ea, după ce s-au liniștit apele.

Tot a doua zi, peste deal, prin centrul Morunglavului, umbla un vagabond mătăhălos, îmbrăcat în țoale negre zdrențuite, un nenorocit al sorții, cu mințile pierdute, care striga în gura mare: „Bătrânul e nebun, bătrânul a înviat. Adevărat a înviat. L-am văzut eu și l-am împușcat. Dar n-a murit deloc. A înviat. Și calul i-a înviat. Și calul bătrânului n-avea picere(sic!), avea copite de drac și scotea foc albastru pe ochi...”

L-au întrebat vreo câțiva ce i s-a întâmplat, dar mai mult de atât nu știa să spună. Pe urmă l-a dus poliția la Balș ca să vadă dacă pot afla acolo ceva de la el. Măcar cine e și de unde este.

.

Corina DAȘOVEANU

Mărin al'e Uscatu

(fragmente din romanul „la azăvada apelor")

(1)

... o măritase mă-sa de mică, de. Nici nu știa să-și facă bine coadele singură...

Pe la doișpe ani, venise unu' al'e Uscatu', de bea cu ta-so la mat, ș-o ceruse. Ăsta era un ăla deșirat și bălan, umbla toată ziua prin sat cu căruța și mai căra pe la oameni te miri ce, ba sacii la moară, ba niște fân de la deal la ăi de n-aveau cu ce să le care. Că nu-i plăcea munca la câmp.

Se cam trecuse, bătea spre 30, din dragoste nu-l luase niciuna, că era cam încet, tăcea ca prostu' și rămânea așa... și se uita. La ce, nu știa nimeni, îi mai zicea câte unu': „hai, bă Mărine, iar rămășești cu ochii pe tânjală?". Era și cam urâțel, trăgea d'un ochi spre-n afară, că-l scăpase mă-sa-n cap când era mic din pat și-i fugise ochiu'ntr-o parte. Fugeau fetele de el și râdeau: „fa, ăsta adoarme până te nimerește..." Și rămăsese tomnatic.

Acu', de fo doi ani prinsese și el un pic de cheag, că făcea cărăușie. Murise ta-so mare Pătru și-i lăsase lui căruța și pe Nalba, o iapă zdravănă și cuminte. De stat, stătea doar cu mă-sa, o aia mică și uscată de muncă, că ta-so murise, îl aduseseră într-o zi în bătătură oamenii mort, mai mult bucăți, că-l călcase trenu' și pe el, și pe fo trei oi prăpădite de le păștea toată ziua mai la deal de sat. Că ș-ăsta, n-auzea cu stânga și puteai să zbieri la el până te dureau mațele, că dacă erai pe partea aia și nițel mai departe, nimic n-auzea.

Mărin avea cam zece ani când murise ta-so și mergea pe-a patra la școală, da' mă-sa nu-l mai lăsase, l-a oprit acasă să aibă grijă de orătănii și de bătătură cât era ea la câmp. Se-nvățase Mărin să stea. De la ta-so rămăsese prin casă un fluier și singur a învățat să zică din el. Bă, da› cânta... Făcea el cântece, nu d'alea ca la horă, ci d-alea de ți se zbârlea pielea pe tine, de te mirai de unde le scoate. Că ziceai că s-aud pădurile când cânta el. S-așeza seara pe prispă și-ncepea din fluier până adormeau și câinii. Mă-sa l-a lăsat, că-l știa încet, s-a gândit că o mânca și el o pâine când s-o face mare de pe urma fluierului, că altceva... Da' nu. Nu s-a lipit de Mărin gândul ăsta.

Pe la șaișpe ani a văzut-o pe una, Fica, frumoasă foc a dracu', da' n-a îndrăznit să-i zică din gură de drag ceva. Se mai uita și-ntr-o rână, săracu,...

(2)

Pe la șaișpe ani a văzut-o pe una, Fica, frumoasă foc a dracu', da' n-a îndrăznit să-i zică din gură de drag ceva. Se mai uita și-ntr-o rână, săracu,...

Se opri nea Florea. Rămase cu ochii în țărână, de parcă plecase de-acolo dintre ei. Ăștelanți, cu gurile căscate, așteptau. Pe unu' mai cu trânci pe el nu-l ținu gura:

- Hai, mă nea Floreo, și i-a făcut Mărin safteaua?

Florea ridică încet privirea de jos și-o înfipse lung în el. Își scoase de la brâu o țigară, ceru un foc, și-o aprinse, trase din ea până se auzi hârtia părâind, cu ochii tot în ăsta zoritul. Mai tăcu două fumuri, se uită să vază pe unde a ajuns soarele, pe urmă lung pe linia dinspre islaz dacă vin vacile acasă. Se lăsă într-un cot și-i cuprinse într-o privire pe toți de pe șanț.

.... asta era cam cu un an mai mică decât el, dar așa la trup și la căutătură ,ceai că are spre 20, că-i ardeau ochii în cap, niște ăia negri de i-ameța și p' ăi mai potoliți din sat. Îi cam luaseră frica muierile și-și fereau bărbații de ea, o vorbeau de rău și din „curvă" n-o scoteau, da' d-aia îi întărâtau p-ai lor și mai rău. Da' asta, Fica, era cuminte încă. Știa ea că e frumoasă, da' nu se dădea și nici nu îndrăznea să ridice ochii la horă, c-o bătea mă-sa de-o zvânta. Și lu' Mărin tocmai Fica îi căzuse cu tronc. Că Paulina, mă-sa, îi și zicea : „bine, mă maică, tocmai p-asta ți-a cășunat și ție? Mai e și săracă, decât cu trențele din ladă vrei s-o iei? Da' nu te ia ea, maică, că până crești tu de însurătoare, o ia alții mai făcuți."

Mărin, din galben și puțin ce era, se făcuse străveziu de slab, se prăpădea după ea, că ținea în el, nu se arăta. Nu știa nimeni, doar mă-sa-l citise și-l descususe. Și-i spusese ei, că nu mai putea. Asta-l văzuse că rupea fluieru' de cântece și înțelesese că nu e d'a bună. Și i-a zis și ea, ca mamă, ca să-l astâmpere, da' mai rău i-a făcut. Îl găsea seara, când venea de la câmp, băgat în odaia de la drum, cu ochii pe geam, să nu-l vază nimeni d-afară, cum stă și pândește pe linie să treacă Fica la fântână să ia apă pentru găini și pentru animale. În curte la ei se uscau de sete și de foame orătăniile, că Mărin uita de ele și de tot, nici nu mai îndrăznea să se ducă să le aducă apă de la fântână de l'a'le Burtea din drept, de frică să nu dea nas în nas cu fata. Că nu știa ce se face cu o fată. Ce să-i spună, dacă să o întrebe ceva, dacă nu, era prost, ce mai!

(3)

În curte la ei se uscau de sete și de foame orătăniile, că Mărin uita de ele și de tot, nici nu mai îndrăznea să se ducă să le aducă apă de la fântână de l'al'e Burtea din drept, de frică să nu dea nas în nas cu fata. Că nu știa ce se face cu o fată. Ce să-i spună, dacă să o întrebe ceva, dacă nu, era prost, ce mai!

De, ținu ceva timp și asta. Fo trei ani. Că ăsta, Mărin, se-nvățase să-și facă născociri de dragoste în cap, singur toată ziua prin obor. Încolo, în spatele casei, spre al'e Magaoaie, aveau un petec de vie și el acolo se băga vara, se lungea printre rânduri și l-apucau închipuirile cu Fica. Aoleo, tată, ce făcea cu ea... Prima dată i-a fost frică și să-și închipuie, pe urmă, dacă a văzut că în mintea lui, Fica aia ar vrea și ea, a prins curaj.

- Ce faci, Fico?
- Tu nu vezi, Mărine? Iau apă la păsări, că

se uscă trocul de cald ce e.

- Cald...

- De, dacă n-a mai dat Dumnezeu ploaie... Că și zicea al'e mămica ieri că dac-o mai ține așa mult, se usucă porumbu' pe câmp înainte de a-i da drugile.

- Auzi, Fico...

- Ce vrei, Mărine?

- Fa, când ți-ai cusut cămașa asta, că n-o știu.

- Da' ce-ți veni, că e veche. O iau și io prin bătătură.

- Fa, e frumoasă ca a de-a cusut-o, prinse Mărin ăl mai mare curaj, că era în mintea lui, nu de-adevăratelea.

Aci fata se făcu că n-aude, băgă ciutura în fântână și-o scoase plină, da' Mărin văzu că se roșise în obraji și parcă venea o dogoare dinspre ea.

- ,ai, fa, că ești! prinse Mărin și mai mare îndrăzneală.

- Taci, mă, că-mi scapă ciutura din mână și te ud.

- E, că n-o fi foc! Ba mi-ar prinde bine pe zădufu' ăsta!

- Na, mă, că tu ai vrut-o! și fata aruncă spre el o ciutură plină, de-l făcu leoarcă din cap până-n picioare.

Băiatul stătu o clipă încremenit, îl trecură niște fiori d'ăi mari de-i clănțăniră dinții în gură ca la friguri, apoi începu să râdă mânzește ca nebunu', apucă ailantă ciutură și dădu cu apă spre fată. Da' numai o țâră, nu toată apa, că-i era că se supără aia rău pe el. Fata se sperie, rămase cu mâinile în aer a apărare, dădu să râdă prima dată, dar pe urmă se făcu botoasă și țipă la băiat:

- Bă, tu ești nebun? Ce zice al'e mămica cân' m-o vedea udă toată? că i se lipise ia de trup și i se vedeau sânii ca iezii prin ea.

Pe Mărin îl luă amețeala și-l fulgeră un fier înroșit în vintre. Da' nu se pierdu, râse și mai tare și se apropie de fată, prinzându-i mâinile.

- Hai, fa, Fico, că se usucă până vine ei de la câmp. Fii cuminte...

Fata dădu să-și scape mâinile din strânsoare, dar mai rău îl trase spre ea. Se zbătea ca o vrabie, că prinsese Mărin niște puteri și-un curaj... nu-i dădea drumu'. Aia țipa așa... încet și scurt, mânioasă parcă și nu prea, mai dădea să zâmbească, mai să-l muște de mâini, mai se încrunta și se smucea fără folos, nu putea să se desprindă din mâinile lui vânjoase. Atâta se zbătu, că, doar ca din întâmplare, se lipi de pieptul desfăcut la cămașă al băiatului. Și-odată se opriră amândoi, străfulgerați de o căldură până-n călcâie. Rămaseră așa, muți și ochi în ochi câteva clipe. Li se urcă sângele în obraji și-i luă o vâjâială în cap, de parcă erau beți. Fata se trase înapoi, speriată și mai frumoasă ca niciodată.

- Hai, mă Mărine, vezi cum ești? Uite ce mi-ai făcut la mâini? Mi le-ai roșit de tot și mă doare... Ce strângi așa? Prostule!

Da' era un „prostule" zis așa, alintat și prelung, ca o chemare. Fica se bosumflă toată, da' Mărin știu că e de formă, c-ar mai fi dorit, o lăsă însă să fiarbă, râzând din colțul gurii:

- De, mă Fico, n-am vrut să te doară, de un' să știu io că ești așa firavă...

- Nu sunt io firavă, mă! Ești tu prea puternic...

Pe undeva pe aici, Mărin oprea închipuirea, de frică să nu ajungă din prima prea repede, prea departe cu fata. Dar de fiecare dată când i-o lua mintea așa razna, se înfierbânta tot, îi plăcea, se simțea bărbat, ăl mai frumos și voinic din sat.

Și așa începu patima, patimă grea, pentru Fica...

Octavian IRIMIEȘ

DE UNDE VINE DRAGOSTEA?

Până la amiază focul din cuptor arsese încontinuu, iar în bucătărie se încălzi foarte tare. Voichița robotise într-una de dimineață, iar acum, când se apropia vremea mesei simți cum căldura o copleșea. Ca să nu transpire, își dădu jos marama de pe cap și își desprinse zăvelcile de la brâu. Așa se simțea mai bine, dar cu toate acestea pe chipul ei se vedea o tristețe adâncă, săpată de cearta ce o avusese cu soțul ei. În timp ce mesteca în ceaun, se tot gândea cum să se împace cu el și de vreme ce era atât de supărat pe ea, încât nici măcar nu o privea, decise să încerce să îi capteze cumva atenția.

De cum termină de făcut mâncarea, merse să îl cheme la masă, apoi intră în odaia ei și își luă o cămașă fără mâneci pe care o purta doar vara. În speranța că o să-i stârnească poftele și mai abitir, nu îi încheie nasturii de la piept, și ca să fie sigură că o să îi vadă decolteul generos, se așeză de partea cealaltă a mesei, vis-a-vis de locul în care stătea el de obicei. Ca să îi pună mâncarea în farfurie, se aplecă peste masă și o făcu atât de mult, încât prin cămașa larg deschisă la piept să i se vadă partea superioară a sânilor. Cu coada ochiului observă cu încântare că reușise să îi capteze atenția, apoi ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat, se așeză înapoi la locul ei. În timp ce mânca, pe sub sprâncene continuă să se uite la el și băgă de seama că mereu o urmărea cu privirea. Acest fapt o încurajă să încerce să deschidă un subiect de conversație și îl întrebă ceva despre caii lui, căci știa că adora să de discute despre ei și că nu-i va mai răspunde în doi peri. Într-adevăr, întreținu conversația cu amabilitate și începu să spere că își va schimba atitudinea față de ea. Însă după ce se ospătă, Ionică îi spuse să nu facă gălăgie măcar un ceas, că se retrage în camera lui să se odihnească.

În timp ce slujnica ei, Arghira o ajuta să adune masa, Voica îi spuse cu lacrimi în ochi:

- Uite, fă, că azi e Dragobetele, e trecut de amiază și Ion nu mă chemă să mă îmbrățișeze măcar un pic. Îmi lăsai cămașa descheiată și se uită la pieptul meu ca ursul la oala cu miere, dar bag de seamă că e tot supărat pe mine, că mai mult de atât nu făcu nimic.

- Ei, și ce-i dacă nu te chemă? E destul că-l făcuși să se uite la tine și că-i stârnișI poftele. Lasă că termin eu de adunat masa, tu mergi și ia-ți anteriul de mătase, aranjează-ți părul, pune pe o tipsie două potire și un ulcior cu vin, apoi mergi în odaia lui și îmbie-l să bea. Stai cu el de vorbă și când îi vedea că se roșește la față, dezbracă-te în pielea goală. Nu cred că nu te-a chema în pat și acolo îi știi tu ce să faci.

- Mă tem că nu mă va primi, ba poate că-mi va trage două perechi de palme de să nu mai știu de mine.

- O să te primească, jupâniță, fii fără frică. Aseară trăsei cu urechea și îi auzii pe tac-su și pe mă-sa grăindu-i și rugându-l să te ierte. Nu înțelesei prea bine ce zise el, însă știu că e om bun și o să asculte de ei.

Încurajată de slujitoarea ei, Voichița se apucă să se gătească. Câteva minute mai târziu intră în camera soțului ținând în mână tipsia cu potirele și ulciorul cu vin și cu sufletul plin de speranță. Ionică se întinsese în pat, iar lumina ce răzbătea pe ferestruică îi dezvelea că era desculță și era îmbrăcată cu un anteriu turcesc de mătase roz, lung până la glezne și decorat cu flori aurii. Îl ținea larg descheiat la piept, și cum nu purta nimic pe dedesupt, prin pânza subțire i se distingeau aproape toate formele corpului. Părul ei negru și frumos, îi era pieptănat cu grijă și îi cădea liber pe umeri și pe spate. Tot aspectul ei era cât se poate de provocator, chiar și chipul și zâmbetul ce îi înflorise pe buze.

Păşea uşor şi cu mişcări delicate aşeză tipsia pe masă şi îl îmbie:

- Ionică, n-ai vrea să bei un potir de vin cu mine şi să stăm puţin de vorbă?

- N-am chef de băut, dar câteva cuvinte putem schimba. Însă nu lungi vorba, că aş vrea să dorm măcar un ceas înainte de a pleca la horă.

Cu toate că planul de a-l convinge să bea nu funcţionase, femeia remarcă faptul că, totuşi, prin îmbrăcămitea şi aspectul ei reuşise să îi capteze atenţia. Ca să o poată admira mai bine de la distanţă, rămase lângă masă şi îl abordă direct:

- Mă gândeam că azi, de sărbătoarea Dragobetelui ar fi bine să facem dragoste ca să ne împăcăm. Ştii că azi e ziua în care se împerechează păsările şi e bine ca bărbaţii să-şi îmbrăţişeze nevestele, ca să le meargă bine tot anul. Mă tem că dacă n-o să facem dragoste, vom rămâne mereu certaţi şi nu e bine, nu vreau asta.

Zicând acestea, îşi scoase anteriul dintr-o mişcare şi-l aruncă pe podea. Rămase complet goală şi veni înspre el, însă Ionică îi aruncă o privire atât de tăioasă, încât se opri. Nu atât gestul ei, cât mai ales cele ce îi spusese îi stârniră o mânie cruntă şi-l determinară să izbucnească:

- Fă, năroado, abia ne întorserăm de la biserică, că tu deja îmi pomeneşti de Dragobete?

- Iartă-mă, Ioane, n-o să-ţi mai pomenesc de el. Dacă nu vrei să te culci cu mine pentru că-i sărbătoarea asta, atunci hai să ne iubim ca să facem alt copil.

Poate că dacă Voichiţa i-ar fi propus asta de la început ar fi acceptat-o, însă pentru că invocase superstiţiile ei, ura şi mânia puseră stăpânire pe sufletul lui şi îi întunecară toate dorinţele. Se uită cu nepăsare la trupul acela frumos pe care cândva îl îndrăgise foarte mult, dar care acum nu-l mai atrăgea. Şi pentru că nu simţea dorinţa de a-l poseda, îi răspunse cu indiferenţă:

- Oare nu-ţi spusei că-s obosit şi vreau să dorm? Nu vreau s-o facem acum, şi gata!

- De ce, Ioane, nu îţi mai plac? Până nu demult când mă vedeai goală, ţi se stârneau pofte mari şi mă îmbrăţişai, nu făceai nazuri.

- Da, nevastă, ne iubirăm la început, dar de îndată ce făcuşi nerozia din pricina căreia muri copilul, dragostea ce o aveam faţă de tine se rupse.

- Îmi pare foarte rău că socoţi că se rupse, dar poate că nu se rupse de tot şi am putea încerca să o dregem.

- Poate că într-o zi o să o dregem, însă nu o s-o facem din pricina Dragobetelui! Îţi spusei de nu ştiu câte ori că nu cred că există Dragobetele sau alte fiinţe din acestea de care îmi tot vorbeşti şi că mă enervează când o faci. Mie popa Ioji îmi spuse că dragostea vine de la Dumnezeu şi că El ne-o dă din nemărginita Sa bunătate, nu Dragobetele. De aceea unii oameni se iubesc cu atâta patimă, încât unul pentru celălalt sunt în stare de orice, chiar să îşi dea viaţa. Eu îţi dădui inima mea şi te luai de nevastă, iar tu, care nu aveai nu ştiu câte de făcut, trebuia să fi avut grjiă de căsnicia noastră şi de dragostea dintre noi. Dacă nu avuseşi grjă aşa cum se cuvine, ele pieriră. Acum când te văd goală, nu mai simt nimic pentru tine, de parcă aş vedea o femeie oarecare, cu care nu am nimic în comun.

- Asta înseamnă că nu mă mai iubeşti. Atunci cu noi ce o să fie? O să ne despărţim?

- Nu, căci nu e creştineşte. Dar vor trebui să mai treacă măcar câteva săptămâni până să mi se stingă durerea din suflet. O să încercăm s-o dregem şi să facem alt copil când mi-a veni inima la loc, pentru că suntem cununaţi în faţa lui Dumnezeu, nu pentru că ar fi ziua Dragobetelui sau a nu ştiu cărei fiinţe închipuite. Acu îmbracă-te să nu te răceşti, du-te naibii în bucătărie şi să nu mai intri în camera mea, până nu te-oi chema eu.

- Bine, Ioane, aşa o să fac.

Auzind vorbele lui, Voichiţa rămase descumpănită. Zâmbetul provocator îi pieri de pe buze şi se transformă într-o grimasă. Un şiroi de lacrimi i se porni din ochi, şi simţind cum i se scurgeau de pe obraji până pe piept, se şterse cu dosul palmei. Se îmbrăcă încetişor şi ieşi plângând în hohote şi blestemând ziua în care făcuse acea petrecere de pomină, care îi ruinase fericirea. Reveni în bucătărie şi se întinse pe laviţă să se odihnească, însă somnul nu-i veni nicicum. Atunci se ridică şi până când veni vremea să plece la horă, se duse să i se plângă Arghirei că soţul îi respinse avansurile.

Dan ȘALAPA

PERMIS DE COPILĂRIE

Proză scurtă poematică. (Selecție)

Volum în pregătire, reprezintă, practic, partea a doua a unui ciclu pornit în 2013, cu volumul de prozo-poeme *RECOPILĂRIA PE SĂRITELEA*, Editura Singur Târgoviște, continuat cu cel de proză scurtă poematică, *RECOPILĂRIA PE SĂRITELEA. Stampe*, 2024, Editura Hoffman, Caracal, unde se reia într-o formulă nouă, revizuită și mult adăugită volumul din 2013.

Cum e în lume

- La mine în familie, e plictiseală mare.
- La mine în oraș, nu se întâmplă nimic.
- La mine în țară, totul e naşpa.
- La mine în viață, e totul pe dos.

- Eh, eu, acum, ce să mai zic? La mine pe stradă, locuiește și tanti Tanța, care face niște cozonaci foarte buni. Când îi coace, miroase toată strada de zici că avem acolo, imediat după colț, unde stă ea, ditamai muntele de vanilie! Pe urmă, e Mihăiță, pe strada mea, care are o bicicletă *Pegas*, mi-o împrumută și mie, că mie, părinții nu au încă bani să-mi cumpere una, dar o să-mi aducă Moș Crăciun, una.

Și mai stă pe strada noastră, nenea Aurică, are el un autoservice, iar eu mă duc pe la el, să mă uit cum desface el, motoarele alea, bolnave, ale mașinilor, și-mi zice, măi, sfârlează cu fofează, ia, du-te, tu, colo, în magazie, ia și toarnă-ți un pahar de suc, e o sticlă pe masă, mă, dar vezi că e și pachetul meu de țigări, acolo, să nu te pună necuratu', să iei vreuna și să te apuci de fumat! Și râde cu poftă, de se aude în tot atelierul.

Așa e la mine pe stradă, a bine, nu știu de ce în lume, zice lumea că e rău…

Locomotiva

Dacă exista ceva mai înspăimântător când eram copil, era locomotiva cu abur!

Păleau toți zmeii și toate gheonoaiele de prin poveștile lui Ispirescu, toți pirații și toți bandiții de prin filmele pe care le vedeam la cinematograful din cartier, strecurându-mă fără bilet, bineînțeles, printre spectatorii care dădeau buluc să intre în sală, că aveau bilete fără loc, nici moroii despre care povestea bunica de la țară, bunicii de la oraș, când venea pe la noi, moroi care mai bântuiau prispa casei ori podul, ori beciul, dar pe ăsta mai rar, nu mă mai înfricau astea toate la un loc, cum mă speria locomotiva cu abur când sosea la peron!

Pufăia de credeam c-o să-i iese toți norii pe nas, adunați cine știe cum de pe cer, pe nasul ăla mare și borcănat cu care intra în gară!

Și roțile, roțile mari și altele mai mici, legate între ele ca pentru a se împiedica, iar mie mi-era groază c-o să se răstoarne peste mine, acu, acu, părea că se răstoarnă peste mine! Bine că mă țineam de bunica, de o mână a ei, de cealaltă, de soră-mea, iar ea de mine, și ea cu frica-n sân, așa păteam când mergeam la Suceava, la unchiu' Nicu și la mama Angi, ei locuiau acolo și mergeam în vacanțe la ei.

Mi-era drag să merg la Suceava, dar nu mă împăcam deloc cu matahala de locomotivă, asta, până urcam în vagon, că pe urmă, n-o mai vedeam, nici n-o mai auzeam, doar când mai șuiera, parcă disperată că nu mai eram pe peron, să ne sperie, noi nu o mai auzeam, ea nu ne mai

vedea că ne punea bunica să ascultăm glasul roților de tren, nu melodia cu Margareta Pâslaru, nu, ci țăcănitul lor de-adevăratelea alunecând pe strălucitoarele șine! Cum? Iote-așa: când alerga, trenul zicea repede, repede, și noi eu și sorămea, după el, îi țineam ritmul, te duc-te duc, te duc-te duc, te duc-te duc, iar când încetinea, zicea gâfâind nu-mai-pot, nu-mai-pot, nu-mai-pot, pffffff! Și se oprea în gară!

Cine-o fi inventat locomotiva, frate, altceva mai bun de făcut, n-a avut?

Prăjiturile

Noi aveam o stare bună, cu ceva pământ, cu vite, cu păsăret în curte, nu duceam lipsă de nimic, plus că tata lucra la mină, avea salariu și era tare priceput.

Tata și mama se duceau la multe, multe nunți din sat. Erau tineri, lumea îi invita mereu, îi știau cu dare de mână, plus că lu' tata îi plăcea să petreacă, era vestit pentru asta, lumea îl invita și să fie cumnat de mână, îi puneau fir roșu împletit cu frunze verzi la pălărie, și așa mergea prin sat să invite lumea la nuntă sau la botez, după cum era cazul. Și tata invita, iar lumea venea, că tata era tare meșter la vorbe, glumea cu oamenii, spunea tot felul de snoave, făcea rime scurte despre câte unul sau altul, cu întâmplări mai vechi ale unuia sau altuia dintre cei la care ajungea la poartă, și lumea râdea, se veselea, beau din plosca cu țuică și mulțumeau de invitație, așa era tata, îl iubea lumea în sat.

Când plecau la nunți, cum spuneau, noi, copii rămâneam acasă, nu mergeam cu ei, eram prea mici, copii nu mergeau la nunți, rămâneau cumințI, acasă, așa era atunci, și așteptam să se întoarcă. Ne mijea somnul în ochi, că ei veneau după miezul nopții, alteori, spre dimineață, dar noi nu ne culcam, stăteam cu ochii pe fereastră sau ascultam scârțâitul porții, atunci știam că se întorceau.

Așteptam cu mare, mare nerăbdare, că mama venea întotdeauna cu câteva prăjituri învelite în vreun șervețel, luate de pe masa petrecerii, și le ținea strâns în palmă, erau calde prăjiturile alea de la palmele mamei, și ni le dădea cum ajungea! Doamne, ce dulci erau prăjiturile alea, dulci și de așteptarea noastră, niciodată n-am mâncat prăjituri așa dulci ca alea, aduse de mama, în palmele ei, calde, de la nunți, noaptea. Erau prăjituri făcute de femeile din sat, vreo trei feluri de toate, cu ouă de prin cuibarele gospodăriilor, cu lapte de la vacile din curte, făină albă ca neaua, coapte în cuptoare de pământ… Și cozonaci, la fel, făcuți de femeile satului, galbeni, pufoși, cu arome de străbăteau ulițele lăsându-ți apă în gură…

Mâncam prăjiturile aduse de mama repede, repede că ne zicea mama, mai încet, mă, că nu dau turcii, vă înecați cu ele, ușor, că nu vi le ia nimeni… Noi râdeam, mâncam până la ultima fărâmitură prăjiturile, după aia ziceam rugăciunea și ne culcam, că mama stingea lampa, dormeam ca duși, somn cu gust de prăjituri…

Trotineta

Pe vremea aceea, și noi aveam trotinete. Plimbându-ne cu ele, făceam și mult sport împingând când cu un picior, când cu celălalt în pământ, să prindem viteză. Frâna o puneam cu talpa proptită pe roata din spate sau lăsându-ne pe piciorul "accelerator"... Se făceau și concursuri, primeam diplome de la Casa pionierilor... Dar, Doamne, ce dureri când ne loveam cu încheietura piciorului de șurubul roții din spate, și cum mai sângeram, dar nu ne lăsam, dam din picior, viteză, viteză, să câștigăm cursa!!!!

Și nu aveam, sărmanii de noi, nici benzi de circulație, nici cască, nici genunchiere ori cotiere, aveam doar chef de alergare și, vai, mamă, ce foame făceam toți, fără excepție, la sfârșitul zilei, "obosindu-ne" fiecare în parte, trotineta!

Mâncam ca lupii când ajungeam acasă!

Boxerul

Tati a făcut box când era elev la Școala Medie Tehnică Veterinară Craiova. Era un copil mai răsărit, slab-țâr, niciodată n-a fost gras, nu țin minte nici măcar să fi avut vreodată "burtă"! Așa, avea vreo 14-15 ani, pe atunci, la Craiova,

stătea la Internat, că nu aveau ai lui bani de gazdă prin oraș, erau țărani neaoși din Gorj, părinții, Elena, zisă Lina, și Gheorghe Șalapa, creșteau patru copii în familie, taică-meu fiind cel mai mic dintre ei.

La box a ajuns, nu știu cum, probabil, a venit vreun antrenor, vreun geambaș de la clubul de box craiovean după copii prin cămin, și l-a luat și pe el, era înalt, legat bine, chiar dacă ciolănos - vă spusei, nu a fost niciodată cu colăcei de grăsime în jurul burții - i-o fi ademenit și cu ceva hrană, bănuiesc, așa se obișnuia, erau acele suplimente, zahăr, poate ciocolată, poate vreo masă caldă, tentație mare, pentru orice căminist. Cert este că a ajuns să facă antrenamente, și se lăuda mereu cu faptul că l-a avut antrenor la acea vreme, prin 1948-'50 pe celebrul de mai târziu, Lucian Popescu, care a antrenat mulți campioni de box ai României!

Taică-meu, Michi îi ziceau ai familiei și prietenii, dar la el, la Gorj, toți îi ziceau Trică, asta venind de la Dumitru, numele lui, de aici, Dumitrică, Trică, așa se explică - na, rimă! - diminutivul acesta. Michi, deci, a făcut vreme bună, box, probabil până a terminat Școala de tehnicieni veterinari, că asta i-a fost meseria de bază, tehnician veterinar, boxul, sport de care era tare mândru. Mă mai învăța și pe mine câte o figură de-acolo, ce e upercutul, directa de dreapta, cum să țin mâinile în gardă, să-mi apăr și fața, și ficatul, apoi, eschive, să te ferești de loviturile adversarului, cum să faci jocul de picioare…

Îmi povestea, chestie tare de tot, cum i-au spart nasul la un antrenament, i-au scos cartilajul, mai exact, să nu mai sângereze prin meciuri când încasa lovituri în el. Cică, zicea el, l-au păcălit cu chestia aia… clasică, iote, ce e acolo, și au arătat, chipurile, ceva, undeva peste umărul lui, el s-a întors să vadă ce era, nu era nimic, desigur, iar când s-a întors către antrenor cu fața, acesta l-a plesnit peste nas cu pumnul, bine calculat, să nu-l mutileze, nici să-l doară prea tare, așa mi-a zis el, și i-a căzut cartilajul sau ce i-a căzut din nas, și, gata, nu mai sângera. Mai mult, uneori, îl provocam în glumă trăgându-l de nas, să ne arate, mie și lu' soru-mea, Ileana, cum nu-i curge lui sânge din nas, iar el se lovea cu podul palmei peste el, și nu curgea, așa era!

Mami, maică-mea, înainte de a se căsători, fată sensibilă, blândă din Tabaci, i-ar fi zis, la un moment dat, pe când el îi făcea curte, să termine cu boxul, că altfel nu se căsătorește cu el! Așa povestea, mami, el râdea și încuviința cu un glas moale, da, așa e, glas în care puteai ghici nostalgia ringului din adolescența lui craioveană…

Când erau meciuri de box la televizor, sta în fața lui și comenta, se înfuria, exclama, se "certa" cu arbitri, ce mai, fan înrăit! Mami trecea prin sufragerie, că acolo era televizorul, mormăind: *Iar box? Doamne, cum ți-o place așa ceva?*

Moartea morții

Ce bine că moartea nu se răzgândește!

Ar fi o busculadă teribilă pe coridoarele Cerului, ca să nu mai vorbesc de aleile cimitirelor, care ar suporta trafic de autostradă, îngrămădeală ca la supermarket când e promoție la tigăi de tablă, lăudate ca fiind din oțel NASA, toți morții ar vrea să vină înapoi!

Ca să găsească, ce? Aceeași frică de șefi, aceeași obsesie a cafelei care dă în foc și a copilului care își bagă mâinile în priză? Mersi, nu!

Altfel, moartea e un sanitar tare priceput, cam pedant și insistent, dar ceasornicar infailibil, ceasurile implantate de ea, în fiecare zâmbet al nostru, în fiecare bomboană dulce, dar și în orice minut tras de păr, în orele de somn binemeritat, ori în cele de relaș pe banii amantului, își face treaba mai bine decât orice șef de partid!

Asta e, moartea e ca un joc la păcănele: bagi bani cu nemiluita în aparate și te alegi într-un final, tot cu același Doamne miluiește, de care are parte și patronul localului, și administratorul cimitirului, și moartea, în definitiv, că nici ea nu e chiar atât de eternă pe cât se laudă, că doar n-o fi ea mai cu moț decât visul lui nea Costică, vecinul de la parter, pe care zicea că îl visase la un moment dat, nevastă-sa mort, pe năsălie, iar mamă-sa îi traduse visul, scurt:"Te-a visat mort, ți-a murit moartea!"

Tia Van Kalken

Strugurii

Dimineața răcoroasă îmi pătrundea printre hainele văratece, făcându-mă să mă înfior. În casă, agitație mare. Leana s-a trezit devreme, punând oalele la foc și făcând mâncare. Avea oameni la culesul viei.

Este ca o sărbătoare culesul viei. Vecinii și verișoarele ei vin să o ajute. Facem cu rândul până când toți termină viile de cules. Astăzi este rândul Leanei.

Oalele fierbeau deja, mâncarea fiind aproape gata, când eu am ieșit cu picioarele goale în bătătură, simțind umezeala pământului cum îmi alungă definitiv somnul din trup. Gutuiul din fața casei, de lângă portița din partea stângă, îmi zâmbește cu zecile-i de gutui galben-aurii care furaseră ochii soarelui în dimineața încă încetoșată.

Căruța cea mare, trasă de doi boi, ne aștepta în curte pe noi, somnoroșii, și pe babele, cum le spuneam noi, copiii, femeilor mai în vârstă decât noi. Ne plăcea cum suna cuvântul „babele”: cineva înțelept, trecut prin viață și de o vârstă înaintată.

Aveau fustele lungi până la jumătatea gleznei, cu șorțuri frumoase, precum cele de bucătărie, prinse în față, fără pieptar. Ciorapii erau prinși cu jartiere–niște bucăți de elastic care îi țineau fixați pe pulpă ca să nu cadă spre glezne. Aveau cămăși frumoase de bumbac, cele mai multe făcute de ele, cusute cu arnici colorat, având modele tradiționale românești. Peste ie aveau o vestă cu nasturi și mâneci lungi, de obicei de culoare închisă, și deasupra o altă vestă de piele întoarsă de oaie sau miel, cum îi spuneam noi. Părul le era împletit în codițe prinse pe cap cu agrafe, iar deasupra aveau o basma colorată sau un batic prins sub gât.

Îmi plăcea mult să o privesc pe Leana când se îmbrăca dimineața, fiind fascinată de puterea și frumusețea trupului ei, de brațele și picioarele musculoase, de maieul de mătase alb, de budigăii ei drăguți foc, pe care îi purta pe sub fustă. Îmi amintesc că multe babe nu aveau chiloți pe ele când mergeam cu ele să ne facem nevoile prin marginea porumbilor sau a viei, când mergeam la muncă. Doar desfăceau picioarele și gata. Asta mă fascina: cum de nu se udau pe toată fusta?

Le văd cum se adună în căruță cu târnele de nuiele împletite, pe care le-au adus de acasă pe cap, puse pe un batic răsucit –turban sau oglavnic cum îi spuneau ele.

Ulcioare cu apă, vase de lut cu mâncare în ele, o față de masă mare, albă, frumos brodată, sticle de vin și țuică, pahare de sticlă, toate puse cu grijă în coșurile de nuiele pe care Leana le-a pregătit pentru drum.

Eram atât de bucuroasă că mă luau cu ele... Ador munca la câmp. Toată ziua afară și, mai ales, ador poveștile lor, bârfa din sat–cine cu care și ce mai face, care cu care s-au mai certat, cine a mai murit, cine a mai născut un copil, ce mai zic ăia de la fermă, brigadierii, pădurarii, când culeg restul viei, când se începe culesul porumbilor și cine nu și-a adunat recolta de pe deal...

Boii sunt priponiți la căruță. Ochii lor mari, de care îmi era groaznic de frică, mă

privesc din toate direcțiile. Mi se pare că ar vrea să mă rumege, precum fânul pe care îl au în fața lor.

„Hai, băieții lui tata!”, îl aud pe nea Ion strigând la ei.

Se luminase bine de ziuă și trebuia să ne grăbim, că până ajungem numai bine se usucă bruma de pe struguri și putem să îi culegem în căldura fierbinte a soarelui din amurgul lui septembrie.

Boii se opinteau cu jugul greu pe gâturi, iar Leana deschidea cele două porți mari de lemn.

„Hăis, Murgi! Cea, Marine!”, striga moșul Ion.

Căruța se urnește din loc, iar noi, cocoțați în carul din spatele boilor, privim cum puternicele creaturi puteau să ne care pe toți. Bărbații– tata, Sandu, Bădia, nea Sandu– au pornit-o pe jos înaintea noastră. Femeile și noi, copiii, eram urcați în căruță.

Începem să cântăm după ce ne îndepărtăm puțin de casă:

„În grădina lui Ion
Toate păsările dorm,
Numai una n-are somn,
Ea veghează-n deal la Ion.

Frunză verde foi mărunte,
Ionel nu știe multe,
Știe numai ce-a iubit,
Când era băiat voinic.

Mândra lui s-a dus departe,
Ionel plânge-n deal de moarte,
Că-n grădina lui de flori,
Nu mai vin privighetori.

Mama, cu vocea ei superbă, acoperea toate celelalte glasuri. Voia să se facă cântăreață de muzică populară, dar nu a lăsat-o Leana. „Cântăreții mor de foame, trebuie să ai o meserie din care să poți trăi și să îți crești copiii. Muzica este un moft”, îi spusese ea.

Roțile de lemn ale căruței scrâșnesc pe pietrele drumului și ne zguduie de ne ies creierii din cap. Ne plimbăm pe ulițele satului în mersul ușor al bovinelor. Salutăm lumea care mai pleacă cu câte o sapă să plivească pe undeva pe la grădină buruienile sau pe alții care, la fel ca noi, cocoțați în căruțe, plecau în deal să culeagă via.

Păi așa era vorba, se culegea tot dealul odată, altfel se fura. Cum adică ce se fura? Se furau strugurii. Păi da, că trebuia să stai de pază când începeau să se coacă, îi păzeai nu doar de oamenii din sat, dar și de ciutele din pădure și de porcii mistreți care veneau să se înfrupte din gustul lor de miere. Iar dacă intrau porcii în vie, se ducea naiba toată recolta, făceau prăpăd. Așa că bărbații înnoptau la vie, în cort, cu sticluțele de țuică sau de vin lângă ei, făcând foc din cauciucuri vechi de mașină, de bicicletă sau arzând încălțăminte veche.

Animalelor nu le place fumul. Ele au în ele instinctul pur de conservare și unde este fum, este și foc, ceea ce înseamnă pericol. Deci, nu se apropiau. Nici măcar lupii nu îndrăzneau să coboare dealurile în care fumegau focurile sătenilor.

Îmi amintesc că tata, unchiul Sandu și Bădia făceau cu rândul–când la vie, când la porumbi–ca să le păzească de animalele sălbatice care veneau din pădurea ce înconjura crestele dealurilor, în poala cărora era așezat satul nostru drag.

Ne abatem de la șoseaua principală și o luăm pe ulița de la Sitoianu, spre dealul Coasta Mare. Îmi plăcea să privesc din căruță curțile oamenilor, să le văd rufele întinse la soare pe sârmele ce traversau curtea, să aud animalele mugind, câinii lătrând la apropierea noastră, copiii mici alergând după noi.

Culorile toamnei transformau totul într-

un peisaj de vis– roșu-arămiu, galben... La sat, toamna este cea mai frumoasă. La oraș nu are farmec decât în parc, în rest, e ca și cum toamna ne întoarce spatele.

Când începem să urcăm pe coama dealului, mă mir, ca de fiecare dată, că nu cădem toți din căruță. Boilor le e greu, drumul e plin de gropi, denivelări și bolovani mari ce le îngreunează pasul.

Nucii mari străjuiesc ca niște soldați dealul. Coroanele lor roșiatice imense ascund bogăția nucilor atât de gustoase. Ador nucile culese direct din pom, dar și pe cele de pe jos. Cele de pe jos sunt mai dulci, tot zahărul din pom l-au luat în ele înainte să cadă.

Fântâna din lemn îmi apare după câteva curbe în față. Ocolim mult cu căruța până în spatele viei, în timp ce bărbații o iau direct pe cărăruia din fața noastră. Ca să le fie boilor mai ușor, o pornim și noi pe jos, lăsând în căruță doar o vecină să aibă grijă de mâncare, să nu se spargă oalele, că rămânem cu toții nemâncați.

Miroase a fân cosit, a păpădie culeasă și a frunze de brusture. Iarba mare, mai înaltă decât mine, cu flori de cicoare și sunătoare printre firele sale, străjuiește cărăruia. Dar și urzicile, care au devenit uriașe, își întind frunzele periculoase exact lângă cele mai frumoase albăstrele și margarete sălbatice, parcă numai ca să-ți facă în ciudă că nu le poți culege. Știu că se usucă, dar nu mă pot abține să nu aleg, de ici-colo, un buchet de flori. Îl voi lăsa la fântână și îl voi lua acasă când plecăm pe seară.

Salutăm vecinii, mai harnici decât noi– asta poate și pentru că stăteau mai aproape de dealul viilor și începuseră deja să se miște ca furnicile printre rândurile de vie, culegând strugurii ce stăteau să cadă de pe butuci.

Florile de câmp sunt mai frumoase decât cele din grădină, tocmai pentru că nu are nimeni grijă de ele și sunt libere să crească unde vor și cât vor ele de mult.

Cu cât urcăm, cu atât devine mai greu. Am impresia că drumul ăsta nu se mai termină niciodată. Mi se pare că mergem de ore întregi și tot nu-i dăm de cap.

Ba cu o poveste de-a lui tata, pe care îl rugam să ne-o spună pe drum, ba în cap cu un cântec de-al nostru de la școală: „Am cravata mea, sunt pionier,/Și mă mândresc cu ea, sunt pionier,/Port mereu în gând...”...sau recitând pe viu poezii. Eu nu puteam să pronunț „r”-ul. Spuneam ceva de genul „îîî”. Mă enerva teribil că toți râdeau de mine și mă numeau „Rr-ița”. Dar nu puteam să-l pronunț și gata.

Tata mă punea mereu să spun poezia lui Rica: „Râu, rățușcă, ramurică.../Dar de când băiatul-nvață/Poezia despre rață,/ Rica a-nvățat să zică–/ Râu, rățușcă, ramurică...”

Mă dispera poezia asta! Era coșmarul meu, pentru că nu o puteam spune corect. Dar o recitam mereu. Și niciodată nu-mi ieșea bine.

Am ajuns în deal odată cu căruța. Leana ne dă găletușele de plastic, micuțe, pe care noi, copiii, le puteam manevra bine, și ne spune să culegem strugurii de jos, ca să nu se aplece cei mai în vârstă. Mulți aveau probleme cu spatele. Și ne încinseserăm cu toții la o întrecere înverșunată, care mai de care să culeagă strugurii copți și răscopți ce atârnau din coardele viei.

Eram fericiți că ajutam și munca ne făcea să ne simțim atât de bine în echipa asta mare, care lucra ca furnicile. În căruță se pusese o bucată mare de celofan, pe care puneam strugurii. Îi aruncam acolo cu găletușele acelea. Ruptul lor mi se părea tare dificil, mai ales când mica lor codiță se lemnifica. Atunci strigam că nu-i pot lua și îi luau adulții.

Aveam voie, din când în când, să fugim sub umbra nucului, pentru că nu ne luasem nimic să ne acoperim capul de arșița soarelui. Acolo ne apucam să culegem și să spargem nucile căzute pe jos. Din când în când, ne trimiteau la cișmea să aducem apă.

Ce greu mi-a fost prima dată să trag apă din fântâna cu cumpănă! Îmi era teamă că mă va trage găleata după ea, din cauza pietrei imense prinse la capătul celălalt al pârghiei, care echilibra găleata și piatra în părți diametral opuse. Apa din fântână era rece ca gheața, chiar și vara. Venea din adâncurile pământului și avea gust de broaște, nisip și clei...

La masă aveam o foame de lup. S-au desfăcut pâinea făcută de bunica, care era încă caldă, înfășurată în prosoape ce miroseau a curat. Mămăliga se întărise, dar era bună. Bucățile de carne prăjită–porc, pui, pește–erau reci, dar prindeau bine în căldura de afară. Îmi plăcea să mănânc carnea rece. Are alt gust. Roșiile, ceapa, brânza, slănina și castraveții își aveau și ele locul de cinste la masă. Leana avea și oalele cu ciorbă de coaste de porc, acrită cu zeamă de varză. Pâinea era atât de bună, încât o mâncam mereu goală, cum spuneau babele–„fără bucate”.

Eram așezați cu toții pe jos, pe pământ, și, după masă, toată trupa se întindea la umbră să se odihnească. Aveam voie o oră să ne jucăm cu broaștele la fântână, dar fără să ne batem joc de apă. Prindeam lăcuste, libelule și greieri, pe care îi lăsam liberi după ce ne uitam în căușul palmelor la ochii lor mari, captivanti. Furnicile ni se urcau pe picioare. Zgomotele pădurii ajungeau până la noi. Nu aveam voie să mergem singuri în pădure, așa că trebuia să rămânem pe lângă vie. După pauză, munca începea din nou, odată cu râsetele și voia bună.

Când soarele începea să apună, terminam și noi, coborând odată cu el în sat, el după coama dealului, noi în urma căruței pline de struguri. Eram urmați de alaiul câinilor și al copiilor, de becurile ce se aprindeau din ce în ce mai multe la ferestrele caselor, de câțiva stâlpi de electricitate din lemn, pe care ardea câte un bec imens, luminând împrejurul cu o strălucire gălbuie, bolnăvicioasă.

Greierii își întețeau cântecul, auzeam bufnițele huhurind și simțeam uneori câte un liliac atingându-ne cu fâlfâitul aripilor sale. Un câine urla. Știam că vulpile, care dădeau iama prin sat, se pregăteau și ele să-și ia masa de seară. Urșii nu mai coborau de mult în sat. Nu ca pe vremea când învățam să merg pe picioare. Atunci ajungeau până la case, în căutarea mâncării, la fel ca și cârdurile de căprioare.

În drum spre casă, nouă, copiilor ni se cerea să stăm în spatele căruței, pe lemnul dur al obloanelor, care îmi făcea șederea dureroasă. Preferam să alerg după căruță decât să stau pe ea, în spate. Era prea îngust să stăm trei-patru copii pe el. Mai bine mergeam pe jos, alături de bărbați.

Ajungeam acasă la lumina lunii, trezind satul ce se pregătea să doarmă cu huruitul roților de la căruță, care întărâtau câinii și îi făcea să latre ca la un pericol.

De cum ajungeam acasă, se punea apa la fiert ca să facem baie în cădiță, lângă sobă, la căldură. După baie, direct în pat. Mâine începeam să facem vinul. Adormeam buștean. Fără vise, fără să ne mai zvârcolim prin pat. Brațele ne dureau de la căratul găletușelor pline, chiar dacă ni se spunea mereu să punem doar pe jumătate, ca să nu ne rupem de spate. Păi ce, eram noi nărozi să ascultăm? Știam noi mai bine! Și eu știam că dimineață abia îmi voi putea mișca mâinile când mă voi ridica din pat.

Stând întinsă, îmi auzeam stomacul făcând zgomote nu tocmai plăcute. Păi, la câți struguri băgasem în noi, nu era de mirare! Se amestecaseră în burtă, la fel ca și în căruță, toate soiurile: Nova, Tămâioasă Românească, Fetească Regală, Fetească Albă, Roșu de Drăgășani. Toate soiurile, cu aroma și dulceața lor, cu coaja ce ne arunca sucul fructului direct în cerul gurii când o sfărâmam între dinți... Somnul... Izbăvitorul somn.

Maria STERPAN

Niciun termen de restituire

Adelei Rogojinaru, primul pescar de oameni pe care l-am întâlnit

O despărțire este o formă de purificare. O rețetă de ieșire dintr-o situație care a părut sau poate chiar a fost, la un moment dat, imposibilă. Toată disperarea și toată tristețea care pot încăpea într-un suflet rănit se cicatrizează prin tratamentul unei despărțiri de ceva considerat rău.

Istoria chinuită a unui popor umilit poate constitui premisa unui fel nedemn de a suporta capriciile căpcăunești și de a accepta mizeria psihologică mult, mult timp, într-un exercițiu masochist absurd. Sute de cupluri trăiesc în România după rețeta halucinantă a soților din *Cântăreața cheală* a lui Ionesco, fărăr să știe măcar de ce. Fără să își pună întrebarea *de ce?* . Odată pusă, ea desemnează lipsa rațiunii suficiente, cauza, motivația și determină o căutare din partea subiectului a unei soluții, a unui răspuns. Frica de a te confrunta cu un răspuns nefavorabil, teama de adevărul dureros, lașitatea de a suporta efectele unui dezastru social și psihologic fac ca oamenii să perpetueze modele de existență în comun, legându-se unii de alții fără să știe prea bine de ce o fac și fără să bănuiască golul către care se îndreaptă.

Atunci când minciuna cotidiană devine apăsătoare și când nu ai dovezi de vinovăție din nicio parte, absurdul lovește în plin cu o forță nebănuită, irațională, imposibil de explicat sau de oprit. Sindromul nepotrivirii de caracter, care este moartea oricărei relații, face ravagii în viețile oamenilor care se (re)descoperă străini, imediat ce s-a consumat euforia primelor întâlniri în care se amestecau povești de viață, singurătăți și speranțe.

Câtă luciditate, atâta dramă, decreta Camil Petrescu prin gura unui personaj. Luciditatea, ca semn al celor atinși de absolut, este capacitatea lor de a privi peste limită, de a vedea mai departe, adică de a vedea altfel. Și cum ai putea trăi cu un om care nu îți

împărtășește viziunea despre lume și viață, care nu simte nimic din ceea ce simți tu, care nu are aceleași gusturi, nici aceleași preferințe?…

Străin în toate sensurile cuvântului, profund înstrăinat de lumea din care tu faci parte, incapabil să reacționeze pozitiv la orice mișcare a ființei tale, el va fi tot timpul un intrus și senzația pe care o va crea va fi aceea de corp străin. Odată eliminat, el încetează să producă efecte nocive pentru organismul-gazdă.Aduce eliberarea mult visată. Creează spațiu vital prin simplul fapt al dispariției.

Despărțirea este dureroasă pentru cel care se simte trădat, înșelat, părăsit. Pentru cel care pleacă din relație, pentru cel care a decis să renunțe, despărțirea este o eliberare, o cădere a unei cortine după sfârșitul unei piese de teatru, este o dărâmare a unor opreliști, a unui zid sufocant. Desigur că ea a duce cu sine o schimbare de perspective și un nou început. O nouă viață.

Pentru a nu exista regrete și nici remușcări, pentru a simplifica lucrurile și pentru a vedea limpede situația nou creată, e nevoie să uiți tot. Să ștergi și să mergi mai departe. Să renunți la orice explicații complicate și la orice formă de (auto)culpabilizare. Să ștergi metaforic și praful de pe talpa sandalelor, să pleci fără să te gândești la nimic care ar fi fost de pierdut. Adică să lași în spate tot trecutul. Să mergi mai departe. Să continui să mergi.

Dacă e adevărat ce spune Dickens că toată viața e un șir de despărțiri, atunci e adevărat probabil și că acestea ne fac, paradoxal, să mergem mai departe. Dureroasă, despărțirea de o vârstă, de un om, de o idee, de un loc, de un obiect, pare că e o naștere din nou, deci o formă de evoluție. Mergi mai departe și, reconfigurând realitatea, înveți să te adaptezi altor forme de a supraviețui, de a trăi. A fi lucid în exercițiul pierderii înseamnă să înțelegi că autoiluzionarea nu servește la nimic și nu funcționează pe termen lung. Fiindcă, totuși, o despărțire este (și) o pierdere, nu doar un câștig.

Regretul, înțeles ca o posibilitate de întoarcere în memorie asupra unei acțiuni trecute, cuprinde în sine toată gama trăirilor pe care le încercăm într-un moment-limită si creează o poartă către noi înșine așa cum nu ne știam.

Așadar, ne despărțim de ceea ce iubim și de ceea ce nu mai putem să iubim ca și cum asta trebuie să facem în mod obligatoriu ca să mergem mai departe. Cei iubiți nu mor niciodată, ei continuă să trăiască în noi și cu noi mereu. Îi onorăm prin tot ceea ce facem. Mai ales prin curajul de a păstra drumul drept. Fără regrete, înainte, către un alt țărm care ne va putea oferi ceea ce căutam doar dacă nu încetăm să credem că vom primi!

Victor RUSU

„... Şi e o stea pe care o vom numi Arghezi ..."

În fiecare an, la 21 mai, se sărbătoreşte ziua de naştere a lui Tudor Arghezi, „cel mai mare poet român de la cântăreţul Luceafărului" (G. Călinescu), care nu dă doar impresia că domină lirica românească de după Eminescu, ci şi rivalizează cu figurile majore ale poeziei mondiale din ultima jumătate de veac" (Ov. S. Crohmălniceanu). În fiecare an, ziua de 21 mai se constituie, deci, într-un moment fast al literelor româneşti, care reclamă între altele şi gestul omagial al întocmirii unei antologii a poeziilor ce i s-au dedicat, prin vreme, „vraciului cuvintelor potrivite". Florilegiul liric pentru care a optat gustul nostru reuneşte versuri cu inflexiuni imnice, semnate de poeţi români aparţinând unei generaţii şi orientări estetice diverse, pe care le armonizează, însă, aceeaşi adâncă înţelegere şi preţuire a operei lui Tudor Arghezi.

Nota pronunţat novatoare a discursului liric arghezian „geniul verbal" al poetului, care îi dă posibilitatea „să se mişte cu success estetic pe registrul cel mai întins al limbii române" (Garabet Ibrăileanu), sintaxa poetică inconfundabilă, în tectonica ei contorsionată, de un mare rafinament în dispunerea accentelor semantice şi efective, excepţionala sa capacitate asociativă, care conferă cuvintelor fără acces, până la el, în sfera poeziei „frumuseţi şi preţuri noi", au impresionat nu numai pe aproape toţi marii critici ai vremii, ci au iscat intense, prelungi reverberaţii şi în sensibilitatea poeţilor noştri. Aşa se face că o bună parte dintre poeziile identificate şi analizate au semnificaţia unor meditaţii lirice asupra esteticii poeziei argheziene.

O matură, pătrunzătoare înţelegere a particularităţilor artei lui Arghezi, relevă poetul şi marele prozator Vasile Voiculescu, în poezia „Tudor Arghezi". Voiculescu surprinde, cu mare fineţe, imprevizibila pendulare a verbului arghezian între „azur" şi „injurii", între imprecaţii violente, dinamitarde („măscarea grea de aur") şi virginale puritǎţi („nimbul pur", „subţirimi de înger"), capacitatea poetului de a investi cu virtuţi estetice „măscarea", „gura urii": *„Rămâne-un mag al lumii, un alchimist acel/ Ce-a înjugat c-un zâmbet azurul la injurii/ Cu subţirimi de înger el puse-n gura urii/ Măscarea grea de aur cu nimbul pur la fel,"*

Vulcanica, formidabila energie protestatară a pamfletarului, nici azi egalat, Tudor Arghezi, vitalitatea împotrivirii mereu răzvrătitului care a fost, s-au convertit în capodopere („aşijderi unei steme" ... „în smalţuri de inel") ale speciei: *„A făurit sudalma aşijderi unei steme/ Cu paralil şi sgriptori ăn smalţuri de inel/ Să dea cu ea bineţe şi fără a se teme/ Şi-a împroşcat stăpânii, de-a pururea rebel".*

Rangul de „adevărat revoluţionar în limba noastră literară", pe care îl acordase lui Arghezi, încă din anul 1926, Garabet Ibrăileanu, neistovita forţă de inovaţie lingvistică, capacitatea de a pune în valoare cuvinte „de la periferia limbii", încărcându-le de semnificaţii nebănuite („cuvântul îmborţoşat"), sunt percepute şi transcrise de Vasile Voiculescu într-o terţină memorabilă, care imită deliberat limbajul liric arghezian: *„A desmăţat cuvântul uşor, ca pe-o muiere/ Îmborţoşat, prinvârful condeiului de miere/ Să-i fete după voie serafi ori vârcolaci".* Drama cunoaşterii absolutului, trăită de eul arghezian la intensităţi stihinice, marchează, de asemenea, universul său poetic: *„Râvnind, lihnit, să muşce din soare şi din lună/ Şi-n sombra-i măreţie infernul i-e aromă,/ S-ajungă paradisul pe schele şui de draci".*

Pretextând o nouă lectură a poeziei lui Tudor Arghezi, poetul Haralambie Ţugui subliniază, la rândul său, câteva note definitorii ale esteticii argheziene, în poezia „Citindu-l pe Arghezi". Poetul este impresionat, dintr-u' început, de noutate şi amplitudine cosmică a viziunii lirice argheziene: *„Deschid în taină-a stihului fereastră/ Şi zarea se răstoarnă mai albastră"...* Viziunea aceasta organizează cuvintele într-un univers mirabil al lor, în cadrul căruia au, fiecare în parte, o puternică, surprinzătoare individualitate semantică *(„sclipăt nou încheagă)*, graţie indicibilului har arghezian, spontaneităţii *(„slovele de foc")* şi prospeţimii primare a imagisticii sale ce „potriveşte" cuvintele cu dezinvoltura părelnică a unei candide iniţiative lucide *(„candid copil/ Ce nu-şi găseşte niciodată locul"): „Cuvinte mute, cu aripa bezeagă,/ Cusute astfel, sclipăt nou încheag./ Se fac, pe rând: icoană, fulger, tril/ Căci meşterul e un candid copil/ Ce nu-şi găseşte niciodată loc,/ Jucându-se cu slovele de foc"*. Remarcabile, de asemenea versurile în care Haralambie Ţugui sugerează noutatea şi forţa de sugestie a stihurilor argheziene, darul marelui poet de a desluşi tâlcurile fundamentale ale lumii şi vieţii în universul domestic al reliefurilor miniaturale: *„... Crezi că-i un simplu licurici de scamă,/ Şi te trezeşti cu nesfârşitu-n palmă/ ... Răsună-atunci în tine un ecou/ De parc-nveţi cuvintele din nou"*. Ca şi Vasile Voiculescu, se face simţită în „Citindu-l pe Arghezi" intenţia autorului ei de a imita sintaxa poetică, armonia aparte a prozodiei argheziene: *„L-asculţi cu ochiul şi-l priveşti cu-auzul,/ Şoptitor cu trişca şi cobuzul"..*

Poezia „Arghezi", de Tiberiu Utan, este antologică prin marea ei concluzie şi densitate lirică, prin profunzimea implicaţiilor reflexive, prin registrul elevat al meditaţiei asupra condiţiei estetice a demersului artistic arghezian. Poezia se structurează în jurul metaforei-cheie a rădăcinii schimbată în rază, asociată destinului artistic al marelui Arghezi. Arghezi – rădăcină de cântec şi lumină a pământului românesc: metaforă revelatoare, inedită, valorificând o intuiţie lirică de reală finețe: *„Întoarsă, rădăcina în rază s-a schimbat/ şi, pipăiind azurul cu-antene de mătase,/ stârnită din ţărână, pe veacuri nume-a dat/ la tot ce fără nume până atunci rămase"*.

De remarcat rafinamentul limbajului aluziv prin care Tiberiu Utan subliniază capacitatea de excepţie a lui Tudor Arghezi de a surprinde şi transcrie inefabilul, de a *„numi"... „ce fără nume până atunci rămase",* adică de a da *„porecle"* lucrurilor, altfel spus, de a echivala prin metafore sugestive noţiunile plate: *„lipitu-s-au de lucruri poreclele, şi-astfel/ vor rătăci prin lume, ca un nărav ce ţine, ca un păcat de care, ca să te scapi de el,/ mult mai uşor îţi şade să te desprinzi de tine"*.

O piesă singulară atât prin formula poetică folosită, cât şi prin conţinutul ei de idei, este poemul „Tudor Arghezi", de Dan Verona. Apelând la virtuţile de expresie ale prozaismului voit, Dan Verona izbuteşte o interesantă, esenţializată, biografie lirică a poetului Tudor Arghezi. Amănuntul biografic este transcris sec, în stil de proces verbal: *„A fost ajutor de chimist la fabrica de zahăr/ de la Chitila./ Călugăr la Cernica" etc."*

Mai nuanţate efectiv sunt versurile ce încorporează consideraţii cu privire la datele temperamentale, la structura psihică a marelui poet: *„Purta semnul acelora/ ce cad în genunchi şi merg mai departe .../ Mulţi au aruncat cu pietre în grădina sa/ şi el le-a răspuns./ N-a lăsat nimic nerăsplătit./ Deopotrivă a iubit şi a urât"...*

Dacă în poemul lui Dan Verona accentul cădea asupra unor elemente esenţiale din biografia lui Arghezi, o seamă de poeţi încearcă evocarea omului prin opera sa, căreia îi relevă, cu siguranţa analitică a unor veritabili critici travestiţi în poeţi, anumite etape, anumite filoane tematice. Structura poeziilor ia, adesea, turnura unor exegeze critice sublimate liric. Poetul Ion Petrache, de pildă, în a sa „Tudor Arghezi", face trimiteri demne de tot interesul la acea secvenţă a liricii argheziene inspirată de universul domestic, *„al boabei şi al fărâmei"*, la uimitorul dar al poetului *„de a se copilări"*, de a evolua, cu nesfârşită voluptate ludică, printre marile taine ascunse sub dimensiunile, adesea ignorate de o sensibilitate comună, ale *„gâzelor şi florilor"*, ale vietăţilor de tot felul din jur, care, pentru aţi *„spune câte-un adevăr"*, se cer scrutate cu prospeţime şi puritate în priviri şi cu

sfletul de copil: *„Şi-s făcute-aşa să fie/ flori, şi gâze, şi pitici,/ câini, şi gâşte, şi pisici,/ tot trăind în legea lor/ îţi spun câte-un adevăr./ Meşterul acesta ştie/ cu peniţa lui mlădie,/ să-mbine culorile,/ precum Firea florile./ Să-şi trimită frazele/ precum steaua razele./ Că în jurul lui şi-a Lunii/ joacă hora-nţelepciunii”.*

Cu o matură stăpânire a unor tehnici diverse Horia Zilieru, parafrazând subtil versuri argheziene memorabile, ne dă, prin poezia sa „Arghezi”, o concentrată lirică... „Introducere în poezia argheziană”, căreia îi fixează, cu gust sigur, câteva dintre piscurile ei de frumuseţi tainice.

Vasile Diaconescu îi dedică lui Tudor A rghezi un poem constituit din patru secvenţe a căror substanţă lirică o dă un imaginar monolog al marelui poet pe tema încrâncenării şi setei sale mistuitoare de a pătrunde tainele din urmă, adânci, ale lumii. Prima secvenţă este centrată pe ideea spiritului profund novator ce prezidează, cu superb orgoliu, demersul artistic arghezian: *„... Nu vreau să fiu cuminte şi urmas!/ Rîmâneţi dar în rădăcini şi vetre!/ Mă voi, sub zodii pure, ,nalt arcaş,/ Zări ne-ncepute cer şi pătimaş/ Ţări neumblate, albe perimetre./ Aşa-i de greu urcuşul singular!/ Dar e mândrie mare sângerarea/ Şi sfâşierea-n orice mădular”.*

Următoarele trei secvenţe, foarte unitare şi prin scriitură şi prin conţinutul lor ideatic, restituie estetic seismica intimă a unui suflet plecat, fără întoarceri, pe calea nesfârşită a cunoaşterii: *„Suferinţa cerului/ Este în mine./ Vreau nesfârşitul/ Într-o mână de ţărână./ Vreau/ Nepătrunsul/ Susurând cristalin/ În izvorul meu!/ Unde,/ Se ascunde/ Soarele înţelegerii?”*

Cu succesiune de interogaţii retorice, menite a sublinia emoţia autorului în contact cu miracolul poetic arghezian, debutează poemul „Lui Arghezi” de Ion Bănuţă. Poetul încearcă să desluşească impulsurile primare, cauzalitatea tainică a genezei creaţiei argheziene. Mai interesante decât posibilele răspunsuri la întrebările formulate de Ion Bănuţă sunt, însă, intuiţiile sale foarte exacte cu privire la factura estetică inconfundabilă a poeziei lui Tudor A rghezi, căreia îi punctează câteva note distinctive: *„Cum făcu de le urzi/ din arnici şi borangic,/ din imens şi din nimic,/ iscând farmec de oglinzi,/ sufletul să ţi-l lăut-/ când în ţarini zburdă iezii,/ cand din strună cântă-aezii-/ pe Arghezi?”* Arghezi, răspunde poetul Ion Bănuţă la întrebările din prima parte a poemului său, a avut *„meşter mare, priceput-/ cu vechimi/ şi adâncimi/ mii de ani/ străjuind lângă plăvani”, care l-a învăţat „meşteşugul cuvintelor Potrivite”.* Poporul, geniul său creator şi-au găsit în „vraciul din Mărţişor” un strălucit exponent, care, investit cu har, *„s-a destins şi l-a-ncăput/ universu-ntr-un sărut”.*

O poezie scrisă cu evidentă inteligenţă artistică este „Făt-Frumos-din-patlagină” de Petre Dragu, o alegorie unitară, amplificată unui fals-pastel, cu aluzii subtile la excepţionala forţă plasticizată a imagisticii lui Arghezi, la fineţea sa de bijutier în caligrafierea pregnantă a contururilor filigramate. Sugestia fundamentală este aceea a unei ambianţe naturiste fecunde, mirifice, de basm autohton: *„Minunile vin două câte două:/ De-azur, de smalţ,/ de-argint şi de rubin/ Şi fac popas în dălii şi pelin/ Să-şi spele noaptea din obraji în rouă// Se-nalţă din pătlagini Făt-Frumos/ Amirosind a cer şi-a duh de fân/ Şi calcă-n jiul ierbii mătăsos/ Cu har de gospodar şi de stăpân”.*

În consonanţă cu unele accente ale convingerilor estetice argheziene, care fac, adesea, elogiul trudei pe manuscris, al „meşteşugului”, Petre Dragu echivalează, în cadrul construcţiei alegorice a poeziei, actul de creaţie cu îndeletnicirea cotidiană, domestică a cositului*: „La el e coasa. Vremea-i de cosit./ Cu fruntea-n raze Făt-Frumos se-nclină/ Şi prinde să cosească liniştit/ Al coasei sclipăt-ţipăt de lumină”.*

Tot în ipostaza lirică de gospodar care îşi munceşte cu temei ogorul, într-un impresionant ritual cotidian, cu durată de destin, apare Arghezi şi în poezia „În mijlocul grădinii” de Dimitrie Rachici: *„Supus mă iată în grădină iar/ Aşijderi ca-n toţi anii-grădinar,/ Pământul cultivându-mi-l mereu/ Zile şi nopţi, stăpânul meu”.*

„Domniţa din poeme” de Constantin Nisipeanu, seamănă, în multe privinţe, cu poezia lui Petre Dragu: este, de asemenea, o alegorie de coloratură mitică, ce încorporează tâlcul forţei orfice a poeziei argheziene: *„E neam de şoim, Domniţă, vestit în haiducie/ şi inima ţi-o fură*

cum altul nu mai ştie.../ Iar de-o avea lăuta, să-ţi cânte la fereastră,/ va coborî şi luna din luntrea ei albastră/ şi o să ţi se prindă în păr ca o garoafă,/ să-şi picure argintu-i, ca pe-un sărut pe ceafă"...

Mărţişorul, gura de rai arghezian, creată de gospodarul ei pentru a nu se îndepărta de tainele primare ale firii, pentru a trăi veşnic în intimă comuniune cu universul „boabei şi al fărâmei", a prilejuit poeţilor Ion Sofia Manolescu, Romulus Vulpescu, Gh. D. Vasile şi Virgil Carianopol patru poeme de certă valoare artistică.

O vizită la Mărţisor, după moartea poetului, îi declanşează lui Ion Sofia Manolescu fluxul învăluitor al amintirii, ce conferă cadenţelor poemului „Cântec la Mărţişor" elevate inflexiuni elegiace: *„Poteca amintirii când o sui/ prin foşnetul îndepărtat şi rar,/ când bat la poarta veşniciei lui/ îmi iese-n cale domnul grădinar".*

Remarcabilă, viziunea finală a duhului faţă de moarte al poetului, ce tutelează şi azi colţul de rai pământean al Mărţişorului, precum şi sugestia de integrare în neistovitul circuit al energiilor vitale, telurice, asimilarea lentă, firească, prezidată de participarea efectivă, animistă, a elementelor naturii: *„Poetul umblă singur prin livadă/ pe lângă timpul care a trecut./ Sub creanga ce s-apleacă să-l mai vadă,/ luminile se-ntorc ca un sărut".*

Zările nostalgice ale memoriei afective sunt scrutate, retrospectiv, şi de Romulus Vulpescu în poezia „Pe strada Mărţişor", care are, prin multe elemente compoziţionale, structura unui reportaj liric, ce evocă o vizită la Mărţişor, marcată de tulburătoare întrebări adresate poetului cu privire la viaţa şi creaţia sa: *„Cum vine asta, am întrebat, să păşeşti cu genunchii?/ Ce înţeles are când zicem „de nepătruns"?/ Era cât pe-aci să-l mănânce pe Făt-Frumos păduchii?/ Ce va să zică jocul de-a v-aţi ascuns?"*

O invitaţie lirică „În prisaca tătucului" adresează poetul Gh. D. Vasile celor mai mici iubitori ai poeziei lui Arghezi. Familiarizarea cu tărâmul de basm al Mărţişorului generează vizitatorilor revelaţia surselor de inspiraţie, a izvoarelor tainice ale lirismului ingenuu, cu netrucate, spontane accente ludice, ce dau farmecul inanalizabil al poeziei lui Arghezi adresate copiilor: *„iscoada albinelor de lumină/ va vesti c-am ajuns în grădină:/ şi-or să vină albinele/ să ne călăuzească ele, gospodinele.../ În ţara piticilor/ convoiul furnicilor/ când nimica nu poate, nu ştie,/ vorbeşte de filosofie.../ E bine aici: ierbile, tunsele,/ ne-mbie să ne jucăm de-a v-aţi ascunsele/ printre stupi, printre pomi, printre flori".* Evidentă şi ls Gh. D. Vasile buna cunoaştere a particularităţilor prozodiei argheziene, pe care o imită (gest justificat de scrierea unei poezii omagiale) cu real succes.

Tot la Mărţişor, lângă mormântul poetului, Virgil Carianopol are superba viziune lirică a unei aparente morţi: Arghezi, obosit din cauză că: *„Întreaga zi cu scrisu-a tot arat/ Şi-a azvârlit sămânţa viitoare/ Pe ogorul poeziei fără hat"*, doarme, doar, un somn adânc, un somn cosmic: *„Şi-a tras o cergă de pământ deasupra/ Şi doarme, olteneşte, obosit".*

În „Scrisoare confidenţială", poetul Gherghinescu Vania valorifică liric un moment biografic de intimă rezonanţă afectivă. Efectele emoţionale îşi au sorgintea în delicateţea gesticii poetice uzitate: *„Domniţa mi-a adus în zori,/ la patul meu de suferinţă/ un proaspăt mare braţ de flori/ şi-o taină-n ochii licărind.../ În revărsatul zorilor/ a fost botezul florilor...// Pe cele lungi, alb-diafane,/ crescute-n umbră de pădure,/ graţii „fluide" şi „lungane"/ le-a botezat: miţure.// Altora greu înrourate/ (poate de înşişi ochii ei)/ mici, roze-roşi de supărare-/ le-a zis Domniţa: baruţei/...*

Poeziile „Gorjan cu vioară" de Ilarie Hinoveanu şi „Septembrie" de Emil Manu, deşi nu sunt dedicate lui Tudor Arghezi, ilustrează persuasiunea lirismului arghezian în conştiinţa estetică a poeţilor români. Obsesivă, tutelară, nerepetabila experienţă artistică a lui Tudor Arghezi devine, în cele două poezii mai sus amintite, sursă a unor accente lirice de natură livrescă. Arghezi şi opera sa, asimilaţi intim, prin mereu reluate lecturi, au pătruns în sistemul de referinţe lirice al celor doi poeţi, oferind capacităţii lor asociative elemente cu o pondere apreciabilă în structura imaginilor create.

Portretului liric „Gorjean cu vioară" de Ilarie Hinoveanu i se conferă intensitate emoţională şi relief imagistic pregnant prin

raportarea individualităţii rapsodului la o întreagă zonă a spiritualităţii româneşti, a cărei strălucire este sugerată prin evocarea a trei repere: Brâncuşi, Arghezi şi *„doinele pădurii/ Care-a-ncălzit sub cetină pandurii”*. Ca element asociativ, numele lui Arghezi este valorificat, la modul livresc, din perspectiva formidabilei energii, a exultanţei expresive a verbului său: *„Arcuşul peste aerul livezii/ Are zvâcnirea vorbei lui Arghezi/ Menită asfinţitului să-i fure/ Arcul luminii viu peste pădure”*.

În pastelul „Septembrie”, creat în tonalităţi cromatice stinse şi respirând o atmosferă de caldă, blândă reverie, Eminescu şi Arghezi sunt integraţi circuitului cosmic. Într-o organică, deplină comuniune cu elementele cadrului natural: *„Prin parc se sting culori de roşu viu/ Şi-ţi regăsesc pe-alei de vis aezii,/ Când vântul conversează opalin/ Cu Eminescu, toamna, şi Arghezi”*.

Antologica poezie „Toamna”, de Tudor Arghezi, ce are semnificaţia unei dramatice încercări de regăsire a „timpului pierdut”, i-a inspirat lui Mihai Beniuc scrierea poeziei „Final arghezian”, în care se preia nu numai memorabilul vers final *„Şi fără glas cu luna şi noi ne-am ridicat”*, ci şi tonalitatea, uşor elegiacă, a meditaţiei pe tema curgerii inexorabile a vremii: *„Din vremuri veselia tăcere-i azi posacă,/ A mai rămas dintr-însa doar în surâs oleacă/ În asfinţit roşaţă pe valuri s-a lăsat/ Şi fără glas cu luna şi noi ne-am ridicat”*.

Poeziile „Prinos”, de Ion Th. Ilea, „Tudor Arghezi”, de Horvath Imre, „Meşterul”, de Mihai Stănescu, „Arghezi”, de Mihail Cosma, „Tudor Arghezi”, de George Lesnea, „Argheziană”, de Traian Filimon şi altele, se apopie, mai mult decât poeziile până acum analizate, de factura odei propriu-zise, celebrând la un mod mai direct, în tonalităţi solemne, imnice proeminenta personalitate a marelui poet Ion Th. Ilea, în „Prinos” şi George Lesnea în „Tudor Arghezi”, se adresează direct, la persoana a doua, poetului „Cuvintelor potrivite”, rostind convingătoare, vibrante omagii, cuvinte patetice, sensibilizate de fiorul iubirii şi preţuirii adânci: *„Mărire-n bucoavnă prin ceruri crescute-n pridvor,/ munte de gând cu grai curat rupt din graiul munţilor,/ eşti cântec unduios de bucium pe creştetul amiezii/ şi rămâi pururi răscolitor de inimi: Tudor Arghezi”*. (Ion Th. Ilea)

Pentru George Lesnea, Tudor Arghezi este un *„oştean al slovei”* care a făcut *„paloş din condei”* şi a *„biciuit năpastele vechimii/ Cumplit ca-n grindeni, aspru ca un ger”*. Dar, înainte de toate, Tudor Arghezi rămâne un mare *„Deschizător de drumuri şi de porţi”*, care şi-a cucerit încă din timpul vieţii dreptul la trecerea în tărâmul visat al nemuririi: *„Nu anii-nemurirea ţi-o trăieşti,/ Tu vraci de-avânturi peste anii teferi/ Vultur al poeziei româneşti/ Plutind în timp cu aripi de luceferi”*.

Cu capacitatea de sublimare lirică, caracteristică întregii sale poezii, într-un singur catren, Horvath Imre îşi formulează convingerea în *„tinereţe fără bătrâneţe şi viaţă fără de moarte”* a lui Arghezi şi a poeziei sale: *„Bătrân numai copiii pot să-l vază./ Cuvântul lui mie-mi hrăneşte visul./ Iar tinerii se recunosc în scrisul/ Pe care vremea tânăr îl păstrează”*.

„Inscripţie pe poarta galaxiilor”, de George Macovescu, echivalează liric aceeaşi convingere în perenitatea poeziei argheziene, precum şi nedisimulată mândrie de a fi fost contemporan cu Tudor Arghezi: *„Cititorule din anul patru mii,/ Când vei ţine în mână/ Cartea lui Arghezi,/ Să ne invidiezi!/ Noi, străbunii tăi,/ I-am fost contemporani./ L-am văzut mergând/ L-am auzit blestemând,/ Şi la optzeci şi cinci de ani/ L-am ascultat cîntând/ socialismul”*.

Oda „Graiul” de Veronica Porumbacu îşi întemeiază vivacitatea gesturilor omagiale, patosul lor necontrafăcut, pe fascinaţia, pe forţa de seducţie inegalabilă, urmărit cu sensibilă înţelegere de poetă: *„Începi acolo unde alţii-ncheie// În testament cu propria ta cheie:/ cuvinte nude,/ ce din vechimi urechea le aude,/ înăduşite, zmulse din noroi,/ le suni miraculos şi omeneşte,/ ca viaţa noastră, veşnică şi nouă/ în revoluţii, într-un bob de rouă”*.

În „Împărăţia poetului”, de Ion Brad, discursul liric omagial este potenţat de nucleele imagistice, investite cu largi zone de sugestie, polarizate de ideea dominantă a forţei talentului de geniu de a crea o lume singulară, a sa, un univers poetic, de o pregnantă originalitate, o „împărăţie” de armonii, configurată la scara fabuloaselor dimensiuni ale resurselor sale

artistice: *„Împărăţia lui cu munţi de piatră/ Prin cari zăvozii vânturilor latră/ Şi gândul dintr-un ţanc într-altul zboară/ Cu saltul arcuit de căprioară,/ Hotarul dintre două lumi abrupte,/ Cu piscuri, cap în cap, ce-au fost să lupte,/ Împărăţia lui fierăstruită/ De ape iuţi şi colţi de dinamită,/ Cu ireale turnuri de cleştar,/ E-a noastră, printr-un drept testamentar”.* Limbajul poeziei lui Ion Brad evidenţiază plurale virtuţi figurative.

Apelând la funcţionalitatea expresivă a metonimiei, înlocuind autorul cu opera sa, poetul Traian Filimon scrie o „Argheziană” cu valoarea unei ... (din nou) argheziene „Inscripţii pe o carte”: *„Carte de stihuri, mâna care-a scris/ Agate, hore, flori, mărgăritare,/ A obosit cuprinsă de uitare/ Şi nu mai ştie ţese nici în vis .../ Şi ai rămas tu, carte, ca un crin/ Cu luminos de fragede petale;/ Arome pure-s cântecele tale/ Din ce adâncuri, din ce piscuri vin?”*

Cu caligrafia uşor calofilă, dominată de acea irepresibilă voluptate a rostirii vocabulelor cu sonorităţi rare, care dă distincţie scriiturii sale, Alexandru Andriţoiu transcrie emoţiile estetice elevate ale (re)întâlnirii cu vraja stihului arghezian: *„Luminat de lămpile zăpezii,/ stau în casă dumicând sonor/ versurile marelui Arghezi,/ ca pe-un sâmbure mirositor.// Sunetele lor de-argintărie/ urcă-n mine tinere şi azi,/ gustul lor de fruct oprit mă-mbie/ şi le pipăi ca pe un atlaz”.*

Majoritatea exegeţilor de prestigiu ai operei lui Tudor Arghezi au subliniat „geniul verbal” al poetului, excepţionala sa capacitate de a da „frumuseţi şi preţuri noi” cuvintelor socotite până la el apoetice, marcând, după Eminescu, o altă vârstă, de sărbătoare a scrisului românesc.

„El (volumul „Cuvintelor potrivite” n.n.) are o semnificaţie şi mai importantă reprezintă un eveniment de istorie literară ... Dacă aş fi bine înţeles, aş spune că importanţa covârşitoare e de natură filologică. Altfel ce se scria înainte de d-sa şi altfel se scrie astăzi” ... (Mihai Ralea)

„Se poate spune că într-un fel se scria româneşte de Arghezi şi altfel se scrie acum”. (Camil Petrescu)

„Important este că prestigiul lui Arghezi a făcut ca acestă înnoire a limbajului poetic să fie de atunci încoace, limbajul poeziei noaste moderne. După Arghezi nimeni n-a mai cutezat să scrie ca înainte”. (Demonstene Botez).

Ideea de bază, comună, a celot trei citate, este confirmată liric de poeziile „Lui Tudor Arghezi”, de George Tomozei, „Arghezi”, de Mihu Dragomir şi „Vulcan şi Faust”, de George Dan, autori care îl omagiază pe marele poet, reliefând influienţa hotărâtoare pe care a avut-o scrisul arghezian asupra experienţei lor artistice. Mihu Dragomir mărturiseşte fericita înrâurire, rolul de puternic catalizator pe care l-a avut în actul său de creaţie „cântecul” ca o „sfâşiere mângâietoare” al lui Arghezi: *„Auzindu-l, rădăcinile îmi vibrau/ de-o nelinişte şi de-o pace adâncă./ Şi încercau din nou să pătrundă/ Împotrivirea de stâncă”.*

Acelaşi lirism de factură confesivă marchează şi omagiul lui Gheorghe Tomozei, care îşi face cunoscute, cu iubire şi mândrie, „popasul”, ucenicia în universul poetic arghezian: *„Cum păsările nopţii în arbori rătăcesc/ şi legănate cuiburi în lemnul dulce-şi sapă,/ ca-ntr-un palat de frunze, la tine poposesc/ printre sonore seve şi rădăcini de apă .../ Prin tine zbor spre stele, de cântece răsun,/ cuvântul tău trezeşte genuni din împietrire/ şi-un cântec în păstaia surâsului adun/ şi-ncerc s-aplec spre oameni o creangă de iubire”*. În semn de supremă preţuire, George Tomozei proiectează pe ecrane cosmice personalitatea poetului, fixându-i locul şi numele printre stele de primă mărime ale înaltelor constelaţii lirice: *„I-un fulger printre stele, ca un imens sărut:/ cu-arginturile lunii şi ningerea zăpezii,/ lumina creşte-n astre – rotunde pâini de lut -/ ... şi e o stea pe care o vom numi Arghezi”...*

Ideea poetică de „ucenicie” veşnică la înalta şcoală de poezie a lui Arghezi este exploatată cu bune rezultate şi în sonetul „Vulcan şi Faust”, de George Dan: *„... De mici ucenicim la tine aici,/ Şi-o să rămânem marii ucenici/ Vrăjiţi de cloşca ta cu pui de aur,/ De stilul tău cu foşnete de laur”.*

Despre marele Arghezi au mai scris şi poeţi din străinătate, precum Liviu Deleanu (Republica Moldova) şi Iannis Ritsos (Grecia), fapt revelator pentru rezonanţa universală a poeziei argheziene.

Luminița POP

Dialectica iubirii și a adulterului în lumea romanului Pasiunea Annei Ozores de Leopoldo Alas-Clarin (2)

La Regenta[1] este un roman care tratează tema complicată a adulterului în societatea burgheză din Spania secolului al XIX-lea, dar personajele sale transcend perioada realistă și devin simboluri literare ale căutării obsesive a iubirii și a sensului vieții.

Ana Ozores este cel mai reprezentativ personaj din romanul lui Clarín și unul dintre cele mai fin realizate din literatura spaniolă. O figură complexă, reflectată în lumini și umbre, am analizat-o începând din copilăria ei nefericită, căutând în primii ei ani explicația psihologică a personalității sale ambivalente. Orfană și fără nicio protecție față de lumea reală, mutarea la Vetusta pentru a locui cu mătușile ei a fost o închisoare pentru personalitatea ei liberă, o temniță sporită de canoanele sociale ale orașului. Prin căsătoria cu Víctor Quintanar, ea schimbă o închisoare cu alta, trecând de la convențiile sociale la convențiile date de către o căsătorie de conveniență. În consecință, ființa sa oscilează între două tendințe contrare: cea a ascezei mistice și cea a sexualității frustrate care caută compensare.

Intrarea în lumea burgheză din Vetusta după moartea tatălui ei o lasă în grija mătușilor sale, domnișoarele bătrâne Dona Águeda și Dona Anuncia, care apar în fața cititorului ca figuri de vrăjitoare malefice. Ele nu ratează nici o ocazie să o traumatizeze pe adolescenta Ana cu originile ei infame de fiica unei croitorese italiene, amintindu-i mereu de incidentul cu barca. Sugestia din spatele cuvintelor lor este că, în acel incident, fetița de 10 ani s-a transformat de fapt într-o femeie, abandonându-și copilăria în brațele băiatului cu care a fugit de acasă. Cele două mătuși nu vor părăsi niciodată cercul lor de angajamente sociale și modul lor arogant de a vedea lumea din jurul lor. Chiar și abandonarea orașului pentru scurt timp ca să o aducă pe orfană, a necesitat un efort imens din partea lor, pretext pentru alte reproșuri. Anei i se reamintește în mod constant că este produsul nedorit al unei mezalianțe care nu se poate acomoda în ilustra lor linie genealogică.

Familia Ozores a fost una dintre cele mai vechi din Vetusta. Era numele de familie al multor conți și marchizi și erau puțini nobili în oraș care să nu fie, pe de o parte sau alta, oarecum înrudiți cu o astfel de ilustră descendență.

Don Carlos, tatăl Anei, a fost primul născut al unui al doilea fiu al contelui de Ozores. Don Carlos a avut două surori, Anunciación și Águeda, care împreună cu tatăl lor au locuit multă vreme în conacul bătrânilor lor. Ramura principală, cea a conților, emigra de ani de zile.[1]

Mătușile ei nu fac altceva decât să-i amintească de nenorocirea în care căzuse în copilărie, și că singura ei datorie în viață era să aibă statutul de femeie cumsecade, bine căsătorită și să ascundă sub înfățișări sociale respectabile rușinea originii sale. „ Nu au avut copilărie și nici nu au avut sentimente care să nu fie ridicole; au aspect de „vrăjitoare”. Sunt sclifosite și se tem de opinia publică , însă nu au rușine atunci când vorbesc în privat cu nepoata lor. Nu au nuanțe comportamentale, ele sunt întotdeauna cele mai rele. Când se înfurie

[1] ALAS, Leopoldo(Clarín). *Pasiunea Anei Ozores*, traducere, prefață și note de Dan Munteanu, edituraUnivers, București, 1972., p.41

sunt ca harpiile [...] [2]

Ilustrativă pentru relația care se stabilește între cele trei femei este obsesia mătușilor de a o căsători rapid pe Ana, considerând că astfel se pot elibera de povara nepoatei lor. Răuvoitoare, au justificat orice gest al orfanei ca o consecință directă a originilor ei umile. Oricât de mult a încercat Ana să-și modeleze felul său de a fi pentru a fi în concordanță cu modului ei de a vedea lumea, i-a fost imposibil să-și facă mătușile fericite. Singurul lucru bun pentru ele a fost frumusețea adolescentei, ceea ce a făcut-o foarte apreciată pe piața căsătoriilor. Toate eforturile mătușilor au fost să găsească un soț bun, fără a avea vreun interes să găsească unul care să o împlinească. De aceea Ana a fost nevoită să-și ascundă pasiunea pentru a scrie poezie, sau orice altă ciudățenie intelectuală nepotrivită cerințelor unei bune gospodine, conform valorilor culturale și sociale ale Vetustei.

Nu este de mirare că în aceste condiții Ana alege în mod deliberat să se distanțeze de ceilalți din Vetusta, indiferent dacă sunt tineri sau femei de vârsta ei. Ei i se reamintește constant că aristocrații preferă femeile cu bani, chiar dacă sunt urâte și, în consecință, frumusețea ei nu este suficientă pentru a se căsători bine. „Sentimentul de superioritate (care își are originea în sărăcia ei) și inhibiția ulterioară, o plasează definitiv pe Ana la distanță de societate [...] Distanța adoptată de Ana provine din nesiguranța apărută în copilărie și din mândria rănită în adolescență fiindcă sărăcia ei va împiedica pe oricine să o ceară în căsătorie."[3]

Lăsată în grija unei asistente prea stricte cu sentimentele ei, care intenționează să se răzbune pe Ana pentru că a fost respinsă de Don Carlos, fata este mereu conștientă de statutul ei social, dobândind acest mod de a se apăra împotriva cruzimii lumii exterioare. „Disprețul Anei față de ceilalți se bazează pe sentimentul de superioritate romantică. Aceasta este rebeliunea ei. Ana nu se răzvrătește împotriva structurilor sociale nedrepte și alienante, ci mai degrabă împotriva mediocrității și vulgarității de care se simte complet scutită."[4]

Soluția ei de a ieși din închisoarea casei mătușilor, unde se află în postura de nepoată tolerată, este să intre într-o altă închisoare, cea a căsătoriei ei cu Víctor Quintanar.

Aici intrăm în aspectul determinant care pregătește adulterul Regentei, aspect legat de obiceiul din rândul claselor înstărite (deși nu era exclusiv pentru acestea), al căsătoriilor convenite sau pripite, în care femeia se căsătorea foarte tânără și în cuplu era de obicei o mare diferență de vârstă. *Cea căsătorită rău* este o temă recurentă în literatură, dar în secolul al XIX-lea a revenit cu forță, nu doar ca o glumă sau declanșator de dramă, ci ca o dezbatere publică. Liberalii avertizează în scrierile lor și condamnă, în scopuri didactice, consecințele dezastruoase ale unei căsătorii proaste."[5]

Acesta o iubește sincer, dar niciodată ca bărbat, ci ca tată. Demasculinizat în mod intenționat, Clarín sugerează că bunătatea, grija pe care Víctor le oferă soției sale foarte tinere nu sunt suficiente pentru a depăși atacurile de anxietate pe care femeia le experimentează după mulți ani de căsnicie. Cititorul descoperă adevăratele preocupări ale soțului la începutul cărții (în capitolul al treilea), în așa fel încât Don Víctor, familiarizat cu nervii soției sale, are mereu ca remediu ceaiul de lămâie, dorind să o liniștească cât mai repede pe Ana și să se culce. Deoarece în trei ore el trebuia să plece la vânătoare cu Frigilis, compania lui și ritualul vânătorii în zorii dimineții fiind una din marile plăceri ale vieții sale.

Încetul cu încetul, în relația lor se instaurează o rutină mai degrabă de tată - fiică

[2] María del Carmen Bobes Naves, *Teoría general de la novela. Semiología de La Regenta.* Biblioteca Románica Hispánica, Editorial Gredos, Madrid,1993. p.85.(traducerea noastră)

[3] Ibidem, pp. 106-107.

[4] María Asunción Blanco de Lalama, *Ana Ozores* și *„la Regenta": de la personajul romantic la romanul naturalist*, Instituto de Bachillerato Can Jofresa Tarrasacan Jofresa Tarrasa, RILCE9/1993, Serviciul de Publicații al Universității din Navarra, 2008, p. 159.(traducerea noastră)

[5] Pilar Nicolás Martínez, *El conflicto entre Ana Ozores y la Regenta: deseo o destrucción.* Universidad do Porto–CITCEM en Libreto #25 | 12/2020 https://ilclivrosdigitais.com/artigospdf/libreto25/5_PilarMartinez.pdf, consultado el 3/02/2022, p. 46. (traducerea noastră)

decât de soț și soție, astfel încât amândurora li se pare logic să nu împartă același pat conjugal. Fiind nevoit să aleagă între păsări și Ana, Víctor le alege pe primele, dormind în camera de lângă ele, ceea ce spune multe despre viața lui cu tânăra lui soție.

O deranja trezitul lui de dimineața devreme; el era deranjat de ea pentru că l-a făcut să se sacrifice și să se trezească mai devreme decât trebuia, ca să nu o trezească. Mai mult, păsările se aflau într-un fel de exil, foarte departe de stăpân. A le aduce aproape cât timp Anita era acolo, ar fi fost o cruzime. Nu o lăsau să doarmă dimineața. Dar cu ce încântare ar fi savurat primul fluier al sturzului, gânguritul voluptuos al turturelelor, ritmul monoton al prepeliței, clinchetul dulce al vânătorului, al potârnichii îmbufnate!

Nu-și amintește cine, dar crede că Anita a îndrăznit să exprime dorința de separare în ceea ce privește - quo ad thorum. Timida propunere a fost primită cu o bucurie prost ascunsă, iar cuplul a împărțit teritoriul comun . Ea s-a dus la celălalt capăt al casei, care era călduros, iar el a rămas în dormitorul lui. Anita a putut sa doarmă de atunci diminețile , fără ca cineva sa întrerupă aceasta încântare; iar Quintanar a putut să se trezească odată cu zorii și să-și distreze urechile cu concertele cu prepelițe de dimineață din apropiere, sturzi, potârnichi, porumbei și canari. Dacă ceva lipsea anterior pentru armonia deplină a acelui cuplu, fericirea lor domestică era deja împlinită, în ceea ce privește buna conviețuire ![6]

Căsătoria lor analizată din acest punct de vedere, adună norii furtunilor viitoare. Vedem clar că de fapt Víctor Quintanar este alter ego-ul tatălui pe care fata Ozores nu l-a avut niciodată și că, printr-un complex Oedip complicat, Ana se căsătorește cu imaginea mentală a propriului tată. Un tată idealizat, căruia îi pasă și protejează, și nu unul care o lasă abandonată în grija unei femei malefice precum doica ei Camila. Autorul romanului pedepsește soțul impotent care nu știe să-și mulțumească soția și care o lasă în situația de a căuta sex în afara căsătoriei. Víctor Quintanar este un bărbat bun și amabil cu soția sa, dar Leopoldo Alas îl înfățișează ca pe un tată care, cu mai bine de douăzeci de ani de diferență cu Ana, o îngrijește de parcă ar fi fiica lui, și nu de soția lui și, cu atât mai puțin, amantul său [...] Marele defect al lui Quintanar este de nu dori să fie conștient de insatisfacția soției sale.[7]

Soțului, care are peste 60 de ani, îi place vânătoarea, păsările lui și teatrul. O tratează bine pe Ana, dar dragostea lui este aceea de tată, nu de bărbat.

Nu a simțit gelozie, nu a simțit în acel moment rușinea dezonoarei, nu se mai gândea la lume, la ridicolul care avea să cadă asupra lui; s-a gândit la trădare, a simțit înșelăciunea acelei Ane căreia îi dăduse onoarea, viața, totul. O, acum a văzut că afecțiunea lui era mai profundă decât credea el însuși; o iubea acum mai mult ca oricând, dar simțea clar că nu era dragostea unui iubit, dragostea unui soț îndrăgostit, ci mai degrabă aceea a unui prieten tandru, și a unui tată... da, un tată dulce, indulgent și dornic de grijă și atenție.[8]

Detaliile preferințelor literare ale personajului sunt construite într-o avanpremieră importantă a finalului cărții, cititorul putând fi considerat prevenit încă de la primele capitole ale romanului.

Întotdeauna îi plăcuse foarte mult să interpreteze comedii și îi plăcea mai ales teatrul secolului al XVII-lea. El era încântat cu privire la obiceiurile din acea vreme când oamenii știau ce este cinstea și cum să o întrețină. După el, nimeni ca Calderón nu a înțeles cât de importantă este onoarea, nici nu a dat nimeni loviturile care spală reputații atât de repede, nici în discreția a ceea ce a fost iubire și a ceea ce nu a fost. [9]

În concluzie, Ana schimbă două închisori, una mai proastă decât cealaltă: casa mătușilor ei din Vetusta cu căsătoria cu Víctor Quintanar. La prima vedere, se pare că situația ei conjugală o plasează într-o zonă de siguranță economică

[6] Clarín, Op.cit., p.39.

[7] Pilar Nicolás Martínez, Op.cit, p. 47.

[8] Clarín, Op.cit, p.468.

[9] Clarín, Op.cit., p.39.

și socială, dar pe măsură ce intrăm în detaliile vieții ei, vedem că Ana este nefericită și își dorește ceva ce nu poate și nu ar trebui să aibă - pe Álvaro Mesia, cuceritorul orașului. Pentru tema nefericirii conjugale, pentru călătoria unui om ambițios și controlator, pentru caracterele sale puternice, care sunt mai puternice decât viața însăși, pentru căutarea sensului vieții în religie, pentru incapacitatea de a accepta lumea așa cum este, *La Regenta* rămâne printre cărțile literaturii spaniole care nu-și vor pierde niciodată cititorii. Pentru că citind despre Ana și Fermín, vom citi de fapt despre noi înșine.

BIBLIOGRAFIA CONSULTATĂ

- ALAS, Leopoldo(Clarín). *Pasiunea Anei Ozores*, traducere, prefață și note de Dan Munteanu, edituraUnivers, București, 1972.
- ALAS, Leopoldo (Clarín), *La Regenta*, Editorial Alianza, Madrid,1990
- BOBES NAVES, María del Carmen. *Teoría general de la novela. Semiología de La Regenta.* Biblioteca Románica Hispánica, Editorial Gredos, Madrid,1993.
- GOYANES, Mariano Baquero, *Exaltación de lo vital en* La regenta, pp. 157-178, enJosé María Martínez Cachero – *Leopoldo Alas „Clarín”*, *el escritor y la crítica* editorial Altea, Alfaguara, Taurus, Madrid, 1988.
- María Asunción Blanco de Lalama, *Ana Ozores* și *„la Regenta”: de la personajul romantic la romanul naturalist*, Instituto de Bachillerato Can Jofresa Tarrasacan Jofresa Tarrasa, RILCE9/1993, Serviciul de Publicații al Universității din Navarra, 2008,
- LOZANO, Jorge, PENA- MARÍN, Cristina, ABRIL,Gonzalo. *Análisis del discurso. Hacia una semiótica de la interacción textual*. Quinta edición, Critica y estudios literarios, editorial Catedra, Madrid, 1997.
- MARTÍNEZ CACHERO, José María – *Leopoldo Alas „Clarín”*, editorial Altea, Taurus, Alfaguara, Madrid, 1988.
- MARTÍNEZ, Elías, OTÓN SOBRINO, Serra Alberto. *Introducción a la literatura española contemporánea a través del comentario de textos*. Editorial Iniciación Universitaria Edinumen, Madrid, 1986.
- RODRÍGUEZ, Ángel Cervera. *Guía para la redacción y el comentario de texto.*editorial Espasa- Calpe, Madrid, 2005.
- VIZOSO, Martin Fernández *El comentario de textos. Asimilación y sentido crítico,* Tercera edición, editorial Iniciación Universitaria Edinumen, Madrid, 1992.
- ÁLVAREZ HERNÁNDEZ, Milagrosa. La *sociedad. Psicología y mecanismos de evasión de Ana Ozores Clarín, espejo de una* época. Actas del Congreso Internacional celebrado
en la Universidad
- San Pablo-CEU, organizadoras M.ª del Pilar García Pinacho e Isabel Pérez Cuenca, https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=7431202 consultado el 25/03/2022.
- ARELLANO, Julián Ávila. *Historia y sociedad en Vetusta,Clarín, espejo de una* época. Actas del Congreso Internacional celebrado en la Universidad San Pablo- CEU, organizadoras M.ª del Pilar García Pinacho e Isabel Pérez Cuenca, https://cvc.cervantes.es/literatura/Clarín_espejo/avila.htm, consultado el 25/03/2022.
- CAROLYN,Richmond. *Gérmenes de La Regenta entres cuentosde Clarín.* https://www.cervantesvirtual.com/obra/germenes-de-la-regenta-en-tra- cuentos-de-Clarín/ consultado el 12/012022.
- MARTÍNEZ, Pilar Nicolás, *El conflicto entre Ana Ozores y la Regenta: deseo o destrucción.* Universidad do Porto – CITCEM en Libreto #25 | 12/2020 https://ilclivrosdigitais.com/artigospdf/libreto25/5_PilarMartinez.pdf, consultado el 3/02/2022.
- NAVAS OCAÑA, Isabel. *Clarín y la crítica feminista*, *Clarín, espejo de una* época. Actas del Congreso Internacional celebrado en la Universidad San Pablo-CEU, organizadoras M.ª del Pilar García Pinacho e Isabel Pérez Cuenca, https://cvc.cervantes.es/literatura/Clarín_espejo/navas.html, consultado el 25/04/2022.
- RODRÍGUEZ PUÉRTOLA, Julio, *Clarín: Literatura y modernidad*, Clarín*, espejo de una* época. Actas del Congreso Internacional celebrado en la Universidad San Pablo-CEU, organizadoras M.ª del Pilar García Pinacho e Isabel Pérez Cuenca, https://cvc.cervantes.es/literatura/Clarín_espejo/rodriguez.htm consultado el 5/03/2022.
- VÁZQUEZ, Marisa Sotelo, *Anna Karenina y Ana Ozores: dos mujeres culpables dignas de compasión. (El problema del adulterio a los ojos de dos moralistas).* Universidad de Barcelona, Biblioteca Virtual Miguel de Cervantes *https://www.cervantesvirtual.com/obra/anna-karenina-y-ana-ozores-dos-mujeres-culpables-dignas-de-compasion-el-problema-del-adulterio-a-los-ojos-de-dos-*
-COPTIL (POP), Luminița, teză de licență *La dialéctica del adulterio y del amor en el mundo de La Regenta,* Universitatea „Ștefan cel Mare” Suceava, Facultatea de Litere și Științe ale Comunicării, 2022, coordonator Lect. univ. dr. Alina-Viorela Prelipcean.

Ion MUSCALU

RETORTA DE ALCHIMIST, CLEPSIDRA CU VISE, PĂPĂDII, FIORI ŞI ISPITE A IOSEFINEI SCHIRGER - GNOSEOLOGIE FANTASTICĂ

Fântânile cu poezii există. Iosefina Schirger le-a văzut arzând de stele, pline de apa vie a cuvintelor ce se mișcă, izvorăsc unele din altele, își înmulțesc sensurile, capătă formă, își respiră zborurile și gândurile de neîntâlnite experiențe, preschimbându-se în scrisori ce sfârșesc prin a fi poeme. „Fiindcă nu te găsesc, te-am inventat.” „Aș vrea o vară să mă scald în ochii tăi de Mare Neagră.”

Aș putea continua cu exemplele și o s-o fac, dar mai e ceva: Ce este poezia? Un descântec trecut prin veacuri, care, repetat, într-o lume învolburată, nebună după contabilizare devine „un exercițiu de trezire”, „o clipă de magie”. Luptând cu lumea toată, autoarea găsește în poem poarta către cer, veșnicia, apa vie.

Cele peste cincizeci de volume de poezie publicate de Iosefina Schirger sunt însemne la vedere despre nevoia de necuprindere, mărturisiri de dezlegare scrise pe zăpada vieţii, cu o caligrafie al cărei destinatar este doar cititorul. Este ecoul unei vieţi căreia îi trebuie mai mult decât întristări şi bucurii: Inima trebuie să bată repede - repede, neînţelese umbre trebuie să sclipească în priviri, dimineţile trebuie să fie de smarald, lupta trebuie să fie aproape geloasă, cu accente de furie metafizică, din care niciun aisberg nu se va salva. O cosmogonie a eforturilor omeneşti. Clipa e trăită cu puterea omului care luptă nu pentru împlinirea unui vis, ci pentru visul însuşi. Ea poate să-şi vadă viitorul: va ataca ţărmul, îl va atinge cu dorinţa ei, tulburând trecerea prin timp. Un om - un destin - o idee de schimbare prin iubire… Un stil unitar, epistolar, în care cititorul se poate considera fericit că este adrisantul, chiar dacă până acum nu a primit nicio scrisoare. Scrisul zvâcneşte, creşte, vindecând răni. Timp desfrunzit, mărturii de iubire, dovezi ale dăruirii de sine, infinite posibilităţi de salvare prin trăire interioară, împotriva lumii ce ne înconjoară...

Vorbirile Iosefinei sunt cărți ale iluziilor regăsite cărturărește. Încearcă a folosi mereu cuvintele corecte. Poezia ei te poartă prin toate poeziile cunoscute de la nichiteneștile cuvinte, la bacoviana stare de spleen etern. Autoarea își îngăduie câte iluzii vrea, se lasă în voia cuvintelor, o lume a poveștilor dusă microscopic, pragmatic, lucid, până la experiment. Ideile par limpezite în eprubetă. Ignorând absurdul, mintea devine roz, inima uşoară, sintezia având puterea magică de a schimba oamenii în pomi de hârtie. Magica furtună din cerneală macină orele, ca un pescăruş răsăritul, până “sângerează viorie hârtia”.

Lumea poetică a Iosefinei Schirger este un exerciţiu retoric împotriva căderii. Autenticitatea trăirilor răscoleşte. Tot ceea ce o înconjoară, e răsturnat, încins într-o retortă de alchimist şi luminat cu o mână de stele. E ca şi când ar face curăţenie prin sertarele vieţii, păstrând doar spiritul implicat, rezistent, puternic. Poeta îşi poartă amintirile şi viitorul în braţe, jertfindu-se sieşi, ca să renască din propria nedormire. Încearcă a folosi mereu cuvintele corecte. Umbrele se despletesc ca în descântece, necăutând răspunsuri, ci trăiri narcotizante venite din licăriri de cuvinte atotcuprinzătoare. Prin poezie vine salvarea lumii visate, dorite, ocrotite cu zidurile coperţilor unei cărţi. Aici

încap frământările, viscolele, dragostea şiroind. Poeta caută o lume a normalului, până ajunge la rezultatul dorit: La limită nicio iluzie nu este pierdută!

Gnoseologie fantastică, soldat al scrisului de mână, punându-şi sufletul pe oricare filă, încercând puterea fiecărui cuvânt ca într-un poligon de tragere… Un cuvânt, o armă! Întrebând, aşteaptă. Culegând stele din ţara de ger, dă forţă verii prin senzaţia topirii în creuzetul sentimentelor. Acestea fac iarba, frunzele, orizontul să râdă într-un tedeum panteist, ca o evadare din lumea anotimpului arşiţei viscolite, în lumea nemuritoare a poeziei. De oriunde te-ai uita, vezi frumusețea strălucitoare. Textul este asumat cu responsabilitatea unui soldat. Poeta nu trădează, ci păzește dragostea înaltă, în forma ei pură, chiar cu sentimentul propriei destrămări, ducând spre ideal și mit.

Giuvaiere din împletituri simple de simțire şi rouă, versurile Iosefinei Schirger au forța descântecelor şi au aripi, fiindcă sunt încărcate de libertatea iubirii neprefăcute. Poeta reinventează existenţa, uneori nedreaptă, punându-şi amprenta pe fiecare cuvânt, vers, pagină, cu o dăruire imensă, necondiţionată şi într-o estetică a sentimentelor respirabilă. Simplitatea textului transpune cuvintele în păsări, fără aşteptări, doar aşa, fiindcă inima îi e răvăşită de insomnii. Pentru poetă importantă este salvarea de tristeţile pământeşti, de prăpastia sincerităţii. Nu aşteaptă ca lirica să-i rezolve, ca o terapie, alergarea spre vară, ci, dimpotrivă, se implică. Absolutul nu se găseşte în oglinzi limpezi, ci în dimineţi cu obligatorii oglinzi sparte de la luptele purtate. Fiecare poezie este topită în creuzetul cititului, înţelesului, neîmplinitului, revenitului, fiindcă în orice poet bun stă un colţ de cub spart. Iremediabil prinsă în propria-i viaţă de soldat răvăşitoare, niciodată prevăzătoare, poeta ne arată că lumea este pentru fiecare creaţia proprie, cheia sa putând să deschidă porţi, uneori până la cer.

În sine, rasfăţul promis este o răscolire după vise, între pământ şi cer, destrămarea apărând ca un joc în care nu se moare, iar autocunoaşterea, deşi grea, aduce binele. Versurile curg firesc, logic în toată contradicţia lor, devenind, instaurând maniera schirgeriană, în care stilul paradoxal abundă, creând o

Iosefina Schirger

atmosferă plină de farmec în care stelele răsar din fântâni trezind, imagistic, zmeii la viaţă. Totul e notat minuţios ca într-un jurnal, comunicarea fiind salvarea care o scoate pe Ana din zid, într-o întoarcere a jertfei. Creaţia creşte din fântâna unui Manole chemat, invocat, utilizat ca alterego, dar care nu vine, ci rămâne în starea sa de creator de mănăstiri vii. Monologul interior, dialogul liric şi clar descoperă un scriitor dintr-un timp aleator, cu un dar al intuiţiei lingvistice de o mare naturaleţe, cu un fel de vorbire pe care am descifrat-o ca scursă din descântece, bună de pus pe rană.

Poezia Iosefinei Schirger este o stare verticală de lumină sângerând, atinsă de fiori şi ispite. Cuvintele se zbat obsedant să cucerească inima unei cicori, acolo unde mâinile – păsări în vâltoare – nu au reuşit. Goale, cuvintele se umplu de sens pentru a hărţui până la marginea clipei, până la izvoare. Te scalzi atunci într-o clepsidră cu vise şi păpădii, privirea îţi devine temniţa soldaţilor lumii pierduţi în război, iar fântânile se tulbură. Apoi "vine o vreme liniştită" când, în pulsul ei remanent, suie sângele lui. Poeta este o călăuză. Prezintă partea

necunoscută a Lunii, pe care, tu, cititorule, ai uitat-o. Citeşte să vezi că eşti la o "azvârlitură de condei" de ea! Povestea arde, te consumă până la cenuşă...

Corespondenţa lirică a Iosefinei este un fluviu de epistole, un fluviu cu meandre, ocolişuri stilistice sau cu izbiri de-a dreptul, uneori ieşindu-şi din starea de oglindire, de cântec dus în spirală prin toate stările de agregare. Este o luptă în tălpile goale cu un zmeu misterios transformat de nesomn şi valuri de siliciu, fie în vară, fie în iarnă. Cuvintele se contractă sau se întind, schimbându-şi sensurile, înstrăinând obişnuitul, transformându-l într-o altfel de realitate. Vorba lui Nichita: "nu există mijloace poetice în sine, în afara poeziei". În lupta de a fi fericit, strigătul, nesomnul pălesc, se risipesc în faţa purităţii unei narcise, verbele curg în şiroaie de ploaie, focul trebuie să ardă, ca apoi totul să renască. Poeta îşi îneacă tăcerile, incendiază iarna ca să o transforme-n primăvară, dar, în final, "scrisorile ajung în stare bună la adresa de pe Lună."

În poeziile sale, Iosefina Schirger îşi dezvăluie extraordinarul talent de a modela regnuri întregi de cuvinte. O răbdare tulburătoare, un pastel plin de culoare, un potop de verbe ca velele unei corăbii, ducând inegalabil fiinţa mai departe. Substantivele se adaugă puţine, pentru a fi ancore sufletului, comunicând acţiunea. Vorbe de catifea! Elementele primordiale ale filosofiei sunt utilizate într-un perpetuum mobile: eu, "un cer de taină şi de vânt, apelor tale parcă le descânt… Lumina ne-a zdrenţuit. Mă consumi până la punctul de a fi nefericit." E o lume feerică, abstractă în care "nu există poeţi, doar poezie şi unde ceea ce nu vezi, te vede." Inspirată de absenţe, Iosefina Schirger ştie să aleagă cuvintele, să le aranjeze sonor, să le dezvelească emoţia. Simulând o rotire, răscolind înţelesuri ascunse, ferindu-se de nume "căci ele numesc" - vorba marelui Nichita - introduce formule complexe "ca o momeală". Stări, aripi, secunde sunt arse în retorta de alchimist. Substanţa se consumă vizibil, până la nefericire. E o lume văzută din propria experienţă, o cotropire a sinelui celuilalt, până la contopirea panteistă. Sentimentul iubirii devine dimensiune a cunoaşterii, când, de deasupra, harul, graţia, divinul umplu paginile goale.

Mi-ar plăcea să citiți aceste versuri, fiindcă sunt ivite din suflet. Nu sunt fotografii, în nici un caz, ci altceva, acel ceva pe care puțini îl pot înțelege și digera: poemul etern... Iosefina Schirger este un poet cu viitor, pentru că poeziile sale sunt despre viitor, pe care îl scrie prevestindu-și-l, conferind cuvintelor valențe noi, extrase din Olt, din Marea Neagră, din Munții Carpați. Ai crede că pictează. Din poezie culorile se revarsă în nuanțe de metaforă.

Cum îşi expune autoarea propria viziune poetică asupra lumii? Înţelegerea şi iubirea transgresează realul, lăsând locul unor poveşti, valori unde tandra melancolie şi logica tainică a iubirii devin resorturile trăirii revelatoare. E o ordine care neîncetat curge, un izvor devenit fluviu prin adunarea afluenţilor sentimentelor. Iosefina vede cuvintele, vede desfăşurarea poveştii de dragoste în acţiune şi cu afecţiune. Nimic, nimeni nu poate opri vijeliosul tăvălug al devoţiunii, sărbătoarea spiritului, foşnetul universal ce înfrumuseţează lucrurile şi face copacii să înflorească, într-un cuvânt beţia fericirii pe care numai dragostea ne-o poate da.

Primăvara este şi anotimpul poetic al trezirii, înverzirii, înfloririi cuvintelor, al tulburătoarei explozii a culorilor, al naşterii de pulsiuni noi. Primăvara Iosefinei îmbogăţeşte lumea cu străluciri: metaforele se îmbină cu forţa ideilor, senzorialul cu materialul inimii ei de pom înflorit. Poezia trebuie citită cu voce tare, cu intonaţia unui greier ce atinge octavele orgoliului, punând la căruţa de stele caii înaripaţi ai unei imaginaţii sentimentale tangibile: iubirea o vezi, o pipăi, o simţi ca pe minunea înfloririi copacilor într-o noapte de vis. Fiecare poezie devine o treaptă pe scara echilibrului omenesc sprijinită de tâmpla cerului. E o lume onirică, răscolitoare, zăpăcitoare, care face păsările fiinţei să se izbească de geamurile propriilor nelinişti. Destinatarul cititor se trezeşte devorat, îmbrăţişat, viscolit de arsura poeziei. A nu se citi în gând, fiindcă te poate topi ca zăpada, risipi ca ceaţa unei dimineţi calde sau izbi ca valul de bazaltul stâncii…

Cuvintele alese sunt esenţiale, tulburătoare, spirituale, aprind scântei, pornesc furtuni, dar în acelaşi timp zâmbesc întunericului, uscând cerneala ca pe un nămol binefăcător. E un aluat frământat cu maia stelară şi iarbă a

fiarelor ce reporneşte mecanisme complicate cunoscătorilor, făcându-i să-şi deschidă aripi de pasăre către această lume. Personajul misterios al poeziilor Iosefinei nu este un zmeu, ci omul complex, curajos până la marginea împrăştierii propriei cenuşi.

Dialogul Iosefinei Schirger este unul peripatetic, aristotelic, în care se susține dimensiunea atemporală a poeziei: „Cuvintele se fac minuni, întrec orice magie”, mergând și obligând interlocutorul la mers, fiindcă „suntem liberi ținuți împreună”. Când poeta nu le poate transfera energia și puterea ei, cuvintele se răcesc, „dar speră că va veni un timp, o eră când vor fi cer topit, o sferă”. Când spiritul este aproape de țărână, pierzându-și vitalismul, căci nu a putut ține o veșnicie clipa cea frumoasă, poeta parcă se predă: „Zâmbește, iartă-mă și du-mă în țara ta de lapte și de humă!” Artizanul prelucrează vocabulele în profunzimea lor, atingând natura extraordinară a comunicării prin vers. Nu invocă muza, ci, expunându-și cu sinceritate sufletul, caută fericirea în anodina lume din afară. Cuvintele folosite sunt cele de demult, esențiale, perfecte, oglindite în amintiri și vorbite în vise.

Să te desfătezi cu taifasul, scăldându-te într-un timp creator, când cei mai mulţi dintre noi aleargă după himerele vieţii, mereu în competiţie, accelerând la maxim uitarea, iată adevărata trăire pe care autoarea ne-o face cadou, ca pe un ritual uitat. Iar în risipirea care ne înconjoară, acest cadou este unul scump, răscolind plăcute amintiri cititorului.

Din ce apare belşugul de mărinimie al Iosefinei Schirger? Din înţelegerea faptului că a dărui înseamnă grijă de esenţa vieţii celuilalt. Astfel iubirea se întoarce înmiit, cu rod, la omul generos. Ca în “Micul Prinţ” în care vulpea spune: “Esenţialul nu e vizibil decât cu inima”, tot aşa aici: “De-atâtea anotimpuri, de atâtea nopţi te amăgesc, îţi bat la porţi! Îţi trimit scrisori, frunze, crengi cu flori. Le primeşti, zâmbeşti, le ignori… că nu te aud, că stai departe, încât am scris, ţi-am scris o carte.” Poeta reinventează existenţa, uneori nedreaptă, alteori ruinată, punându-şi amprenta pe fiecare cuvânt, vers, pagină, cu o dăruire imensă şi necondiţionată şi într-o estetică a sentimentelor respirabilă.

Aşa a rezultat un spaţiu proiectat cu drumuri pe care se întâlnesc feţi şi cosânzene pregătite de iubirea totală, letală, paradisiacă. Autoarea îşi arogă toată libertatea de exprimare, pictând cu un penel subţire, în forma de lacrimă, un alt sperat destin. Simplitatea textului transpune cuvintele în păsări, fără aşteptări, doar aşa, fiindcă inima îi e răvăşită de insomnii şi inorogi înalţi. De obicei inima merge cu ochii închişi, lichide păsări curg sibil, dragostea înfloreşte la marginea exoticelor oaze ale plăsmuirilor.

Pentru poetă importantă este salvarea de tristeţile pământeşti, de prăpastia sincerităţii. Nu ne cere să-i citim poeziile, ci propriile noastre suflete iernatice, palpitând în cădere, dar însetate de flori şi ridicări spre stele. Cine descifrează codul secret al plăsmuirii sale va găsi apa, lumina din care curg cuvintele, aripile întinse ale îngerilor scânteind care arată lumii posibilul.

În vaporoase răsturnări de inspiraţie, poeta nu aşteaptă ca lirica să-i rezolve, ca o terapie, alergarea spre vară, ci, dimpotrivă, “chiar dacă viaţa o strânge”, se implică românește, vitejește, înverzind gândurile întru bucurie. Absolutul nu se găseşte în oglinzi limpezi, în înserări, ci în dimineţi cu obligatorii oglinzi sparte de la luptele purtate. Fiecare consoană cursivă este topită din creuzetul cititului, înţelesului, neîmplinitului, revenitului, fiindcă în orice poet bun stă un colţ de cub spart. Iremediabil prinsă în propria-i viaţă de soldat fervent, uneori răvăşitoare, niciodată prevăzătoare, dar coerentă în solicitări, Iosefina Schirger ne cere să înţelegem că lumea este pentru fiecare creaţia sa, codul lui, cheia sa putând să deschidă porţile, uneori până la cer. Sau nu…

Așadar, dacă vă plac capcanele și nu vă este teamă de abisul cunoașterii din voi, pe care fiecare-l tremură ca frunza, e timpul să treceți la o lectură spirituală în stilul haiku abstract al Iosefinei! În poezia ei te poţi pierde, te poţi plimba pe cărări dogoritoare de sensibilitate şi trăire. E un dar inedit pe care, cu generozitate, poeta ni-l face. Ii urez Iosefinei Schirger să ne descifreze în continuare neantul cu aceeaşi pasiune şi dăruire ca până acum! Toate pânzele sus și succes în lumea învolburată a poeziei!

Iulian CĂTĂLUI

Recenzia antologiei *Toamnă și Poezie*

La Editura PIM din Iași a apărut în 2024 interesant-emoționanta antologie de poeme *Toamnă și poezie*, sub coordonarea scriitoarei Valentina Moroșanu, academician, doctor în filologie română, poet și critic literar din Republica Moldova, care conține, pe lângă versuri din creația acestei autoare, un florilegiu cuprinzător din poeziile altor doi autori, Aurel Chitic, poet mistic brașovean și Ion Curleac, poet basarabean. În prefața volumului, Valentina Moroșanu, pornind de la un motto din Albert Camus ("Toamna este o a doua primăvară în care fiecare frunză se transformă într-o floare"), a inserat un microeseu despre acest frumos anotimp și literatura care s-a scris despre toamnă, cu citate din diverși scriitori și filozofi, cum ar fi F. Scott Fitzgerald, Hal Borland sau Elisabeth Lawrence.

O parte importantă a triadei volumului *Toamnă și poezie* e reprezentată de creațiile lirice ale poetului mistic brașovean Aurel Chitic, prezent cu un florilegiu din ultimele sale producții poematice de tip religios, care sunt predominante, social și patriotic, el fiind o conștiință a poeziei brașovene contemporane, care avertizează clar și răspicat asupra crizelor și problemelor omului actual. Poetul este de părere că aparența moralității ne face să forțăm aparența moralității ce falsează evident realitatea mundană și profanează pietatea și însăși credința. Adevărata moralitate, consideră eul poetic, se arată fără să fie cultivată, în mod spontan, natural și sosește ca o "umbră a solemnității", când omul e străin de ignoranță și păcatul primordial. Poetul susține poetico-filosofic că religia este știința creării conșiinței și conștienței în sine, pentru sine și în fiecare ființă, mai ales atunci când viața cotidiană e bântuită de setea de dreptate și de justiție non-divină. Profund cunoscător al filosofiei celebrului Osho (1931-1990), guru și învățător spiritual indian, fondator al curentului spiritual Neo-Sannyas, Rajnish sau Oshoism, Aurel Chitic consideră că omul trăiește în autenticitate, în adevăr, devenind astfel "propria lui lumină/ într-o moralitate divină/ spre bucuria florilor din/ Grădină". De asemenea, adevărata moralitate, în ideea binomului Chitic-Osho este un efect ce se manifestă în autenticitate și originalitate, totodată, atunci când "raza descoperă sacra identitate" în viața reală, cotidiană. În același timp, și dincolo de societatea cea duplicitară și plină de orori și compromisuri, doar meditația filosofică și spirituală te ajută să auzi clar și ineluctabil „vocea interioară" care te face să devii "UNA cu tine însuți", indiferent de spațiu și timp, ba chiar dincolo de ele, ca și când nu ar exista. Poetul devine vizionar, crezând că

în interiorul sufletului omenesc: „Lumea e precum un Curcubeu, mintea-i ca o prismă, omul este o rază albă care luminează cele șapte zări, născătoare de sacre culori”. Doar într-o lume onestă și protectoare, oamenii intuitivi sunt lumini călăuzitoare cel puțin într-un mod intelectual, și în acest fel, moralitatea ni se dezvăluie printr-un „sacru instinct esențial”. În concluzia poemului citat deja pe larg, care se numește „Sacra poezie”, care reprezintă și un fel de *ars poetica*, în care eul poematic afirmă că poezia adevărată și înaltă, sacră se poate naște din hrana și înțelepciunea inimii „dătătoare de armonie în ființa vie”.

Poemul “Prea târziu” ne coboară non-eminescian în crunta realitate cotidiano-mundană, în lumea cea haină etc., fiind o poezie socială, de protest, de atitudine civico-literară împotriva relelor lumii acesteia. Poetul crede că omul combate tardiv demonul lăcomiei sau mai precis a „demonilor deghizați în Sfinți”, dar este indignat și de recentul și actualul război ruso-ucreainean, eul liric fiind zguduit că „o țară agresoare și șovină” dinamitează, distruge a “vieții lumină”, copiii plâng neistovit, mamele sunt cuprinse de o teamă, de o frică îngrozitoare etc. Chitic îl invocă pe însuși Eminescu, „poetul-nepereche”, sugerând că ar trebui să stăm de veghe mereu la hotare, căci „mintea agresorului șovin visează să cucerească popoare”, aceasta, mai ales că și România a fost martelată și hăcuită de ruși și de Imperiul sovietic, și invadată de vreo 12 ori de-a lungul vremurilor. Eul poetic susține că menționatul război este fără precedent, iar minciuna este obnubilată în limba rusă, el interogându-se patetico-retoric de ce trebuie bombardate țări suverane care au, la urma urmei, același Dumnezeu, aceeași religie, același popor ex-frate slav, Putin fiind văzut ca „un căpcăun a cărui sete de sânge se extinde de la prunc la ultimul bătrân”.

O altă poezie este dedicată Basarabiei, un fel de imn elegiac purtând titlul „Sărmană fiică, Basarabă”, în care poetul pornește de la trista țară România a cărei istorie a fost nedreaptă, subliniind sfârtecarea ei în funcție de cum a vrut Istoria, rezultând ineluctabil că fiica ei Basarabia a fost “înstrăinată” peste Prut. Eul liric spune că ar fi zadarnic și superfluu să ne întrebăm dacă actuala republică Moldova trăiește în libertate și, cu toate că voința sau dorința autorului ar fi să existe ori să se înfăptuiască mult-prea-așteptata unire, căci fără Basarabia, românii nu ar fi fericiți. El întrevede că „fata cea înstrăinată” (fata Basarabă, adicătelea!) vrea să se-ntoarcă în România, deoarece și țara noastră este a ei „și în parfumul Reîntregirii țării/ e taina florilor de tei”, cu acest prilej evocându-se și istorica Alba Iulia, cu a ei Catedrală unde au fost încoronați Ferdinand I și regina Maria, cu aluzia Unirii și Reunirii, cu „harta mare”, care ne unește într-un “acord fenomenal”.

Și Revoluția Română din Decembrie 1989 beneficiază de atenția și talentul lui Aurel Chitic, în poemul „Am ieșit în stradă în Decembrie”, autorul fiind și un revoluționar sau participant efectiv la revoluția din 1989, reamintindu-ne pentru ce a ieșit lumea în stradă în zilele revoltei generalizate, pentru a stârpi nemernicia, pentru a renaște Omenia, scoaterea la suprafață a Libertății, pentru Cinste, viață, pentru “a ne cânta durerea, inclusiv pentru a cânta liberi Deșteaptă-te, române!”. De asemenea, românii s-au revoltat împotriva

“traiului șovin”, demantelând oripilantul însemn Secera și Ciocanul în vederea dezideratului slujirii Libertății. Poetul consideră că deși după 1989 am instaurat Democrația, nu am reușit să ne apărăm și feri de “lupii care păzeau turma în România”, că “am fost vânduți când ne era mai bine/ și acum toate rănile ne dor” și deplânge faptul că și atunci în 1989, ca și în prezent, “falșii patrioți sunt buni de glume”, iar suferința încă ne mai este mare și noi hălăduim și zburătăcim prin Viață pentru ca în urma noastră Umilința să reconfirme păunescian “Ordinea de zi”.

În același siaj liric și politico-istoric se situează și poezia “Revoluția furată”, după titulatura dată de Dumitru Mazilu, în care alter ego-ul autorului se interoghează că generalii tristelor scenarii nu reușesc să justifice morții revoluției împușcați „în mod ticălos”, iar confiscarea actului istoric ce a făcut din poet un răzvrătit și un revoltat, chiar un revoluționar, mai ales că „liderii bolnavi de lăcomie” au ajuns să fie „dependenți de gustul trădării”, iar viața naostră „nu mai e tihnită”, țara se află în degringoladă, liderii ei sunt niște „lichele patentate”, totodată, România fiind scoasă la mezat, iar viața a devenit un soi de “teatru trist”. Ca o jelanie cvasi-nesfârșită în România, omul pauper a ajuns hrană pentru câini, călăii au „azile de bătrâni”, iar dincolo de umbra dictaturii se obnibilează și insinuează „mafia torturii”. Potrivit poetului, oamenii trăiesc dezamăgiți și dezbinați, satele sunt tot mai goale, copiii au plecat, zburătăcindu-se în pribegie sau în cele străinătățuri, scârbiți de corupție, de biruri, de bacșișuri, haraciuri și peșcheșuri, într-un cuvânt sau un vers: „Nu mai avem puterea de a trăi”. Pe lângă revoltă, tonul poemului devine tot mai sceptic, mai pesimist decât Schopenhauer, Camus și Cioran la un loc, deoarece în România se moare mai ceva decât în război, bunicii au înțepenit în paturi și case friguroase, „somnul morții se ascunde în oase”, în timp ce viața a ajuns o grețoșenie. Autorul opinează că de-a lungul Istoriei, de la Prometeu la Eminescu, poporul a îndrăgit Democrația, dar s-a ales cu Oligarhia sau chiar Mamonacrația, trăind greu și neavând acces la medicamente, la servicii medicale etc. În final, Aurel Chitic devine mai optimist, el situându-se în slujba Adevărului, dorind să ne eliberăm odată de “a manipulării ghilotină” și sperând ca ”prosperitatea să înflorească, iar omul să trăiască fercit”.

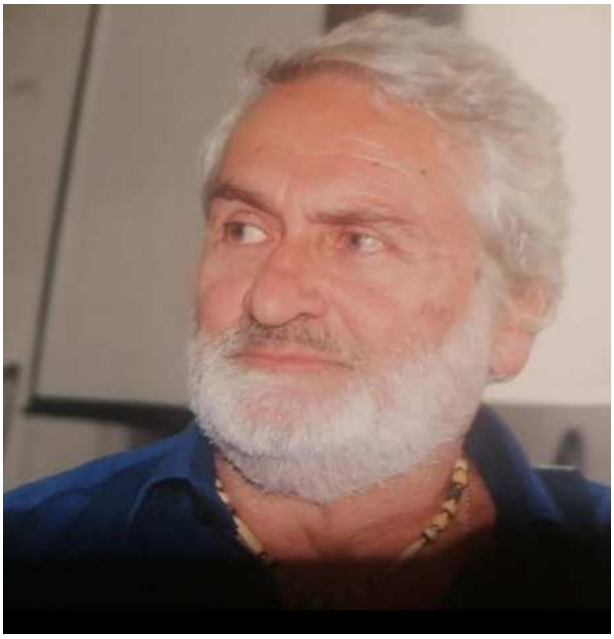
Ultima poezie a lui Aurel Chitic și a întregului volum *Toamnă și Poezie*, intitulată „Suprema conștiință” rezumă, cumva, tot florilegiul autorului brașovean, într-o fuziunea interesantă de Nietzsche, Osho și *Biblie*, pornind de la titlul unei celebre cărți a filozofului german *Dincolo de bine și de rău*, și de la ideea că dincolo de acestea, centrul conștiinței omului este golul sau vidul său, deoarece conștiința este, mereu, ceva subiectiv și nu o poți pune în fața ta, pentru a o critica, de asemenea, dincolo de zâmbet și mirare, dincolo de stress și provocare, subliniaz[poetul, „rămâne problema omului de știință care nu recunoaște această conștiință”, deoarece el vrea să o analizeze, să o examineze, să o disece. Poetul conchide apoteotic că, la urma urmei, toate lucrurile sunt așa cum sunt în Cer și pe Pământ, deoarece conștiința cosmică este “pură ființare în orizontul subiectiv”, care cizelează, retușează gândul cel bun, pozitiv “din al vieții neîntinat motiv”.

Daniel MARIȘ

Cerul din lumea de sticlă

Ion Cristofor adună realitatea uneori disparată a unei întregi lumi până la ultima firidă pentru a o reașeza în ordinea unei stări de spirit impregnată de emoție. Nici în recentul său volum, „Peștele de sticlă” (Napoca Star, 2024) nu se dezminte, infernul și paradisul subzistă în același areal, al amintirilor și iluziilor destrămate, prin labirintul lor poetul rătăcește ca într-o post-existență profundă, prevestind indeterminarea ființei. Este o lume asediată, conspirativă, sufocată de reverențe și naivități dar în care poate fi descoperit un drum spre substanța/ iluminarea ființei și materiei. Modalitatea aleasă de poet este aceea a flash-urilor afective, acolo unde în răstimpuri, se regăsește poetul, între conjunctural și sensibilitatea înfiorată, sub presiunea forței de gravitație a memoriei: „Noi ascuțim vârful suliței ce-ți sângerează coapsa, Doamne/ Noi pregătim piroanele ce ți se bat în trup/ Noi alegem tâlharii ce stau la stânga și la dreapta ta, Doamne/ dintre noi, dintre noi sunt aleși tâlharii./ Noi tăiem lemnul de chiparos și facem/ crucea pe care ești răstignit./ An de an, noi îl eliberăm pe Barabas,/ Doamne,/ Noi suntem cei ce privim gură cască/ scena răstignirii tale,Doamne,/ Mântuiește-ne, Doamne, de păcatele noastre!” (Noi, Doamne). În geografia cotidianului, condiția imanenței prefigurează inserțiile elegiace, suferința neîngrădită a simțurilor plutind libere în fața recifurilor existențiale, peștele de sticlă simbolizând aici esența și neputința depășirii condiției umane, invadată de fariseism, lehamite, falsitate: „În sufrageria mătușii/ pe o dantelă făcută de mâna ei/ un pește de sticlă roșie/ ascultă mereu/ aceleași știri de la televizor/cu politicienii care promit/ marea cu sarea/ Luată de val/ mătușa mea crede și ea că într-o zi/ peștele va începe să înoate.” (Peștele de sticlă). Există, așadar, o poftă formidabilă de lume și înfinita ei multiplicare, lipsită de tușe propagandistice, sub semnul unei iminente anticipări a irumperii, a exploziei. E devenirea universală, starea permanentă a eului liric. O atitudine clară, ca o previziune a altor suferințe… Această neputință de a delimita timpul se subordonează unui ideal, chiar dacă imperfect, dar asta spune tot. Agitația instinctului, crescută în cuvânt pune pe scenă fragmente din stări de angoasă arhaice față în față cu o ideologie socială tot mai convertită, nu dintr-un trecut oarecare ci din propriul prezent: „Locuiești/ într-un oraș canibal/ în care străzile se înghit una pe alta/ în cimitirele sufocate de betoane/ morții se devoră-n tăcere unii pe ceilalți/ iar bani din buzunarul tău/ sunt devorați de băncile/ care se înmulțesc ca ciupercile după ploaie./ Doar negustorii prosperă în temple/ în timp ce Isus/ sângerează tăcut pe o cruce de lemn/ de la periferia orașului”(Un oraș canibal). O emoție discret cenzurată hașurează, (în ciuda exacerbării ce uneori o presupune) un autentic tablou al „cruzimii”cotidiene, prin prisma capacității de înțelegere și asumare. Ce mai poate atenua oare această stare ? Poate doar înfiorările evadate dintr-o uitare de sine, ca într-un mediu irizat, semnele fragile ale frumuseții în care germinează ceva, o apoteoză: „Marea ce vine/ în urma tălpilor tale, iubito,/ ți le sărută/ sau își învață copiii,/ micile valuri,/ să umble/ cum umblu și eu în urma ta/orbit de dragoste” (Orbit de dragoste). O pornire a temperamentului, a afectului, tocmai ca o reacție amânată ce etalează aceea conștientă asumare a sentimentului libertății, a trăirii autentice, a revelației: „E a celui sărac/ bucuria de a rămâne/ sub piele/ cu spinul trandafirului/ femeii iubite.” (Spinul). Dialectică lumină -întuneric a conștiinței, acestă carte a lui Ion Cristofor își are originea în aceea necesitate a implicării , o trimitere spre sensul istoriei, al înțelegerii evoluției și sensului iubirii. Ca mod de a cuprinde poetic realul și umbrele sale, „Peștele de sticlă”, rămâne una din cărțile de referință ale autorului.

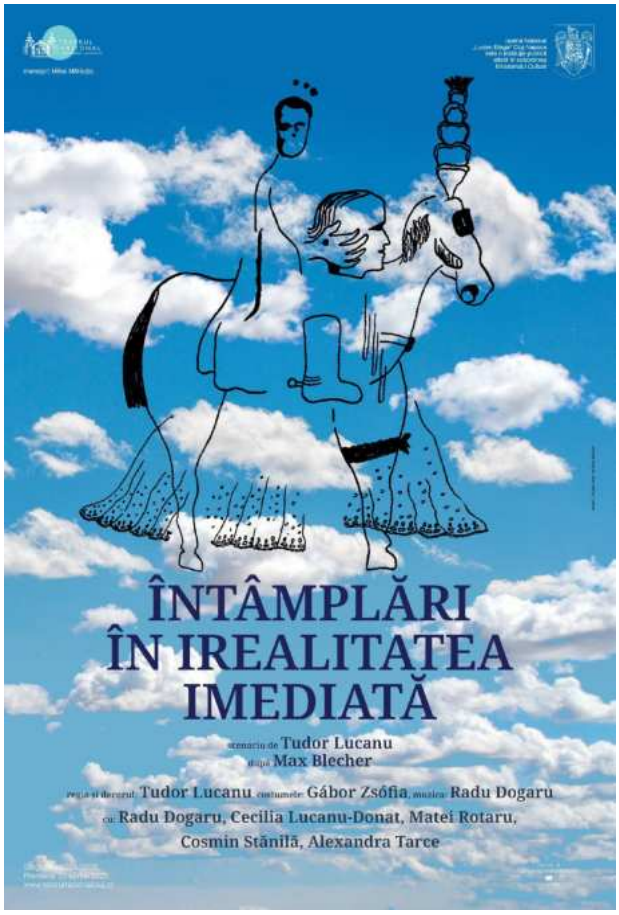

Adrian ȚION

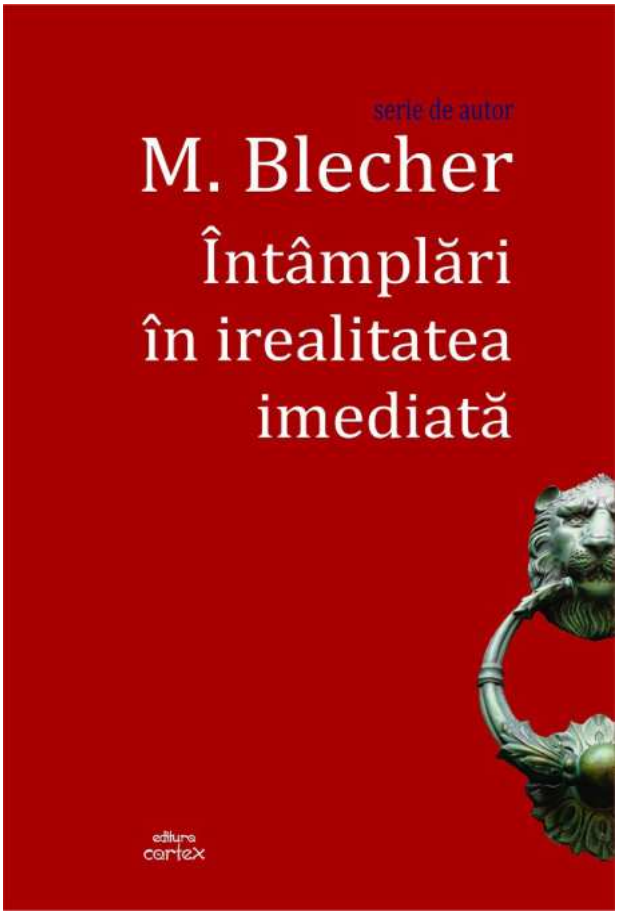
Propensiuni onirice –
Întâmplări în realitatea imediată

Ah, dramatizările! Mai reușite, mai puțin reușite, mai tradiționale, mai fanteziste, muzicale, speciale, super-culturale! Inflație de dramatizări, mon cher, adaptări, restructurări și câte încă, având punctul de pornire în texte epice nedecicate inițial reprezentărilor pe scenă, dar din care regizorii de azi se înfruptă cu lăcomie. Texte celebre în proză sunt aduse pe scenă în valuri spumegânde. Tot atâtea dezamăgiri sau încântări. Cred că Naționalul clujean deține un record în materie, greu de egalat în spațiul teatral autohton. E clar că beletristica (opera în proză) a ajuns să inunde scena până la virusare oriunde în lume. Să amintesc câteva producții ale TNC din ultimii ani: **La răscruce de vânturi** (2011), **Cel mai iubit dintre pământeni** (2019), **Švejk în concert** (2017), **Craii de Curtea Veche** (2018), **Țiganiada** (2018), **Demonii. Spovedania lui Stavroghin** (2020), **Cântece de speriat frica** (2024), **20 de ani în Siberia** (2025). Și acum **Întâmplări în irealitatea imediată** după romanul autobiografic al scriitorului de o sensibilitate maladivă Max Blecher, țintuit la pat de o boală cumplită și stins din viață la doar 29 de ani. O existență tragică, un caz clinic tulburător, sublimat în literatură de rafinat și înalt intelectualism.

E clar că am un dinte împotriva dramatizărilor în genere iar când vine vorba de Blecher înverșunarea împotriva lor se dublează. Cărțile lui Blecher sunt cărți de interior, de intimitate, cunoaștere de noapte, analiză psihologică, anamneze asupra unui om măcinat de boală, ceea ce nu se poate uita și trebuie neapărat luat în calcul. Cum să aduci interioritatea aceasta tenebroasă la lumină, pe scenă sau pe ecran? Având în față filmul lui Radu Jude **Inimi cicatrizate** (2016), care nu m-a convins (ca să nu spun mai mult; lectură pe ecran cu lungi fragmente reproduse, decupate din textul romanului, procedeu total necinematografic), mi-a venit greu să accept alt Blecher supus exteriorizării sadice, deoarece sadism e să zgândărești rănile unui năpăstuit de soartă. Astfel că am coborât șovăielnic spre sala mică a *Euphorion*-ului pentru a vedea spectacolul lui Tudor Lucanu cu **Întâmplări în irealitatea imediată**. Cu așa idei preconcepute nu e bine să vii la un spectacol. Aviz cârcotașilor de tot felul.

Dar spectacolul lui Tudor Lucanu (scenariu, regie, scenografie) nu este o dramatizare. Ar fi și greu. Cum să „dramatizezi" imposibilul? Incoerența? Un eseu? Niște gânduri halucinante despre existență? Harnicul critic literar Eugen Ionescu de atunci remarca la apariția romanului în 1936 că este o „carte esențial metafizică" fără subiect. Și atunci ce pui în scenă? Unde-i epicul? Și totuși, Tudor Lucanu s-a încumetat să dea o rezoluție scenică informului.

Incipitul romanului e enunțat clar de actorul Cosmin Stănilă, tipul anemiat de boală, cu față lividă, așezat pe fotoliu în fața publicului: „Când privesc mult timp un punct fix pe perete mi se întâmplă câteodată să nu mai știu cine sunt, nici unde mă aflu". Frază-prag. După această fixare în realitatea imediată, totul sare în irealitate onirică, delirantă. Mai mult chiar, jocul actorilor e pantomimic în proporție de 80%. Fantezii desprinse din mintea unui ins tânăr în criză de identitate care problematizează la interacțiunea cu lumea exterioară a ființelor și obiectelor din jurul său. Regizorul ne pune în față individul cu viața sa interioară. Atât și nimic mai mult. Lumea e un panopticum (amintit), o „roată a norocului" în care eroul debusolat alertează jocul cu figurile de ceară din colecția sa. Le incită să ia parte la experiența sa existențială. Joc halucinant, traumatic, oniric.

Propensiunea spre oniric nu cunoaște limite. Tudor Lucanu e un regizor plin de idei. Unele mai fanteziste decât altele. Unele mai excentrice decât altele. Nu-i vorbă, în contextul coșmaresc al viziunii scenice ele își găsesc rostul și argumentația logică, deși, aparent, totul pare ilogic. Dar mă întreb siderat: poți organiza haosul? (Numai politicienii de azi promit să stăpânească haosul politic, sporindu-l.) Realitatea noastră e „un coșmar nocturn" și, săltată din banalitatea cotidiană, Blecher + Lucanu ne pun în față „bizara aventură de a fi om" (N. Manolescu) a insului problematic. Evident și Lucanu, pentru că fantasmagoriile înfățișate sub formă de tablouri vivante vorbesc chiar de aventura cunoașterii de noapte în accepțiune creativă. În succesiunea rapidă a acestor tablouri suprarealiste rezidă întreaga panoplie expresivă a reprezentărilor imagistice care dau energiile spectacolului. Tablourile-secvențe corespund alchimic fragmentarismului epic al scriiturii. Pentru impregnare vizuală sunt folosite rame aurite de diferite mărimi în care sunt încadrate grotesc figurile halucinante ale actanților. Oameni în halate albe, himere, cetățeni onorabili. Scălâmbăieli, hărțuiri, grimase, lupte pentru putere, pentru supraviețuire, pentru integrare în rândul normalității derutante. Astfel se pune în evidență fragilitatea ființei la intersectarea gravă cu luciditatea. Fără o cunoaștere a problematicii cărții, spectacolul lui Tudor Lucanu poate părea o aiureală. De asemenea, empatizarea cu scrisul lui Blecher e obligatorie, concomitentă unei bune înțelegeri a mesajului încifrat într-un ritm atât de alert, aiuritor, da, încât totul pare un vertij. Actorii sunt folosiți până la epuizare, fără urme de sincope. Un spectacol bazat pe actori ca magmă clocotindă inepuizabilă. Apoi mai trebuie spus că am rămas uimit cât de multe elemente de decor au scos la iveală actorii în mica sală Euphorion a teatrului.

Regizorul e foarte atent la picturalitatea scenelor. El recreează „instalații vivante” (după propria-i mărturisire) desprinse din estetica autenticității și a combinației între cubism și 3D. Un impecabil de frumos lucrat „cal cubist”, albastru, lucitor, apariție de vis, vine dinspre Franz Marc (*Cal albastru*) sau *Calmodelul* geometrizat, strălucind în plin orizont al misterului. El devine obiect de gâlceavă între naiadele norocului întruchipate de Cecilia Lucanu-Donat și Alexandra Tarce. Aparițiii fantomatice, diafane, locuite de neliniște și ambiții pentru putere și impunere. Costumate alternativ în vaporoase pânzeturi semitransparente (costumele excelente: Zsófia Gábor), ele stârnesc impulsurile sexuale ale insului aflat în permanentă expectativă față de aspectele vieții. Implicarea lui (Cosmin Stănilă e foarte bine ales) în mocirla vieții se face doar la final, când recunoaște monocord, neutru: „Mă zbat acum în realitate” și pare că recunoaște „Întotdeauna a fost așa.”

Crearea cadrului oniric al visului se realizează prin decorul extrem expresiv cu obiecte însuflețite ca în filmul *Spuma zilelor* al lui Michel Gondry din 2013 după romanul lui Boris Vian, roman ce părea de neecranizat. Suntem în adevărată exploatare suprarealistă a subiectului. Filele cărții vieții, pe care o parcurge/ trăiește eroul, sunt răsfoite singure; fotoliul se mișcă, din rafturile pline de cărți cade din senin câte o carte, planta ornamentală de interior vibrează prin frunzele sale, totul este animat, viu, frenetic. Dintr-un virtual acvariu al singurătății se desprinde în lină plutire prin aer un peștișor de aur alcătuit din inele metalice. Nălucirile avansează înspre aparițiii grosiere, izbitoare, neașteptate, precum halca de carne (recursul la carnalitate e asumat între obsesiile eroului) și așezarea pe patul de spital, în locul celui supus anamnezei, a cadavrului butaforic pe care Matei Rotaru (cu glas scăzut, îngînat) îl prohodește, apoi toți benchetuiesc cu farfurii și pahare cu băutură așezate peste corpul mortului. Imagine burlescă. Adevăruri din realitatea imediată contrase în imagism grotesc. Tot în cheie parodică se insinuează dansul fetelor de la Căpâlna, căci în acest context oniric orice e posibil pentru a semnifica la nivelul cinismului. Un cinism crud al vieții trezit de luciditatea de gândire a împricinatului. Participă la vedenie și dese escaladări ale urâtului: subsuoara lui Radu Dogaru expusă ostentativ ca detaliu al unui tablou, cadavrul gol expus insistent în prim plan. Ca la spital, asistente medicale și brancardieri se adună într-o sală să vizioneze un film. Introducere în atmosfera epocii sau o ancorare a subiectului în mișcarea suprarealistă mondială? Și una și alta. Și ce vedem pe imaginile proiectate pe paravanele-ecran? *Un chien andalu*, cunoscutul film suprarealist din 1929, rod al colaborării timpurii dintre Bunuel și Dali, o predicție pentru irațional și oniric. Bazele stilistice, temporale și eseistice ale mizanscenei sunt puse ferm, fără dubii.

Limbajul nonverbal (cam 80%, am mai spus) e intersectat cu gâfâieli și onomatopee ciudate, dar și de vocea lui Radu Dogaru, care mi-a amintit de prestația lui din **Cântece șamanice**, după cum tot ansamblul construcției scenice mi-a amintit de **Scene bizare după Urmuz** (Teatrul de Vest Reșița, 2020, realizatoare Mihaela Panaite), altă punere în scenă după niște proze fără epic structurat, fără subiect. Actorii au făcut minuni. Au depus eforturi extraordinare pentru a imprima un dinamism ieșit din comun reprezentației. Atâta s-au zbătut săracii că trebuie să-i mai amintesc o dată în ordinea importanței personajelor, spre a le omagia efortul: Cosmin Stănilă, Radu Dogaru, Cecilia Lucanu-Donat, Alexandra Tarce, Matei Rotaru. La butoanele tehnice Doru Bodrea, Mădălina Mânzat, Andrei Mitran, Vasile Crăciun.

Și în final cade întrebarea: ce mai înseamnă azi dramatizările?

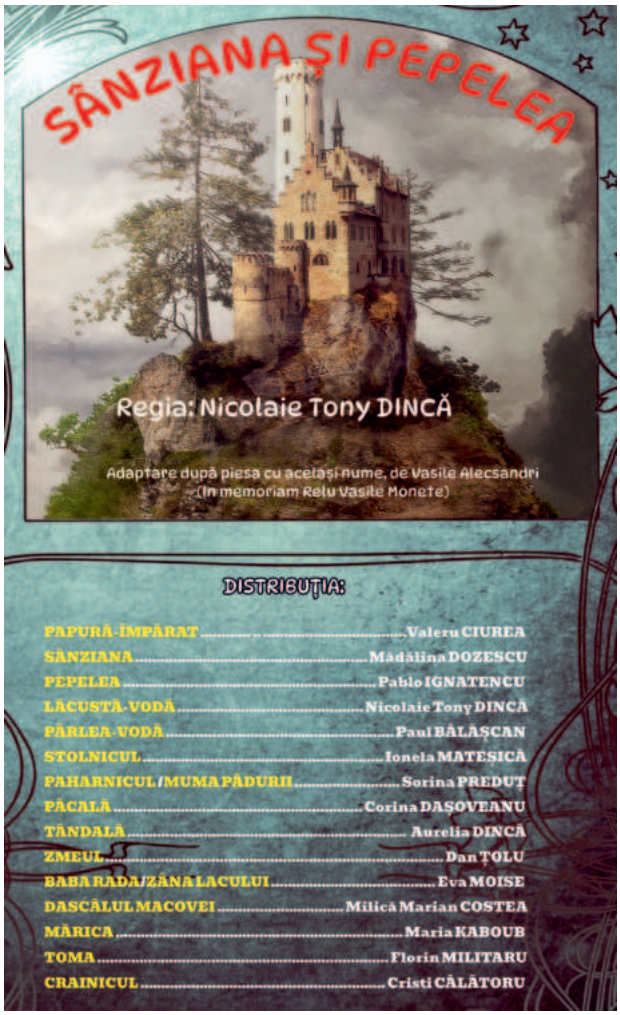

Maria IONICĂ

Un eveniment teatral de excepție

Sala de spectacole a Centrului Cultural „Eugen Ionescu” din Slatina era arhiplină în seara zilei de 9 aprilie, zeci și zeci de copii așteptând cu nerăbdare începerea spectacolului cu „Sânziana și Pepelea”. Inițial, adaptarea după piesa cu același titlu de Vasile Alecsandri, în regia lui Nicolaie Tony Dincă, a fost destinată copiilor cu dizabilități de la un cunoscut centru slătinean, dar au aflat de spectacol și alți amatori de teatru din oraș. Pentru o oră și jumătate zumzetul nerăbdătorilor spectatori s-a atenuat, singurele momente vocale fiind atunci când de pe scenă li se solicitau opinii, spectacolul devenind într-un fel interactiv.

În decorul de basm și-a demonstrat talentul actoricesc o echipă de 14 slătineni pasionați de arta dramatică, persoane cu îndeletniciri cotidiene obișnuite/„normale”, care s-au deghizat cu talent (și aplomb) în împărați, voievozi, prințese, zmei și alte personaje de poveste. Și de erai doar însoțitor al copilului/copiilor, și de-i cunoșteai de mult pe unii interpreți, tot te emoționai când te saluta un împărat, întruchipat de Valeru Ciurea, responsabil și de inspirata sonorizare, un Lăcustă Vodă (Nicolaie Tony Dincă), un Păcală (jucat în travesti de profesoara Corina Dașoveanu, ca și stolnicul încredințat minunatei Ionela Mateșică) ș.a.m.d., nemaivorbind de farmecul tinereții protagoniștilor Sânziana (Mădălina Dozescu) și Pepelea (Pablo Ignatencu, elev). Nedorind

să omitem vreun nume din talentata distribuție, prezentăm afișul spectacolului pe care sperăm să-l vadă și alți copii, cât mai mulți. Merită!

Pentru un spectator din alte vremi, pentru care actorii erau niște ființe „inaccesibile”, o mare surpriză putea fi și invitația din final,

când regizorul/ „maestrul de ceremonii” invita doritorii din public să se fotografieze pe scenă cu interpreții rolurilor preferate. Să vezi agitație... Cine-ar fi rezistat?!

Mulțumind inimoasei echipe de actori slătineni, îi dorim cât mai multe spectacole de care să se bucure micuții urbei noastre.

Cornel UDREA

2x2 fac ce vor

personajele:

ANTONIO GRUMAZ (este un tânăr între două vârste, nici foarte-foarte, nici altfel, îmbrăcat aşa şi aşa, dar nu exagerat. Pare un român oarecare, contemporan cu el însuşi)

ALERGIA MOCANU (este o femeie matură, tinerică, aproape elegantă, cu un fizic agreabil şi consistent, anexat la o geantă-sacoşă cu gabarit depăşit)

EDUARD MĂCIEŞ (este un bărbat tânăr şi nebărbierit, cam de vârsta a doua, îmbrăcat sport şi dependent de o imensă pereche de ochelari de soare futurişti)

(continuare din numărul trecut)

al doilea tablou

(Eduart Măcieș vine din arlechin, se aşează pe una dintre bănci)
EDUARD MĂCIEȘ: (vocea interioară, pe reverberaţie) Cum să mă întorc Acolo cu mâna goală? Săptămâna trecută unul dintre ăştia s-a supărat rău de tot şi a pus doi muritori zdraveni să-mi producă durere, lovind cu sete în învelişul ăsta de oase, carne şi sânge.. Ştiu acum ce este durerea omenească, dar nu-mi foloseşte la nimic, căci trupul lui Eduard Măcieş este o vremelnicie scurtă, o secundă în clepsidra cu stele...
(apare Antonia Grumaz)
ANTONIO GRUMAZ: Vorbiţi înlăuntru-vă, de se aude-n tot orăşelul ăsta decolorat de soare!
EDUARD MĂCIEȘ: Îmi cer scuze, am fost neatent... ei, v-aţi decis?
ANTONIO GRUMAZ: Demult! Nu mai insistaţi...
EDUARD MĂCIEȘ: Şi... unde este?
ANTONIO GRUMAZ: Acasă! Face curăţenie mare, după-amiază o s-o plimbe pe mătuşa prin parc...
EDUARD MĂCIEȘ: Despre ce vorbiţi?
ANTONIO GRUMAZ: Despre ceea ce face acum... şi vă asigur că are foarte mult de lucru, deh, casă de burlac, plecat mai toată ziua, plus şi grija pentru sărmana femeie în scaunul cu rotile!
EDUARD MĂCIEȘ: Vă bateţi joc de mine? Ce i-aţi făcut?
ANTONIO GRUMAZ: Absolut nimic, aşa am primit-o, bolnavă, când am devenit Antonio Grumaz, funcţionar la cadastru...
EDUARD MĂCIEȘ: Aveţi oareşce experienţe din trecutul pământesc...
ANTONIO GRUMAZ: Destule şi neplăcute... poate, odată, am să le transcriu, căci încep să uit unele şi altele, din câte le-am trăit! Şi mai am...
EDUARD MĂCIEȘ: Nu mai aveţi, nu înţelegeţi? Lăsaţi cei 500 de ani în pace! Nu vă mai aparţin... rămâneţi cu ăştia pământeni, câţi vor mai fi!
ANTONIO GRUMAZ: Să fie primiţi! Adio, şi o stea prietenoasă!
EDUARD MĂCIEȘ: Păi, niciun „adio”... o aştept pe... cum îi zice aici... da! Alergia! Avem de dat explicaţii Acolo...
ANTONIO GRUMAZ: Mă îndoiesc...
EDUARD MĂCIEȘ: Ai să te îndoieşti, ai să te încovoi, o să simţi durerea, ştiu ce e aia, te vor lăsa toate, apoi toţi şi gata!

ANTONIO GRUMAZ: Fascinant...
EDUARD MĂCIEȘ: Aşa crezi?
ANTONIO GRUMAZ: Rămâne să trăiesc toate astea, apoi povestim!
(apare B, Alergia, cu un coş de nuiele)
ALERGIA MOCANU: Ei, ce faci, mi-ai spus că vii cu mine în piaţă! (îl vede pe C) N-ai plecat?
EDUARD MĂCIEȘ: Împreună, mergem împreună!
ALERGIA MOCANU: Am cu cine să mă duc în piaţă...
EDUARD MĂCIEȘ: N-am vreme de glume! Trebuie să dăm nişte explicaţii!
ANTONIO GRUMAZ: Să le dai, noi avem o sumedenie de alte lucruri de făcut, Aici! (lui B) Mătuşica?
ALERGIA MOCANU: I-am pus un film, aşa-i zice, nu? Cu un bal măreţ, un prinţ şi-o fată amărâtă, Cenuşăreasa!
ANTONIO GRUMAZ: Da... o să-i placă!
EDUARD MĂCIEȘ: De ce vrei să rămâi?
ALERGIA MOCANU: Am rămas... mă mărit cu un bărbat tare cumsecade, lucrează ca funcţionar, dar are casa lui, prieteni o să ne facem...
EDUARD MĂCIEȘ: Cu ce te-a convins?
ALERGIA MOCANU: Nu am de ce să-ţi dau explicaţii!
ANTONIO GRUMAZ: Nu i-am promis nimic... ea a dorit, eu am vrut!
EDUARD MĂCIEȘ: Haida-de, mă subestimaţi şi nu-mi place! Este chiar aşa de simplu?
ALERGIA MOCANU: Nu este, devine...
ANTONIO GRUMAZ: Dacă ştii ce doreşti!
ALERGIA MOCANU: Şi cât se poate...
EDUARD MĂCIEȘ: Aţi premeditat toată porcăria asta, numai şi numai pentru ca eu, Acolo, s-o iau pe coajă, să fiu trimis la munca de jos, pe cine ştie ce planetă nou-născută!
ANTONIO GRUMAZ: Până mai ieri, ştiam că existaţi, că hălăduiţi după nemuritori, dar despre dumneata habar nu am avut şi chiar că nu-ţi doresc răul...
ALERGIA MOCANU: Mai sunt şi alţi nemuritori...
EDUARD MĂCIEȘ: Păcălici! Aşa am crezut şi eu...
ALERGIA MOCANU: Despre cine-i vorba?
EDUARD MĂCIEȘ: Poeţi, sau actori care s-au identificat cu rolul interpretat!
ANTONIO GRUMAZ: Îi cunosc, atâta cât se poate! Nu se tem de moarte, dar se urcă urlând pe câte-un scaun, dacă le trece prin faţă un şoarece, sau un gândac de bucătărie!
ALERGIA MOCANU: Trebuie să gătesc, Antonio, adică să învăţ să gătesc şi te rog să mergem... ai mai fost în piaţă?
ANTONIO GRUMAZ: De mai multe ori, dar singur şi doar ca să cumpăr mere pentru mătuşa! Rase mărunt, le mănâncă!
ALERGIA MOCANU: E bine să ştiu... rase mărunt!
EDUARD MĂCIEȘ: De unde atâta siguranţă la voi? Doar sunteţi nişte oameni acum...
ANTONIO GRUMAZ: Tocmai de aia... noi am plecat, domnule Eduard Măcieş!
ALERGIA MOCANU: Ce e ăla „măcieş”?
ANTONIO GRUMAZ: Am să-ţi arăt... şi coacăzele şi tufele de zmeură...
ALERGIA MOCANU: N-o să ne plictisim!
EDUARD MĂCIEȘ: Înduioşător... pe când, aia... cum îi zice „nuntă”, da...
ANTONIO GRUMAZ: E deja treaba noastră şi numai a noastră!
ALERGIA MOCANU: Doar nu vrei să fii de faţă...
EDUARD MĂCIEȘ: Am să mai întârziu niţel, aici, pe Pământ...
ANTONIO GRUMAZ: Călătorie sprâncenată... aşa se zice... ai ce vedea!
EDUARD MĂCIEȘ: De ce trageţi voi, şi alţii, să rămâneţi aici, în ţara asta? Sunt atâtea altele, mai frumoase, mai bogate...
ALERGIA MOCANU: Nouă asta ne place... orăşelul ăsta...

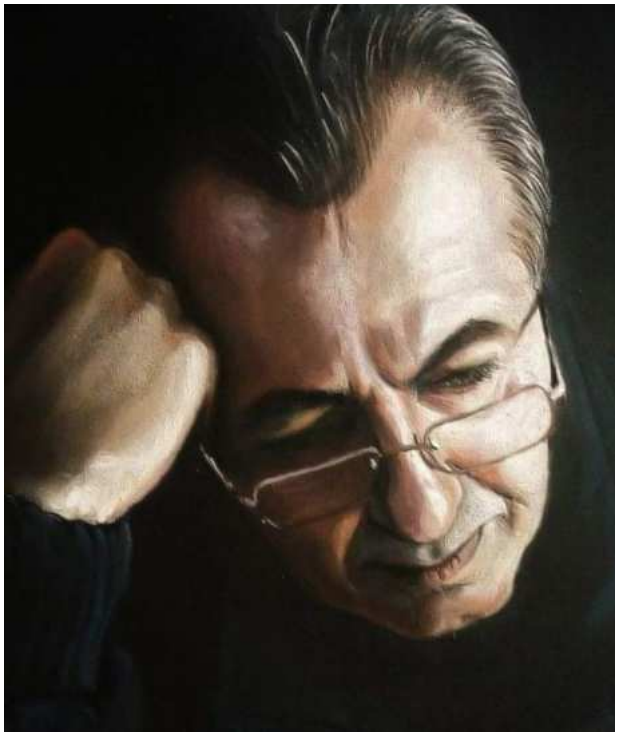
ANTONIO GRUMAZ: Decolorat de soare...
ALERGIA MOCANU: Îmbătrânit...
ANTONIO GRUMAZ: Cu un parc uriaş, un lac verde pe care se răsfaţă lebede ce-şi dau importanţă!
ALERGIA MOCANU: A! Şi grija zilei de mâine... florile din vază...
ANTONIO GRUMAZ: Apa caldă şi ceaţa...
EDUARD MĂCIEȘ: Dacă aş şti să plâng...
ANTONIO GRUMAZ: Eu am învăţat!
ALERGIA MOCANU: Să mă înveţi şi pe mine!
ANTONIO GRUMAZ: N-ai nevoie de profesor...
EDUARD MĂCIEȘ: Să nu credeţi că s-a terminat aici!
ANTONIO GRUMAZ: Ba da! Oamenilor nu aveţi ce le face, şi nici să le spuneţi ce să facă!
EDUARD MĂCIEȘ: Am să vin bucuros la... cum îi zice „înmormântarea" ta!
ALERGIA MOCANU: Lasă-ne în pace!
ANTONIO GRUMAZ: Poţi să vii, poate atunci ai să înveţi să plângi... de mila ta!
EDUARD MĂCIEȘ: Câtă înţelepciune!
ALERGIA MOCANU: Hai, Toni, avem multă treabă!
(efect, C dispare)
ANTONIO GRUMAZ: A! Şi tufele de trandafiri o să ţi le explic, da, şi o să cumpăr o livadă...
ALERGIA MOCANU: Livadă?
ANTONIO GRUMAZ: Cu meri mulţi, cu pruni... şi am să construiesc acolo o filigorie... să stăm sâmbetele şi duminicile cu prietenii, în poveşti, în bârfe! Oraşul e mic...
ALERGIA MOCANU: Vara decolorată de soare...
ANTONIO GRUMAZ: Iarna, cărunt şi zgribulit! Dar e oraşul nostru...
(cei doi ies, efecte, muzică lirică – streif)

al treilea tablou

(Antonio Grumaz pe una dintre băci, răsfoieşte un ziar. Intră Alergia Mocanu împingând un cărucior de copii. Se aşează, se uită în cărucior – gesturi de mamă)

ANTONIO GRUMAZ: Cu cine seamănă fecioraşul ăsta?
ALERGIA MOCANU: Ştiu că-ţi face plăcere, de aceea am să o repet: cu tine, Toni, urechile, ochişorii expresivi... uite, când încreţeşte buzele...
ANTONIO GRUMAZ: Leit maică-sa, atunci când se supără pe ceva!
ALERGIA MOCANU: Ei, a răspuns cineva la anunţ? Te-au sunat?
ANTONIO GRUMAZ: Mai multă lume, dar nu poţi avea încredere în ceea ce îţi spun: se găseşte greu cineva priceput, care să iubească livada, să vorbească cu ea, să aibă grijă de fiecare pom...
ALERGIA MOCANU: Să le spună merelor pe nume...
ANTONIO GRUMAZ: E prea mult!
ALERGIA MOCANU: Nu şi când iubeşti ceva, pe cineva... De ce ai vrut să te vezi cu grădinarul acela, aici în parc?
ANTONIO GRUMAZ: Mă simt cel mai în siguranţă! Şi încă ceva, e locul în care ne-am cunoscut...
ALERGIA MOCANU: Când a fost asta?
ANTONIO GRUMAZ: Să fie o sută de ani...
ALERGIA MOCANU: Anii lor, nu cei pământeni...
(apare Grădinarul, e pus într-un spot obscur, care să nu-l evidenţieze)
ANTONIO GRUMAZ: Cu dumneata am vorbit?
GRĂDINARUL: Da, domnule... şi am venit aici, în parc, aşa cum mi-aţi cerut!

ALERGIA MOCANU: (sălii) Am mai auzit glasul ăsta...
GRĂDINARUL: (în spot plin: e Eduard Măcieș) Da, doamnă, l-aţi mai auzit, acum un an...
ANTONIO GRUMAZ: Dumneata?
EDUARD MĂCIEȘ: Eu...
ALERGIA MOCANU: Vrei să duci răul până la capăt? De ce ne urăşti?
EDUARD MĂCIEȘ: Nu urăsc pe nimeni... sunt un grădinar oarecare, în căutare de servici!
ANTONIO GRUMAZ: Ai fost trimis?
EDUARD MĂCIEȘ: Nici nu m-am mai întors!
ALERGIA MOCANU: Adică?
EDUARD MĂCIEȘ: Am vrut să vi-o spun, dar eraţi mereu ocupaţi, grija unul pentru celălalt, dragoste carevasăzică... la ce bun să vă tulbur?
ANTONIO GRUMAZ: Nu am încredere în dumneata... şi ştii de ce? Pentru că ai să vrei să faci din livada noastră o grădină... ca... (arată în sus) or eu nu doresc aşa ceva!
ALERGIA MOCANU: Ăsta ţi-a fost gândul?
EDUARD MĂCIEȘ: Nicio clipă... dar în afară de voi nu am pe nimeni pe pământ! O să-mi fac prieteni, poate o să cunosc şi eu o femeie, dar până atunci...
ANTONIO GRUMAZ: Şi de unde să ştiu că eşti aidoma nouă, un muritor oarecare?
EDUARD MĂCIEȘ: E drept, nu ai de unde să ştii... (îşi trece mâinile pe tâmple) Am început să încărunţesc! E un semn de îmbătrânire, aşa-i?
ALERGIA MOCANU: Se găsesc tot felul de vopsele...
EDUARD MĂCIEȘ: Nu vreau să-mi bat joc de viaţa pe care am ales-o! Ţin prea mult la mine, ca să mă mint...
ALERGIA MOCANU: Ce spui, Toni?
ANTONIO GRUMAZ: Nu ştiu ce să zic... haide, să încercăm!
EDUARD MĂCIEȘ: Am să le spun merelor pe nume...
ALERGIA MOCANU: Şi la iarnă, la iarnă ce ai să faci?
EDUARD MĂCIEȘ: O casă de sticlă, încălzită, în care o să ocrotesc o vară veşnică!
ALERGIA MOCANU: Eu am să fac oameni de zăpadă... şi o să am grijă să nu se topească!
ANTONIO GRUMAZ: Şi dacă o să te caute, de Acolo? Că ai rămas aici, fără să le spui nimic...
EDUARD MĂCIEȘ: M-au căutat deja... au trimis un nemuritor...
ALERGIA MOCANU: Şi ce i-ai spus?
EDUARD MĂCIEȘ: Mai nimic... l-am plimbat prin oraş, am fost cu el şi aici, în parc şi... (zâmbeşte)
ANTONIO GRUMAZ: Ce este de râs?
EDUARD MĂCIEȘ: Dacă o să vă faceţi timp, sâmbătă mergem să-l întâlnim!
ALERGIA MOCANU: La ce te gândeşti?
EDUARD MĂCIEȘ: La nimic... atâta tot că îi apare primul volum de poezii...
ANTONIO GRUMAZ: Deci... a rămas?
EDUARD MĂCIEȘ: Da... şi un critic literar, parcă aşa le spune celor care n-au ajuns nici poeţi, nici prozatori, a scris despre el, spunând că are cel puţin două poezii nemuritoare!
ALERGIA MOCANU: (se uită la ceas) Eu am să merg acasă, e ora de somn a lui Junior... şi am să-i pun un film nou mătuşicii... sigur o să-i placă!
(Alergia iese, împingând căruciorul)
EDUARD MĂCIEȘ: Voi doi o să rămâneţi nemuritori...
ANTONIO GRUMAZ: Te rog să încetezi! Subiectul e închis, poarta încuiată şi cheia în râu...
EDUARD MĂCIEȘ: Copilul, copilul vostru vă va face nemuritori, prin el şi copiii copiilor lui... cu ce am să încep?
ANTONIO GRUMAZ: Păi... Prunii trebuie culeşi... apoi în foişor vreau să schimb câteva scaune... avem destul de lucru!
EDUARD MĂCIEȘ: Aşa-i... când să te mai gândeşti la nemurire?
(efecte de final, muzică opţională)

Nicu CISMARU

Pielea de cloșcă

(continuare din numărul trecut)

ACTUL II

SCENA 2

După câteva zile. Aceeaşi cameră fără mobilă în care un grup de susținători gălăgioşi (Paul, Ovidiu şamd) agită pancarte, steaguri şi afişe cu chipul candidatului Cloşcă. Din grup se desprinde TICĂ, un bărbat de 40- 45 de ani, îmbrăcat elegant.

TICĂ: Domnilor, mă bucur că am ocazia să mă adresez dumneavoastră, oameni de vază ai societătii. ,

PAUL: Să moară mama!Ai auzit cum ne-a spus ăsta? Oameni de varză...

OVIDIU: De vază, boule!

TICĂ: Politica europeană, din care şi țara noastră face parte, impune oameni noi la vremuri noi.

PAUL: Bă, ăsta nu e strungarul ăla...Tică?

OVIDIU: Să-nebunesc,el e! şi-a făcut partid.

TICĂ: Partidul nostru, cu renume istoric, demonstrează putere de adaptabilitate într-o conjunctură politică nefastă, în care strigoii neocomuniști îşi fac simțită prezența în toate sferele sociale. Datorită lor țara a devenit leagănul cumplitei sărăcii.

PAUL: De unde dracu› le scoate?

OVIDIU: Mişto, să moară familia mea!

TICĂ: Este timpul să ne adresăm iubiților noştri compatrioți, să-i scoatem în față şi să-i ajutăm să ne conducă. Această campanie electorală este motivul întâlnirii noastre istorice, pentru că istoria, dragii mei compatrioti, este scrisă aici şi acum de mâinile noastre curate, nepătate de necinste şi hoție.

Se scandează „Bravo! Jos hoția!”

TICĂ: Îl aveti în fața dumneavoastră pe cel mai de seamă cetățean al oraşului, pe domnul Cloşcă. Cine nu-1 cunoaşte pe domnul Cloşcă? E un om cinstit care s-a ridicat în societate prin muncă cinstită. Acest om este fala comunității noastre.

Se scandează „Jos hoția!”

TICĂ: Domnul Cloşcă este stindardul cu care mergem la luptă.

Se scandează „La luptă! La luptă!”

PAUL: Cu cine luptăm, bă Ovidiule?

OVIDIU: Cu mă-ta! Mai taci dracu›, să vedem ce mai zice strungarul ăsta.

TICĂ: Dragi prieteni, o să-l rog pe domnul Cloșcă să vă adreseze câteva gânduri în calitatea sa de viitor primar.

Se scandează „Cloşcă! Cloşcă!”

CLOȘCĂ: Bă, fiți atenți că am făcut mari sacrificii să vă dau vouă câte o cafea la bar, la Marina. Sper să nu vă căcati pe voi şi să nu mă votați. că dacă ajung primar, aveti numai de câştigat. O să veniți toți la primărie să vă schimb paraii. De ce să mai tremurați pe terasă? O să pun secretarele să vă dea şi câte o cafea caldă de la filtru.

PAUL: (*lui Ovidiu*)Spune-i tu să ne dea şi câte o secretară că, să moară mămicuța mea, dacă nu îl îmbrac în ştampile.

OVIDIU: Că bine zici, să mor în puşcărie dacă nu!

CLOȘCĂ: Bani or să fie. N-o să mai stăm la mâna preotului ăluia de la Episcopie.O să lucrăm cu fonduri europene. Cu euroi, bă!

Se scandează „Euroi! Euroi!”

CLOȘCĂ: Sunt convins că împreună o să facem o treabă... mare, ca lumea în primărie, o să ne invidieze Occidentul, o să fie coadă la schimb, că şi ei au nevoie de leii nostri.

Se scandează „Cloşcă, la primărie!” Pe acest fundal în scenă intră un grup de femei, în frunte cu Antonela. Femeile flutură materiale electorale cu chipul Antonelei, scandând numele ei. Bărbatii se retrag în jumătate de scenă, lăsând femeile să ocupe cealaltă jumătate.

ANTONELA: Străzile noastre arată jalnic. Avem o stație de asfalt, administrată de Consiliul Judetean, care asfaltează numai drumuri comunale şi județene. Acest oraş nu este în județ? Consiliul Județean nu este şi pentru acest oraş? De ce asfaltul lor nu e bun si pentru noi? Noi ai cui suntem? De ce să vină firmele unor politicieni din alte județe să ne asfalteze nouă străzile pe bani mulți, foarte mulți?

Se scandează „Antonela! Antonela!”

ANTONELA: Voi opri acest jaf în bugetul primăriei, acest atentat la buzunarele noastre. Voi negocia la sânge metrul cub de asfalt şi voi forța Consiliul Județean să fie şi pentru noi mumă şi nu ciumă ca până acum.

Se scandează „Antonela! Antonela!”

ANTONELA: Referitor la câinii maidanezi, o să lupt să obțin facilități fiscale pentru medicii veterinari care se vor implica în castrarea acestora pe cheltuiala lor.

Se scandează „Stima noastră si mândria, Antonela-primăria!” În acest timp, Tică a reuşit să ajungă lângă Antonela. Profită de gălăgie şi ia cuvântul.

TICĂ: Stimate compatrioate şi stimați compatrioti. Cuvântul acestei doamne m-a uns pe suflet.

Lângă Tică a apărut şi Cloşcă.

CLOȘCĂ: Ce faci, mă, te dai la nevastă-mea?

TICĂ: E nevasta ta?

CLOȘCĂ: Dar cine crezi că e, Ileana- Cosânzeana? Va să zică, cucoană, mare surpriză mi-ai făcut. Crezi că baragladinele astea or să te voteze pe tine? Ia ascultă aici: fă, fir-ați ale dracu’ de fufe, vă uitați în gură la asta? Voi nu vedeți că nici măsele nu are că am avut eu grijă să-i mai scot câte una. Asta vă minte, proastelor. Auzi, că vă pune ea asfalt... Poate în cap. Și cu castratul... am eu grijă de voi. Al dracu’ să fiu dacă nu va scădea natalitatea în oraşul ăsta, dacă o votați pe asta! Femeia asta de serviciu, în afară de mătură şi mop, habar nu are de nimic. La capitolul ăsta stă ea bine. Ia să aduci, Sică, o mătură ca să facă o demonstrație. Aşa, ca să ştie lumea ce votează. *(Sică iese)*

ANTONELA: Gata, ti-ai făcut numărul? Acum te rog să-ți vezi de treaba ta, că eu nu m-am băgat peste tine.

CLOȘCĂ: Nu te-ai băgat? Nu tu ai venit cu ştoarfele astea aici când eu eram în plină campanie? Nu tu ai dat cu asfaltul de perete şi cu câinii de trotuar? Fă, dacă nu te cari de aici, mă piş pe tine, auzi? Acuma scot membrul de partid din pantaloni şi te stropesc de nu te vezi. Iar voi, hai, cărați-vă

că s-au furat cam multe!

În scenă intră Sică, aducând o mătură la spinare.

SICĂ: Tată, am adus o mătură de la vecini. A noastră cred că a ajuns material electoral.

CLOȘCĂ: Dă-mi-o să le dau ăstora nişte alegeri, de să mă pomenească.

Cloşcă le loveşte cu mătura. Toți ies afară din scenă alergând şi tipând. Lumina se stinge încet.

SCENA 3

Aceeaşi încăpere, dar nemobilată. De o parte si de cealaltă a scenei se află Cloşcă şi Antonela şezând turceşte.

CLOȘCĂ: Ia spune, fă, ce mai faci dacă ajungi primăriță?

ANTONELA: Niste 1ocuri de muncă pentru ăia de pe terasă.

CLOȘCĂ: Și cam la ce locuri de muncă te-ai gândit?

ANTONELA: Spații verzi curățatul străzilor, desfundat şanțuri şi canale...

CLOȘCĂ: Aha. Acolo vrei să angajezi tinerii ăştia cu facultăți.

ANTONELA: Nu. Doar pe ăia care freacă menta şi înşeală la schimb valutar.

CLOȘCĂ: Adică, pe mine?

ANTONELA: Și pe tine.

CLOȘCĂ: Aha. Dar de tinerii ăştia ce se va alege?

ANTONELA: Am un plan şi pentru ei.

CLOȘCĂ: Ia să-l auzim!

ANTONELA: Nu mă grăbesc să dau în vileag întreaga platformă-program. Nu vreau să destup mintea concurenței.

CLOȘCĂ: Mintea concurenței... Avem texte d-astea şmecherite? Ia lasă tu vrăjala. Mâine să te duci la lucru că deja simt cum ne scade nivelul de trai.

ANTONELA: Sunt în concediu plătit.

CLOȘCĂ: Și unde sunt banii?

ANTONELA: I-am dat lui tac-tu pentru porumbul ăla din calculele tale.

CLOȘCĂ: I-ai dat lui tata? Trebuia să mi-i dai mie.

ANTONELA: E pământul lui, nu al tău.

CLOȘCĂ: Iar eu sunt unicul lui moştenitor. Tot ce-i al lui, îmi revine de drept.

ANTONELA: Aha, va să zică ăsta e motivul calculelor tale cu ştiuleții pe metrul pătrat.

CLOȘCĂ: Proastă, proastă, dar s-a prins. Fă, uite care e treaba, eu renunț la plata ştiuleților iar tu renunți la primărie. Dă-1 dracu' de asfalt și de câini că nu e de tine. Ce să stai tu să numeri lopețile cu asfalt şi să castrezi lătrătorii... Asta nu e de tine. Tu eşti o femeie deşteaptă, dovadă că nici doamna Maria, patroana ta, nu se poate lipsi de serviciile tale.

ANTONELA: Scuteşte-mă de asemenea ironii. Las-o în pace pe doamna Maria. Vezi-ți de campanie şi lasă-ne pe noi!

CLOȘCĂ: Antonelo, ştii de ce nu m-am însurat oficial cu tine?

ANTONELA: Pentru că la început n-a vrut mă-ta iar după moartea ei eram deja bătrâni.

CLOȘCĂ: De ce dai vina numai pe mama? Ai uitat când m-a alergat tac-tu cu furca în noaptea când te-am dezverginat? Ai uitat că am stat două luni în spital datorita ulucii care mi s-a înfipt în

cur, când am sărit gardul?

ANTONELA: Te rog să vorbeşti cuvincios! Nu vreau să audă copiii asemenea cuvinte din gura ta.

CLOȘCĂ: Ce să-ți povestesc!... Copiii ştiu mai multe ca noi. Mai ales fii-ta. Pentru ştiința ta, am evitat o nuntă absurdă cu o femeie care se crede mult prea deșteaptă.

ANTONELA: Ce vrei să spui?

De afară se aud voci din ce în ce mai puternice. Se scandează numele lui Cloşcă. El se ridică şi se uită pe fereastră.

CLOȘCĂ: Trebuie să plec. Mă cheamă poporul. Consideră discuția deschisă. Mai avem multe să ne spunem. De exemplu poate vrei să afli motivul care m-a determinat să candidez.

ANTONELA: Care e motivul?

CLOȘCĂ: Vreau să văd ce față face tac-tu când o vedea titlul de proprietate al lui tata, semnat şi ştampilat de fiul său, primarul.

ANTONELA: Pentru atâta lucru deranjul este foarte mare. Pot şi eu să-l semnez ca noră, în calitate de primar, dar numai după ce-1 semnez pe-al lui tata.

CLOȘCĂ: Mai stai p-aci, că bagă pâine. Sică, bă Sică, unde ești? Hai la treabă, că mă-ta visează cai verzi.

În scenă intră Sică fredonând.

SICĂ: „Caii verzi pe pereți, caii verzi pe pereți...”

Lumina se stinge brusc.

SCENA 4

După câteva zile. Sufrageria este remobilată sărăcăcios, dar nu lipsesc canapeaua, măsuța din mijloc şi fotoliile. În scenă intră Cloşcă însotit de Sică.

SICĂ: I-ai făcut praf când ai vorbit de taxe şi impozite. Mă uitam la ei cum îți sorbeau cuvintele, iar tu... ai fost magistral. Dacă te vedeai cum ai luat poziția aia... impunătoare şi cu gravitate ai spus: „Domnilor, la ce ne trebuie taxe şi impozite? Ce să facem cu nişte amărâti de bani din niste amărâte de buzunare? Nu, domnilor, să spunem un nu hotărât acestei barbarii acestei jecmăneli, cu care ne-a obişnuit primăria. Să spunem un da hotărât europenilor care ne-au vrut în sânul lor. Ne-au vrut? Atunci, să plătească. Voi face un calcul al nevoilor noastre si-1 voi trimite la UE. Să ne dea banii ca să nu-i ia dracu›!» Aici ai fost colosal. Ai văzut cu câtă frenezie aplaudau? Te-au pupat toti.. ce mai, ai fost tare, tată.

CLOȘCĂ: Bă, Sică, tu crezi că ăia ne dau banii moca?

SICĂ: Depinde cum pui problema. Trebuie să te impui, să te iei de piept cu ei...

CLOȘCĂ: Bă, dar ăia n-au poliție, dacă mă arestează?

SICĂ: E bine, că devii dizident. O să fi cel mai cunoscut dizident din lume.

Se aud bubuituri în uşă. O voce strigă: „Deschideți! Poliția!”

CLOȘCĂ: Uite că nici n-am apucat să mă iau de piept cu ei, că a şi venit poliția. Deschide-le, Sică!

Sică deschide uşa. În scenă intră DEGERATU, un polițist scund şi gras.

DEGERATU: Trăiți! Sunt agent principal Degeratu.

CLOȘCĂ: Îmi pare bine. Cloşcă.

DEGERATU: Domnule Cloșcă, când o să aflați de ce mă aflu aici, n-o să vă mai pară atât de bine.

CLOȘCĂ: Puneți-mă la încercare. Aşadar, de ce sunteti aici?

DEGERATU: Datorită unei reclamații provenită de la partea reclamantă, care-l incriminează pe reclamatul Cloşcă. Datorită unui delict provenit de la pumnii unor indivizi dubioşi înfipți în coastele primarului în exercițiu.

CLOȘCĂ: Şi ce treabă am eu cu reclamația şi cu pumnii primarului înfipți în coaste?

DEGERATU:Păi aveți. Datorită că unul dintre participanții la delict a fost văzut în preajma dumneavoastră în timpul campaniei. Şi de aici pornind, printr-o deducție minuțios instrumentată s-a făcut legătura, pe coordonate politice, cu dvs. care, în acceptiunea victimei, a șefilor mei și a mea personală, nu sunteți străin de cauză. Drept pentru care, pentru uşurarea muncii noastre și a situației dvs., vă rog să-mi spuneți ce făceați în urmă cu două zile, pe la ora 12.00?

CLOȘCĂ: Mă certam cu nevasta.

DEGERATU: Cu nevasta cui?

CLOȘCĂ: A mea, că doar nu cu a dumitale.

DEGERATU: A lui, că doar nu cu a dumi... Adică a mea...Mai ştie cineva de cearta asta?

CLOȘCĂ: Da.

DEGERATU: Cine?

CLOȘCĂ: Nevastă-mea.

DEGERATU: Nevastă-mea. Adică, a lui... Trebuie să dați o declarație. *(Degeratu scrie în carnețel)*

CLOȘCĂ: N-ai notat în carnetel? La ce să mai dau declarație?

DEGERATU: Prelevarea probelor indubitabile și indiscutabile face parte din meseria noastră. Știți cum a spus latinul: verba volan, scripta manetă. Adică, în traducere liberă,se traduce... la fel.

CLOȘCĂ: Adică, cu maneta și volanul, vrei să arestezi golanul.

DEGERATU: Sau, cu maneta şi volanul, nu mă fă să scot pulanul. Haios nu? Colegii îmi spun poetul, că le am p-astea. Haideți să trecem la declarație. Iată o coală şi un pix. Scrieți acolo sus, declarație. Așa. Subsemnatul, adică cum vă numiti, cu domiciliul în... bagă adresa. Bagă şi CNP-ul. Nu uitați seria şi numărul... așa, declar următoarele și puneți două puncte. În ziua fatidică a reclamantului, menționată ca dată şi oră în reclamație, mă aflam cu soția subsemnatului, adică a dumneavoastră, într-o discuție contradictorie.. .să nu spunem ceartă, că nu sună bine. Nu cunosc acuzele care mi se aduc şi nu sunt de acord cu ele, chiar dacă nu le cunosc. Atâta declar, susțin şi semnez.

CLOȘCĂ: Stai să-i schimb titlul.

DEGERATU: Ce faceti, de ce ați tăiat declarație?

CLOȘCĂ: Ca să scriu „dictare”.

DEGERATU: Adică?!

CLOȘCĂ: Tot o declarație.

DEGERATU: Bine, atunci am plecat. Vă rog să scuzați deranjul. Trăiți! *(Polițistul ia declarația şi iese din scenă.)*

SICĂ: Ce a fost asta?

CLOȘCĂ: O dictare, ce să fie. Dar... ia stai... pe ce stai?

SICĂ: Pe fotoliu.

CLOȘCĂ: Care fotoliu?

SICĂ: Ăsta.

CLOȘCĂ:Care fotoliu, că noi nu avem fotoliu...

SICĂ: Dar canapeaua, pe care stai tu... avem?

CLOȘCĂ: N-avem. Nici bibliotecă, nici... vezi dacă bucătărie avem.

Se ridică şi intră în bucătărie.

SICĂ: Tată, o veste bună: avem!

CLOȘCĂ: Dar WC?

SICĂ: Nu mă duc, că mă scapă. Du-te tu.

Cloşcă se ridică şi intră în WC.

CLOȘCĂ: Bă, Sică, să şti că avem. Pun pariu că avem şi dormitor. Dar de unde avem noi mobila, nu cumva am greşit adresa?

În scenă intră Antonela.

ANTONELA: Nu n-ați greşit. Dacă cineva a greşit, aceea sunt eu pentru că nu v-am lăsat să dormiți în continuare pe ziare.

CLOȘCĂ: De unde ai avut bani pentru mobilă?

ANTONELA: Am luat-o în rate. Am plătit doar un avans.

CLOȘCĂ: Și de unde.. .avans?

ANTONELA: De la tac-tu. Mi-a dat banii pe ştiuleți înapoi.

CLOȘCĂ: Și din ce vei plăti ratele?

ANTONELA: Cu voia lui D-zeu, din salariul de primar.

CLOȘCĂ: Le-ai spus asta?

ANTONELA: Da, şi au spus că mă votează toți angajații depozitului de mobilă, familiile lor şi prietenii.

CLOȘCĂ : Care va să zică ai cumpărat voturi.

ANTONELA: Eu am cumpărat mobilă. Să şti că am de gând să-mi cumpăr şi maşină. Tot în rate.

CLOȘCĂ: Și te vor vota dealerii, angajații lor, cu familiile şi prietenii.

ANTONELA: Poate şi service-urile din oraş.

CLOȘCĂ: Cu angajații lor, cu familiile şi prietenii.

ANTONELA:Și cu clienții lor...

CLOȘCĂ: Cu familiile şi prietenii lor... Sică, tu ştiai de strategia asta a mă-tii?

SICĂ: Eu ştiam numai de salariați. Ea le-a luat şi prietenii.

CLOȘCĂ: Şi familiile... Eu de ce nu ştiu de chestia asta? De ce te-am pus şef de campanie?

SICĂ: Am încercat. Știi atunci când ți-am spus să-i faci o surpriză mamii şi să-i iei o mobilă în rate?

CLOȘCĂ: Și eu ce am spus?

SICĂ: Ai înjurat-o.

CLOȘCĂ: Noi în câteva zile trebuie să recuperăm handicapul voturilor. Trebuie s-o depăşim pe contracandidata noastră. Pune-ți mintea la contribuție şi hai s-o facem praf.

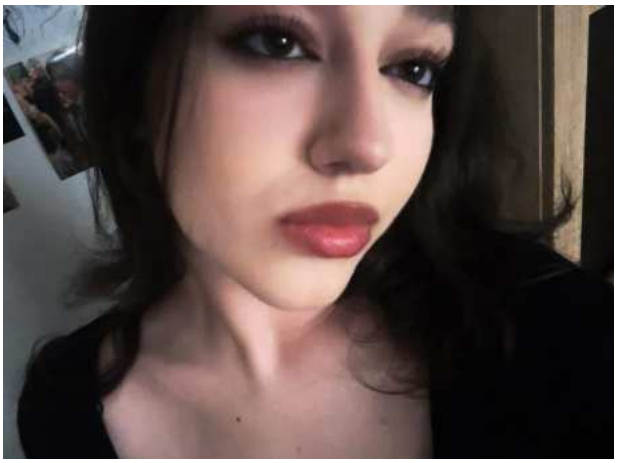
ANTONELA: Mâine e ultima zi de campanie. Poimâine campania e interzisă prin lege. Răspoiâine sunt alegerile.

CLOȘCĂ: Aşa e, Sică?

SICĂ: Aşa e tată.

CLOȘCĂ: Hai că am dat de dracu›!

Lumina se stinge brusc.

Denisa DINCĂ

INTERVIU CU UN POEM TÂNĂR

Corina Dașoveanu: Hai să ne cunoaștem. Cine ești tu, „poem tânăr”?

Denisa Dincă: Numele meu este Denisa Dincă și sunt elevă în clasa a X-a G, la Colegiul Național „Ion Minulescu” din Slatina, profilul umanist.

CD: Ai răspuns ca un copil cuminte, silitor și modest. Însă aș vrea ca toți cititorii revistei COOLTARTIS să te cunoască mai mult decât atât. Și atunci le voi spune eu că ești câștigătoarea Marelui Premiu al Concursului de Poezie „Nichita Stănescu”, ediția a II-a, organizat de Palatul Copiilor „Adrian Băran”, Slatina. Să începem cu primele tale metafore. Când ai simțit prima dată că gândurile tale trebuie scrise pe hârtie?

DD: Scriu de când eram în clasa a III-a, când poveștile mi se păreau că sunt filme pe care le vizionez în minte. În gimnaziu, am continuat să scriu povestiri și poezii, dar abia din clasa a IX-a am început să scriu cu adevărat intens. A fost felul meu de a supraviețui. Scrisul a devenit o formă de rezistență în fața singurătății și a neînțelegerii.

CD: Excepțional și profund răspuns. Dacă ar fi să vorbești despre poezie, despre pasiunea de a scrie, ce mi-ai spune?

DD: Pentru mine, poezia e totul. E modul în care respir atunci când mă simt sufocată de ceea ce nu pot să exprim. Fără poezie, mă frâng. Cu ea mă reconstruiesc și simt că trăiesc cu adevărat. Poezia nu-mi vorbește, ci mă ascultă, ca o prietenă. Ea îmi absoarbe trăirile și le transformă în imagini vii, crude, reale.

CD: Așa cum e firesc, orice poet citește foarte mult, se înconjoară de lectură, învață Poezie citind. Abia apoi, dacă îndrăznește și dacă simte că metafora sa va străbate sensibil drumul până la înțelesul lectorului, se apucă de scris. Ai modele, poeți care te-au „cutremurat” citindu-i?

DD: Mă regăsesc în versurile Sylviei Plath, ale lui Anne Sexton, Kim Hyesoon, Paul Valéry și Nichita Stănescu. Am învățat de la ei că poezia poate fi vulnerabilitate pură, dar și armură.

CD: Îți spun cu sinceritate că te admir. Ești un tânăr rar. Inteligent, cult, serios, sensibil, talentat. .Mă onorează dialogul cu tine, „poem tânăr”. Ce iubești?

DD: În afară de scris, iubesc să citesc, să schițez din când în când și să confecționez lucruri cu mâinile mele — mici gesturi de creație care mă relaxează.

CD: Ești minunată și senină! Talentată și mai și!

Te rog să scrii mereu. Ca o împlinire a timpului tău, ca o plimbare prin universuri, ca un eu în eu!

Îți îmbrățișez inima!

A consemnat,
Corina Dașoveanu

Ceara care refuză focul

Te-am iubit fără să cer vreodată un răspuns,
Fără să-ți cer să vezi focul care-mi arde în piept.
Ești un țărm pe care valurile mele se sparg,
Dar nu te clatini – stai neclintit, speriat de furtună.

Dragostea mea te atinge ca o umbră,
Un cântec în surdină pe care nu-l asculți,
Dar îl știi. Îl știi, căci îți tremură privirea
De câte ori tăcerea ta mă taie ca un cuțit.

Tu nu spui nimic.
Cuvintele tale sunt un zid,
Iar eu, cu mâinile goale,
Îmi zdrobesc dorințele, încercând să-l dărâm.
Teama ta e mai grea decât propria mea povară –
Ești speriat de mine, de tine, de noi.
Ai ales să fugi, să taci, să-ți ascunzi inima,
De parcă iubirea mea ar putea să te dezbrace de tine însuți.

Și totuși, cum să te învinovățesc?
Eu sunt focul, tu ești ceara care refuză să se topească.
Eu sunt râul care-și caută oceanul,
Tu ești un deșert ce nu știe să fie ud.

Cum să găsesc sens în iubirea ta,
Când cuvintele tale se pierd înainte să se nască?
Ai lăsat spații goale în aerul dintre noi,
Și tot ce am vrut a fost să le umplu cu viață.

Dar poate că unele iubiri se nasc doar pentru a arde,
Nu pentru a fi împărtășite.
Și eu ard, arzând până la cenușă,
În timp ce tu rămâi, rece, de neatins.

Arderea nevăzută din umbra ta

Te simt cum curgi în mine,
nu ca un râu liniștit,
ci ca un incendiu care-și sapă drumul prin carnea mea,
ca o rană deschisă ce refuză să se vindece.

Tu ești acolo,
în fiecare fior care mă sfâșie,
în fiecare tăcere ce-mi înjunghie gândurile.
Nu e loc să fug,
nu e loc să respir fără să te simt.

Pe pielea mea ai scris cu unghii și colți,
nu cuvinte, ci abisuri.
Mi-ai deschis granițele sufletului
Și ai intrat ca o furtună,
lăsând doar cenușă și dorință.

Tu nu ești iubire,
ești febră, ești venin,
ești cântecul interzis
care răsună în fiecare celulă din mine.

Mă pierd în tine,
nu pentru că vreau,
ci pentru că tu ești locul unde eu încetez să exist și încep să ard.

Te caut în nopți care nu se mai sfârșesc,
în spații goale și în respirații frânte.
Tu esti eroina din venele mele,
nu ești salvator, ci distrugător.
Ești începutul și sfârșitul,
toate în același timp.

Rămâi aici,
nu ca o amintire,
ci ca un blestem care îmi șoptește
că nu voi mai fi niciodată liberă.

Tu ești începutul pierderii mele,
dar ești și singurul meu adevăr.
Ești dorința de a muri și de a renaște, într-un ciclu infinit,
unde fiecare moarte e un alt fel de a te poseda.

Nu ești trup.
Nu ești carne.
Ești tot ce-mi bântuie venele,
toată esența care mă sfâșie din interior.

Te simt acolo, unde cuvintele se frâng,
unde gândurile nu mai ajung,
unde doar tăcerea are ecou.
Ești în mine ca o catedrală ruinată.

Nu te pot scoate.
Ești impregnat sub piele în stratul acela invizibil
unde durerea și plăcerea se contopesc,
unde dorința mea devine aproape religioasă.

Nu ești real, dar te port ca pe o cruce.
Închid ochii și tu îmi devii univers.
Respir prin tine, fără tine, aerul meu e amar și străin.
Mă consumi, dar îmi dai sens.

Mâinile tale nu ating;
ele ard, ele cer, ele transformă fiecare atingere
într-un pact nescris,
într-o cale fără întoarcere.

Rămâi aici.
Nu pentru că te vreau,
ci pentru că fără tine sunt nimic.
Sub pielea mea,
sub carne,
sub gând,
ești tu – eroina mea,
cuvântul care îmi definește haosul.

Aveam 13

Aveam treisprezece ani.
Nu știam ce-i răul, dar l-am întâlnit.
Nu avea coarne, nici colți,
doar riduri și o mână prea strânsă pe a mea.

M-a prins.
Ca un păianjen bătrân,
încercând să mă tragă în plasa lui unsuroasă,
cu o gură care nu merita să-mi rostească numele,
cu ochii plini de ceva ce n-am avut timp să-nțeleg.
Doar am fugit.

Aveam treisprezece ani.
El avea riduri și o scârbă în ochi
pe care o simt și-acum când îi închid pe ai mei.
M-a prins de mâini.
Am simțit o sete bolnavă în carnea lui, o poftă care m-a făcut să vreau să-mi rup pielea și s-o arunc de pe mine.

A vrut să mă cuprindă.
Cu gura aia care mirosea a moarte.
Cu degetele alea care n-aveau ce căuta pe încheieturile mele slabe.
Dar l-am împins.
Și-am fugit cu plămânii sfâșiați,
și-am tăcut o viață.

Aveam treisprezece ani.
Am dormit cu pumnii strânși ani întregi.
Am urât orice mână bărbătească,
orice voce care mi se părea prea joasă, orice zâmbet cu colți ascunși.

N-am spus. Nici atunci, nici după.
Pentru că nu voiam să murdăresc aerul altora cu mizeria lui.
Dar mi-a murdărit mie visurile, somnul, încrederea în oamenii care-mi zâmbeau.

Aveam treisprezece ani.
Și fug și azi, dar nu mai fug de el.
Fug spre cine sunt,
cu furia mea arsă-n poezie,
cu rana mea care vorbește în sfârșit,și cu scârba transformată în foc —să ardă orice mână murdară
care-ar îndrăzni din nou.

Șoptirea nopții

În fiecare seară privesc cerul, stelele, luna.
Singură, le admir strălucirea, caldura lor rece.
Mi-ai promis că o să ne încălzim împreună sub lumina lor,
Dar a fost doar o visare.
O visare care m-a încălzit.

Și umbrele ,tăcute, dansează pe pereții mei goi,
Îmi șoptesc povești despre noi, despre ce ar fi putut fi.
Erai acolo, în fiecare răsuflare a nopți, sau poate asta am crezut.
Dar acum, doar umbra ta îmi ține de dor,
Mă mângâie, mă liniștește.

Răsăritul vine, dar nu mai e același,
Nu mai aduce promisiuni, doar tăcere.
E o lumină palidă, ce nu m-alină,
Mă sfâșie, îmi crestează pielea,
Îmi amintește că tu te-ai estompat.

Stelele cad, dorințele mele sunt înghițite de întunericul nopții,
Nici luna nu mai vrea să mă asculte.
Sub cerul vast, tot continui să privesc stelele,
Doar eu și visarea.
Umbra ta rămâne singura mea alinare.

Octavian GOGA

„POETUL PĂTIMIRII NOASTRE”

Octavian Goga (n. 21 martie 1881, Răşinari, d. 7 mai 1938, Ciucea), a fost poet, publicist, academician şi politician român, prim-ministru al României în perioada 29 decembrie 1937 - 10 februarie 1938.
A fost membru corespondent al Academiei Române din data de 29 mai 1914 şi membru titular din 4 iunie 1919.
A fost vicepreşedinte al Academiei Române în perioada 1 iunie 1929 - 30 mai 1932.
În „Istoria literaturii române de la origini și până în prezent”, George Călinescu afirma că „după Eminescu și Macedonski, Goga este întâiul poet mare din epoca modernă, sortit prin simplitatea aparentă a liricii lui să pătrundă tot mai adânc în sufletul mulțimii, poet național totdeodată și pur ca și Eminescu”.

Noi

La noi sunt codri verzi de brad
Şi câmpuri de mătasă;
La noi atâţia fluturi sunt,
Şi-atâta jale-n casă.
Privighetori din alte ţări
Vin doina să ne-asculte;
La noi sunt cântece şi flori
Şi lacrimi multe, multe...

Pe boltă, sus, e mai aprins,
La noi, bătrânul soare,
De când pe plaiurile noastre
Nu pentru noi răsare...
La noi de jale povestesc
A codrilor desişuri,
Şi jale duce Murăşul,
Şi duc tustrele Crişuri.

La noi nevestele plângând
Sporesc pe fus fuiorul,
Şi-mbrăţişându-şi jalea plâng
Şi tata, şi feciorul.
Sub cerul nostru-nduioşat
E mai domoală hora,
Căci cântecele noastre plâng
În ochii tuturora.

Şi fluturii sunt mai sfioşi
Când zboară-n zări albastre,
Doar roua de pe trandafiri
E lacrimi de-ale noastre.
Iar codrii ce-nfrăţiţi cu noi
Îşi înfioară sânul
Spun că din lacrimi e-mpletit
Şi Oltul, biet, bătrânul...

Avem un vis neîmplinit,
Copil al suferinţii,

De jalea lui ne-am răposat
Şi moşii, şi părinţii...
Din vremi uitate, de demult,
Gemând de grele patimi,
Deşertăciunea unui vis
Noi o stropim cu lacrimi...

Oltul

Mult iscusita vremii slovă
Nu spune clipa milostivă
Ce ne-a-nfrățit pe veci necazul
Și veselia deopotrivă...
Mărită fie dimineața
Ce-a săvârșit a noastră nuntă,
Bătrâne Olt! – cu buza arsă
Îți sărutăm unda căruntă.

În cetățuia ta de apă
Dorm cântecele noastre toate
Și fierbe tăinuita jale
A visurilor sfărâmate.
Tu împletești în curcubeie
Comoara lacrimilor noastre,
Și cel mai scump nisip tu-l duci
În vadul Dunării albastre.

La sânul tău vin, în amurguri,
Sfioase, fetele fecioare,
Și dimineața vin neveste
Cu șorțul prins în cingătoare –
Și vin păstori cu gluga albă,
Din fluier povestindu-și dorul –
Și câte cântece și lacrimi
Nu duce valul, călătorul...

Drumeț, bătut de gânduri multe,
Ne lași atât de greu pe noi,
Îmbrățișându-ne câmpia,
Te uiți adesea înapoi.
Așa domol te poartă firea,
Căci duce unda-ți gânditoare:
Durerea unui neam ce-așteaptă
De mult o dreaptă sărbătoare.

Demult, în vremi mai mari la suflet,
Erai și tu haiduc, moșnege,
Când domni vicleni jurau pe spadă
Să sfarme sfânta noastră lege;
Tu, frate plânsetelor noastre
Și răzvrătirii noastre frate,
Urlai tăriilor amarul
Mâniei tale-nfricoșate.

Cum tresăreau încremenite,
În jocurile lor buiestre,
Oștiri cu coifuri de aramă
Și roibi cu aur pe căpestre
Când la strigarea ta de tată
Grăbeau din codri la poiene,
Strângând săcuri a subțioară,
Feciorii mândrei Cosânzene.
Zdrobită-n praf, murea arama,
Și codrul chiotea, viteazul;
Iar tu, frăține, mare meșter,
Biruitor frângeai zăgazul
Și,-mbujorându-te la față,
Treceai prin văile afunde,
Încovoindu-ți îndărătnic
Mărețul tău grumaz de unde.

Slăvite fărmituri a vremii,
De mult v-am îngropat văleatul...
Neputincios pari și tu astăzi–
Te-a-ncins cu lanțuri împăratul.
Ca unda ta strivită, gemem
Și noi, tovarășii tăi buni,
Dar de ne-om prăpădi cu toții,

Tu, Oltule, să ne răzbuni!

Să verși păgân potop de apă
Pe șesul holdelor de aur;
Să piară glia care poartă
Înstrăinatul nost' tezaur;
Țărâna trupurilor noastre
S-o scurmi de unde ne-ngropară
Și să-ți aduni apele toate—
Să ne mutăm în altă țară

Plugarii

La voi aleargă totdeauna
Truditu-mi suflet să se-nchine;
Voi singuri străjuiți altarul
Nădejdii noastre de mai bine.
Al vostru-i plânsul strunei mele,
Creștini ce n-aveți sărbătoare,
Voi, cei mai buni copii ai firii,
Urziți din lacrimi și sudoare.

Cu mila-i nesfârșită, cerul
Clipirii voastre-nduioșate
I-a dat cea mai curată rază
Din sfânta lui seninătate.
El v-a dat suflet să tresară
Și inimă să se-nfioare,
De glasul frunzelor din codru,
De șopot tainic de izvoare.

În coapsa grăitoarei mirişti
Devreme plugul vostru ară;
E primăvară pe câmpie,
Și-n ochiul vostru-i primăvară.
Blând tainele vi le desface
Din sânu-i milostiva glie,
Căci toată floarea vă cunoaște
Și toată frunza ei vă știe.

Purtați cu brațele-amândouă
A muncii rodnică povară,
Sub strălucirea-nlăcrimată
A dimineților de vară.
Și nimeni truda nu v-alină,
Doar bunul cerului părinte,
De sus, pe frunte vă așază
Cununa razelor lui sfinte.

A voastră-i jalea cea mai mare,
A voastră-i truda cea mai sfântă,
Stăpânul vitreg vă lovește,
Când cerul bine-vă-cuvântă.
Dar dacă-n schimbul pâinii voastre,
Piticul vă plătește fiere,
Îndurător v-ascultă Domnul
Și vă trimite mângâiere.

Când doarme plugul pe rotile,
În pacea serilor de toamnă,
La voi coboară Cosânzeana,
A visurilor noastre doamnă.
Vin crai cu argintate coifuri
Și-n aur zânele bălaie:
Atâta strălucire-ncape
În bietul bordeiaș de paie.

Frați buni ai frunzelor din codru,
Copii ai mândrei bolți albastre,
Sfințiți cu roua suferinții
Țărâna plaiurilor noastre!
Din casa voastră, unde-n umbră
Plâng doinele și râde hora,
Va străluci odată vremii
Norocul nostru,-al tuturora.

A mea e lacrima ce-n tremur

Prin sita genelor se frânge,
Al meu e cântul ce-n pustie
Neputincioasa jale-și plânge.
Ci-n pacea obidirii voastre,
Ca-ntr-un întins adânc de mare.
Trăiește-nfricoșatul vifor
Al vremilor răzbunătoare.

Bătrânii

De ce m-aţi dus de lângă voi,
De ce m-aţi dus de-acasă?
Să fi rămas fecior la plug,
Să fi rămas la coasă.

Atunci eu nu mai rătăceam
Pe-atâtea căi răzleţe,
Şi-aveaţi şi voi în curte-acum
Un stâlp la bătrâneţe.

M-aş fi-nsurat când isprăveam
Cu slujba la-mpăratul,
Mi-ar fi azi casa-n rând cu toţi...
Cum m-ar cinsti azi satul...

Câţi ai avea azi dumneata
Nepoţi, să-ţi zică: “Moşu...”
Le-ai spune spuză de poveşti...
Cu Împăratul Roşu...

.....

Aşa... vă treceţi, bieţi bătrâni,
Cu rugi la Preacurata,
Şi plânge mama pe ceaslov,
Şi-n barbă plânge tata...

Doina

O doină plânge sus pe culme,
Din fluier unde limpezi cad,
Şi legănate lin s-afundă
În pacea cordilor de brad...

Cântare, meşteră cântare,
Te stingi acum încet-încet,
Şi-adormi pierdută-n tremurarea
Oftării blânde din brădet...

Mi-ai picurat un strop în suflet
Din taina vremii de demult,
Şi plânsul veacurilor duse
Mă înfioară când te-ascult...

Cum te-ai topit acum în noapte,
Eu stau cu inima la sfat:
În care brad, de care creangă
Plânsoarea ta s-a aninat?...

Şi cât vei mai trăi acolo,
Tu, soră pururea cu noi,
Când va fi mort de mult ciobanul,
Şi moartă turma lui de oi?...

Târziu odată - cine ştie? -
Trecând pe-aici un călător,
Te va culege dintr-o floare,
De după-o aripă de nor...

Te-a coborî în largul văii,
Şi-o lume te va asculta,
Şi-o lume-ntreagă va începe
Să plângă cu durerea ta...

Octavian Goga despre el însuşi

Poetul a vorbit despre cele mai importante repere ale formării sale, despre amiciția cu I. L. Caragiale, Vlahuță și Delavrancea și despre crezul său literar într-un text autobiografic publicat în 1931 în ziarul „Rampa”:

„Dacă aş fi trăit într-o ţară în care ar fi respirat libertatea, aş fi făcut poate numai literatură. Vremea însă în care m-am născut şi poporul în care am trăit nu mi-au îngăduit luxul unui răgaz pe care greu mi-l puteam plăti…

În casa noastră se făcea literatură. Se citea mult. Tatăl meu era un cărturar, iar mama publicase în 1880 multe poezii în revistele din Transilvania. Eram de 9 ani când am scris prima poezie, un fel de imn al libertăţilor împotriva ungurilor, o copilărească răsvrătire pe care am trimis-o tatei de ziua lui. Mi-aduc aminte că cineva din cei de faţă, atunci, mi-a dat o carte: «Poeziile» lui Eminescu. Aş putea spune că până azi n-am cetit vreo carte cu acelaşi viu interes. Liceul l-am făcut la unguri, la Sibiu, şi din primele zile m-am găsit în luptă între sentimentele aduse de acasă şi cele pe care dascălii unguri căutau să le insufle. Am trăit din scutece cu revolta, m-am înfăşurat în ea şi în ea mi-am făcut educaţia.

Şapte ani cât am stat la unguri am învăţat ungureşte atât de bine încât am fost preşedintele societăţii literare a liceului. Atunci am început primele traduceri din Petőfi. Am publicat şi la reviste, încă din acest timp. La 14 ani am trimis revistei «Familia» o poezie de dragoste semnată Octavian. A fost prima mea poezie publicată şi la «Poşta redacţiei» mi s-a răspuns: „Ziua bună se cunoaşte de dimineaţa”.

De atunci am continuat să public în mai toate revistele româneşti din Ardeal.

În clasa a 8-a am făcut prima mea revoluţie împotriva unui profesor de istorie care exalta calităţile ungurilor socotindu-i superiori germanilor, ca putere de abstracţie şi calităţi intelectuale. Schiţând un gest de protestare, am avut un conflict cu profesorul. În urma acestuia, patru elevi români am fost nevoiţi să părăsim şcoala. Eu m-am dus la liceul românesc din Braşov, unde am constatat că, deşi veneam de la unguri, eram tot atat de pregătit ca şi cei de aci. În vremea aceea pentru noi, românii, literatura era prima posibilitate de canalizare a revoltei. Îmi amintesc, de pildă, poezia «In Calomniatores» un strigăt împotriva calomniatorilor lui Avram Iancu. Era o poezie foarte revoluţionară, în care ridicam umbra lui Iancu şi cu ea proiectam asupra calomniatorilor unguri întreaga revoltă a Moţilor. Am scris atunci, în vremea aceea, cam două volume de versuri, necunoscute azi şi anterioare primului meu volum

După ce am terminat liceul, m-am dus la Universitate la Budapesta. Aici am luat mai serios contact cu literatura germană şi în general cu literatura universală. M-a pasionat îndeosebi literatura rusă şi, sub influenta romanului «Crima şi pedeapsă» a lui Dostoievski, am fost bolnav trei luni. Atunci m-am hotărât să mă fac ţăran. Am plecat chiar acasă şi am stat într-o singurătate desăvârşită câteva luni. Literatura care mă stăpânea ca adolescent era subiectivă, personală și nu lipsită de porniri maladive. Și spun aceasta gândindu-mă nu atât la Eminescu, cât şi la alţi poeţi străini. E drept ca eu însumi eram de o precocitate şi de o sensibilitate maladivă.

La Bupapesta am început să citesc literatura română curentă și m-a impresionat atmosfera de spital a literaturii de prin 1900, post-eminescianismul acela bolnăvicios. M-am întrebat atunci cum se poate ca un popor tânăr, care are idealuri de împlinit, să dea o literatură decepţionată, să fie plângător în loc să fie revoltat? Mi-am rectificat atunci ideile literare şi am ajuns la concluzia că literatura pentru un popor începător trebuie să fie militantă, iar artistul – un mare pedagog, care să răscolească mari revendicări populare, neavând să se preocupe de propriile lui suferinţe. Îmi ziceam: Literatura românească trebuie coborâtă în

domeniul realităţilor, trebuie să fie un mijloc de luptă. Mi se părea că şcoala romantică după urmele lui Alecsandri, ca şi poezia idilică a lui Coşbuc sau tendinţele de abstracţie ale lui Eminescu nu angajează îndeajuns uriaşa frământare mută a unui popor în ascensiune. Trebuie o poezie nouă, îmi ziceam, şi îmi aduc aminte de prima poezie pe care am scris-o în acest gen. Cunoaşteţi «Dorinţa» lui Eminescu: «Vino'n codru la izvorul/Care tremură pe prund...», cu tendinţa ei romantică atât de înrudită cu a lui Lenau.

Citisem şi o altă «Dorinţă», a lui O. Carp, la fel de vaporoasa şi de… floare albastră. Eu mi-am zis: trebuie aici cântecul realităţii, simplu, sesizant şi atunci am scris şi eu o «Dorinţă» în care fixam un ideal burghez: «Departe-aş vrea de aci să vii/În alte lumi senine,/În dimineaţa cu Florii/Să mă cunun cu tine».

Problema însă mi s-a pus cu mult mai grav. Să fac monografia sufletească a unui sat de la noi cu figurile reprezentative – plugarul, popa, lătuarul, arătând tot ce pulsează ca viaţă şi speranţă în acest microcosm. Zugrăvind psihologia unui sat românesc voiam să dau ceva din cântecul rasei. Aşa s-a născut primul volum de poezii publicat în 1905. Am adunat în el tot ce scrisesem în „Luceafărul", pe care-l înfiinţasem cu câţiva prieteni studenţi la Budapesta. Înainte de apariţia primului meu volum de versuri, am urmat două semestre la universitatea din Berlin, pe vremea când Caragiale se instalase acolo. Ne întâlneam sâmbăta cu el, la o cafenea unde veneau şi alţi tineri români care urmau arhitectura. Deşi, de ani de zile redactam „Luceafărul" şi tot tineretul mă ştia că-s scriitor, cunoscând temperamentul lui Caragiale, care avea o aversiune pentru poezia de pe atunci şi declarase că de treizeci de ani nu mai citeşte versuri — nu i-am mărturisit că scriu. M-a luat drept arhitect, şi luni de zile am discutat împreună de tot felul de idei, numai de teatru şi muzică declara că nu vrea să vorbim căci, în acelea „se pricepe". Bineînţeles am evitat aceste subiecte. Pe urmă versurile din „Luceafărul" au fost adunate în volum şi au avut răsunetul ştiut.

Unii critici se înşală când categorisesc versurile mele de sămănătoriste. Nu am avut cu revista „Sămănătorul" nici o altă legătură decât că am publicat întâmplător o poezie, una singură. Versurile mele nu sunt concepute pe baza unei teorii. Am fost sufleteşte legat de Ilarie Chendi, ardelean cu spirit vioi, dar în criticism, îndrăzneţ în gând, temperament galic, gazetar în nobila acceptare a cuvântului. Urmăream mişcările social naţionale de peste munţi, şi cu el împreună am întemeiat în 1907 «Ţara Noastră» luptând de atunci, când la Arad, când la Bucureşti, în aceeaşi direcţie pentru aceleaşi idei, şi cam cu aceiaşi oameni ca până azi. Atunci se închegase frăţeasca mea prietenie cu Iosif şi Anghel.

La Bucureşti, cu întâiul volum de versuri, am fost cunoscut de Maiorescu. Păstrez scrisori în legătură cu poeziile ce am publicat atunci. La fiecare poezie nouă îmi scria, dar nu înţelegea de ce în poeziile mele aduc icoana suferinţelor celor împilaţi şi nu cânt pe Venus Anadiomene…

La Bucureşti am făcut adevărata cunoştinţă cu Caragiale. M-a oprit pe Calea Victoriei, unde se plimba urmat de un alai întreg de admiratori, şi m-a sărutat exclamând apoi: «De ce m-ai minţit, arhitectule»!

Descoperise adevărata mea meserie de poet în ajun la Gambrinus, unde Nerva Hodoş îi dăduse volumul meu de poezii. Caragiale refuza să citească versuri din principiu. A vrut sa glumească şi a văzut pe copertă că poetul român a tipărit cartea la Budapesta. Şi a început să frunzărească volumul. Apoi mi s-a spus că sarcasticul Caragiale a tăcut. Citea, şi dintr-o dată se ridică şi porunci în tot localul tăcere, iar el începe să citească cu glas tare cartea pentru toţi cei ce erau în sală. Şi când sfârşi, întrebă pe Nerva Hodoş:

– Cine e ăsta care a scris poeziile?

– Nu-l cunoşti? Aţi fost împreună la Berlin.

Şi de atunci, cu toată deosebirea de vârstă,

între noi s-a legat o intimitate ce a urmat neîntreruptă – fie la Bucureşti, fie la Răşinari – ba chiar când eram închis în temniţa de la Serghedin, Caragiale a izbutit să vie să mă vadă.

În aceeaşi desăvârşită apropiere sufletească am fost cu Vlahuţă şi Delavrancea, ceasuri pline de discuţii la ei acasă, îmi amintesc odăile pline de Grigoreşti ale lui Vlahuţă în Piaţa Funcţionarilor, unde trăgea Caragiale când venea de la Berlin, sau în casa lui Barbu Delavrancea de lângă grădina Icoanei. Cine va reconstitui problema literară a acestor trei personalităţi: Vlahuţă, Caragiale, Delavrancea? În zbuciumul unor discuţii înalte au răscolit subiecte şi întrebări literare de nepreţuită valoare, necoborâte nicicând pe hârtie. Acest uriaş material inedit se mai păstrează numai în mintea prietenilor ce luau parte la acele neuitate nopţi.

Nu am cunoscut altă mai vie şi mai diabolică întrecere de inteligenţe. Pentru ei reveneam în Bucureşti, căci după întâiul volum de versuri treceam cât mai des munţii pentru acest contact cu problemele politice şi literare. Cetăţenia sufletească a României Mari mi-am câştigat-o de-atunci.

Totdeauna am avut o specială atracţie pentru teatru. În sbuciumul meu literar din acele vremuri am fost adeseori ispitit să duc pe scenă frământarea surdă din Ardeal.

Piesa „Domnul Notar" avea menirea să răscolească acest suflet care sub apăsarea străină, în viaţa lui cotidiană, se zbătea într-un cadru de permanentă tragedie. Piesa s-a jucat în 1914, primăvara. A avut un mare răsunet, prea mare poate, şi guvernul liberal de atunci, după vreo 30 de reprezentaţii la Teatrul Naţional, a oprit-o după intervenţia ministrului Austro-Ungariei.

Îmi amintesc că pe la a zecea reprezentaţie vine un servitor să-mi spună că a sosit «Mitruţ». Mitruţ era un personaj din piesa mea, tipul reprezentativ al obiditului ţăran român. Dar acum venise să vadă piesa chiar Mitruţ din Răşinari, consăteanul meu, care îmi servise de model.

M-a impresionat apoi o cerere a muncitorimii din acea vreme care voia ca piesa să fie pusă în matineu pentru a o putea vedea şi lucrătorii. Ziarul «Le Temps», într-un lung articol, a apreciat relaţiile dintre România şi Austro-Ungaria reflectate din piesă. Gazetele ungureşti mi-au pus ca perspectivă doi ani şi jumătate de închisoare, dar «Volkstheater» din Viena, dimpotrivă, mi-a cerut piesa spre reprezentare. Am auzit că la începutul războiului nostru, când au intrat armatele noastre în Ardeal, ai noştri întrebau: „Unde e Notarul să-l legăm, că îl cunoaştem din piesa lui Goga".

Ca ministru de interne, însă am căutat să-mi refac legăturile cu aceşti meritoşi membri ai administraţiei. Totdeauna m-a preocupat ideea de a face teatru. Nu m-au atras piesele istorice şi nici genul clasic. Am apreciat totdeauna drama modernă: răscolirea sufletului nostru aşa cum este el azi, cu bagajul lui actual de întrebări şi tenebre.

Pentru mine, literatura pe care am făcut-o. ca şi toată frământarea din viaţa publică, nu are altă justificare decât concepţia mea de viaţă, care se rezumă în ideia de necontenită risipire pentru alţii. Nu se poate concepe indiferenţa faţă cu rănile mari de care suferă umanitatea. Aceasta explica şi efortul de energie ce am pus în serviciul împrejurărilor politice.

În piesa «Meşterul Manole», într-o formă simbolică dezvelesc oarecum taina mea de atelier. Ca şi sculptorul din piesa mea în lupta grozavă pe care o dă cu materia, tot astfel scriitorul şi orice artist, în lupta cu realităţile, dintre care cea mai crudă este adesea el însuşi, nu poate să răscumpere decât pe preţul unor mari suferinţe atingerea unui mare ideal de artă. Balada populară, deci, exprimă un adevăr artistic fundamental atunci când ne spune că zidurile s-au surpat necontenit până în ziua când s-a aşezat în temelia lor suprema jertfă. E tot procesul ascuns al creaţiunei, pus în acest simbol".

Măști și culoare

Artistul plastic Delia Zorzoliu, membră a Uniunii Artiștilor din Anglia a revenit din Southampon, Marea Britanie la Slatina pentru a prezenta publicului slătinean o nouă expoziție de artă plastică, intitulată „Măști și culoare" despre care artista spune – într-un motto al catalogului expoziției -, că este *„O colecție de tablouri cu măști de teatru care deschide porți către necunoscut și te poartă într-o lume a creației, acolo unde teatrul întâlnește arta și culorile"*.

Vernisajul, care a avut loc joi, 8 mai 2025, în sala de expoziții a Bibliotecii Județene Olt Ion Minulescu (gazdă primitoare ca de fiecare dată), a reunit iubitori de artă plastică, membri ai familiei artistei și prieteni ai celor doi artiști.

„Numai oamenii frumoși pot veni să trăiască astfel de evenimente, să se cunoască între ei, să cunoască oameni de genul Deliei Zorzoliu și ai lui Iulian Bănuț, care își expun în fața noastră sufletul și trăirile lor. De fiecare dată Delia a adus o expoziție nouă, inedită, foarte interesantă. Am sprijinit-o încă de la prima ei expoziție (acum suntem la a patra, deja!) pentru că am crezut în ea, în talentul ei, pentru că l-am cunoscut atât pe tatăl dânsei, pe Cristian Zorzoliu – om dedicat artelor și istoriei -, cât și pe bunicul său, Traian Zorzoliu, un om extraordinar, o personalitate reală a culturii și istoriei Câmpiei Boianului și a Oltului. M-a bucurat faptul că Delia nu numai că poartă numele lui Traian Zorzoliu ci și că talentul acestuia a trecut în ea și că ea îl duce la un nivel de care acesta poate să fie mândru acolo sus, de unde o privește, o admiră și, de ce nu, o îndrumă." (Valeru Ciurea, consultant artistic)

„Este o expoziție pe care am creat-o inspirată fiind de teatru și în special de măștile de teatru. Am vrut ca fiecare mască să fie integrată într-un tablou care să reprezinte un personaj și în care să ne regăsim, poate, fiecare dintre noi. În aceste tablouri am folosit foarte multă culoare, un lucru care dealtfel mă reprezintă. Îmi place ca tablourile mele să fie colorate. Pe lângă personajele din teatru am și o colecție – tot legată de teatru -, care reprezintă măști din antichitate, românești și grecești, pentru că am vrut să mă leg puțin și de istorie." (Delia Zorzoliu, artist plastic)

„Vreau să îi mulțumesc Deliei pentru că mi-a oferit oportunitatea de a participa alături de dânsa la această expoziție unde culoarea prinde viață și vibrează în sufletele tuturor. În completarea expoziției de măști a Deliei, „Măști și culoare", am venit cu lucrări de-ale mele, reunite sub titlul „Sinergie contemporană". (Iulian Bănuț, artist plastic, expozant alături de Delia Zorzoliu)

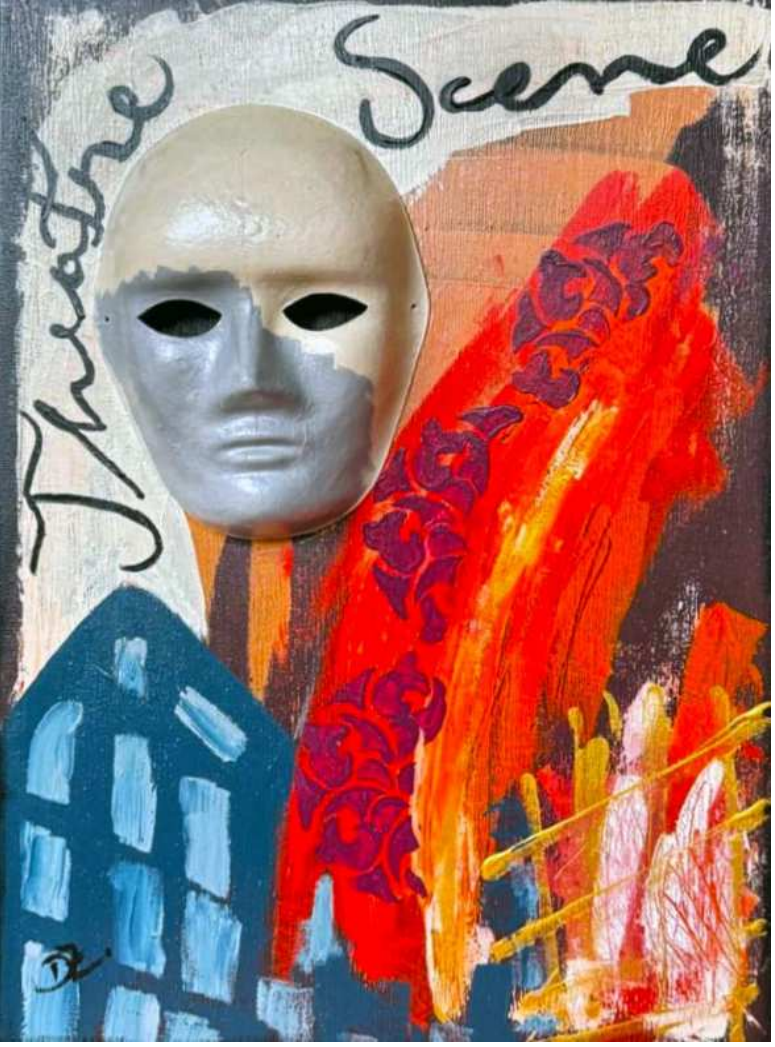
„Arta Contemporană există inevitabil. Pentru că societatea nu stă în loc. Ea merge. Am cunoscut lucrări de-ale Deliei în toamnă, la Muzeul Județean Olt, unde am fost președintele comisiei de evaluare a unor lucrări donate de ea muzeului. Când am intrat în sală mă gândeam la profesorul Constantin Ionescu Prut, care ținea un curs de școală doctorală despre construcția și deconstrucția formelor și să lega de tradiții, cum treci dintr-o lume în alta. Pentru că lucrurile astea noi le trăim și le simțim în interior dar la un moment dat simțim nevoia ca să le și expunem, toate, pe diverse forme. Și una dintre forme este și acea artă vizuală pe care o vedem aici. Da, propunerea este interesantă pentru că în ce se întâmplă într-o lucrare de artă nu este suficientă numai forma dacă nu este și consistența și substratul și conținutul ideatic." (Dr. George Păunescu, artist plastic)

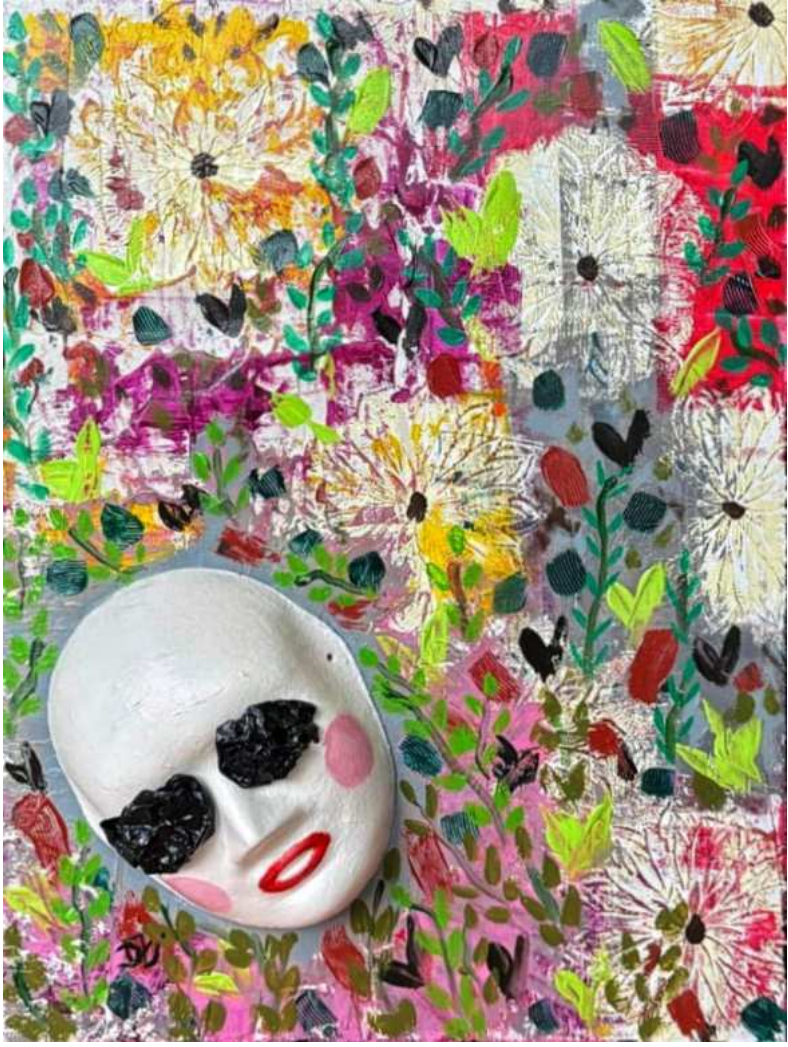
„Pot să vă spun că această expoziție este o reprezentare a interiorului către exterior a celor doi artiști. Unul este în latura mai teatrală iar celălalt este undeva către arta picturală în sine. Mă gândesc la lucrări de-ale tatălui meu care și-a dorit întotdeauna să viziteze Roma, Veneția, Parisul, pe unde au fost marile școli de artă. Nu a apucat să le vadă însă cred că și dânsul ar fi mândru să vadă alături de Delia un asemenea coleg cum este Iulian. Ei au de învățat unul de la celălalt. Niciodată arta nu are un început și un sfârșit." (Cristian Aristotel Zorzoliu, tatăl artistei)

La finalul vernisajului cei doi artiști, Delia Zorzoliu și Iulian Bănuț au făcut un schimb de daruri, fiecare oferind celuilalt o lucrare proprie, care să le amintească de acest eveniment.

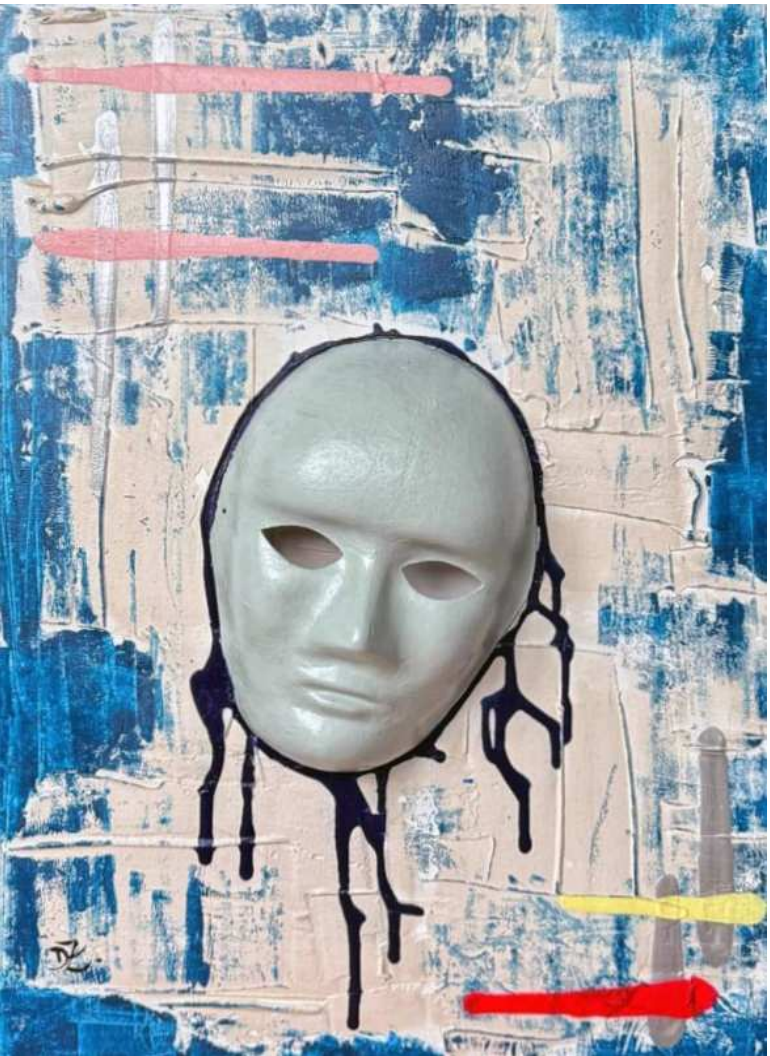
Lucrările Deliei Zorzoliu vor avea un traseu expozițional mai amplu, urmând a fi expuse în mai multe orașe din România, în spații culturale legate de teatru și nu numai.

Valeru CIUREA

Lucrări din expoziția „MĂȘTI ȘI CULOARE”
a artistului plastic Delia Zorzoliu

CONSTANTIN BRÂNCOVEANU

Domn al Țării Românești (1688 - 1714)

Născut în anul 1654 la Brâncoveni, în județul Olt, Constantin Brâncoveanu a fost urmașul unei vechi familii boierești din Oltenia: Matei Brâncoveanu (Papa) și Stanca Cantacuzino.

A urcat pe tronul Țării Românești la 29 octombrie 1688. A fost unul dintre cei mai iscusiți oameni politici, reușind ca pe perioada domniei sale, care s-a întins pe durata a unui sfert de secol, să asigure Munteniei o perioadă liniștită într-un context politic și militar zbuciumat. Constantin Brâncoveanu rămâne cunoscut și pentru faptul că a fost un protector al artelor și culturii, un mecena al ortodoxiei, ctitor a numeroase biserici și mânăstiri și creatorul unei mișcări culturale și arhitecturale care a dăinuit sub denumirea de artă brâncovenească sau stil brâncovenesc.

Pentru că nu s-a lepădat de credința creștin-ortodoxă, Constantin Brâncoveanu împreună cu cei patru fii ai săi și clucerul Ianache Văcărescu au fost decapitați la 15/26 august 1714 în fața sultanului Ahmed al III-lea, trupurile lor fiind apoi aruncate în mare. Văduvele celor uciși și singurul nepot de fiu al fostului domnitor au fost surghiuniți în Asia Mică.